

(7 ตุลาคม 2550)

เรื่อง แผนปฏิบัติการโครงการขยายผลโครงการหลวงระยะ 4 ปี (พ.ศ.2551 – 2554)

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

- สิ่งที่ส่งมาด้วย 1.รายงานการประชุมคณะกรรมการประสานงานและสนับสนุนโครงการหลวง (กปส.) ครั้งที่ 1/2550 เมื่อวันที่ 20 กันยายน 2550 จำนวน 70 ชุด
2. แผนปฏิบัติการโครงการขยายผลโครงการหลวงระยะ 4 ปี (พ.ศ.2551 – 2554) จำนวน 70 ชุด
- 3.พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2548 จำนวน 70 ชุด

1. เรื่องเดิม

1.1 มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2547 อนุมัติให้จัดตั้งสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) โดยมีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริม สนับสนุน การวิจัยและการพัฒนางานโครงการหลวง ส่งเสริมและประสานความร่วมมือกับมูลนิธิโครงการหลวงและหน่วยงานต่างๆ เพื่อเป็นการขยายผลโครงการหลวงให้เกิดประโยชน์อย่างกว้างขวางในการปฏิบัติงานบนพื้นที่สูงที่ห่างไกลและทุรกันดาร

1.2 ประธานมูลนิธิโครงการหลวงได้รับแจ้งการขอรับความช่วยเหลือและสนับสนุนจากหน่วยงานและชุมชนบนพื้นที่สูง โดยได้มอบให้สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงรับผิดชอบดำเนินการ เพื่อนำความรู้และประสบการณ์จากโครงการหลวงไปขยายผลในพื้นที่ รวม 17 แห่ง ในพื้นที่ 6 จังหวัด ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่มีความยากจน ผลผลิตการเกษตรต่ำ มีการใช้สารเคมีเกษตรมาก ดินเสื่อมความอุดมสมบูรณ์และขาดแคลนน้ำ ยังมีการบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อทำการเกษตร ดังนั้นการจัดทำแผนปฏิบัติการ โครงการขยายผลโครงการหลวง ที่มุ่งแก้ปัญหาความยากจนของประชากรบนพื้นที่สูง ควบคู่ไปกับการฟื้นฟูสภาพสิ่งแวดล้อม โดยอาศัยฐานความรู้จากโครงการหลวงผสมผสานกับองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น เน้นการขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่สูงด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานต่างๆ

2. สาระสำคัญของแผนปฏิบัติการโครงการขยายผลโครงการหลวง ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2551 – 2554)

2.1 วัตถุประสงค์ของแผนปฏิบัติการ

1) เพื่อให้การปฏิบัติการของโครงการขยายผลโครงการหลวงทุกพื้นที่สอดคล้องกับแนวทางของโครงการหลวงและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตอบสนองต่อแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550 – 2554 และแผนพัฒนาของจังหวัด

2) เพื่อบูรณาการกิจกรรมพัฒนาชุมชนของหน่วยงานรัฐทั้งในระดับกรมและในระดับจังหวัดให้สอดคล้องกับกิจกรรมขององค์กรท้องถิ่นและเอกชนในพื้นที่

3) เพื่อใช้เป็นกรอบและตัวชี้วัดในการกำกับและติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน

2.2 เป้าหมายของการพัฒนา มีดังนี้

1) ประชาชนในพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวงมีการประกอบอาชีพโดยอาศัยฐานความรู้จากโครงการหลวงที่มีการปรับใช้อย่างเหมาะสมกับสภาพภูมิสังคมและภูมิปัญญาเดิมของท้องถิ่นและสอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยเกษตรกรอย่างน้อย ร้อยละ 60 มีรายได้เพียงพอกับรายจ่ายในระยะเวลาของแผน

2) ชุมชนในพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวงมีความเข้มแข็งโดยกระบวนการรวมกลุ่มและการจัดการกลุ่มเพื่อการพึ่งพาตนเอง มีการจัดตั้งกลุ่มต้นแบบในทุกพื้นที่โครงการ ทั้งกลุ่มอาชีพ กลุ่มสหกรณ์ กลุ่มเยาวชน กลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและกลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรมของท้องถิ่น

3) การอนุรักษ์พื้นที่ป่าในพื้นที่โครงการลดลงอย่างเป็นรูปธรรม โดยการกำหนดเขตป่าไม้และพื้นที่ทำกิน และการจัดการเชิงพื้นที่ที่อาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน รวมทั้งการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อให้เกษตรกรสามารถดำรงชีพอยู่กับป่าได้อย่างเหมาะสมและยั่งยืน

2.3 แนวทางการพัฒนาของโครงการขยายผลโครงการหลวง ประกอบด้วย

2.3.1 ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพของเกษตรกร ประกอบด้วย 3 แผนงาน คือ

(1) แผนงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน
(2) แผนงานส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้จากโครงการหลวงและการพัฒนาต่อ
ยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น

(3) แผนงานส่งเสริมการเกษตรและอาชีพนอกการเกษตร

2.3.2 ด้านการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย 3 แผนงาน คือ

(1) แผนงานการกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน
(2) แผนงานฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธารและการปรับปรุงระบบนิเวศต้นน้ำ
(3) แผนงานการพัฒนาและจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และการปลูกหญ้าแฝก

2.3.3 ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน ประกอบด้วย 2 แผนงาน คือ

(1) แผนงานการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและ
อุปโภคบริโภค

(2) แผนงานการปรับปรุงเส้นทางคมนาคมขนส่ง

2.3.4 ด้านการพัฒนาสังคมและการตลาด ประกอบด้วย 2 แผนงาน คือ

(1) แผนงานการพัฒนาองค์กรของชุมชนเพื่อพึ่งตนเองและการตลาด
(2) แผนงานส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์

2.3.5 ด้านการบริหารจัดการ ประกอบด้วย 1 แผนงาน คือ

(1) แผนงานสนับสนุนการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

3. ความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ของประเทศ

แนวทางการพัฒนาของโครงการขยายผลโครงการหลวง เน้นกรอบแนวคิดและทิศทางการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 สอดคล้องกับแนวทางการสร้างความมั่นคงของเศรษฐกิจชุมชน แนวทางการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนในการอยู่ร่วมกันกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสันติและเกื้อกูล แนวทางการบริหารจัดการกระบวนการชุมชนเข้มแข็ง ภายใต้ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นและพัฒนาเครือข่ายเชื่อมโยงสู่ระดับจังหวัดและภายนอก รวมทั้งแนวทางการรักษาทิวทัศน์ทรัพยากรและความสมดุลของระบบนิเวศ การพัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น ภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนามนุษย์ ความหลากหลายทางชีวภาพและการสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

4. มติคณะกรรมการประสานงานและสนับสนุนงานโครงการหลวง

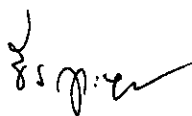
คณะกรรมการประสานงานและสนับสนุนงานโครงการหลวง (กปส.) ได้ประชุมครั้งที่ 1/2550 เมื่อวันที่ 20 กันยายน 2550 มีมติเห็นชอบในหลักการของแผนปฏิบัติการโครงการขยายผลโครงการหลวง ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2551 – 2554) โดยให้เพิ่มเติมเป้าหมายการปฏิบัติงานเพื่อกำหนดงบประมาณในแต่ละปี เพื่อให้สอดคล้องกับผลลัพธ์ที่คาดหวัง ซึ่งสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) ได้ดำเนินการปรับปรุงแล้ว

3. ข้อเสนอเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์พิจารณาตามเหตุผลความจำเป็นเห็นสมควรนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบในหลักการของแผนปฏิบัติการโครงการขยายผลโครงการหลวงระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2551 – 2554) ตามมติคณะกรรมการประสานงานและสนับสนุนโครงการหลวง (กปส.) ครั้งที่ 1/2550 เมื่อวันที่ 20 กันยายน 2550

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณานำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไปด้วย จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ธีระ สูตะบุตร)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

โทร 0-2282-6797

โทรสาร 0-2281-9969

รายงานการประชุม
คณะกรรมการประสานงานและสนับสนุนงานโครงการหลวง (กปส.)
ครั้งที่ 1/2550
วันที่ 20 กันยายน 2550
ณ สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ กรุงเทพมหานคร

รายชื่อกรรมการผู้เข้าประชุม

1. หม่อมเจ้าภีศเดช รัชนี	ประธานมูลนิธิโครงการหลวง	ที่ปรึกษา
2. พลอากาศเอกกำธน สินธวานนท์	รองประธานมูลนิธิโครงการหลวง	ที่ปรึกษา
3. นายไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม	รองนายกรัฐมนตรี	ประธานกรรมการ
4. นายปรีชา ตราดธารทิพย์	ที่ปลักรัฐมนตรี แทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตร และสหกรณ์	รองประธาน กรรมการ
5. นางสาวสมรพันธ์ ดอกไม้ทอง	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 8 แทนปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี	กรรมการ
6. พลตรีชัยชาญ ช้างมงคล	หัวหน้าศูนย์ประสานงานพัฒนาเพื่อ ความมั่นคง สำนักนโยบายและแผนกลาโหม แทนปลัดกระทรวงกลาโหม	กรรมการ
7. นางสิริพร ถาวโรฤทธิ์	ผู้อำนวยการกลุ่มนโยบายและแผน สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ แทนปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์	กรรมการ
8. นายสุพจน์ ทรัพย์ล้อม	ผู้ตรวจราชการกระทรวง แทนปลัดกระทรวงคมนาคม	กรรมการ
9. นายปดิพงษ์ พึ่งบุญ ณ อยุธยา	ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	กรรมการ
10. นายสาธิต นราวิสุทธิ	ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย แทนปลัดกระทรวงมหาดไทย	กรรมการ
11. นางสุจินต์ ศรีคงศรี	ผู้ตรวจราชการกระทรวง แทนปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี	กรรมการ

12.นางชุลีพร	ผาตินินนาท	ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมปฏิบัติการ สำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน แทนปลัดกระทรวงศึกษาธิการ	กรรมการ
13.นางสาวสุวรรณา	โพธิ์สุวรรณ	เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป 7 แทนปลัดกระทรวงสาธารณสุข	กรรมการ
14.นางสาวสมสุข	นิยม	แทนปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม	กรรมการ
15.นายลอยเลื่อน	บุญนาค	รองเลขาธิการนายกรัฐมนตรี แทนเลขาธิการนายกรัฐมนตรี	กรรมการ
16.นางดวงสมร	วรฤทธิ์	รองผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ แทนผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ	กรรมการ
17.ดร.อำพน	กิตติอำพน	เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	กรรมการ
18.นายโกวิทย์	เพ่งวาณิชย์	ผู้อำนวยการสำนักประสานงานโครงการ แทนเลขาธิการคณะกรรมการพิเศษ เพื่อประสานงานโครงการอันเนื่อง มาจากพระราชดำริ	กรรมการ
19.พลเอกนิพนธ์	ภารัญญิตย	แทนราชเลขาธิการ	กรรมการ
20.รศ.วุฒิชัย	กปิลกาญจน์	อธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	กรรมการ
21.ศ.ดร.พงษ์ศักดิ์	อังกสิทธิ์	อธิการบดีมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	กรรมการ
22.รศ.ดร.ไกรวุฒิ	เกียรติโกมล	อธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยี พระจอมเกล้าธนบุรี	กรรมการ
23.ดร.เทพ	พงษ์พานิช	อธิการบดีมหาวิทยาลัยแม่โจ้	กรรมการ
24.ดร.จิรายุ	อิสรางกูร ณ อยุธยา	เลขาธิการมูลนิธิโครงการหลวง	กรรมการ
25.ดร.สันทัต	โรจนสุนทร	ผู้ทรงคุณวุฒิ	กรรมการ
26.คุณหญิงประจิตต์	กำภู ณ อยุธยา	ผู้ทรงคุณวุฒิ	กรรมการ
27.นายสุทัศน์	ปลื้มปัญญา	ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง	กรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ
28.ดร.ณรงค์ชัย	พิพัฒน์ธนวศ์	ผู้แทนมูลนิธิโครงการหลวง	กรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ

รายชื่อกรรมการผู้ไม่เข้าประชุม

1.ปลัดกระทรวงพาณิชย์	กรรมการ	ติดราชการ
2.ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์การเกษตร	กรรมการและเลขานุการ	ติดราชการ
3.ผู้แทนสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ	ติดราชการ

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

1. นายเมธา	เชียรศิลป์	นักบริหาร 10 ฝ่ายสินเชื่อบุคคล	ธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร
2. ดร.กิตติวัฒน์	อุชุปละนันท์	ที่ปรึกษารองนายกรัฐมนตรี	
3. นายภาณุ	จันทร์เจียวไ้	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์งบประมาณ 8	สำนักงานประมาณ
4. นายสุเมธ	ท่านเจริญ	หัวหน้าศูนย์ส่งเสริมมูลนิธิโครงการหลวง และโครงการตามพระราชดำริ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี พระจอมเกล้าธนบุรี
5. นายปวิช	เกษวงค์	คณะกรรมการปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ	
6. นายอิทธิพล	วรนุช	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน	สำนักงาน กปร.
7. นางวิสุทธิณี	แสงประดับ	คณะกรรมการสนับสนุนการดำเนินการ ตามนโยบายรัฐบาลด้านสังคม	
8. ม.ร.ว.คัจฉาพิมล	ตุงคนาค	เลขานุการประธานมูลนิธิโครงการหลวง	
9. นายสมเจตย์	ประทุมมินทร์	ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านยางพารา	กรมวิชาการเกษตร
10. นางปาริสา	กรณย์กร	ผู้ประสานงานโครงการ	มูลนิธิโครงการหลวง
11. นายกิตติวุฒิ	สุขสมโภชน์	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน	กระทรวงคมนาคม
12. น.ส.ศิษฐ์กร	ตันกำแหง	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน	สำนักงาน กปร.
13. นายสุพัฒน์	เมธีวรพจน์	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน	สสช.
14. พ.ท. จิตโน	สุดสงวน	หัวหน้าพัฒนาเพื่อความมั่นคง	กระทรวงกลาโหม
15. ผศ.ดร.ทรงวุฒิ	เพ็ชรประดับ	รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยแม่โจ้	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
16. นางสาวภัฏ	สุดเชียรกุล	หัวหน้าแผนกงานความร่วมมือภายนอก	สำนักงานทรัพย์สิน ส่วนพระมหากษัตริย์
17. นายพิพัฒพงศ์	อิสรเสนา ณ อยุธยา	หัวหน้ากอง	สำนักงานทรัพย์สิน ส่วนพระมหากษัตริย์
18. นางทัศนีย์	ศรีมงคล	ผู้อำนวยการสำนักพัฒนา	สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง
19. นางพูนสุข	คำภา	ผู้อำนวยการ ปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการสำนักวิจัย	สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง
20. รศ.ดร.พิทยา	สรวมศิริ	ผู้เชี่ยวชาญ	สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง
21. น.ส.จารุวรรณ	นันทพงษ์	ผู้อำนวยการสำนักแผนงานและสารสนเทศ	สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง
22. น.ส.เพชรภรณ์	โชติถาวรรัตน์	ผู้อำนวยการกลุ่มแผนงานและพัฒนาโครงการ	สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง
23. น.ส.เนลาพร	ทางทิศ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน	สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง
24. น.ส.รุ่งนภา	โชติชูช่วง	เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป	สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง

เริ่มประชุมเวลา 10.00 น.

นายไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม รองนายกรัฐมนตรี เป็นประธานการประชุม ได้ดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม ผลการประชุมสรุปได้ ดังนี้

ระเบียบวาระที่ 1 เรื่องที่ประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบ

ประธานแจ้งให้ทราบว่า ได้รับมอบหมายจากนายกรัฐมนตรี ให้ทำหน้าที่ประธานกรรมการประสานงานและสนับสนุนงาน โครงการหลวงแทนและมีความยินดีที่การดำเนินงานเป็นไปด้วยดี

ระเบียบวาระที่ 2 รับรองรายงานการประชุมครั้งที่ 1/2549 วันที่ 21 ธันวาคม 2549

ประธานได้ให้คณะกรรมการพิจารณารายงานการประชุม ครั้งที่ 1/2549 เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2549

มติที่ประชุม ที่ประชุมมีมติรับรองรายงานการประชุมครั้งที่ 1/2549 เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2549

ระเบียบวาระที่ 3 เรื่องเสนอเพื่อทราบ

เรื่องที่ 3.1 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานโครงการหลวง พ.ศ.2550

กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการได้เสนอว่า ที่ประชุมคณะกรรมการประสานงานและสนับสนุนงาน โครงการหลวง (กปส.) ครั้งที่ 1/2549 เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2549 ได้เห็นชอบให้แก้ไขระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานโครงการหลวง พ.ศ. 2547 และให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์นำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบ ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติ เมื่อวันที่ 10 เมษายน 2550 อนุมัติหลักการร่างระเบียบฯตามที่เสนอ ต่อมานายกรัฐมนตรีได้ลงนามในระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานโครงการหลวง พ.ศ. 2550 และประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศและงานทั่วไป เล่มที่ 124 ตอนพิเศษ 84ง วันที่ 13 กรกฎาคม 2550 แล้ว

มติที่ประชุม รับทราบ

เรื่องที่ 3.2 แผนแม่บทศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ระยะที่ 3 (พ.ศ.2550 – 2554)

กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการได้เสนอว่า ที่ประชุมคณะกรรมการประสานงานและสนับสนุนงาน โครงการหลวง (กปส.) ครั้งที่ 1/2549 เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2549 ได้เห็นชอบแผนแม่บทศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ระยะที่ 3 (พ.ศ.2550 – 2554) และให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2550 เห็นชอบ แผนแม่บทศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ระยะที่ 3 (พ.ศ.2550 – 2554) ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

มติที่ประชุม รับทราบ

**เรื่องที่ 3.3 การดำเนินงานการวิจัยและพัฒนาสร้างองค์ความรู้กิจกรรมการสร้างรูปแบบการพัฒนาจาก
ความสำเร็จของโครงการหลวงและโครงการพระราชดำริและการสร้างโอกาสการเรียนรู้เพื่อ
การผลิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง**

กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการได้เสนอว่า คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2550 เห็นชอบข้อเสนอแนะทางการเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้และองค์ความรู้ในการพัฒนาสินทรัพย์ให้เป็นทุนอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้แนวทางของโครงการในพระราชดำริและพระราชเสาวนีย์และเห็นชอบให้ทบวณมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2550 เพื่อดำเนินการถ่ายโอนภารกิจและงบประมาณอุดหนุนของสำนักงานแปลงสินทรัพย์ให้ทุน (สปท.) ที่ยังมีได้ผูกพันรายการค่าใช้จ่ายเงิน 250 ล้านบาท ให้มูลนิธิโครงการหลวงเป็นหน่วยงานรับผิดชอบ โดยมอบให้คณะกรรมการประสานงานและสนับสนุนงานโครงการหลวง ทำหน้าที่กำกับกำกับการดำเนินงานเพื่อให้เป็นไปตามกรอบภารกิจและงบประมาณที่ได้รับ โดยมูลนิธิโครงการหลวงได้จัดทำแผนการดำเนินงานดังกล่าว มีวัตถุประสงค์เพื่อ

2.1 วิจัยและพัฒนากระบวนการเรียนรู้และองค์ความรู้ในการพัฒนาสินทรัพย์ให้เป็นทุนอย่างยั่งยืน

2.2 สร้างรูปแบบการพัฒนาบนพื้นที่สูงของโครงการหลวงให้เป็นศูนย์การเรียนรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีให้กับเกษตรกรและผู้ที่สนใจ

2.3 เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้และเพิ่มขีดความสามารถของโครงการหลวงและโครงการตามพระราชดำริในการถ่ายทอดเทคโนโลยีและองค์ความรู้

1.หลักการและแผนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1.1) การสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของเกษตรกร เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง

1.2) การเตรียมความพร้อมสถานีและศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ที่ได้รับการพัฒนาโดยอาศัยฐานความรู้จากงานวิจัยสาขาต่างๆ ให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ตามความโดดเด่นของแต่ละพื้นที่

1.3) การเตรียมความพร้อมและการพัฒนาศูนย์พัฒนาโครงการหลวงเพื่อเป็นต้นแบบด้านการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านคุณภาพและมาตรฐานสินค้าเกษตร

1.4) การสนับสนุนการเรียนรู้และการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามแนวพระราชเสาวนีย์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ โดยใช้ศูนย์บริการและพัฒนาในพื้นที่เป็นศูนย์การเรียนรู้และการเรียนรู้จากศูนย์ต้นแบบโครงการหลวง

1.5) การจัดตั้งกองทุนการเรียนรู้ในการพัฒนาการเรียนรู้และองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาสินทรัพย์ให้เป็นทุนอย่างยั่งยืน ทั้งนี้เนื่องจากการสร้างองค์ความรู้เพื่อการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้แก่ประชาชนในพื้นที่สูงเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

2.แผนงานโครงการและงบประมาณ ประกอบด้วย

- 2.1) แผนงานวิจัยและพัฒนาโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของเกษตรกร มี 1 โครงการ คือ โครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อยกระดับมาตรฐานคุณภาพอาหารเพื่อการส่งออก งบประมาณ 7,000,000 บาท
- 2.2) แผนงานพัฒนาต้นแบบการเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้ มี 5 โครงการ คือ
 - 1) โครงการพัฒนารูปแบบการปลูกพืชในโรงเรือน งบประมาณ 4,732,510 บาท
 - 2) โครงการพัฒนารูปแบบการจัดการคุณภาพผลผลิตในระดับพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง งบประมาณ 63,176,400 บาท
 - 3) โครงการปรับปรุงศูนย์กลางการจัดการคุณภาพผลผลิตเพื่อเป็นต้นแบบการเรียนรู้ งบประมาณ 21,251,490 บาท
 - 4) โครงการพัฒนาระบบการบริหารจัดการเพื่อเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยี งบประมาณ 33,589,600 บาท
 - 5) โครงการพัฒนาและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้จากองค์ความรู้ต้นแบบไปสู่เกษตรกรและผู้สนใจ งบประมาณ 5,250,000 บาท
- 2.3) แผนงานพัฒนากระบวนการเรียนรู้ภายใต้โครงการตามพระราชดำริหรือพระราชประสงค์ มี 1 โครงการ คือโครงการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามแนวพระราชเสาวนีย์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ งบประมาณ 15,000,000 บาท
- 2.4) แผนการจัดตั้งกองทุนการเรียนรู้ในการพัฒนาการเรียนรู้และองค์ความรู้เพื่อพัฒนาสินทรัพย์ให้เป็นทุนอย่างยั่งยืน มี 1 โครงการ คือ โครงการจัดตั้งกองทุนการเรียนรู้ในการพัฒนาการเรียนรู้และองค์ความรู้เพื่อพัฒนาสินทรัพย์ให้เป็นทุนอย่างยั่งยืน งบประมาณ 100,000,000 บาท

3.กลไกในการควบคุม ประกอบด้วย

- 3.1 คณะกรรมการประสานงานและสนับสนุนงาน โครงการหลวง
- 3.2 คณะกรรมการกำกับ ติดตาม ดูแลภารกิจที่ถ่ายโอนตามนโยบายโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน

4.แผนปฏิบัติการ ประกอบด้วย 4 กิจกรรมหลัก ดังนี้

- 4.1 การเตรียมข้อมูลโครงการ วางแผนการดำเนินงานและแผนงบประมาณ ดำเนินงาน เดือนสิงหาคม 2550
- 4.2 การดำเนินงานตามแผนงาน
 - 4.2.1) แผนงานวิจัยและพัฒนาโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของเกษตรกร
 - (1) โครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อขยายผลการพัฒนามาตรฐานคุณภาพอาหารเพื่อการส่งออก ดำเนินงานระหว่างเดือนกันยายน 2550 ถึงเดือน กรกฎาคม 2551
 - 4.2.2) แผนงานพัฒนาต้นแบบการเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้
 - (1) โครงการพัฒนารูปแบบการปลูกพืชในโรงเรือน ดำเนินงานระหว่างเดือนกันยายน 2550 ถึงเดือน กรกฎาคม 2551

(2) โครงการพัฒนารูปแบบการจัดการคุณภาพผลผลิตในระดับพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ดำเนินงานระหว่างเดือนกันยายน 2550 ถึงเดือน กรกฎาคม 2551

(3) โครงการปรับปรุงศูนย์กลางการจัดการคุณภาพผลผลิตเพื่อเป็นต้นแบบการเรียนรู้ ดำเนินงานระหว่างเดือนกันยายน 2550 ถึงเดือน กรกฎาคม 2551

(4) โครงการพัฒนาระบบการบริหารจัดการเพื่อเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยี ดำเนินงานระหว่างเดือนกันยายน 2550 ถึงเดือน กรกฎาคม 2551

(5) โครงการพัฒนาและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้จากองค์ความรู้ต้นแบบไปสู่เกษตรกรและผู้สนใจ ดำเนินงานระหว่างเดือนกันยายน 2550 ถึงเดือน กรกฎาคม 2551

4.2.3) แผนงานพัฒนากระบวนการเรียนรู้ภายใต้โครงการตามพระราชดำริหรือพระราชประสงค์ ดำเนินงานระหว่างเดือนกันยายน 2550 ถึงเดือน กรกฎาคม 2551

4.2.4) แผนงานการจัดตั้งกองทุนการเรียนรู้ในการพัฒนาการเรียนรู้และองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาสินทรัพย์ให้เป็นทุนอย่างยั่งยืน ดำเนินงานระหว่างเดือนกันยายน 2550 ถึงเดือน กรกฎาคม 2551

4.3 การประชุมคณะกรรมการประสานงานและสนับสนุนงานโครงการหลวง (ก.ป.ส.) ดำเนินงานเดือนกันยายน 2550

4.4 การติดตามและประมวลผลการดำเนินงานพร้อมทั้งจัดทำรายงานเสนอ ดำเนินงานเดือนตุลาคม 2550 เดือนกุมภาพันธ์ มิถุนายนและกรกฎาคม 2551

5.ความก้าวหน้า

5.1 แผนงานวิจัยและพัฒนาโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของเกษตรกร

1) โครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อขยายผลการพัฒนามาตรฐานคุณภาพอาหารเพื่อการส่งออก อยู่ระหว่างการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง และวิเคราะห์ผลการวิจัยโครงการนำร่องเพื่อพัฒนาตัวแบบระบบการผลิตพืชผักให้ได้มาตรฐานคุณภาพอาหารเพื่อการส่งออก (EUREPGAP)

5.2 แผนงานพัฒนาต้นแบบการเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้

1) โครงการพัฒนารูปแบบการปลูกพืชในโรงเรือน ได้รวบรวมและวิเคราะห์ปัจจัยหลักในการปลูกพืชบนพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง/สถานีเกษตรหลวงที่มีระดับความสูงแตกต่างกัน 3 ระดับ ขณะนี้อยู่ระหว่างการออกแบบและพัฒนารูปแบบการเพาะปลูกพืชในโรงเรือนให้เหมาะสมกับชนิดพืชที่ปลูกและสภาพพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง/สถานีเกษตรหลวงในแต่ละแห่ง

2) โครงการพัฒนารูปแบบการจัดการคุณภาพผลผลิตในระดับพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ได้สำรวจข้อมูลปัจจัยพื้นฐานการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง/สถานีเกษตรหลวงจำนวน 17 แห่ง การจัดวางรูปแบบกระบวนการในการดำเนินงานตามมาตรฐาน GMP และอยู่ระหว่างการพัฒนาและออกแบบการปรับปรุงที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และปริมาณผลผลิตของศูนย์/สถานีโครงการหลวงแต่ละแห่ง

3) โครงการปรับปรุงศูนย์กลางการจัดการคุณภาพผลผลิตเพื่อเป็นต้นแบบการเรียนรู้ อยู่ระหว่างการวิเคราะห์ข้อมูลและออกแบบปรับปรุง

4) โครงการพัฒนาระบบการบริหารจัดการเพื่อเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยี ได้รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานและความพร้อมของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง/สถานีเกษตรหลวงแต่ละแห่งและอยู่ระหว่างการพัฒนาและออกแบบปรับปรุงให้เป็นศูนย์การเรียนรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เหมาะสม

5) โครงการพัฒนาและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้จากองค์ความรู้ต้นแบบไปสู่เกษตรกรและผู้สนใจ อยู่ระหว่างการสำรวจปัญหาและความต้องการในการเรียนรู้ของเกษตรกรและการยกวางแผนการสร้างรูปแบบกระบวนการเรียนรู้ ในพื้นที่ดำเนินงานของศูนย์พัฒนาโครงการหลวงและสถานีเกษตรหลวง รวม 38 แห่ง ทั้งการยกย่องเชิดชูความรู้เพื่อใช้เป็นสื่อในการถ่ายทอดความรู้

5.3 แผนงานพัฒนากระบวนการเรียนรู้ภายใต้โครงการตามพระราชดำริหรือพระราชประสงค์ อยู่ระหว่างการพัฒนาและเสนอโครงการ

5.4 แผนงานจัดตั้งกองทุนการเรียนรู้ในการพัฒนาการเรียนรู้และองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาสินทรัพย์ให้เป็นทุนอย่างยั่งยืน อยู่ระหว่างการจัดตั้งกองทุน

ข้อคิดเห็นของที่ประชุม

ควรมีคณะทำงานในการติดตามความก้าวหน้าเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานด้านต่างๆและเพื่อรายงานคณะกรรมการกำกับ ติดตาม ดูแลภารกิจที่ถ่ายโอนตามนโยบายโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนและคณะกรรมการประสานงานและสนับสนุนงานโครงการหลวง

มติที่ประชุม

รับทราบและมอบให้ฝ่ายเลขานุการติดตาม รวมทั้งให้การสนับสนุนการปฏิบัติงานแก่มูลนิธิโครงการหลวงและรายงานความก้าวหน้าให้คณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง

เรื่องที่ 3.4 ผลการดำเนินงานปีงบประมาณ พ.ศ. 2550 ของโครงการหลวงและการสนับสนุนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบแผนแม่บทศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ระยะที่ 3 (พ.ศ.2550 – 2554) เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2550 ผลการดำเนินงานในปีงบประมาณ พ.ศ.2550 สรุปได้ดังนี้

1. มูลนิธิโครงการหลวง

มูลนิธิโครงการหลวงมุ่งส่งเสริมและพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของชาวเขาและการฟื้นฟูป่าต้นน้ำลำธาร ในพื้นที่ที่โปรดเกล้าฯ ให้ดำเนินงานเป็นศูนย์พัฒนาโครงการหลวง 38 แห่ง ในพื้นที่หมู่บ้านชาวเขา 398 หมู่บ้าน ซึ่งกระจายอยู่ในพื้นที่สูงของ 5 จังหวัดภาคเหนือ มีประชากรที่ได้รับประโยชน์ 30,537 ครัวเรือน จำนวน 151,277 คน โดยสรุปผลการพัฒนาด้านต่างๆ ดังนี้

1. งานด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ ประกอบด้วย

1.1 ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้เพื่อการเพิ่มผลผลิตและคุณภาพสินค้าเกษตร ภายใต้ระบบการเพาะปลูกที่ดีและเกษตรอินทรีย์ โดยมีผลผลิตที่เกษตรกรส่งออกจำหน่ายสู่ตลาดในปัจจุบันที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการเพาะปลูกที่ดี (GAP) และเกษตรอินทรีย์ แก่เกษตรกร 5,489 ราย พื้นที่ปลูก 15,931 ไร่

1.2 การลดการใช้สารเคมี โดยการส่งเสริมการใช้ปัจจัยการผลิตชีวภัณฑ์ การใช้กระบวนการป้องกันกำจัดศัตรูพืชแบบผสมผสาน โดยให้การอบรมแก่เกษตรกร จำนวน 1,500 คน

1.3 ส่งเสริมการพัฒนาอาชีพนอกภาคเกษตรเพื่อเพิ่มรายได้โดยการฟื้นฟูและส่งเสริมหัตถกรรมของชนเผ่าในพื้นที่โครงการหลวง จำนวน 20 กลุ่ม สมาชิก 307 คน สร้างรายได้เสริมแก่ครอบครัวจากการจำหน่ายสินค้าหัตถกรรม จำนวน 599,049 บาท

ระหว่างเดือนตุลาคม 2549 – มิถุนายน 2550 เกษตรกรในพื้นที่โครงการหลวงส่งผลิตผลยอดสู่ตลาด (ผ่านโครงการหลวง) มูลค่า 364 ล้านบาท

2. งานด้านการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย

2.1 การปลูกหญ้าแฝกตามแนวระดับในแปลงเกษตรกร จำนวน 23,765 ไร่ จากกล้าพันธุ์ 63,484,990 กล้า เกษตรกรได้รับประโยชน์ 4,647 ราย

2.2 การส่งเสริมชุมชนในการปลูกไม้ใช้สอย โดยการนำไม้โตเร็วชนิดต่างๆ ที่ได้จากงานวิจัยไปส่งเสริมให้เกษตรกรปลูก ตามโครงการปลูกป่าชาวบ้านภายใต้พระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โดยในปี พ.ศ. 2550 มีพื้นที่ปลูกป่าชาวบ้านในพื้นที่โครงการหลวง 38 ศูนย์ เกษตรกร 3,688 ราย จำนวน 4,767.97 ไร่ จำนวนกล้าไม้ 1,473,111 ต้น

3. งานด้านการพัฒนาสังคมและชุมชน ประกอบด้วย

3.1 เร่งรัดการจัดการศึกษาเพื่อเพิ่มอัตราการรู้หนังสือการศึกษาต่อเนื่องและการศึกษาตลอดชีวิต โดยการพัฒนาโรงเรียนต้นแบบในพื้นที่โครงการหลวง 2 แห่ง ปัจจุบันได้ร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการขยายผลไปยังโรงเรียนในพื้นที่โครงการหลวงแห่งอื่นๆ รวม 86 แห่ง รวมทั้งการให้ทุนการศึกษาแก่เยาวชนผู้ด้อยโอกาส จำนวน 244 คน

3.2 ส่งเสริมการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมของตนเองครอบครัวและชุมชน โดยพัฒนาระบบการดูแลและรักษาสุขภาพแบบองค์รวม ในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง 5 แห่ง ซึ่งได้มีการสังเคราะห์องค์ความรู้และภูมิปัญญาในการดูแลสุขภาพผสมผสานกับวิทยาการสมัยใหม่ โดยการจัดเวทีชุมชน 12 ครั้ง จำนวนสมาชิก 284 คน

3.3 เสริมสร้างจิตความสามารถในการปฏิบัติงานเป็นกลุ่มองค์กรชุมชนและสถาบันเกษตรกร ซึ่งเกษตรกรมีการรวมกลุ่มเพื่อพึ่งตนเอง จำนวน 199 กลุ่ม มีสมาชิกรวม 22,896 ราย ประกอบด้วย กลุ่มสหกรณ์ กลุ่มเตรียมสหกรณ์ กลุ่มเยาวชน กลุ่มสตรีและกลุ่มอาชีพ

2. ผลการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(1) ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ

มีหน่วยงานรับผิดชอบดำเนินการ 10 หน่วยงาน คือ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมปศุสัตว์ กรมพัฒนาที่ดิน องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรีและสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง มีผลการดำเนินงาน ดังนี้

1.1 ทดสอบสาธิตพืชและสัตว์เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน โดยจัดทำแปลงเรียนรู้ผักอินทรีย์ จำนวน 42 จุดๆละ 1 ไร่ ส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ตามศักยภาพของพื้นที่ด้วยการจัดกิจกรรมฟาร์มสัตว์ปศุสัตว์ 32 แห่ง 768 ตัว กิจกรรมฟาร์มสุกรสาธิต 36 แห่ง 216 ตัว กิจกรรมฟาร์มกระต่ายสาธิต 1 แห่ง 6 ตัว และกิจกรรมฟาร์มแพะสาธิต 1 แห่ง 5 ตัว

1.2 ส่งเสริมการทำเกษตรที่มีความยั่งยืนและเหมาะสมกับสภาพภูมิสังคม โดยส่งเสริมการปลูกพืชผสมผสาน 220 ไร่ ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง 22 ศูนย์ ส่งเสริมการป้องกันกำจัดศัตรูพืชแบบผสมผสานด้วยการฝึกอบรมเกษตรกร จำนวน 1,260 คน

สนับสนุนแร่ธาตุก้อน โถเนื้อ 10 กลุ่ม 100 คน กองทุนยาสัตว์ 10 กองทุน พัฒนาการเลี้ยงไก่และสุกร 1 แห่ง 36 ตัว ปรับปรุงทำเลเลี้ยงสัตว์สาธารณะ 200 ไร่ ฝึกอบรมเกษตรกรด้านฟาร์มสาธิต กองทุนยาสัตว์และโถเนื้อ 705 คน ด้านการพัฒนาการผลิตหรือแปรรูปผลิตภัณฑ์สัตว์ 5 กลุ่ม 100 คน ฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ 33 คน และอาสาปศุสัตว์ 30 คน

ถ่ายทอดเทคโนโลยีและส่งเสริมปัจจัยการผลิตเทคโนโลยีชีวภาพ (ถั่วพุ่มดำ) จำนวน 50 ตัน ส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ – ชีวภาพ จำนวน 9,500 คน ผลิตปุ๋ยอินทรีย์น้ำ 19,000 ขวด สนับสนุนการบริหารจัดการเชิงบูรณาการและพัฒนาประสิทธิภาพการส่งเสริมการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ ด้านการปลูกไม้ดอก การปลูกไม้ผล การเลี้ยงสัตว์ การปลูกผักอินทรีย์ การปลูกชาและกาแฟอาราบิก้า การปลูกพืชผักและสมุนไพรบนพื้นที่สูง ด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยีแก่เกษตรกรและเจ้าหน้าที่ รวม 2,223 คน

1.3 รณรงค์การลดการใช้สารเคมี โดยการถ่ายทอดกระบวนการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการระบบคุณภาพผลผลิต รวมทั้งการรับรองแหล่งผลิต (GAP) และรับรองระบบการผลิตอาหารปลอดภัย (Food Safety) แก่เกษตรกรและเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง รวม 4,550 คน จัดทำคู่มือการเพาะปลูกที่ดี (GAP) จำนวน 5,000 เล่ม จัดงานวันรณรงค์ลดเลิกการใช้สารเคมี 7 ครั้ง พร้อมทั้งส่งเสริมงานเทศกาลเกษตรและวิสาหกิจชุมชน จำนวน 22 กลุ่ม ตรวจสอบคุณภาพน้ำในพื้นที่โครงการหลวง จำนวน 4 สายน้ำ ไม่พบการปนเปื้อนของสารเคมี

1.4 พัฒนามาตรฐานคุณภาพผลผลิตและการแปรรูปผลผลิต โดยส่งเสริมการตลาดและแปรรูปผลผลิตพืชเมืองหนาวแก่เกษตรกร จำนวน 154 คน

1.5 ฟื้นฟูและส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยพัฒนางานหัตถกรรมด้วยการจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าของชนเผ่า 3 ชนเผ่า ผลิตภัณฑ์จากขนกระต่ายและผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่ ผู้เข้ารับการฝึกอบรม 236 คน ส่งเสริมการรวมกลุ่มด้านงานหัตถกรรมชนเผ่า 6 กลุ่ม พร้อมทั้งเพิ่มทักษะในการผลิตและการบริหารจัดการกลุ่ม จำนวน 61 คน

1.6 ส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชน โดยการจัดฝึกอบรมด้านเพิ่มทักษะการทอผ้า การย้อมสีธรรมชาติ การทอผ้าด้วยกี่เอวและการทอผ้าไหมมัดหมี่แก่เกษตรกรในพื้นที่โครงการหลวง จำนวน 4 ครั้ง ผู้เข้ารับการฝึกอบรมรวม 52 คน

1.7 ส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่โครงการหลวง โดยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ การอบรมและสัมมนาเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน 7 ครั้ง ผู้เข้าร่วมประชุม 271 คนและสนับสนุนการจัดกิจกรรมของชุมชนในการฟื้นฟูและอนุรักษ์วัฒนธรรมชนเผ่า จำนวน 3 ครั้ง รวมทั้งจัดนิทรรศการเผยแพร่แหล่งท่องเที่ยวโครงการหลวงในโอกาสต่างๆรวม 6 ครั้ง

(2) ยุทธศาสตร์ด้านการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

มีหน่วยงานรับผิดชอบดำเนินการ 8 หน่วยงาน คือ กรมพัฒนาที่ดิน มหาวิทยาลัยแม่โจ้ กรมประมง องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืชและสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง มีผลการดำเนินงาน ดังนี้

2.1 พัฒนาระบบอนุรักษ์ดินและน้ำอย่างเหมาะสมกับภูมินิเวศ โดยฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน ด้วยการสำรวจออกแบบล่งหน้าเพื่อจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ 4,372 ไร่ ก่อสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ 4,000 ไร่ คูระบายและซ่อมแซมระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ 4,000 ไร่ ตั้งจุดบริการและเรียนรู้การพัฒนาดิน 8 แห่ง

2.2 ผลิตและส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝกของเกษตรกร โดยการผลิตหญ้าแฝกเพื่อส่งเสริมการปลูก 9,380,000 ก้าน และจัดอบรมหมอดินอาสาประจำตำบลจำนวน 80 คน และอบรมหมอดินอาสาประจำหมู่บ้านจำนวน 370 คน

2.3 ก่อสร้างฝายต้นน้ำในบริเวณป่าต้นน้ำลำธาร โดยก่อสร้างฝายต้นน้ำแบบผสมผสาน จำนวน 360 แห่ง

2.4 ส่งเสริมและอนุรักษ์สวนป่าธรรมชาติ โดยปลูกสร้างสวนป่าแปลงใหม่เพื่อฟื้นฟูพื้นที่ป่าต้นน้ำลำธาร จำนวน 4,400 ไร่ และปลูกสร้างป่าเพื่อฟื้นฟูพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม จำนวน 4,650 ไร่

2.5 ส่งเสริมชุมชนในการปลูกไม้ใช้สอย ในการจัดการป่าชาวบ้าน การจัดการและการผลิตกล้าไม้ 6 ชุมชน

2.6 จัดทำแนวกันไฟป่าโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยจัดทำแนวกันไฟ 720 กิโลเมตร

2.7 ฟื้นฟูและอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำจืดในแหล่งน้ำธรรมชาติด้วยการผลิตพันธุ์สัตว์น้ำจืดและปล่อยในแหล่งน้ำธรรมชาติ จำนวน 415,000 ตัว เพื่อเพิ่มผลผลิตในแหล่งน้ำธรรมชาติ จำนวน 41 แห่ง

(3) ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน

มีหน่วยงานรับผิดชอบดำเนินการ 3 หน่วยงาน คือ กรมชลประทาน กรมพัฒนาที่ดิน และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี มีผลการดำเนินงาน ดังนี้

3.1 พัฒนาและบำรุงรักษาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร โดยก่อสร้างแหล่งน้ำและระบบส่งน้ำเพื่อสนับสนุนศูนย์พัฒนาโครงการหลวง จำนวน 14 แห่ง

3.2 ปรับปรุงเส้นทางขนส่งผลผลิต โดยสำรวจออกแบบล่วงหน้าเส้นทางลำเลียง 64 กิโลเมตร ก่อสร้างเส้นทางลำเลียง 55 กิโลเมตร ซ่อมแซมเส้นทางลำเลียง 20 กิโลเมตร สำรวจออกแบบล่วงหน้าระบบส่งน้ำชลประทาน 17 กิโลเมตร ก่อสร้างระบบส่งน้ำชลประทาน 10 กิโลเมตร และซ่อมแซมระบบส่งน้ำชลประทาน 5 กิโลเมตร

3.3 พัฒนาพลังงานสะอาดและพลังงานหมุนเวียน โดยประเมินระบบโซลาร์เซลล์และพลังงานน้ำ 43 หมู่บ้าน ใน 5 ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง สร้างกระบวนการเรียนรู้ให้นักเรียนตระหนักและดำเนินกิจกรรมการลดขยะในโรงเรียนชุมชนกลาง ตลอดจนออกแบบระบบทำน้ำสะอาดสำหรับศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแล้วเสร็จ 1 ระบบ

(4) ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาสังคมและชุมชน

มีหน่วยงานรับผิดชอบดำเนินการ จำนวน 10 หน่วยงาน คือ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กรมการพัฒนาสังคมและสวัสดิการ สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง สำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียนและกรมการปกครอง มีผลการดำเนินงาน ดังนี้

4.1 ส่งเสริมเครือข่ายการเรียนรู้ การศึกษาต่อเนื่องและการศึกษาตลอดชีวิต โดยส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาไทยและนำองค์ความรู้จากโครงการหลวงไปประยุกต์ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” (ศศช.) เป็นเครือข่ายรวม 9 แห่ง

4.2 ส่งเสริมและให้บริการด้านสวัสดิการสังคม โดยฝึกอบรมประชาชนด้านการพัฒนาสังคมและการจัดสวัสดิการ จำนวน 740 คน พัฒนาสาธารณูปโภคพื้นฐานและส่งเสริมสนับสนุนด้านการเกษตร 8 ชุมชนและให้การสงเคราะห์ครอบครัวชนเผ่าที่ยากจน จำนวน 1,475 คน

4.3 ส่งเสริมกิจกรรมการรวมกลุ่มของเกษตรกรเพื่อพึ่งพาตนเอง โดยจัดเวทีชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อนำวิธีการสหกรณ์เข้าไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการชุมชน จำนวน 158 ครั้ง ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการผลิตและการตลาดแก่กลุ่มเตรียมสหกรณ์ กลุ่มสตรีสหกรณ์ กลุ่มเยาวชนสหกรณ์และกลุ่มอาชีพ จำนวน 58 กลุ่ม ตลอดจนสนับสนุนเงินอุดหนุนจ่ายขาดแก่กลุ่มอาชีพ กลุ่มละ 40,000 บาท จำนวน 39 กลุ่ม เป็นเงิน 1,560,000 บาท

4.4 ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมสหกรณ์ของชุมชน จำนวน 28 สหกรณ์ สมาชิก 3,176 คน

4.5 ส่งเสริมกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพของเยาวชน จำนวน 22 กลุ่ม 620 คน จัดเวทีเยาวชน จำนวน 14 ครั้ง เยาวชนร่วมกิจกรรมจำนวน 490 คน ฝึกอบรมแกนนำเยาวชน จำนวน 2 ครั้ง 132 คน

(5) ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการ

มีหน่วยงานรับผิดชอบดำเนินการ 3 หน่วยงาน คือ กรมการพัฒนาสังคมและสวัสดิการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรีและสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง มีผลการดำเนินงาน ดังนี้

5.1 พัฒนาระบบฐานข้อมูลการจัดการทรัพยากรและระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ โดยพัฒนาระบบสารสนเทศและฐานข้อมูลบนพื้นที่สูง ระบบเชื่อมต่อเครือข่ายภายในสู่ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและจัดทำระบบฐานข้อมูล 1 ระบบ

5.2 จัดประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำแผนปฏิบัติการศูนย์พัฒนาโครงการหลวง 36 ศูนย์ สนับสนุนการปฏิบัติงานและติดตามความก้าวหน้าของการปฏิบัติงานผ่านการประชุมคณะทำงานศูนย์พัฒนาโครงการหลวง จำนวน 108 ครั้ง การจัดการสัมมนาหัวหน้าศูนย์พัฒนาโครงการหลวงจัดทำแผนปฏิบัติงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2551 จำนวน 2 ครั้ง ตลอดจนสนับสนุนการพัฒนาเชิงบูรณาการของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง 36 ศูนย์

5.3 พัฒนาศูนย์พัฒนาโครงการหลวงเพื่อเป็นศูนย์การเรียนรู้ โดยสนับสนุนการเตรียมความพร้อมเพื่อเป็นศูนย์การเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง 18 ศูนย์ เตรียมความพร้อมการเป็นวิทยากรให้แก่เจ้าหน้าที่ จำนวน 20 คนและผู้นำเกษตรกรของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง จำนวน 20 คน ตลอดจนจัดทำหลักสูตรตามจุดเด่นของศูนย์พัฒนาโครงการหลวง จำนวน 13 หลักสูตร

ข้อคิดเห็นของที่ประชุม

ควรพิจารณาให้มีกลไกการมีส่วนร่วมของประชาชนหรือกลุ่มเป้าหมายในท้องถิ่น เพื่อให้สะท้อนถึงความต้องการการแก้ไขปัญหา การมีส่วนร่วม การดำเนินงานและความก้าวหน้าในด้านต่างๆ

มติที่ประชุม รับทราบ

เรื่องที่ 3.5 รายงานการให้สินเชื่อของ ธ.ก.ส. ในพื้นที่โครงการหลวง

ผู้แทนธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) รายงานผลการให้การสนับสนุนสินเชื่อแก่สมาชิกมูลนิธิโครงการหลวง เพื่อเป็นทุนในการผลิตผัก ไม้ดอก สตรอเบอรี่ ไม้ผล กาแฟ ชาและลินิน ซึ่งอยู่ภายในศูนย์พัฒนาโครงการหลวง รวมทั้งหมด 29 ศูนย์ ในพื้นที่ 4 จังหวัด คือ เชียงใหม่ เชียงราย ลำพูนและพะเยา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 จนถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็นการดำเนินงานร่วมกันระหว่างมูลนิธิโครงการหลวง กับ ธ.ก.ส. ตามบันทึกข้อตกลงในการดำเนินตามโครงการสนับสนุนสินเชื่อแก่สมาชิกมูลนิธิโครงการหลวง ลงวันที่ 2 กรกฎาคม 2539

โดยสรุป ธ.ก.ส. ให้การสนับสนุนสินเชื่อแก่สมาชิกมูลนิธิโครงการหลวงทั้งหมด รวมจำนวน 2,515 ราย จาก 29 ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ในพื้นที่ 4 จังหวัด คือ เชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน และพะเยา จำนวนสินเชื่อทั้งหมด 25,087,600 บาท ซึ่งเป็นสินเชื่อปกติจำนวน 1,831 ราย เป็นเงิน 16,656,400 บาท และเป็นสินเชื่อค้ำชาระจำนวน 684 ราย เป็นเงิน 8,431,200 บาท สำหรับสาเหตุที่สมาชิกมูลนิธิโครงการหลวงค้ำชาระหนี้ กับ ธ.ก.ส. เพราะราคาผลผลิตตกต่ำ ไม่ได้มีการหักค่าผลผลิตอย่างต่อเนื่อง ผลผลิตเสียหายเนื่องจากโรคระบาด ขาดผลผลิตหลังกำหนดเวลาชำระหนี้ ลูกหนี้ย้ายที่อยู่ โอนเงินค่าผลผลิตล่าช้าและได้ผลผลิตน้อย การแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในระหว่างดำเนินการดำเนินโครงการนี้ ประชามูลนิธิโครงการหลวง ได้แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการสนับสนุนสินเชื่อแก่สมาชิกมูลนิธิโครงการหลวง ขึ้นคณะหนึ่ง ซึ่งประกอบด้วย ผู้แทนของมูลนิธิโครงการหลวง ผู้แทน ธ.ก.ส. และผู้แทนเกษตรกร สมาชิกมูลนิธิโครงการหลวงจากทุกศูนย์พัฒนาโครงการหลวง เพื่อร่วมกันติดตามผลการดำเนินงานและจัดการแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นดังกล่าวแล้ว

มติที่ประชุม รับทราบ

เรื่องที่ 3.6 โครงการประเมินและจัดการทรัพยากรน้ำแบบผสมผสาน (Integrated Water Resource Assessment and Management Project)

ศ.ดร.สันตติ โรจนสุนทร ผู้ทรงคุณวุฒิ รายงานว่า มูลนิธิโครงการหลวงเห็นความสำคัญของการจัดการทรัพยากรธรรมชาติชนิดต่างๆ บนพื้นที่ต้นน้ำแต่ละแห่งของประเทศไทย เนื่องจากมูลนิธิโครงการหลวงมีพื้นที่ปฏิบัติงานอยู่บนพื้นที่ต้นน้ำที่ครอบคลุมหลายๆ กลุ่มน้ำในภาคเหนือของประเทศไทย ดังนั้นมูลนิธิโครงการหลวงจึงจัดทำโครงการ IWRAM-DSS (Integrated Water Resources Assessment and Management – Decision Support System) ขึ้นในปี พ.ศ.2540 โดยทำสัญญาร่วมมือกันทำการวิจัยกับ ACIAR (Australian Centre for International Agricultural Research) โดยมีนักวิจัยของมหาวิทยาลัยแห่งชาติออสเตรเลีย (Australian National University: ANU) ทำงานร่วมกับนักวิจัยของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยแม่โจ้และกรมพัฒนาที่ดิน ในระยะที่ 1 (พ.ศ. 2540-2542) ซึ่งมีพื้นที่ศึกษาบริเวณ 4 กลุ่มน้ำย่อยของกลุ่มน้ำแม่แจ่ม คือ กลุ่มน้ำแม่อม กลุ่มน้ำแม่ปาน กลุ่มน้ำวัดจันทร์และกลุ่มน้ำแม่หยอด ซึ่งต่อมาได้รับงบประมาณจากบริษัทฯ โดยให้นักวิชาการจากหลายๆ หน่วยงานให้เข้ามาช่วย เช่น กรมชลประทานและกรมป่าไม้ และต่อมาคณะกรรมการประสานงานและสนับสนุนงานโครงการหลวงอนุมัติงบประมาณให้สำหรับการทำงานในระยะที่ 2 (พ.ศ. 2543-2547) ซึ่งมีพื้นที่ศึกษากลุ่มน้ำแม่กวง กลุ่มน้ำแม่ริมและกลุ่มน้ำแม่ปิงส่วนที่ 2

สรุปผลการดำเนินงานของโครงการ IWRAM-DSS

ตัวแบบ IWRAM-DSS ประกอบด้วย 4 แบบจำลองย่อย คือ

- (1) แบบจำลองผลผลิตพืชหรือ Crop model
- (2) แบบจำลองเศรษฐกิจและสังคม หรือ Socio-economic model
- (3) แบบจำลองอุทกวิทยา หรือ Hydrological model
- (4) แบบจำลองการกัดเซาะพังทลายของดินหรือ Erosion model

แบบจำลองย่อยทั้ง 4 ของแบบจำลอง IWRAM-DSS นี้ มีการทำงานที่เชื่อมโยงกันโดยมีแหล่งของข้อมูลที่ถูกจัดเก็บด้วยระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์หรือ GIS (Geographic Information System) เป็นแกนกลาง รูปลักษณะของแบบจำลองทั้ง 4 นี้ ถูกสร้างจากข้อมูล 4 กลุ่มน้ำย่อยของกลุ่มน้ำแม่แจ่ม คือ กลุ่มน้ำแม่อม กลุ่มน้ำแม่ปาน กลุ่มน้ำวัดจันทร์และกลุ่มน้ำแม่หยอด (ระยะที่ 1) ต่อจากนั้นจึงนำแบบจำลองมาทดสอบและพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นที่กลุ่มน้ำแม่กวง กลุ่มน้ำแม่ริมและกลุ่มน้ำแม่ปิงส่วนที่ 2 ในช่วงระยะที่ 2 ของการดำเนินงาน คือตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 ถึง พ.ศ. 2547

การใช้ประโยชน์แบบจำลองในแต่ละพื้นที่โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้นน้ำและท้ายน้ำนั้น มีลักษณะที่คล้ายคลึงกับการเล่นเกม หรือ RPG (Role Playing Games) โดยให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณต้นน้ำลำธาร กำหนดชนิดพืชที่ปลูกและ/หรือชนิดของการใช้ประโยชน์ที่ดินลงบนจุดต่างๆ ของพื้นที่ต้นน้ำนำเข้าสู่ข้อมูลให้กับแบบจำลองเพื่อให้แบบจำลองคำนวณผลลัพธ์ออกมา ต่อจากนั้นประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณพื้นที่ต้นน้ำและพื้นที่ท้ายน้ำจะร่วมกันตัดสินใจ ถ้ายังตกลงกันไม่ได้จะกลับไปสู่ขั้นตอนของการกำหนดชนิดพืชและ/หรือการใช้ประโยชน์ที่ดินใหม่ แล้วนำเข้าสู่แบบจำลองอีกครั้ง ดำเนินการในลักษณะของการวนรอบ (iteration) จนกระทั่งได้รูปแบบของการใช้ประโยชน์ที่ดินที่เป็นที่พอใจของประชาชนทั้งสองพื้นที่

ต่อจากนั้นเป็นการนำผลของการตกลงไปปฏิบัติในพื้นที่จริง พร้อมทั้งติดตั้งเครื่องมือเพื่อทำการตรวจสอบข้อมูลที่เป็นผลลัพธ์ทั้งหมดของแบบจำลอง ทั้งนี้ เพื่อปรับแก้วิธีดำเนินการเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นและเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ตามที่ต้องการ ดังนั้นเพื่อให้ IWRAM-DSS ใช้ประโยชน์ได้จริง จึงควรมีการนำแบบจำลองนี้ไปประยุกต์ใช้กับพื้นที่ต้นน้ำโดยใช้พื้นที่ต้นน้ำที่อยู่ภายใต้การดูแลของศูนย์พัฒนาโครงการหลวงต่อไป

อนึ่งได้มีการทำคู่มือการใช้งาน โปรแกรมระบบช่วยตัดสินใจเพื่อความสะดวกในการใช้กระบวนการนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเตรียมข้อมูลของแบบจำลองต่างๆที่ใช้คือ แบบจำลองการใช้น้ำ การปลูกพืช การเพาะพืชมัลยา รวมทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

ข้อคิดเห็นของที่ประชุม

โครงการนี้เป็นโครงการที่น่าสนใจ หากสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับลุ่มน้ำขนาดใหญ่ได้ ก็จะเป็นประโยชน์ต่อประเทศอย่างยิ่ง เนื่องจากการจัดการน้ำ ส่วนที่ขาดคือ การประสานงานกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ภาครัฐควรสนับสนุนการให้ประชาชนมีส่วนร่วมและการปฏิบัติตามข้อตกลง

มติที่ประชุม รับทราบ

ระเบียบวาระที่ 4 เรื่องเสนอเพื่อพิจารณา

เรื่องที่ 4.1 แผนแม่บทงานวิจัยของมูลนิธิโครงการหลวง ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2551 – 2554)

ศ.ดร.สันหัตถ์ โรจนสุนทร ผู้ทรงคุณวุฒิ รายงานว่า นโยบายและแนวทางการวิจัยของมูลนิธิโครงการหลวงถือปฏิบัติตามพระราชปณิธานดั้งเดิมตามเบื้องพระยุคลบาทมาโดยตลอด กล่าวคือให้ความสำคัญกับความอยู่ดีกินดีของผู้ที่อยู่บนที่สูงโดยไม่ให้ตัดไม้ทำลายป่าและปลูกพืชเสพติด แต่ให้มีการปลูกพืชและกิจกรรมอื่นๆ ที่จะทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น ดังนั้นงานผลิตของมูลนิธิโครงการหลวงจึงควรมีประสิทธิภาพ มีคุณภาพ มีความปลอดภัยและมีชื่อเสียงเป็นที่ต้องการของตลาด จากนโยบายดังกล่าวการกำหนดแนวทางการวิจัยจึงเป็นการวิจัยตามความต้องการของตลาด การแก้ไขปัญหาและพัฒนางานด้านการผลิต การปรับปรุงและพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตให้มีความเหมาะสมและปลอดภัยต่อสภาพแวดล้อมและงานวิจัยเพื่อพัฒนาสิ่งใหม่ๆ ที่มีศักยภาพและความเป็นไปได้ที่จะสามารถปรับใช้ได้เหมาะสมได้ผลคุ้มค่าให้กับชุมชนบนที่สูง รวมถึงให้ความสำคัญงานวิจัยการอนุรักษ์พันธุ์ทรัพยากรธรรมชาติ ดิน น้ำ ป่าไม้ การมีส่วนร่วมของชุมชนกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สร้างความเข้มแข็งของชุมชนให้มีความเป็นอยู่อย่างพอเพียงตามสภาวะของแต่ละชุมชน เป็นกิจกรรมการวิจัยครบวงจรซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืนในที่สุด

1. วัตถุประสงค์ของการจัดทำแผนงานวิจัยระยะที่ 3 (พ.ศ. 2550-2554) คือ

2.1 เพื่อเป็นกรอบและแนวทางในการดำเนินการวิจัยและพัฒนา ที่ให้ผลลัพธ์ในอันที่จะส่งเสริมให้ชาวเขามีคุณภาพชีวิตที่ดี ชุมชนเข้มแข็ง ขณะเดียวกันให้มีจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีส่วนร่วม

2.2 เพื่อสร้างความเป็นเครือข่ายในการทำงานวิจัย ภาควิชาสามารถเห็นแนวทางการร่วมทำงานวิจัยและพัฒนาเพื่อประโยชน์แก่ชุมชน

2.3 เพื่อเป็นประโยชน์ในการติดตามการทำงานวิจัยและพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. สาระสำคัญของแผนแม่บทงานวิจัยของมูลนิธิโครงการหลวง ประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์ คือ

2.1 ยุทธศาสตร์การวิจัยและพัฒนาเพื่อเพิ่มผลิตภาพ

2.2 ยุทธศาสตร์การวิจัยด้านการตลาด

2.3 ยุทธศาสตร์การวิจัยด้านการอนุรักษ์ ป่าไม้และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

2.4 ยุทธศาสตร์การวิจัยด้านชุมชนและการพัฒนาทางสังคม

2.5 ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการงานวิจัยและระบบข้อมูลสารสนเทศ

3. แนวทางและแผนงานวิจัยภายใต้ยุทธศาสตร์การวิจัย

1. ยุทธศาสตร์การวิจัยและพัฒนาเพื่อเพิ่มผลิตภาพ

1. เพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพด้านการผลิตให้เหมาะสมกับสภาพภูมิสังคม

2. เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันโดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม

3. สร้างความเข้มแข็งแก่กลุ่มเกษตรกรและเครือข่ายเกษตรกรด้านการผลิต

2. ยุทธศาสตร์การวิจัยด้านการตลาด

1. เพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินการด้านการตลาด

2. รักษาชื่อเสียงของสินค้าตราโครงการหลวง

3. ขยายตลาดของผลผลิตและผลิตภัณฑ์

3. ยุทธศาสตร์การวิจัยด้านการอนุรักษ์ ป่าไม้และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

1. สร้างความอุดมสมบูรณ์ของสภาพป่าในชุมชน โดยอนุรักษ์สภาพที่มีอยู่และฟื้นฟูให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2. ฟื้นฟูดินเสื่อมโทรมโดยใช้วัสดุที่มีในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์และใช้ปุ๋ยเคมีให้เหมาะสมกับสภาพดิน

3. หารูปแบบ/ระบบการผลิต ที่สร้างความยั่งยืนของการใช้พื้นที่

4. สนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรมากขึ้น

4. ยุทธศาสตร์การวิจัยด้านชุมชนและการพัฒนาทางสังคม

1. สร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันและการมีส่วนร่วมของชุมชน

2. พัฒนาและเสาะหาผู้นำทางความคิดของชุมชน/ผู้นำชุมชน

3. พัฒนาขีดความสามารถในการทำงานเป็นกลุ่ม/องค์กรของเกษตรกร

4. ปรับปรุงคุณภาพชีวิต การศึกษาและสุขอนามัยครอบครัวและชุมชน

5. ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการงานวิจัยและระบบข้อมูลสารสนเทศ

1. การวิจัยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานวิจัย

2. กิจกรรมเพื่อการสนับสนุนการวิจัยและพัฒนา

4. งบประมาณแยกตามยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์	แผนงาน	กลุ่ม โครงการ	งบประมาณ (ล้านบาท)				
			2551	2552	2553	2554	รวม
1. ยุทธศาสตร์การวิจัยและพัฒนาเพื่อเพิ่ม ผลิตภาพ	6	38	26.00	28.60	31.46	34.61	120.67
2. ยุทธศาสตร์การวิจัยด้านการตลาด	5	10	4.00	4.40	4.84	5.32	18.56
3. ยุทธศาสตร์การวิจัยด้านการอนุรักษ์ ฟื้นฟูและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ	6	15	4.00	4.40	4.84	5.32	18.56
4. ยุทธศาสตร์การวิจัยด้านชุมชนและการ พัฒนาทางสังคม	6	15	5.00	5.50	6.05	6.66	23.21
5. ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการงานวิจัย และระบบข้อมูลสารสนเทศ	5	7	2.00	2.20	2.42	2.66	9.28
รวม	28	85	41.00	45.10	49.61	54.57	190.28

5. แหล่งงบประมาณ

1. มูลนิธิโครงการหลวง งบประมาณตามตารางเป็นงบประมาณของมูลนิธิโครงการหลวง รวม 190.28 ล้านบาท

2. แหล่งงบประมาณภายนอก : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

ข้อคิดเห็นของที่ประชุม

1. แผนแม่บทที่สำคัญ ควรกำหนดกิจกรรม โครงการที่เชื่อมโยงกับหน่วยงานต่างๆ กำหนดเป้าหมายแต่ละปีให้ชัดเจน สำหรับงบประมาณจากหน่วยงานต่างๆ ควรติดตามด้วยว่าแต่ละหน่วยได้ขอตั้งงบประมาณไว้หรือไม่

2. ควรจัดให้มีการประชุมชี้แจงเพื่อการทำงานร่วมกัน รวมทั้งเพื่อรับทราบงานและบทบาทหน้าที่ของแต่ละหน่วยงาน สำนักงบประมาณจะได้สนับสนุนการจัดสรรงบประมาณตามความจำเป็นของแต่ละหน่วยงานภายใต้แผนแม่บท เมื่อทราบว่าใครทำงานตรงไหน อย่างไร

3. การสนับสนุนงานวิจัยควรทำให้ครบวงจร ตั้งแต่การวิจัยจนถึงการนำไปใช้ประโยชน์ งานวิจัยควรสะท้อนถึงปัญหาที่แท้จริง การอยู่อาศัยและทำกินของประชาชนบนพื้นที่สูงและงานที่สำคัญในระยะยาว ได้แก่ การผลิตผลิตภัณฑ์ใหม่ นวัตกรรมใหม่ๆ ที่งานวิจัยสามารถช่วยให้ชาวบ้านได้เกิดการเรียนรู้

มติที่ประชุม

เห็นชอบแผนแม่บทงานวิจัยของมูลนิธิโครงการหลวง ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2551 – 2554) โดยให้นำข้อคิดเห็นของที่ประชุมไปพิจารณาประกอบการดำเนินงานตามแผนต่อไป

เรื่องที่ 4.2 แผนงานและงบประมาณภายใต้แผนแม่บทศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ระยะที่ 3

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2551

กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการรายงานว่า คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2550 เห็นชอบแผนแม่บทศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2550 – 2554) แผนแม่บทดังกล่าว ประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2551 กำหนดกรอบงบประมาณไว้จำนวน 598,915,680 บาท

หน่วยงานที่รับผิดชอบการดำเนินงานภายใต้แผนแม่บทศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ระยะที่ 3 (พ.ศ.2550 – 2554) จำนวน 13 หน่วยงาน ได้รับจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2551 เพื่อปฏิบัติงานในพื้นที่โครงการหลวง จำนวน 347,586,690 บาท คิดเป็นร้อยละ 61.82 ของกรอบงบประมาณ (เฉพาะส่วนที่ได้รับจัดสรรเรียบร้อยแล้ว) ส่วนหน่วยงานจำนวน 7 หน่วยงาน รอจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2551 จากหน่วยงานต้นสังกัด ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ มีหน่วยงานร่วมดำเนินงาน 10 หน่วยงาน กรอบงบประมาณปี พ.ศ. 2551 จำนวน 118,862,070 บาท ได้รับจัดสรรงบประมาณปี พ.ศ. 2551 จากหน่วยงานแล้ว 7 หน่วยงาน จำนวน 89,066,590 บาท คิดเป็นร้อยละ 92.28 ของส่วนที่ได้รับจัดสรรเรียบร้อยแล้ว
2. ยุทธศาสตร์ด้านการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ มีหน่วยงานร่วมดำเนินงาน 8 หน่วยงาน กรอบงบประมาณปี พ.ศ.2551 จำนวน 70,768,800 บาท ได้รับจัดสรรงบประมาณปี พ.ศ.2551 จากหน่วยงานแล้ว 5 หน่วยงาน จำนวน 49,250,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 71.31 ของส่วนที่ได้รับจัดสรรเรียบร้อยแล้ว
3. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน มีหน่วยงานร่วมดำเนินงาน 3 หน่วยงาน กรอบงบประมาณปี พ.ศ.2551 จำนวน 334,001,500 บาท ได้รับจัดสรรงบประมาณปี พ.ศ.2551 จากหน่วยงานแล้ว 3 หน่วยงาน จำนวน 156,492,300 บาทคิดเป็นร้อยละ 46.85 ของส่วนที่ได้รับจัดสรรเรียบร้อยแล้ว
4. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาสังคมและชุมชน มีหน่วยงานร่วมดำเนินงาน 11 หน่วยงาน กรอบงบประมาณปี พ.ศ.2551 จำนวน 34,220,620 บาท ได้รับจัดสรรงบประมาณประจำปี พ.ศ.2551 จากหน่วยงานแล้ว 5 หน่วยงาน จำนวน 22,144,300 บาท คิดเป็นร้อยละ 86.36 ของส่วนที่ได้รับจัดสรรเรียบร้อยแล้ว
5. ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการ มีหน่วยงานร่วมดำเนินงาน 4 หน่วยงาน กรอบงบประมาณปี พ.ศ.2551 จำนวน 41,062,690 บาท ได้รับจัดสรรงบประมาณประจำปี พ.ศ.2551 จากหน่วยงานแล้ว 3 หน่วยงาน จำนวน 30,633,500 บาท คิดเป็นร้อยละ 82.71 ของส่วนที่ได้รับจัดสรรเรียบร้อยแล้ว

ความเห็นและข้อสังเกต

1. งบประมาณส่วนใหญ่ของหน่วยงานที่รับผิดชอบกิจกรรมหลักของแต่ละยุทธศาสตร์ ภายใต้แผนแม่บทดังกล่าวได้รับการจัดสรรอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกับแผนแม่บทและวงเงินงบประมาณที่ได้รับจัดสรรในปีที่ผ่านมา ยกเว้นงบประมาณด้านการพัฒนาและบำรุงรักษาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
2. มูลนิธิโครงการหลวงได้จัดตั้งศูนย์พัฒนาโครงการหลวงผาตั้ง ตำบลป้อ อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย เพิ่มอีกหนึ่งแห่ง พื้นที่ 3 หมู่บ้าน จำนวน 223 ครัวเรือน ประชากร 2,704 คน ซึ่งเป็นพื้นที่ติดต่อกับศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยเล้ง อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย เห็นควรที่หน่วยงานต่างๆ ควรจัดทำแผนปฏิบัติงานเพิ่มเติมให้ครอบคลุมพื้นที่ดังกล่าวด้วย

3. เห็นควรให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช กรมป่าไม้และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญกับการกำหนดเขตและการจัดการเชิงพื้นที่ภายใต้การจัดทำข้อตกลงกับชุมชนท้องถิ่นในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติหลัก เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาระบบการจัดการร่วมเพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 เพื่อเป็นต้นแบบของการจัดการเชิงพื้นที่บนพื้นที่สูง

4. เพื่อให้เกิดการบูรณาการและมีความชัดเจนในการปฏิบัติงานในปีงบประมาณ พ.ศ. 2551 สมควรให้ฝ่ายเลขานุการเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนปฏิบัติงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2551 ร่วมกับมูลนิธิโครงการหลวงในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแต่ละแห่งในเดือนตุลาคม 2550

มติที่ประชุม

รับทราบแผนงานและงบประมาณภายใต้แผนแม่บทศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ระยะที่ 3 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2551 และเห็นชอบให้ฝ่ายเลขานุการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติงานศูนย์พัฒนาโครงการหลวงประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2551 โดยให้ครอบคลุมพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงผาดั้ง อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย ด้วย และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญกับการกำหนดเขตและการจัดการเชิงพื้นที่ภายใต้การจัดทำข้อตกลงกับชุมชนท้องถิ่น

เรื่องที่ 4.3 แผนปฏิบัติการโครงการขยายผลโครงการหลวง ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2551 – 2554)

กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการได้เสนอสาระสำคัญของแผนปฏิบัติการโครงการขยายผลโครงการหลวง ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2551 – 2554)

1. ความเป็นมาและสภาพปัญหา

สืบเนื่องจากผลสำเร็จของโครงการหลวง ประชาชนบนพื้นที่สูงและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้แจ้งขอรับความช่วยเหลือและสนับสนุนจากโครงการหลวงเป็นจำนวนมาก ซึ่งประธานมูลนิธิโครงการหลวงได้มอบหมายให้สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) รับผิดชอบดำเนินการเพื่อนำความรู้และประสบการณ์จากโครงการหลวงไปขยายผลในพื้นที่ดังกล่าวรวม 17 แห่ง ในพื้นที่ 6 จังหวัดประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวเขา รวม 9 ชนเผ่าและคนไทย จำนวน 51 กลุ่มบ้าน จำนวน 8,011ครัวเรือนประชากร 35,549 คน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ตั้งบ้านเรือนอยู่บริเวณหุบเขาและไหล่เขา ในจำนวนนี้มี 8 แห่ง อยู่ใกล้กับพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง (ประมาณ 3 – 20 กิโลเมตร) ซึ่งมีสภาพปัญหาโดยรวม คือ

- 1) เกษตรกรส่วนใหญ่มีความยากจน ผลผลิตการเกษตรต่ำ ส่วนใหญ่มีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่ายและมีการใช้สารเคมีเกษตรมาก
- 2) สภาพพื้นที่การเกษตรเป็นพื้นที่ลาดชัน มีการชะล้างพังทลายของหน้าดิน ทำให้ดินเสื่อมความอุดมสมบูรณ์และขาดแคลนน้ำ
- 3) เกษตรกรชาวเขาในพื้นที่ส่วนใหญ่ยังบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อทำการเกษตร

2. หลักการสำคัญในการจัดทำแผนปฏิบัติการ

- 1) มุ่งแก้ปัญหาความยากจนของประชากรบนพื้นที่สูง ควบคู่ไปกับการฟื้นฟูสภาพสิ่งแวดล้อมบนพื้นที่สูงที่อาศัยฐานความรู้จากโครงการหลวงผสมผสานกับองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- 2) เน้นการขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่สูงด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานต่างๆ ทั้งส่วนกลางและในระดับพื้นที่
- 3) มีระยะเวลาดำเนินงานตามแผนงาน 4 ปี และจะส่งมอบพื้นที่แก่ชุมชนและหน่วยงานในพื้นที่ดำเนินการต่อไปในที่สุด

3. กระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการ ประกอบด้วย

- 1) ขั้นตอนการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน
- 2) ขั้นตอนการประชุมระดมความคิดในการพัฒนาเชิงบูรณาการ
- 3) ขั้นตอนการจัดทำ “ร่าง” แผนปฏิบัติการ
- 4) ขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการพิจารณารายละเอียดแผนงานกิจกรรมและงบประมาณร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 5) ขั้นตอนการอนุมัติแผนปฏิบัติการ

4. วัตถุประสงค์ของแผนปฏิบัติการ

- 1) เพื่อให้การปฏิบัติการของโครงการขยายผลโครงการหลวงทุกพื้นที่สอดคล้องกับแนวทางของโครงการหลวงและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตอบสนองต่อแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550 – 2554 และแผนพัฒนาของจังหวัด
- 2) เพื่อบูรณาการกิจกรรมพัฒนาชุมชนของหน่วยงานรัฐทั้งในระดับกรมและในระดับจังหวัดให้สอดคล้องกับกิจกรรมขององค์กรท้องถิ่นและเอกชนในพื้นที่
- 3) เพื่อใช้เป็นกรอบและตัวชี้วัดในการกำกับและติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน

5. เป้าหมายของการพัฒนา มีดังนี้

- 1) ประชาชนในพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวงมีการประกอบอาชีพโดยอาศัยฐานความรู้จากโครงการหลวงที่มีการปรับใช้อย่างเหมาะสมกับสภาพภูมิสังคมและภูมิปัญญาเดิมของท้องถิ่นและสอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยเกษตรกรอย่างน้อย ร้อยละ 60 มีรายได้เพียงพอจากรายจ่ายในระยะเวลาของแผน
- 2) ชุมชนในพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวงมีความเข้มแข็งโดยกระบวนการรวมกลุ่มและการจัดการกลุ่มเพื่อการพึ่งพาตนเอง มีการจัดตั้งกลุ่มต้นแบบในทุกพื้นที่โครงการ ทั้งกลุ่มอาชีพ กลุ่มสหกรณ์ กลุ่มเยาวชน กลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและกลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรมของท้องถิ่น
- 3) การบุกรุกพื้นที่ป่าในพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวงลดลงอย่างเป็นรูปธรรมโดยการกำหนดเขตป่าไม้และพื้นที่ทำกินและการจัดการเชิงพื้นที่ที่อาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนรวมทั้งการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อให้เกษตรกรสามารถดำรงชีพอยู่กับป่าได้อย่างเหมาะสมและยั่งยืน

6. แนวทางการพัฒนาของโครงการขยายผลโครงการหลวง ประกอบด้วย

6.1 ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพของเกษตรกร

1) แนวทางการพัฒนา

เน้นการวิจัยโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำแปลงทดสอบและสาธิตองค์ความรู้จากโครงการหลวง รวมถึงการศึกษาและฟื้นฟูแหล่งอาหารชุมชนตามแนวทางพระราชดำริ ธนาคารอาหารชุมชน (Food bank) เพื่อการบริโภคในครัวเรือนและชุมชน ตลอดจนการส่งเสริมการประกอบอาชีพการเกษตรโดยอาศัยฐานความรู้จากโครงการหลวง โดยเฉพาะในการพัฒนาและส่งเสริมระบบการเพาะปลูกที่ดี เกษตรอินทรีย์ การณรงค์การลดการใช้สารเคมีการเกษตรและการส่งเสริมอาชีพนอกภาคการเกษตรเพื่อสร้างรายได้แก่ครัวเรือน

2) แผนงาน ประกอบด้วย

- (1) แผนงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน
- (2) แผนงานส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้จากโครงการหลวงและการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น

(3) แผนงานส่งเสริมการเกษตรและอาชีพนอกการเกษตร

6.2 ด้านการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1) แนวทางการพัฒนา

เน้นการสำรวจและการวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน การฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ลาดชัน การกำหนดแนวกันเขตพื้นที่ป่าไม้และพื้นที่ทำกิน โดยการจัดทำข้อตกลงร่วมกับท้องถิ่น รวมถึงการจัดทำมาตรการเพื่อฟื้นฟูพื้นที่ที่ถูกบุกรุกบริเวณที่มีความลาดชันสูงและมาตรการหยุดยั้งการบุกรุกทำลายป่าเพิ่มเติม

2) แผนงาน ประกอบด้วย

- (1) แผนงานการกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน
- (2) แผนงานฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธารและการปรับปรุงระบบนิเวศต้นน้ำ
- (3) แผนงานการพัฒนาและจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำและการปลูกหญ้าแฝก

6.3 ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน

1) แนวทางการพัฒนา

เน้นการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและแหล่งน้ำสะอาดเพื่ออุปโภคบริโภค รวมทั้งส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบำรุงรักษา การจัดการความสะอาดและการกระจายโอกาสในการใช้น้ำอย่างทั่วถึง รวมถึงการปรับปรุงเส้นทางคมนาคมขนส่ง

2) แผนงาน ประกอบด้วย

- (1) แผนงานการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและอุปโภคบริโภค
- (2) แผนงานการปรับปรุงเส้นทางคมนาคมขนส่ง

6.4 ด้านการพัฒนาสังคมและการตลาด

1) แนวทางการพัฒนา

เน้นการสนับสนุนและเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรพึ่งตนเองในระดับชุมชน เช่น กลุ่มออมทรัพย์ วิสาหกิจชุมชน สหกรณ์ เพื่อเป็นองค์กรที่จะขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในอนาคต รวมถึงการพัฒนาแบบตลาดสินค้าเกษตรแบบมีข้อตกลง ซึ่งเกษตรกรได้ทำอยู่ในปัจจุบันให้เกิดความเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพ

2) แผนงาน ประกอบด้วย

- (1) แผนงานการพัฒนาองค์กรของชุมชนเพื่อพึ่งตนเองและการตลาด
- (2) แผนงานส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์

6.5 ด้านการบริหารจัดการ

1) แนวทางการพัฒนา

เน้นการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดการบูรณาการของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและในพื้นที่ รวมทั้งการติดตามและประเมินผลเพื่อการสรุปทบทวนและการปรับปรุงการพัฒนาในระยะต่างๆ

2) แผนงาน ประกอบด้วย

- (1) แผนงานสนับสนุนการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

7. ระยะเวลาโครงการ

ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2551 – 2554)

8. กรอบงบประมาณ

กรอบงบประมาณของแผนปฏิบัติการพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2551 – 2554) ซึ่งมีหน่วยงานต่างๆ ร่วมปฏิบัติงาน 12 หน่วยงาน มีโครงการ/กิจกรรม ทั้งหมด 77 โครงการวงเงินงบประมาณรวม 1,152,966,259 บาท สรุปดังนี้

แนวทางการพัฒนา	จำนวนโครงการ/กิจกรรม	ปีงบประมาณ				รวม (บาท)	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก
		ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554		
1.ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพของเกษตรกร	29	21,019,622	21,733,092	21,682,322	21,325,902	85,760,938	กปศ./กสก./กปม./กพด./สวพส.
2.ด้านการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	21	61,605,587	103,231,870	94,442,530	72,216,070	331,496,057	กอท./กป./กพด./สวพส.
3.ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน	11	28,441,000	355,973,530	151,192,250	113,416,600	649,023,380	กทน./กทบ./กชป./กพด.
4.ด้านการพัฒนาสังคมและการตลาด	11	5,045,800	5,409,480	5,986,529	6,213,936	22,655,745	กสส./กปศ./สวพส./กสน.
5.ด้านการบริหารจัดการ	5	14,402,100	16,730,420	15,990,329	16,907,290	64,030,139	กสก./กป./กปศ./สวพส.
รวมทั้งสิ้น	77	130,514,109	503,078,392	289,293,960	230,079,798	1,152,966,259	

ข้อคิดเห็นของที่ประชุม

1. การเสนอแผนปฏิบัติการ โครงการขยายผลโครงการหลวงให้คณะรัฐมนตรีเป็นการเสนอเพื่อเห็นชอบในหลักการเท่านั้น ไม่มีผลผูกพันกับกรอบงบประมาณ

2. การจัดทำแผนปฏิบัติการควรแสดงศักยภาพปัจจุบันและเป้าหมายเพื่อกำหนดงบประมาณแต่ละปี รวมทั้งจุดเน้นและผลลัพธ์ที่คาดไว้ เพื่อที่จะช่วยให้เห็นผลงาน เป้าหมายการปฏิบัติงานที่ชัดเจนในแต่ละปี

3. ปัจจุบันกระบวนการขอตั้งงบประมาณจะมีการเปลี่ยนแปลงให้จังหวัดและหน่วยงานส่วนท้องถิ่นสามารถขอตั้งงบประมาณได้ ควรพิจารณาการบูรณาการงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ใช้กระบวนการบูรณาการกิจกรรมบนฐานของพื้นที่ โดยให้คนเป็นศูนย์กลางและกำหนดว่ามีกิจกรรมใดบ้างในแต่ละพื้นที่

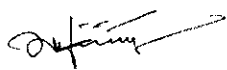
มติที่ประชุม

เห็นชอบในหลักการของแผนปฏิบัติการ โครงการขยายผลโครงการหลวง ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2551 -- 2554) โดยปรับปรุงเป้าหมายในแต่ละปีให้ชัดเจนและแสดงกระบวนการดำเนินงานแล้วให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบต่อไป

ระเบียบวาระที่ 5 เรื่องอื่นๆ

กำหนดการประชุมครั้งต่อไป วันศุกร์ที่ 21 ธันวาคม 2550 เวลา 10.00 น.

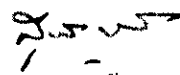
ปิดประชุมเวลา 12.00 น.

(นางสาวเพชรารัตน์ โชติถาวรรัตน์)

สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง

บันทึกการประชุม

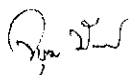

(นายสุทัศน์ ปลื้มปัญญา)

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง

กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ผู้ตรวจรายงานการประชุม

(นางสาวจรรวณ นันทพงษ์)

สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง

บันทึกการประชุม

**แผนปฏิบัติการ
โครงการขยายผลโครงการหลวง
ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2551 – 2554)**

**สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์**

สารบัญ

	หน้า
ส่วนที่ 1 ความเป็นมาและสภาพทั่วไปของพื้นที่	
1.1 โครงการหลวง	1
1.2 นโยบายของรัฐ	1
1.3 โครงการขยายผลโครงการหลวง	2
1.4 ผลการดำเนินงานในระยะเริ่มต้น	8
ส่วนที่ 2 กระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการของพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง	
2.1 วัตถุประสงค์ของการจัดทำแผนปฏิบัติการ	10
2.2 กรอบแนวคิดการจัดทำแผนปฏิบัติการ	10
2.3 หลักการสำคัญในการจัดทำแผนปฏิบัติการ	10
2.4 กระบวนการในการจัดทำแผนปฏิบัติการ	11
ส่วนที่ 3 องค์การบริหารแผนปฏิบัติการ	
3.1 คณะกรรมการประสานงานและสนับสนุนงานโครงการหลวง	15
3.2 คณะกรรมการภายใต้ความร่วมมือกับส่วนราชการในพื้นที่และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	15
3.3 องค์กรที่เป็นกลไกการขับเคลื่อนกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน	15
3.4 องค์กรประสานงานและติดตามผลการปฏิบัติงาน	16
3.5 การบริหารจัดการระดับโครงการ	16
ส่วนที่ 4 การขับเคลื่อนการพัฒนาของโครงการขยายผลโครงการหลวง	
4.1 กรอบแนวคิด	18
4.2 เป้าหมายของการพัฒนา	18
4.3 แนวทางการพัฒนาของโครงการขยายผลโครงการหลวง	18
4.4 ระยะเวลาโครงการ	21
4.5 หน่วยงานรับผิดชอบ	22
4.6 ผลที่คาดว่าจะได้รับ	22
ส่วนที่ 5 แผนงาน โครงการ และกิจกรรม	
5.1 ความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ของประเทศ	24

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5.2 แผนงาน โครงการ และกิจกรรมภายใต้แนวทางการพัฒนา	25
5.3 ตารางสรุปความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ของประเทศ ของแผนงานและกิจกรรม ภายใต้แนวทางการพัฒนาโครงการขยายผลโครงการหลวง	29
ส่วนที่ 6 สรุปกรอบแผนปฏิบัติการ งบประมาณ และตัวชี้วัด	
6.1 ตารางสรุปกรอบแผนปฏิบัติการโครงการขยายผลโครงการหลวงและตัวชี้วัด	39
6.2 งบประมาณของแผนปฏิบัติการพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2551 – 2554) จำแนกตามแนวทางการพัฒนา	42
6.3 รายละเอียดงบประมาณของแผนปฏิบัติการพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2551 – 2554) จำแนกตามแนวทางการพัฒนา แผนงาน โครงการ และกิจกรรม	43
6.4 งบประมาณของแผนปฏิบัติการพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2551 – 2554) จำแนกตามแนวทางการพัฒนาและหน่วยงาน	49
6.5 งบประมาณของแผนปฏิบัติการพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2551 – 2554) จำแนกตามพื้นที่โครงการ	51
6.6 งบประมาณของแผนปฏิบัติการพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2551 - 2554) จำแนกตามหน่วยงาน	52
ภาคผนวก	
1. ข้อมูลที่ตั้งและประชากรของโครงการขยายผลโครงการหลวง 17 แห่ง	
2. สรุปกิจกรรมและงบประมาณของแผนปฏิบัติงานพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2550 – 2554) จำแนกตามพื้นที่โครงการ	

ส่วนที่ 1

ความเป็นมาและสภาพทั่วไปของพื้นที่

1. ความเป็นมา

1.1 โครงการหลวง

พ.ศ. 2512 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งโครงการหลวง ทรงมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของชาวเขา ลดการปลูกพืชเสพติด และฟื้นฟูสภาพป่าต้นน้ำลำธาร การดำเนินงานตามแนวพระราชดำริประสบผลสำเร็จเป็นอย่างสูง ปัจจุบันการปลูกฝิ่นหมดไปจากพื้นที่โครงการหลวงและพื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศ โครงการหลวงได้ดำเนินงานวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ผลของงานวิจัยดังกล่าวได้นำไปถ่ายทอดแก่ชาวเขาในพื้นที่โครงการหลวงทั้งหมด 38 แห่ง ในพื้นที่ 5 จังหวัดภาคเหนือตอนบน ซึ่งมีประชากร 26,223 ครัวเรือน จำนวน 134,399 คน จนมีรายได้เฉลี่ย 68,596 บาทต่อครัวเรือน (พ.ศ. 2548) ส่งผลให้เกษตรกรในพื้นที่โครงการหลวงมีชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับชาวเขาในพื้นที่สูงส่วนใหญ่ นอกจากนี้โครงการหลวงยังได้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำระบบการอนุรักษ์ดินและน้ำ รวมทั้งกระตุ้นให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมฟื้นฟูสภาพป่าต้นน้ำลำธารอย่างต่อเนื่องอีกด้วย

อย่างไรก็ตามปัจจุบันพื้นที่สูงส่วนใหญ่ของประเทศที่ครอบคลุมพื้นที่ 67.22 ล้านไร่ ใน 20 จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน พะเยา ลำพูน แพร่ น่าน ลำปาง ดาก เพชรบูรณ์ พิษณุโลก เลย สุโขทัย กำแพงเพชร กาญจนบุรี อุทัยธานี สุพรรณบุรี ราชบุรี ประจวบคีรีขันธ์ และ เพชรบุรี ซึ่งมีประชากรถึง 1,203,149 คน (พ.ศ. 2545) ส่วนใหญ่เป็นชาวเขาที่มีสภาพยากจน มีรายได้เฉลี่ยปีละเพียง 31,126 บาทต่อครัวเรือนต่อปี (รายได้เฉลี่ยของเกษตรกรบนพื้นที่สูงภาคเหนือตอนบน 9 จังหวัด พ.ศ. 2547) มีพฤติกรรมการเกษตรที่ต้องบุกรุกทำลายป่าเพื่อหาที่ทำกินใหม่ เนื่องจากพื้นที่การเกษตรเดิมเสื่อมความอุดมสมบูรณ์ ผลผลิตต่ำ และมีการปลูกพืชโดยใช้สารเคมีการเกษตรปริมาณมากทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้นและกำลังสร้างปัญหาต่อทั้งสุขภาพของเกษตรกรเอง ผู้บริโภค และสร้างปัญหาความขัดแย้งของชุมชนระหว่างพื้นที่ต้นน้ำและปลายน้ำ รวมทั้งความขัดแย้งระหว่างรัฐกับชุมชนในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ

1.2 นโยบายของรัฐ

(1) คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2547 ให้จัดตั้งสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง โดยมีภารกิจสำคัญในการสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาของโครงการหลวง และขยายผลความสำเร็จของโครงการหลวงไปยังพื้นที่สูงส่วนใหญ่ของประเทศ โดยนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบท สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมทั้งการกระตุ้นชุมชนให้เกิดจิตสำนึกในการพึ่งพาตนเอง สามารถผสมผสานองค์ความรู้จากโครงการหลวงกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

ได้อย่างเหมาะสม ก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้และพัฒนานวัตกรรมใหม่ของชุมชน ตลอดจนส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูป่าต้นน้ำลำธาร คูlemiให้มีการบุกรุกพื้นที่ป่าต้นน้ำลำธารเพิ่มขึ้น และส่งเสริมให้ชุมชนมีความรู้และทักษะในการใช้สารเคมีเกษตรที่เหมาะสม ไม่กระทบต่อสภาพแวดล้อมและสุขอนามัยของประชาชน

(2) ต่อมาคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 24 เมษายน 2550 เห็นชอบยุทธศาสตร์ของสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง ประกอบด้วย

- ก. ยุทธศาสตร์การวิจัยและพัฒนา
- ข. ยุทธศาสตร์การถ่ายทอดความรู้และเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน
- ค. ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

ยุทธศาสตร์สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงดังกล่าว เน้นการสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาบนพื้นที่สูงและมุ่งขยายผลความสำเร็จของโครงการหลวงไปสู่ชุมชนบนพื้นที่สูงส่วนใหญ่ของประเทศ เพื่อแก้ปัญหาในระดับพื้นที่ตามยุทธศาสตร์ของจังหวัดและชุมชน โดยนำองค์ความรู้และต้นแบบการพัฒนาที่ยั่งยืนจากโครงการหลวงไปปรับใช้เพื่อก่อให้เกิดการสร้างเศรษฐกิจชุมชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงให้มีความเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจสังคมท้องถิ่นและสภาพแวดล้อม ควบคู่ไปกับการลดการใช้สารเคมี การฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดินและป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดินบนพื้นที่สูง ตลอดจนการเสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนและการพัฒนาองค์กรของชุมชนให้เข้มแข็ง เพื่อเป็นกลไกในการพัฒนาในอนาคต

1.3 โครงการขยายผลโครงการหลวง

สืบเนื่องจากประชาชนบนพื้นที่สูงและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้เห็นถึงผลสำเร็จของโครงการหลวงในการนำความรู้จากผลงานวิจัยไปถ่ายทอดให้แก่เกษตรกรให้มีชีวิตและความเป็นอยู่ดีขึ้น หน่วยงานและชุมชนจำนวนมากจึงได้แจ้งขอรับความช่วยเหลือและสนับสนุนจากโครงการหลวง ซึ่งประธานมูลนิธิโครงการหลวงได้มอบหมายให้สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงรับผิดชอบดำเนินการเพื่อนำความรู้และประสบการณ์จากโครงการหลวงไปขยายผลในพื้นที่ดังกล่าวรวม 17 แห่ง ในพื้นที่ 6 จังหวัด ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวเขา รวม 9 ชนเผ่า และคนไทย จำนวน 51 กลุ่มบ้าน จำนวน 8,011 ครัวเรือน ประชากร 35,549 คน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ตั้งบ้านเรือนอยู่บริเวณหุบเขาและไหล่เขา ในจำนวนนี้มี 8 แห่ง อยู่ใกล้กับพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง (ประมาณ 3 - 20 กิโลเมตร)

ตารางที่ 1 จำนวนกลุ่มบ้านและจำนวนประชากรในพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวง 17 แห่ง

จังหวัด	จำนวน				
	พื้นที่ขยายผล	อำเภอ	ตำบล	กลุ่มบ้าน	ประชากร (คน)
เชียงใหม่	9	6	9	23	12,934
เชียงราย	1	1	1	3	4,508
แม่ฮ่องสอน	2	1	2	2	5,339
น่าน	3	3	4	13	7,768
กำแพงเพชร	1	3	4	7	2,180
กาญจนบุรี	1	1	1	8	2,820
รวม 6 จังหวัด	17 พื้นที่	15 อำเภอ	20 ตำบล	51 กลุ่มบ้าน	35,549

(1) ภูมิประเทศ

ที่ตั้งของชุมชนในพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวงตามตารางที่ 1 อยู่บนพื้นที่ภูเขาสูง พื้นที่ลาดเชิงเขา และพื้นที่ราบบางส่วน พื้นที่เหล่านี้อยู่ห่างไกลและทุรกันดาร รวมทั้งมีความหลากหลายทางชีวภาพที่แตกต่างกันไปในแต่ละแห่ง โดยพื้นที่เหล่านี้ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ เขตอุทยานแห่งชาติ และเขตนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่า โดยจำแนกได้ดังนี้

ก. กลุ่มพื้นที่โครงการตั้งอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ จำนวน 9 แห่ง ได้แก่

- 1) โครงการขยายผลโครงการหลวงผาแดง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
- 2) โครงการขยายผลโครงการหลวงสบโขง อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่
- 3) โครงการขยายผลโครงการหลวงปางมะโอ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่
- 4) โครงการขยายผลโครงการหลวงปางแดงใน อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่
- 5) โครงการขยายผลโครงการหลวงวาวี อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย
- 6) โครงการขยายผลโครงการหลวงสบเมย อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
- 7) โครงการขยายผลโครงการหลวงอ่าเวียงแก อำเภอสองแคว จังหวัดน่าน
- 8) โครงการขยายผลโครงการหลวงโป่งคำ อำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน
- 9) โครงการขยายผลโครงการหลวงคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร

ข. กลุ่มพื้นที่โครงการตั้งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ จำนวน 5 แห่ง ได้แก่

- 1) โครงการขยายผลโครงการหลวงป่ากล้วย อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่
- 2) โครงการขยายผลโครงการหลวงแม่มะลอ อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่
- 3) โครงการขยายผลโครงการหลวงคอกปุย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

4) โครงการขยายผลโครงการหลวงแม่สามแลบ อำเภอสมเด็จ
จังหวัดแม่ฮ่องสอน

5) โครงการขยายผลโครงการหลวงห้วยเขย่ง อำเภอทองผาภูมิ
จังหวัดกาญจนบุรี

ค. กลุ่มพื้นที่โครงการตั้งอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติและเขตอุทยานแห่งชาติ จำนวน
2 แห่ง ได้แก่

1) โครงการขยายผลโครงการหลวงห้วยเป้า อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

2) โครงการขยายผลโครงการหลวงสะเนียน อำเภอเมือง จังหวัดน่าน

ง. กลุ่มพื้นที่โครงการตั้งอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เขตอุทยานแห่งชาติ และ
เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า จำนวน 1 แห่ง คือ โครงการขยายผลโครงการหลวงป่าแป๋ อำเภอแม่แตง จังหวัด
เชียงใหม่

พื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวงส่วนใหญ่อยู่ในเขตป่าอนุรักษ์ (โซน C)
และอยู่ในเขตลุ่มน้ำคุณภาพชั้น 2 มีสภาพป่าเป็นป่าดิบเขา ป่าเป็นป่าเบญจพรรณ และป่าเต็งรัง หมู่บ้าน
หลักตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีระดับความสูงระหว่าง 150 – 1,380 เมตรจากระดับน้ำทะเล แบ่งกลุ่มพื้นที่ตาม
ระดับความสูงเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1) กลุ่มพื้นที่ที่มีระดับความสูงเกิน 1,000 เมตร มีจำนวน 6 แห่ง ประกอบด้วย

จังหวัด	พื้นที่	ระดับความสูง (เมตร)
เชียงใหม่	โครงการขยายผลโครงการหลวงป่ากล้วย ตำบลแม่สอย อำเภอจอมทอง	1,380
	โครงการขยายผลโครงการหลวงคอกปุ๋ย ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง	1,270
	โครงการขยายผลโครงการหลวงสบโขง ตำบลสบโขง อำเภออมก๋อย	1,100
	โครงการขยายผลโครงการหลวงปางมะโอ ตำบลแม่นะ อำเภอเชียงดาว	1,100
	โครงการขยายผลโครงการหลวงแม่ะล่อ ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม	1,000
เชียงราย	โครงการขยายผลโครงการหลวงวาวี ตำบลวาวี อำเภอแม่สรวย	1,290

พื้นที่กลุ่มนี้มีสภาพพื้นที่เป็นภูเขาหรือหุบเขาสลับซับซ้อน มีความลาดชันสูง ล้อมรอบด้วยพื้นที่ป่าไม้ พื้นที่บางแห่งเป็นพื้นที่ลาดชันเชิงชัน พื้นที่เพาะปลูกเป็นพื้นที่ราบระหว่างหุบเขาตามแนวลำห้วยหรือพื้นที่ตามไหล่เขา ดินมีความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างสูง มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยปีละประมาณ 1,500 มิลลิเมตร และมีอากาศหนาวเย็น โดยมีอุณหภูมิเฉลี่ย 20 องศาเซลเซียส

2) กลุ่มพื้นที่ที่มีระดับความสูงปานกลาง (700 – 1,000 เมตร) มีจำนวน 4 แห่ง ประกอบด้วย

จังหวัด	พื้นที่	ระดับความสูง (เมตร)
เชียงใหม่	โครงการขยายผลโครงการหลวงป่าแป๋ ตำบลป่าแป๋ อำเภอแม่แตง	800
	โครงการขยายผลโครงการหลวงผาแดง ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง	700
แม่ฮ่องสอน	โครงการขยายผลโครงการหลวงสบเมย ตำบลสบเมย อำเภอสบเมย	700
น่าน	โครงการขยายผลโครงการหลวงถ้ำเวียงแก้ว ตำบลนาไร่หลวง อำเภอสองแคว	740

พื้นที่กลุ่มนี้มีสภาพพื้นที่เป็นภูเขาหรือหุบเขาสลับซับซ้อนเช่นเดียวกัน พื้นที่เพาะปลูกเป็นพื้นที่ราบระหว่างเขาตามแนวลำห้วยหรือพื้นที่ตามไหล่เขา บางแห่งมีพื้นที่ลาดเป็นคลื่น ดินมีความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง มีปริมาณน้ำฝนน้อยกว่ากลุ่มแรก มักขาดน้ำในฤดูแล้ง

3) กลุ่มพื้นที่ที่มีระดับความสูงค่อนข้างต่ำ (ต่ำกว่า 700 เมตร) มีจำนวน 7 แห่ง ประกอบด้วย

จังหวัด	พื้นที่	ระดับความสูง (เมตร)
เชียงใหม่	โครงการขยายผลโครงการหลวงปางแดงใน ตำบลเชียงดาว อำเภอเชียงดาว	490
	โครงการขยายผลโครงการหลวงห้วยเป้า ตำบลทุ่งข้าวพวง อำเภอเชียงดาว	468

จังหวัด	พื้นที่	ระดับความสูง (เมตร)
แม่ฮ่องสอน	โครงการขยายผลโครงการหลวงแม่สามแลบ ตำบลแม่สามแลบ อำเภอสะเมิง	370
น่าน	โครงการขยายผลโครงการหลวงสะเนียน ตำบลสะเนียน อำเภอเมือง	400
	โครงการขยายผลโครงการหลวงโป่งคำ ตำบลคูพงษ์ อำเภอสันติสุข	285
กำแพงเพชร	โครงการขยายผลโครงการหลวงคลองลาน อำเภอคลองลาน	150
กาญจนบุรี	โครงการขยายผลโครงการหลวงห้วยเขย่ง ตำบลห้วยเขย่ง อำเภอทองผาภูมิ	250

พื้นที่กลุ่มนี้ยังมีสภาพพื้นที่บางส่วนเป็นพื้นที่บริเวณเชิงเขาและไหล่เขา มีพื้นที่ราบมาก และบางส่วนเป็นเนินเตี้ย ๆ สภาพอากาศค่อนข้างร้อน เนื่องจากสภาพพื้นที่ถูกบุกรุกทำลาย พื้นที่โครงการบางแห่ง เช่น คลองลานซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่ 4 ตำบล 3 อำเภอ ในจังหวัดกำแพงเพชร เป็นพื้นที่ที่จัดสรรให้ชาวเขาที่อพยพจากพื้นที่ป่าอุทยานแห่งชาติแม่วังก์ โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มูลนิธิโครงการหลวงเข้าไปสนับสนุนการดำเนินงานต่อเนื่องจากโครงการบ้านเล็กในป่าใหญ่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 เป็นต้นมา พื้นที่ดังกล่าวมีสภาพภูมิอากาศแห้งแล้งและดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ที่ตั้งของหมู่บ้านอยู่ห่างไกลจากตัวเมือง แต่การเดินทางเข้าถึงสะดวก

เมื่อพิจารณาความเชื่อมโยงของพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวงกับศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแล้ว พบว่าโครงการขยายผลโครงการหลวง 8 แห่ง อยู่ในบริเวณที่ใกล้เคียงกับศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยสัมปอ อื่นทนต์ แม่หลอด แม่สาใหม่ และห้วยลึก ซึ่งจะสามารถอาศัยการสนับสนุนด้านพันธุ์ การตลาด และองค์ความรู้จากศูนย์พัฒนาโครงการหลวงได้อย่างเต็มที่ สำหรับพื้นที่โครงการขยายผลฯ อีก 9 แห่งที่เหลือซึ่งอยู่ห่างไกลจากศูนย์พัฒนาโครงการหลวง จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาตามศักยภาพแบบค่อยเป็นค่อยไป เนื่องจากไม่สามารถได้รับการสนับสนุนจากโครงการหลวงได้อย่างเต็มที่

พื้นที่ขยายผล	ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง ที่อยู่ใกล้เคียง	ระยะทาง (กิโลเมตร)
1. โครงการขยายผลโครงการหลวงป่ากล้วย อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่	ห้วยส้มป่อย อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่	10
2. โครงการขยายผลโครงการหลวงแม่มะลอ อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่	อินทนนท์ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่	20
3. โครงการขยายผลโครงการหลวงผาแดง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่	แม่หลอด อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่	3
4. โครงการขยายผลโครงการหลวงป่าแป๋ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่	แม่หลอด อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่	15
5. โครงการขยายผลโครงการหลวงดอยปู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่	แม่สาใหม่ อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่	5
6. โครงการขยายผลโครงการหลวงปางมะโอ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่	ห้วยลึก อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่	46
7. โครงการขยายผลโครงการหลวงปางแดงใน อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่	ห้วยลึก อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่	24
8. โครงการขยายผลโครงการหลวงห้วยเป้า อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่	ห้วยลึก อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่	35

(2) การใช้ประโยชน์ที่ดิน

จากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นพบว่าโครงการขยายผลโครงการหลวงทั้ง 17 แห่ง มีพื้นที่รวมทั้งสิ้น 464.74 ตารางกิโลเมตร คิดเป็น 290,259.05 ไร่ จำแนกเป็นพื้นที่เกษตร 146.74 ตารางกิโลเมตร คิดเป็น 91,714.90 ไร่ หรือ ร้อยละ 31.50 ของพื้นที่ ที่เหลือเป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์ พื้นที่ป่าชุมชน พื้นที่อยู่อาศัย และที่ตั้งของหน่วยงาน/องค์กร และที่สาธารณะทั่วไป

(3) สภาพเศรษฐกิจและสังคม

ประชากรในพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวง มีจำนวนทั้งสิ้น 8,011ครัวเรือน 35,549 คน จำแนกเป็นชาย 18,036 คน และหญิง 17,486 คน ส่วนใหญ่เป็นชาวเขา ประกอบด้วย ชาวเขา 9 เผ่า และคนไทย จำแนกเป็นเผ่ากะเหรี่ยง ไทยใหญ่ ม้ง ลีซอ ปะหล่อง อาข่า เย้า มูเซอ และคนเมือง ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลัก คือ เกษตรกรรม ได้แก่ การปลูกพืชผัก เช่น กะหล่ำปลี มะเขือเทศ พริก ฯ พืชไร่ เช่น ข้าวโพด ถั่วต่าง ๆ และมันฝรั่ง, ข้าวไร่ และข้าวนาดำ ไม้ผล เช่น ลิ้นจี่, ส้มโอ, เสาวรส กาแฟอบาบิซ่า และการเลี้ยงสัตว์ เช่น กระบือ โค สุกรและไก่ โดยมีอาชีพรอง หรือ อาชีพนอกภาคเกษตร ได้แก่ รับจ้าง และจำหน่ายสินค้า (หัตถกรรมและของป่า) มีรายได้โดยเฉลี่ย 29,300.60 บาทต่อครัวเรือนต่อปี

(4) สภาพปัญหา

(4.1) เกษตรกรส่วนใหญ่มีความยากจน ผลผลิตการเกษตรต่ำ ส่วนใหญ่มีรายได้ไม่เพียงพอจึบรายจ่าย และมีการใช้สารเคมีเกษตรมาก

(4.2) สภาพพื้นที่การเกษตรเป็นพื้นที่ลาดชัน มีการชะล้างพังทลายของหน้าดิน ทำให้ดินเสื่อมความอุดมสมบูรณ์ และขาดแคลนน้ำ

(4.3) เกษตรกรชาวเขาในพื้นที่ส่วนใหญ่ยังบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อทำการเกษตร

(5) ความต้องการของชุมชน

จากการจัดเวทีชุมชนในพื้นที่ สรุปประเด็นความต้องการเพื่อการพัฒนาของชุมชนในระยะต่อไปได้ดังนี้

(5.1) การพัฒนาและส่งเสริมอาชีพการเกษตรและนอกภาคเกษตรที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่โดยการนำองค์ความรู้ของโครงการหลวงไปแนะนำและถ่ายทอดสู่ชุมชนเพื่อให้มีรายได้และสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

(5.2) การพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อให้สามารถใช้ในการเกษตรและอุปโภคบริโภค

(5.3) การกำหนดแนวเขตที่ดินเพื่อการเกษตร การฟื้นฟูป่าไม้ การพัฒนาระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และการปรับปรุงบำรุงดิน

1.4 ผลการดำเนินงานในระยะเริ่มต้น

การดำเนินงานของโครงการขยายผลโครงการหลวงในปีพ.ศ.2550 ซึ่งเป็นปีแรกของโครงการ ส่วนใหญ่เป็นการเตรียมความพร้อมของชุมชน การวิเคราะห์ปัญหา และการระดมความคิดกับชุมชน รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและการถ่ายทอดความรู้จากโครงการหลวงในเบื้องต้น เพื่อเตรียมการสำหรับดำเนินงานพัฒนาในด้านต่าง ๆ ในระยะต่อไป สรุปผลการดำเนินงานได้ดังนี้

1) การศึกษาและวิเคราะห์พื้นที่ เพื่อทราบข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัญหา และความต้องการของชุมชน จำนวน 17 แห่ง ใน 6 จังหวัด

2) การจัดเวทีชุมชนเพื่อแลกเปลี่ยนและระดมความคิดเห็นจากผู้นำชุมชน ราษฎร หน่วยงานภาครัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ ในการจัดเตรียมการดำเนินงานต่าง ๆ ได้แก่ การจัดทำแผนปฏิบัติงาน การพัฒนาชุมชนด้านต่าง ๆ และการแก้ไขปัญหาของชุมชนในเรื่องต่างๆ ทั้ง 17 แห่ง

3) การประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนแบบบูรณาการ โดยการประสานงานและจัดประชุมคณะกรรมการระดับจังหวัดและระดับอำเภอเพื่อจัดทำแผนพัฒนาของชุมชนแบบบูรณาการระหว่าง พ.ศ. 2551 - 2554

4) การทดสอบเทคโนโลยีโครงการหลวงในการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ รวมทั้ง การวิจัย แนวทางการฟื้นฟูแหล่งอาหารและความหลากหลายทางชีวภาพของป่ารอบชุมชน เพื่อพัฒนาอาชีพและ สนับสนุนให้คนอยู่ร่วมกับป่า รวมทั้งการฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่า

5) การถ่ายทอดความรู้จากโครงการหลวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสู่ชุมชน โดยการจัด ฝึกอบรมและศึกษาดูงานแก่ผู้นำชุมชนและเกษตรกรเพื่อให้ได้รับความรู้และความเข้าใจในการทำ การเกษตรและอาชีพนอกภาคเกษตร และด้านอื่นๆ เช่น การปรับปรุงบำรุงดิน การปลูกป่าชาวบ้าน ฯลฯ รวมทั้งการเตรียมสร้างศูนย์ประสานงานของโครงการในพื้นที่และจัดทำแปลงสาธิต เพื่อเป็นแหล่ง เรียนรู้ของเกษตรกร

6) การกระตุ้นให้เกิดการรวมกลุ่มของเกษตรกรเพื่อพัฒนาให้เป็นองค์กรพึ่งตนเองที่ สามารถเข้าถึงองค์ความรู้ รวมทั้งแหล่งทุนต่าง ๆ

1.5 สิ่งที่ต้องให้ความสนใจในการพัฒนาระยะต่อไป

1) ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพ

จากสภาพปัญหาที่เกษตรกรส่วนใหญ่มีความยากจน ผลผลิตการเกษตรต่ำ มีรายได้ ไม่เพียงพอจากรายจ่าย และมีการใช้สารเคมีเกษตรมาก จึงต้องให้ความสนใจการวิจัยโดยกระบวนการมี ส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำแปลงทดลองและสาธิตองค์ความรู้จากโครงการหลวง รวมถึงการศึกษา และฟื้นฟูแหล่งอาหารชุมชนตามแนวทางพระราชดำริ การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ โดยเฉพาะระบบ การเพาะปลูกที่ดี เกษตรอินทรีย์ การรณรงค์ลดการใช้สารเคมี และการส่งเสริมอาชีพนอกภาค การเกษตร

2) ด้านการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สภาพปัญหาที่พบคือ มีการชะล้างพังทลายของหน้าดินทำให้ดินเสื่อมความ อุดมสมบูรณ์ รวมทั้งยังมีการบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อทำการเกษตร จึงต้องดำเนินการกำหนดแนวกันเขตพื้นที่ ป่าไม้และพื้นที่ทำกินโดยกระบวนการมีส่วนร่วม รวมถึงการจัดทำมาตรการฟื้นฟูพื้นที่ที่ถูกบุกรุกและ หยุดยั้งการบุกรุกเพิ่ม ให้ความสนใจการสำรวจและวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน การฟื้นฟูความอุดม สมบูรณ์ของดิน การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

3) ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน

สภาพปัญหาหลักที่พบคือ การขาดแคลนน้ำ จึงต้องให้ความสนใจการพัฒนาแหล่ง น้ำเพื่อการเกษตรและเพื่ออุปโภคบริโภค รวมถึงการปรับปรุงเส้นทางคมนาคมขนส่ง รวมทั้งส่งเสริม กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบำรุงรักษา

4) ด้านการพัฒนาสังคมและการตลาด

เป็นการสนับสนุนและเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรพึ่งตนเองในระดับชุมชน เพื่อขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการเพิ่มโอกาสการเข้าถึงระบบตลาดที่เป็นธรรม

5) ด้านการบริหารจัดการ

เป็นสิ่งที่ต้องให้ความสนใจอย่างยิ่งเพื่อกำกับดูแลและสนับสนุนให้เกิดการบูรณาการ การกิจของหน่วยงานต่าง ๆ ในการดำเนินโครงการอย่างมีประสิทธิภาพ

ส่วนที่ 2

กระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการของพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง

1. วัตถุประสงค์ของแผนปฏิบัติการ

- 1) เพื่อให้การปฏิบัติการของโครงการขยายผลโครงการหลวงทุกพื้นที่สอดคล้องกับแนวทางของโครงการหลวงและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตอบสนองต่อแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550 – 2554 และแผนพัฒนาของจังหวัด
- 2) เพื่อบูรณาการกิจกรรมพัฒนาชุมชนของหน่วยงานรัฐทั้งในระดับกรมและในระดับจังหวัดให้สอดคล้องกับกิจกรรมขององค์กรท้องถิ่นและเอกชนในพื้นที่
- 3) เพื่อใช้เป็นกรอบและตัวชี้วัดในการกำกับและติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน

2. กรอบแนวคิดการจัดทำแผนปฏิบัติการ

กรอบแนวคิดในการจัดทำแผนปฏิบัติการโครงการขยายผลโครงการหลวงอาศัยุทธศาสตร์และแนวทางการดำเนินงานของมูลนิธิโครงการหลวงที่ประกอบด้วยวงของการปฏิบัติงาน 5 วง ได้แก่

- 1) การสำรวจและการใช้ประโยชน์ที่ดิน เพื่อให้เกิดการใช้ที่ดินตามความเหมาะสมของพื้นที่ทั้งพื้นที่การเกษตรและพื้นที่ป่า
- 2) การปลูกป่าในที่ที่ควรเป็นป่า เป็นขั้นตอนต่อจากข้อ 1) เพื่อให้การใช้ที่ดินส่วนที่เหมาะสมแก่การเกษตร ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ลาดชัน ต้องทำขั้นบันได ทางระบายน้ำ ปลูกหญ้าแฝก รวมทั้งมีการชลประทานและการคมนาคม ส่วนพื้นที่ควรเป็นพื้นที่ป่าให้มีการฟื้นฟูป่าในรูปแบบต่าง ๆ
- 3) การวิจัย เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของเทคโนโลยีที่จะนำไปใช้ระดับชุมชนในการเพาะปลูกพืชชนิดต่าง ๆ
- 4) การส่งเสริมการนำผลการวิจัยไปให้เกษตรกร ได้แก่ การปรับปรุงการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ รวมถึงการอารักขาพืช การพัฒนาคนด้านการศึกษาและสาธารณสุข
- 5) วงสุดท้ายเป็นการจัดการผลผลิตและการตลาด ได้แก่ การขนส่ง การคัดบรรจุ การเก็บรักษา และการจำหน่าย

3. หลักการสำคัญในการจัดทำแผนปฏิบัติการ

กระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการของพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง ดำเนินภายใต้หลักการสำคัญ 3 ประการ คือ

- 1) มุ่งแก้ปัญหาความยากจนของประชาชนบนพื้นที่สูง ควบคู่ไปกับการฟื้นฟูสภาพสิ่งแวดล้อมบนพื้นที่สูงที่อาศัยฐานความรู้จากโครงการหลวงผสมผสานกับองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- 2) เน้นการขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่สูงด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งส่วนกลางและในระดับพื้นที่
- 3) มีระยะเวลาดำเนินงานตามแผนงาน 4 ปี และจะส่งมอบพื้นที่แก่ชุมชนและหน่วยงานในพื้นที่ดำเนินการต่อไปในที่สุด

4. กระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการ

การยกร่างแผนปฏิบัติการ โครงการขยายผลโครงการหลวงเป็นแผนปฏิบัติการที่เกิดจากการดำเนินงานโครงการและการบูรณาการ โดยกระบวนการยกร่างดำเนินไปโดยอาศัยกลไกการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจากทุกภาคส่วน ขั้นตอนกระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการสรุปได้ดังนี้

4.1 ขั้นตอนการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน

การวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของชุมชนอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งหน่วยงานส่วนกลาง หน่วยงานระดับจังหวัด และหน่วยงานในพื้นที่ตามลำดับดังนี้

- 1) รวบรวมและสังเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิ จากหน่วยงานในส่วนกลางและจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เช่น กรม จังหวัด อำเภอและ อบต. ประกอบด้วยข้อมูลทางกายภาพและขอบเขตของพื้นที่ ข้อมูลพื้นฐานของชุมชน และทิศทางการพัฒนาชุมชน ตามแผนพัฒนาตำบลและแผนพัฒนาที่เกี่ยวข้อง
- 2) จัดเวทีชุมชน เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจกับชุมชนเกี่ยวกับการดำเนินงานของโครงการ รวมทั้งเพื่อค้นหาและแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของชุมชน
- 3) จัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) กับผู้นำหรือแกนนำชุมชน ผู้นำเกษตรกร กลุ่มเพื่อการพึ่งพาตนเองในชุมชน รวมทั้งประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อค้นหาปัญหาและความต้องการของชุมชน
- 4) นำผลการศึกษาและวิเคราะห์สภาพพื้นที่มาประมวลและสังเคราะห์ในกรอบเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม การตรวจสอบย้อนกลับ โดยการนำเสนอข้อมูลด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตรวจสอบ นำข้อมูลที่ตรวจสอบแล้วไปจัดทำเป็นแนวทางในการพัฒนาของพื้นที่แต่ละแห่งต่อไป

4.2 ขั้นตอนการประชุมระดมความคิดในการพัฒนาเชิงบูรณาการ

สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) ได้ระดมความคิดเห็นร่วมกับหน่วยงานภาครัฐทั้งในระดับพื้นที่และส่วนกลางในการวิเคราะห์ถึงศักยภาพ โอกาส และข้อจำกัดในการพัฒนาพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวงทั้ง 17 พื้นที่ รวมทั้งจัดทำแผนพัฒนาชุมชนแบบบูรณาการในแต่ละพื้นที่ ระหว่างเดือนตุลาคม พ.ศ. 2549 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550

4.3 ขั้นตอนการจัดทำ “ร่าง” แผนปฏิบัติการ

เพื่อให้การจัดทำแผนปฏิบัติการรายพื้นที่มีความชัดเจนและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งในเชิงประเด็นและสาระ รวมทั้งวิธีการได้มาของแผนปฏิบัติการที่เหมาะสม จึงมีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ การจัดร่างแผนปฏิบัติการ โดยคณะผู้บริหารและคณะอนุกรรมการกำกับแผนปฏิบัติการพื้นที่สูง สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) เป็นที่ปรึกษาดำเนินงานระหว่างวันที่ 1-3 มิถุนายน 2550 โดยมีการดำเนินงานย่อยดังนี้

1) การสำรวจเพื่อศึกษาสภาพพื้นที่และรับฟังความคิดเห็นจากผู้นำชุมชนในสภาพพื้นที่จริงในพื้นที่บ้านห้วยเป้า อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

2) การประชุมคณะอนุกรรมการกำกับแผนปฏิบัติการพัฒนาพื้นที่สูง เมื่อวันที่ 1 และ 2 มิถุนายน 2550 โดยการร่วมวิเคราะห์ข้อมูลทางกายภาพและพื้นที่ตามกฎหมาย เพื่อกำหนดเขตที่ดินทำกินและจัดทำแผนการใช้ที่ดินโครงการขยายผลโครงการหลวงลุ่มน้ำปิงตอนบนบ้านห้วยเป้า อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ตามที่กรมพัฒนาที่ดินนำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลกายภาพ GIS โดยใช้ฐานข้อมูล 7 ชั้นข้อมูล และร่วมสังเคราะห์แนวทางพัฒนาและกิจกรรมที่ต้องดำเนินการ

3) การยกร่างแผนปฏิบัติการพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง โดยจัดทำ “แผนปฏิบัติการพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวงห้วยเป้า อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่” เป็นต้นแบบ มีสาระสำคัญประกอบด้วย กำหนดแนวทางการพัฒนาให้สอดคล้องกับสถานะเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนบ้านห้วยเป้า และศักยภาพการพัฒนา รวม 4 ด้าน ได้แก่ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านอาชีพและงานวิจัย และด้านสังคม กำหนดเป้าหมายการพัฒนาเป็น 2 ลักษณะ คือ เป้าหมายรวมและเป้าหมายแต่ละด้านตามแนวทาง กำหนดระยะเวลาโครงการโดยรวม 7 ปี แบ่งเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะเริ่มต้น ระยะปฏิบัติการ และระยะส่งมอบ กำหนดข้อตกลงกับส่วนราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินงานในลักษณะเป็นโครงการพัฒนาแบบบูรณาการ รวมทั้งกำหนดแผนงานและงบประมาณ ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2551 – 2554) จำนวน 9 แผนงาน งบประมาณ 25,991,500 บาท และหน่วยงานที่ร่วมปฏิบัติงาน จำนวน 7 หน่วยงาน รวม 40 กิจกรรม

4) การยกร่างแผนปฏิบัติการพื้นที่ขยายผลโครงการหลวงเพิ่มเติมจนครบ 17 แห่ง โดยใช้แผนปฏิบัติการพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวงห้วยเป้าเป็นต้นแบบ

4.4 ขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการพิจารณารายละเอียดแผนงานกิจกรรมและงบประมาณร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

1) การจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการเมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2550 ณ สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง โดยมีส่วนราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งจากส่วนกลางและผู้ปฏิบัติในพื้นที่เข้าร่วมการสัมมนาจำนวน 25 คน ที่ประชุมได้ร่วมกันพิจารณารายละเอียดแผนปฏิบัติการ โครงการขยายผลโครงการหลวงระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2551 – 2554)

2) การจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2550 ณ โรงแรมอิมพิเรียลแม่ปิง จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีผู้แทนส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเข้าร่วม จำนวน 12 หน่วยงาน รวม 40 คน ที่ประชุมได้ร่วมกันปรับแผนงาน กิจกรรม และงบประมาณของแต่ละส่วนราชการให้ถูกต้องและเหมาะสม

4.5 ขั้นตอนการอนุมัติแผนปฏิบัติการ

เพื่อให้แผนปฏิบัติการ โครงการขยายผลโครงการหลวง ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2551 – 2554) เป็นแผนปฏิบัติการที่ได้รับการยอมรับของส่วนราชการทั้งในระดับส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ที่จะใช้เป็นกรอบในการปฏิบัติงานตามระยะเวลาของแผนต่อไป สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง จึงได้เสนอขอความเห็นชอบต่อคณะกรรมการระดับต่าง ๆ คือ

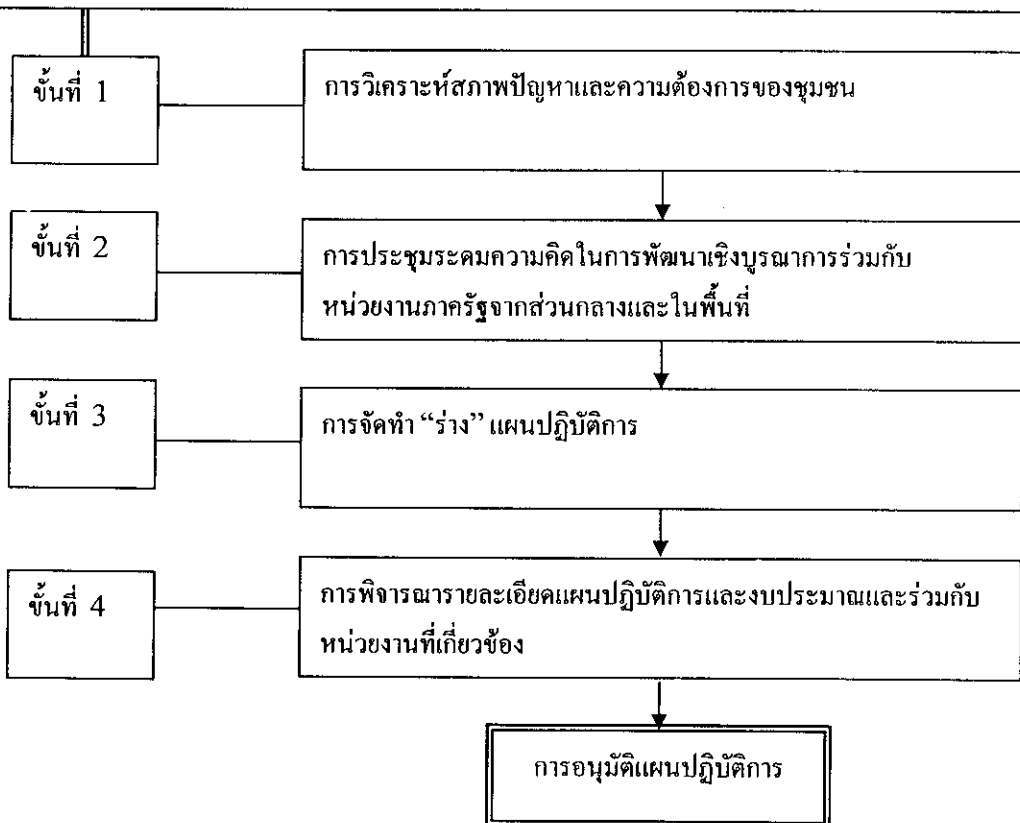
1. เสนอขอความเห็นชอบแผนปฏิบัติการ โครงการขยายผลโครงการหลวงต่อคณะกรรมการประสานงานและสนับสนุนโครงการหลวง (กปส.)

2. นำเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อพิจารณำเสนอคณะรัฐมนตรีขอความเห็นชอบในหลักการเกี่ยวกับแผนปฏิบัติการและงบประมาณของโครงการ

สรุปหลักการสำคัญในการจัดทำแผนปฏิบัติการ

หลักการสำคัญในการจัดทำแผนปฏิบัติการ

- 1) มุ่งแก้ปัญหาความยากจนของประชากรบนพื้นที่สูง ควบคู่ไปกับการฟื้นฟูสภาพสิ่งแวดล้อมบนพื้นที่สูงที่อาศัยฐานความรู้จากโครงการหลวงผสมผสานกับองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- 2) เน้นการขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่สูงด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งส่วนกลางและในระดับพื้นที่
- 3) มีระยะเวลาดำเนินงานตามแผนงาน 4 ปี และจะส่งมอบพื้นที่แก่ชุมชนและหน่วยงานในพื้นที่ดำเนินการต่อไปในที่สุด

ส่วนที่ 3

องค์กรบริหารแผนปฏิบัติการ

เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนการพัฒนาและกระบวนการมีส่วนร่วมของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เข้าร่วมปฏิบัติงานในพื้นที่ขยายผลโครงการหลวงให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนปฏิบัติการ จึงอาศัยองค์กรการดำเนินงานทั้งในระดับส่วนกลาง ระดับจังหวัด และระดับพื้นที่ ดังนี้

1. คณะกรรมการประสานงานและสนับสนุนงานโครงการหลวง (กปส.) เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการหลวง พ.ศ. 2550 ที่กำหนดให้มีคณะกรรมการประสานงานและสนับสนุนงานโครงการหลวง (กปส.) โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ มีอำนาจหน้าที่พิจารณาและกำหนดนโยบายและแนวทางการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับงานโครงการหลวง รวมถึงพิจารณาและกำหนดแผนงาน งานโครงการ และกิจกรรมใด ๆ ให้สอดคล้องกับข้อเสนอแนะของมูลนิธิโครงการหลวง เพื่อให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องรับไปดำเนินการ

2. คณะกรรมการภายใต้ความร่วมมือกับส่วนราชการในพื้นที่และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่

1) คณะกรรมการระดับจังหวัด ประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานกรรมการ และมีองค์ประกอบของคณะกรรมการประกอบด้วย ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นคณะกรรมการ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการประสานงานการดำเนินงานร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม และติดตามประเมินผลเพื่อแก้ไขปัญหาและปรับปรุงแนวทางการดำเนินงานของหน่วยงาน

2) คณะกรรมการระดับพื้นที่ ประกอบด้วยนายอำเภอเป็นประธานกรรมการ และมีองค์ประกอบคณะกรรมการประกอบด้วย ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐในระดับอำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับตำบลและหมู่บ้านเป็นคณะกรรมการ ทำหน้าที่สนับสนุนการดำเนินงานในระดับพื้นที่

3. องค์กรที่เป็นกลไกในการขับเคลื่อนกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ประกอบด้วยสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) โดยเจ้าหน้าที่โครงการในพื้นที่ทำหน้าที่เป็นแกนหลักในการจัดเวทีชุมชนเพื่อวิเคราะห์สภาพการณ์และรับฟังปัญหาในพื้นที่ด้านต่าง ๆ พร้อมทั้งระดมความคิดเห็นในการกำหนดแนวทางการพัฒนา ร่วมกับผู้นำชุมชน ผู้แทนกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับตำบลและหมู่บ้าน และองค์กรเอกชนในพื้นที่

4. **องค์กรประสานงานและติดตามผลการปฏิบัติงาน** สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) โดยคณะกรรมการกำกับและติดตามแผนพัฒนาพื้นที่สูง ซึ่งมีประธานกรรมการ สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงเป็นประธานอนุกรรมการ และมีคณะกรรมการประกอบด้วย ผู้แทนสำนักงานงบประมาณ ผู้แทนกรมต่าง ๆ ที่สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และบุคลากรสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง ทำหน้าที่สนับสนุนการปฏิบัติงาน และติดตามกำกับดูแลการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และแผนปฏิบัติการของพื้นที่ขยายผล โครงการหลวงทั้ง 17 แห่ง ให้สอดคล้องกับการดำเนินตามแนวทางโครงการหลวง

1) สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) ในฐานะสำนักงานเลขานุการ คณะกรรมการประสานงานและสนับสนุนงานโครงการหลวง (กปส.) และในฐานะองค์กรประสานงาน และสนับสนุนการปฏิบัติงานในพื้นที่ขยายผลโครงการหลวงทั้ง 17 แห่ง ทำหน้าที่ติดตาม รวบรวม และสรุปผลการดำเนินงานเสนอคณะกรรมการสถาบัน และคณะกรรมการประสานงานและสนับสนุนงานโครงการหลวง (กปส.) เพื่อทราบ รวมทั้งพิจารณาแก้ไขปัญหาอุปสรรค วินิจฉัยและสั่งการอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งติดตามประสานงานในพื้นที่ทั้งระดับอำเภอ และระดับจังหวัดอย่างต่อเนื่อง

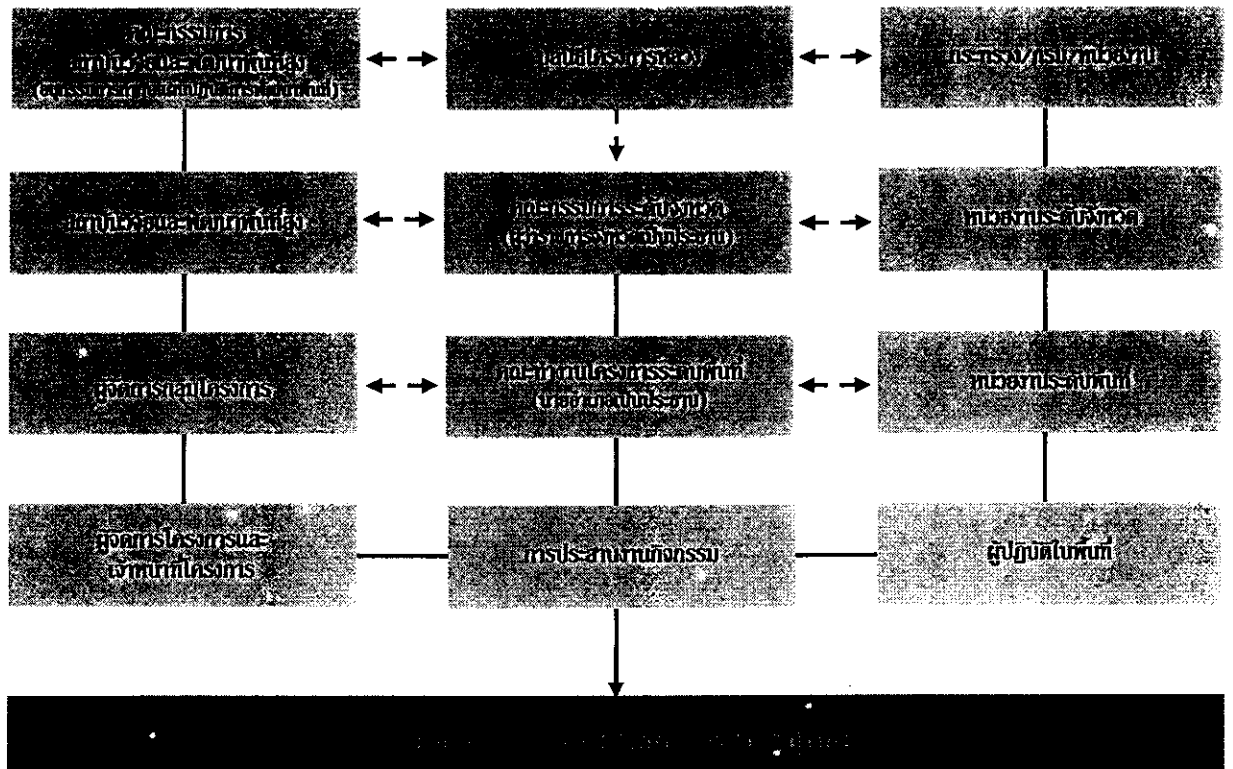
2) ดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติการเมื่อสิ้นสุดปีที่ 3 (สิ้นสุดปีงบประมาณ พ.ศ. 2552) เพื่อปรับทิศทางและกิจกรรมของแผนงานให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่และเงื่อนไขตามสภาพภูมิสังคม ตลอดจนสภาพปัญหาที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาของแต่ละพื้นที่ แล้วนำผลการประเมินไปปรับปรุง แก้ไขแผนปฏิบัติการในระยะเวลาที่เหลืออยู่ของแผน

3) ดำเนินการประเมินแผนปฏิบัติการเมื่อสิ้นสุดโครงการในปีที่ 5 (สิ้นสุดปีงบประมาณ พ.ศ. 2554) เพื่อสรุปผลการปฏิบัติงานและสรุปบทเรียนสำหรับนำไปปรับใช้ในพื้นที่ขยายผลแห่งใหม่ต่อไป

5. การบริหารจัดการระดับโครงการ

กระบวนการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการไปสู่การปฏิบัติ มี 2 ระดับ คือ การบูรณาการกับหน่วยงานภาครัฐและท้องถิ่น อาศัยคณะกรรมการระดับจังหวัดซึ่งมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานเพื่อการกำกับดูแลให้เกิดการบูรณาการการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่าง ๆ และคณะทำงานโครงการระดับพื้นที่ซึ่งมีนายอำเภอเป็นประธานเพื่อการสนับสนุนการดำเนินงานและติดตามผลการปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ สำหรับการขับเคลื่อนการปฏิบัติงานระดับพื้นที่อาศัยองค์กรและกลุ่มของเกษตรกรเป้าหมาย โดยสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงเป็นองค์กรทำหน้าที่ในการประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งจัดให้มีผู้จัดการกลุ่มโครงการทำหน้าที่บริหารงานโครงการและมีเจ้าหน้าที่โครงการในระดับพื้นที่เพื่อทำหน้าที่ในการสนับสนุนการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการ การให้คำปรึกษาแนะนำ การรวบรวมองค์ความรู้ รวมทั้งรับทราบปัญหาและความต้องการของเกษตรกรเป้าหมาย เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามแผนปฏิบัติการที่ได้กำหนดไว้ โดยมีโครงสร้างการบริหารจัดการดังนี้

โครงสร้างการบริหารจัดการโครงการขยายผลโครงการหลวง

ส่วนที่ 4

การขับเคลื่อนการพัฒนาของโครงการขยายผลโครงการหลวง

1. กรอบแนวคิด

นับตั้งแต่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งโครงการหลวงเมื่อ พ.ศ. 2512 ปัจจุบันผลงานวิจัยและพัฒนาของโครงการหลวงเป็นที่ยอมรับทั้งภายในและต่างประเทศ โครงการหลวงถือได้ว่าเป็นแหล่งองค์ความรู้ที่สำคัญในการพัฒนาพื้นที่สูง สมควรอย่างยิ่งที่องค์ความรู้เหล่านี้จะได้รับการถ่ายทอดไปสู่ชุมชนบนพื้นที่สูงส่วนใหญ่ของประเทศ โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้และการนำองค์ความรู้ดังกล่าวไปประยุกต์ใช้กับภูมิปัญญาดั้งเดิมของท้องถิ่นตามความเหมาะสมของสภาพภูมิสังคม ผลงานของโครงการหลวงก็จะเกิดประโยชน์อย่างกว้างขวาง

2. เป้าหมายของการพัฒนา

- 1) ประชาชนในพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวงมีการประกอบอาชีพโดยอาศัยฐานความรู้จากโครงการหลวงที่มีการปรับใช้อย่างเหมาะสมกับสภาพภูมิสังคมและภูมิปัญญาเดิมของท้องถิ่นและสอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยเกษตรกรอย่างน้อย ร้อยละ 60 มีรายได้เพียงพอกับรายจ่ายเมื่อสิ้นสุดแผน
- 2) ชุมชนในพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวงมีความเข้มแข็งโดยกระบวนการรวมกลุ่มและการจัดการกลุ่มเพื่อการพึ่งพาตนเอง มีการจัดตั้งกลุ่มต้นแบบในทุกพื้นที่โครงการ ทั้งกลุ่มอาชีพ กลุ่มสหกรณ์ กลุ่มเยาวชน กลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และกลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรมของท้องถิ่น
- 3) การอนุรักษ์พื้นที่ป่าในพื้นที่โครงการลดลงอย่างเป็นรูปธรรม โดยการกำหนดเขตป่าไม้และพื้นที่ทำกิน และการจัดการเชิงพื้นที่ที่อาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน รวมทั้งการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อให้เกษตรกรสามารถดำรงชีพอยู่กับป่าได้อย่างเหมาะสมและยั่งยืน

3. แนวทางการพัฒนาของโครงการขยายผลโครงการหลวง

การพัฒนาในพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวงอาศัยยุทธศาสตร์และแนวทางการดำเนินงานของโครงการหลวง โดยมีทิศทางในการขับเคลื่อนการพัฒนาดังนี้

ทิศทางการขับเคลื่อนการพัฒนา

โดยกำหนดแนวทางการพัฒนาออกเป็น 5 ด้าน ประกอบด้วย

3.1 ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพของเกษตรกร

1) แนวทางการพัฒนา

เน้นการวิจัยโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำแปลงทดสอบและสาธิตองค์ความรู้จากโครงการหลวง รวมถึงการศึกษาและฟื้นฟูแหล่งอาหารชุมชนตามแนวทางพระราชดำริ ธนาคารอาหารชุมชน (Food bank) เพื่อการบริโภคในครัวเรือนและชุมชน ตลอดจนการส่งเสริมการประกอบอาชีพการเกษตรโดยอาศัยฐานความรู้จากโครงการหลวง โดยเฉพาะในการพัฒนาและส่งเสริมระบบการเพาะปลูกที่ดี เกษตรอินทรีย์ การรณรงค์การลดการใช้สารเคมี การเกษตร และการส่งเสริมอาชีพนอกภาคการเกษตรเพื่อสร้างรายได้แก่ครัวเรือน

2) แผนงาน ประกอบด้วย

- (1) แผนงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน
- (2) แผนงานส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้จากโครงการหลวงและการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น
- (3) แผนงานส่งเสริมการเกษตรและอาชีพนอกการเกษตร

3.2 ด้านการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1) แนวทางการพัฒนา

เน้นการสำรวจและการวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน การฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ลาดชัน การกำหนดแนวกันเขตพื้นที่ป่าไม้และพื้นที่ทำกิน โดยการจัดทำข้อตกลงร่วมกับท้องถิ่น รวมถึงการจัดทำมาตรการเพื่อฟื้นฟูพื้นที่ที่บุกรุกบริเวณที่มีความลาดชันสูง และมาตรการหยุดยั้งการบุกรุกทำลายป่าเพิ่มเติม

2) แผนงาน ประกอบด้วย

- (1) แผนงานการกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน
- (2) แผนงานฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธารและการปรับปรุงระบบนิเวศต้นน้ำ
- (3) แผนงานการพัฒนาและจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และการปลูกหญ้าแฝก

3.3 ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน

1) แนวทางการพัฒนา

เน้นการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและแหล่งน้ำสะอาดเพื่ออุปโภคบริโภค รวมทั้งส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบำรุงรักษา การจัดการความสะอาด และการกระจายโอกาสในการใช้น้ำอย่างทั่วถึง รวมถึงการปรับปรุงเส้นทางคมนาคมขนส่ง

2) แผนงาน ประกอบด้วย

- (1) แผนงานการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและอุปโภคบริโภค
- (2) แผนงานการปรับปรุงเส้นทางคมนาคมขนส่ง

3.4 ด้านการพัฒนาสังคมและการตลาด

1) แนวทางการพัฒนา

เน้นการสนับสนุนและเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรพึ่งตนเองในระดับชุมชน เช่น กลุ่มออมทรัพย์ วิสาหกิจชุมชน สหกรณ์ เพื่อเป็นองค์กรที่จะขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาอย่าง

ต่อเนื่องในอนาคต รวมถึงการพัฒนาระบบตลาดสินค้าเกษตรแบบมีข้อตกลง ซึ่งเกษตรกรได้ทำอยู่ในปัจจุบันให้เกิดความเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพ

2) แผนงาน ประกอบด้วย

- (1) แผนงานการพัฒนาองค์กรของชุมชนเพื่อพึ่งตนเองและการตลาด
- (2) แผนงานส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์

3.5 ด้านการบริหารจัดการ

1) แนวทางการพัฒนา

เน้นการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดการบูรณาการของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและในพื้นที่ รวมทั้งการติดตามและประเมินผลเพื่อการสรุปบทเรียนและการปรับปรุงการพัฒนาในระยะ ต่าง ๆ

2) แผนงาน ประกอบด้วย

- (1) แผนงานสนับสนุนการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

4. ระยะเวลาโครงการ

การดำเนินงานโครงการขยายผลโครงการหลวง ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2551 – 2554) มีระยะเริ่มต้นโครงการในปีงบประมาณ พ.ศ. 2550 ซึ่งมีกิจกรรมสำคัญประกอบด้วย การจัดหางบประมาณและบุคลากร การศึกษาสภาพภูมิสังคมและเศรษฐกิจในพื้นที่โครงการฯ การประชุมหารือกับชุมชนโดยการจัดเวทีชุมชน การประชุมหารือกับนายอำเภอ/อบต./ผู้นำชุมชน การประชุมร่วมกับผู้เชี่ยวชาญโครงการหลวง การประชุมคณะทำงานเพื่อระดมความคิดเห็นจากทุกฝ่ายในการจัดทำแผนปฏิบัติการชุมชน และการเรียนรู้การประกอบอาชีพเบื้องต้นจากโครงการหลวง การจัดทำแผนปฏิบัติการชุมชนแบบบูรณาการ

ระยะเวลาของแผนปฏิบัติการ แบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้

1) ระยะปฏิบัติการ (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2551 - 2554) มีกิจกรรมสำคัญประกอบด้วย การปฏิบัติงานตามแผนการปฏิบัติการโครงการ โดยให้ความสำคัญในการพัฒนาองค์กรพึ่งตนเองของชุมชน เพื่อเป็นกลไกในการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาของชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง รวมถึงการติดตาม/ประเมินผลให้เข้มแข็งและปรับแผนปฏิบัติการในระยะกึ่งกลางของแผน

2) ระยะส่งมอบโครงการต่อหน่วยงานปกติและองค์กรชุมชนในแต่ละท้องถิ่น (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 - 2556) เพื่อให้เกิดกระบวนการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยองค์กรพึ่งตนเองของชุมชนเป็นองค์กรสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาดังกล่าว จำเป็นต้องให้การสนับสนุนกิจกรรมด้านต่าง ๆ ขององค์กรชุมชนข้างต้นเพื่อให้สามารถดำเนินงานได้อย่างคล่องตัวและต่อเนื่อง และการเยี่ยมชมการถ่ายทอดความรู้และให้คำปรึกษา รวมทั้งการประเมินผลและสรุปบทเรียนของโครงการ

5. หน่วยงานรับผิดชอบ ประกอบด้วย

- 1) กรมทรัพยากรน้ำ
- 2) กรมทรัพยากรน้ำบาดาล
- 3) กรมชลประทาน
- 4) กรมป่าไม้
- 5) กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช
- 6) กรมพัฒนาที่ดิน
- 7) กรมส่งเสริมการเกษตร
- 8) กรมปศุสัตว์
- 9) กรมประมง
- 10) กรมส่งเสริมสหกรณ์
- 11) สำนักงานบริหารการศึกษานอกโรงเรียน
- 12) สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)

6. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1) ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพของเกษตรกร

(1) เกิดการฟื้นฟูแหล่งอาหารและสมุนไพรท้องถิ่น (Food Bank) ตามแนวพระราชดำริ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่โครงการขยายผลทั้ง 17 แห่ง

(2) ร้อยละ 60 ของครัวเรือนเกษตรกรในพื้นที่โครงการ มีรายได้เพียงพอจากรายจ่าย โดยเกษตรกรมีความรู้ในการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ และการแปรรูปผลผลิตที่เหมาะสม มีการลดการใช้สารเคมีและการส่งเสริมอาชีพนอกภาคการเกษตร ตามศักยภาพของชุมชนแต่ละแห่ง

2) ด้านการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(1) พื้นที่โครงการ จำนวน 51 กลุ่มบ้าน จะได้รับการสำรวจและวางแผนการใช้ที่ดิน รวมทั้งกำหนดเขตพื้นที่ป่าและพื้นที่การเกษตรด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน พร้อมมีข้อตกลงร่วมกันในการกำหนดมาตรการหยุดยั้งการบุกรุกทำลายป่า และจัดกิจกรรมร่วมในการปลูกป่า 2,550 ไร่ เพื่อฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธาร มีการปล่อยสัตว์น้ำจืดในแหล่งน้ำธรรมชาติ 150 แห่ง และจัดทำแนวกันไฟ 1,733 กิโลเมตร

(2) พื้นที่โครงการจำนวน 51 กลุ่มบ้าน จะได้รับการจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ 16,000 ไร่ และการปลูกหญ้าแฝกในพื้นที่ลาดชัน

(3) เกษตรกรจะได้รับการถ่ายทอดความรู้ในการจัดทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยพืชสด และปุ๋ยอินทรีย์ น้ำจากเศษพืช เศษวัชพืช เป็นการลดการเผาเศษพืชบนพื้นที่สูง นอกจากนี้เกษตรกรจะได้รับความรู้ในการปรับปรุงคุณภาพดินในพื้นที่ของตนเอง

3) ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน

ชุมชนในพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวง 17 แห่ง มีน้ำเพื่อการเกษตรและเพื่อการอุปโภคบริโภคพร้อมมีศักยภาพในการจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วมของชุมชน โดยมีการเจาะบ่อน้ำบาดาลเพิ่มเติม 52 แห่ง ระบบประปา 19 แห่ง พร้อมระบบปรับปรุงคุณภาพน้ำ 16 แห่ง ในขณะที่แหล่งน้ำเพื่อการเกษตรใน 35 กลุ่มบ้าน จะได้รับการฟื้นฟูพร้อมทั้งมีการจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำเพื่อบริหารจัดการในระยะยาว

4) ด้านการพัฒนาสังคมและชุมชน

ชุมชนในพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวง 17 แห่ง จำนวน 51 กลุ่มบ้านจะได้รับการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้วยการพัฒนากลุ่มพึ่งตนเอง วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มสหกรณ์ ในรูปแบบต่าง ๆ จำนวนอย่างน้อย 17 กลุ่ม/องค์กร และชุมชนมีชีวิตความเป็นอยู่ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ส่วนที่ 5

แผนงาน โครงการ และกิจกรรม และความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ของประเทศ

1. ความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ของประเทศ

1.1 ทิศทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของประเทศ

แนวทางการพัฒนาภายใต้โครงการขยายผลโครงการหลวง เป็นการดำเนินงานตามแนวคิดและทิศทางการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงภายใต้แผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 โดยเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ของประเทศใน 3 ยุทธศาสตร์ดังนี้

1) ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศ ตามแนวทาง

(1) การบริหารจัดการกระบวนการชุมชนเข้มแข็ง

(1.1) จัดให้มีกระบวนการเรียนรู้ในชุมชนอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

(1.2) สนับสนุนการจัดการองค์ความรู้และการทำวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่สอดคล้องกับความหลากหลายของทุนในชุมชน ควบคู่กับการฟื้นฟูความรู้พื้นบ้าน

(2) การสร้างความมั่นคงของเศรษฐกิจชุมชน

(2.1) สนับสนุนให้ชุมชนมีการรวมกลุ่มรูปแบบต่าง ๆ

(2.2) สนับสนุนการนำภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นมาใช้ในการสร้างสรรค์คุณค่าของสินค้าและบริการที่มีโอกาสทางการตลาดสูง

(3) การเสริมสร้างศักยภาพชุมชนในการอยู่ร่วมกันกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสันติและเกื้อกูลกัน

(3.1) สร้างความตระหนักรู้ของชุมชนในคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีต่อวิถีชีวิตและการมีส่วนร่วมกับรัฐในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

(3.2) สนับสนุนกลไกชุมชนและเครือข่ายในการจัดการและปกป้องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เชื่อมโยงกับการผลิตเพื่อการยังชีพของชุมชนอย่างเป็นธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการกำหนดขอบเขตที่ดินทำกินโดยการทำข้อตกลงกับท้องถิ่น

2) ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืน ตามแนวทาง

(1) การปรับโครงสร้างการผลิตเพื่อเพิ่มผลิตภาพและคุณค่าของสินค้าและบริการบน

ฐานความรู้และความเป็นไทย

(1.1) การปรับโครงสร้างทางการเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวิจัยและพัฒนาอาหารปลอดภัยและสินค้าเกษตรที่ไม่ใช่อาหาร เช่น สมุนไพร เส้นใย เป็นต้น

(1.2) การปรับโครงสร้างภาคบริการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น

(1.3) การพัฒนาปัจจัยสนับสนุนการปรับโครงสร้างการผลิต เช่น การจัดระบบการใช้ที่ดินและแหล่งน้ำตามศักยภาพของพื้นที่ และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการขนส่ง ภายใต้การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย

3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพและการสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ตามแนวทาง

(1) การรักษาฐานทรัพยากรและความสมดุลของระบบนิเวศ

(1.1) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากร

(1.2) พัฒนาระบบการจัดการร่วมเพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ

(2) การพัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น

(2.1) ส่งเสริมการใช้ความหลากหลายทางชีวภาพในการสร้างความมั่นคงของภาคเศรษฐกิจท้องถิ่นและชุมชน

2. แผนงาน โครงการ และกิจกรรมภายใต้แนวทางการพัฒนา

เพื่อให้การดำเนินงานของโครงการขยายผลโครงการหลวงสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ และเป้าหมายของการพัฒนาพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวง จึงกำหนดแผนการดำเนินงานและกิจกรรม ดังนี้

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน/ โครงการ/กิจกรรม
1. <u>ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพของเกษตรกร</u> ด้านการวิจัยแบบมีส่วนร่วมในการทดสอบวิจัยเพื่อปรับใช้องค์ความรู้จากโครงการหลวงให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ตลอดจนการศึกษาวิจัยเพื่อฟื้นฟูป่าและ	1. <u>แผนงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน</u> - โครงการการศึกษาเชิงนโยบายแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อมบนพื้นที่สูง - โครงการวิจัยการฟื้นฟูแหล่งอาหารและความหลากหลายทางชีวภาพของป่ารอบชุมชน

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน/ กิจกรรม
ความหลากหลายทางชีวภาพสำหรับเป็นแหล่งอาหารสมุนไพร และแหล่งพลังงาน เพื่อการบริโภคในครัวเรือนและชุมชนและการวิจัยเพื่อพัฒนาอาชีพหัตถกรรม • ด้านการส่งเสริมการประกอบอาชีพการเกษตรโดยอาศัยฐานความรู้จากโครงการหลวง และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาและส่งเสริมระบบการเพาะปลูกที่ดี ระบบเกษตรอินทรีย์ ตลอดจนการรณรงค์การลดการใช้สารเคมีเพื่อการเกษตร และการส่งเสริมอาชีพนอกภาคการเกษตรที่เหมาะสมเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ครัวเรือน	(3) โครงการวิจัยรวบรวมองค์ความรู้และพัฒนาผลิตภัณฑ์จากความหลากหลายทางชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่นบนพื้นที่สูง (4) โครงการรวบรวมและศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านหัตถกรรมของชนเผ่าในพื้นที่โครงการหลวงและพื้นที่สูง (5) โครงการวิจัยแบบมีส่วนร่วมในการสังเคราะห์องค์ความรู้กระบวนของชุมชน และวิถีปฏิบัติที่ดีของเครือข่ายชุมชนที่ดำเนินงานเกี่ยวกับการอนุรักษ์พันธุ์พืชหายากและสิ่งแวดล้อมบนพื้นที่สูง (6) โครงการวิเคราะห์องค์ความรู้ทางชีวภาพและการประยุกต์ใช้เพื่อฟื้นฟูระบบนิเวศในพื้นที่โครงการหลวงและพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง : กรณีศึกษาสถานีวิจัยเกษตรหลวงอ่างขาง ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงบ้านวัดจันทร์ ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ทาเหนือ พื้นที่ขยายผลสบโขง ป่าแป๋ และโป่งคำ (7) โครงการการจัดการธาตุอาหารพืชและการฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ดิน (8) โครงการวิจัยและพัฒนาปัจจัยการผลิตชีวภาพเพื่อทดแทนสารเคมีเกษตรบนพื้นที่สูง (9) การทดสอบชนิดไม้ที่เหมาะสมในการปลูกเพื่อฟื้นฟูพื้นที่เสื่อมโทรมในจังหวัดน่าน (10) การศึกษาระบบการปลูกข้าวโพดเหลืองด้วยพืชตระกูลถั่วโดยวิธีการไม่ไถพรวนบนพื้นที่ลาดชัน (11) โครงการวิจัยและพัฒนาการปลูกกล้วย 2. แผนงานส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้จากโครงการหลวงและการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น (1) โครงการส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาการปลูกพืช (2) โครงการส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาการเลี้ยงสัตว์

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน/ กิจกรรม
	(3) โครงการส่งเสริมการพัฒนาระบบคุณภาพผลผลิตตามมาตรฐานอาหารปลอดภัย (4) การส่งเสริมการเรียนรู้การปลูกป่าชาวบ้าน (5) การฟื้นฟู การอนุรักษ์ และการพัฒนาต่อ ยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น (6) โครงการส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน 3. <u>แผนงานส่งเสริมการเกษตรและอาชีพนอกการเกษตร</u> (1) ส่งเสริมการปลูกพืชอาหารและพืชเศรษฐกิจ (2) ส่งเสริมงานเคหะกิจเกษตร (3) ส่งเสริมการปลูกไม้ผลยืนต้น (4) ส่งเสริมการป้องกันการกำจัดศัตรูพืชแบบผสมผสาน (IPM)
2. <u>ด้านการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</u> เน้นการสำรวจและสนับสนุนวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน การสร้างแนวกันเขตพื้นที่ป่าไม้และพื้นที่ทำกิน โดยการจัดทำข้อตกลงร่วมกับท้องถิ่น รวมถึงการจัดทำมาตรการเพื่อฟื้นฟูพื้นที่บุกรุกบริเวณที่มีความลาดชันสูง และมาตรการหยุดยั้งการบุกรุกทำลายป่าเพิ่มเติม รวมทั้งการรณรงค์และให้ความรู้แก่ชุมชนในการฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ลาดชัน	1. <u>แผนงานการกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน</u> (1) การกำหนดขอบเขตพื้นที่ป่าและพื้นที่ทำการเกษตร (2) การกำหนดมาตรการหยุดยั้งการบุกรุกพื้นที่ป่า จัดทำมาตรการเพื่อฟื้นฟูพื้นที่ที่บุกรุกบริเวณที่มีความลาดชันสูง (3) การจัดทำแผนที่และการจัดทำระบบฐานข้อมูล GIS เพื่อการพัฒนาพื้นที่สูง 2. <u>แผนงานฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธาร และการปรับปรุงระบบนิเวศต้นน้ำ</u> (1) การปลูกป่าฟื้นฟูต้นน้ำ (2) การก่อสร้างฝายต้นน้ำ (3) การจัดทำแนวกันไฟ (4) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการปลูกป่าฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธาร 3. <u>แผนงานการพัฒนาและจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และการปลูกหญ้าแฝก</u> (1) การพัฒนาระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ลาดชันสูง (2) การปรับปรุงความอุดมสมบูรณ์ของดิน (3) การส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝก

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน/ กิจกรรม
3. <u>ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน</u> มุ่งเน้นการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร และแหล่งน้ำสะอาดเพื่ออุปโภคบริโภค รวมทั้งส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบำรุงรักษา การจัดกิจกรรมอาสาสมัคร และการกระจายโอกาสในการใช้น้ำอย่างทั่วถึง รวมทั้งการปรับปรุงเส้นทางคมนาคมขนส่ง	1. <u>แผนงานการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและอุปโภคบริโภค</u> (1) การจัดหาแหล่งน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคและจัดระบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบำรุงรักษา (2) การพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและปรับปรุงเหมืองฝาย 2. <u>แผนงานการปรับปรุงเส้นทางคมนาคมขนส่ง</u> (1) ดำรงออกแบบลวดวงหน้เส้นทางลำเลียง (2) ก่อสร้างเส้นทางลำเลียง
4. <u>ด้านการพัฒนาสังคมและการตลาด</u> เน้นการสนับสนุนองค์การพึ่งตนเองในระดับชุมชน เช่น กลุ่มออมทรัพย์ วิสาหกิจชุมชน สหกรณ์ เพื่อเป็นองค์กรที่จะขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในอนาคต รวมถึงการเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนในการเข้าถึงตลาด	1. <u>แผนงานการพัฒนาองค์กรของชุมชนเพื่อพึ่งตนเองและการตลาด</u> (1) การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและองค์กรชุมชน (2) การสนับสนุนกิจกรรมเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพและการตลาด (3) การพัฒนาระบบการผลิต/การตลาดสู่สัตว์ (4) การส่งเสริมการเรียนรู้หนังสือ (5) การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต 2. <u>แผนส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์</u> (1) การส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรในรูปแบบต่าง ๆ และสนับสนุนการค้าสินค้าของกลุ่มสหกรณ์ (2) การส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์
5. <u>ด้านการบริหารจัดการ</u> เน้นการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนและการบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่ รวมทั้งการติดตามและประเมินผลเพื่อ การสรุปบทเรียนและการปรับใช้	1. <u>แผนงานสนับสนุนการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน</u> (1) การปฏิบัติงานสนับสนุนและการประสานงาน (2) การติดตาม/ประเมินผล

3. ตารางสรุปความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ของประเทศ ของแผนงานและกิจกรรมภายใต้แนวทางการพัฒนาโครงการขยายผลโครงการหลวง

แผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554)		แผนงาน/กิจกรรมของโครงการขยายผลโครงการหลวง	
ยุทธศาสตร์ของประเทศ	แนวทางการพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์	แผนงาน	กิจกรรม/โครงการหลัก
1. ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศ	(1) การบริหารจัดการกระบวนการชุมชนเข้มแข็ง (1.1) จัดให้มีกระบวนการเรียนรู้ในชุมชนอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ	1. <u>แผนงานการพัฒนาองค์กรของชุมชนเพื่อพึ่งตนเองและการตลาด</u>	(1) การส่งเสริมการรู้หนังสือ (2) การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต
	(1.2) สนับสนุนการจัดการองค์ความรู้และการทำวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่สอดคล้องกับความหลากหลายของทุนในชุมชนควบคู่กับการฟื้นฟูความรู้พื้นบ้าน	2. <u>แผนงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน</u>	(1) โครงการการศึกษาเชิงนโยบายแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อมบนพื้นที่สูง (2) โครงการวิจัยการฟื้นฟูแหล่งอาหารและความหลากหลายทางชีวภาพของป่ารอบชุมชน (3) โครงการวิจัยรวบรวมองค์ความรู้และพัฒนาผลิตภัณฑ์จากความหลากหลายทางชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่นบนพื้นที่สูง (4) โครงการรวบรวมและศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านหัตถกรรมของชนเผ่าในพื้นที่โครงการหลวงและพื้นที่สูง

แผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554)		แผนงาน/กิจกรรมของโครงการขยายผลโครงการหลวง	
ยุทธศาสตร์ของประเทศ	แนวทางการพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์	แผนงาน	กิจกรรม/โครงการหลัก
			(5) โครงการวิจัยแบบมีส่วนร่วมในการสังเคราะห์องค์ความรู้ภูมิลักษณ์ของชุมชน และวิถีปฏิบัติที่ดีของเครือข่ายชุมชนที่ดำเนินงานเกี่ยวกับการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมบนพื้นที่สูง (6) โครงการวิเคราะห์องค์ความรู้ทางชีวภาพและการประยุกต์ใช้เพื่อฟื้นฟูระบบนิเวศในพื้นที่โครงการหลวงและพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง : กรณีศึกษาสถานีวิจัยเกษตรหลวงอ่างขาง ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงบ้านวัดจันทร์ ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ทาเหนือ พื้นที่ขยายผลสบโขง ป่าแป๋ และโป่งคำ (7) โครงการการจัดการธาตุอาหารพืชและการฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ดิน (8) โครงการวิจัยและพัฒนาปัจจัยการผลิตชีวภาพเพื่อทดแทนสารเคมีเกษตรบนพื้นที่สูง

แผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554)		แผนงาน/กิจกรรมของโครงการขยายผลโครงการหลวง	
ยุทธศาสตร์ของประเทศ	แนวทางการพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์	แผนงาน	กิจกรรม/โครงการหลัก
	(2) การสร้างความมั่นคงของเศรษฐกิจชุมชน (2.1) สนับสนุนให้ชุมชนมีการรวมกลุ่มรูปแบบต่าง ๆ (2.2) สนับสนุนการนำภูมิปัญญาไทยและวัฒนธรรมท้องถิ่นมาใช้ในการสร้างสรรค์คุณค่าของสินค้าและบริการที่มีโอกาสทางการตลาดสูง	1. <u>แผนงานการพัฒนาองค์กรของชุมชนเพื่อพึ่งตนเองและการตลาด</u> 2. <u>แผนงานส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์</u>	(1) การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและองค์กรชุมชน (2) การสนับสนุนกิจกรรมเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพและการตลาด (3) การพัฒนาระบบการผลิต/การตลาดปศุสัตว์ (1) การส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรในรูปแบบต่าง ๆ และสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มสหกรณ์ (2) การส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์
	(3) การเสริมสร้างศักยภาพชุมชนในการอยู่ร่วมกันกับ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสันติและเกื้อกูลกัน (3.1) สร้างความตระหนักของชุมชนในคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีต่อวิถีชีวิตและการมีส่วนร่วมกับรัฐในการอนุรักษ์ฟื้นฟู และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพ	1. <u>แผนงานฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธารและการปรับปรุงระบบนิเวศต้นน้ำ</u>	(1) การปลูกป่าฟื้นฟูต้นน้ำ (2) การก่อสร้างฝายต้นน้ำ (3) การจัดทำแนวกันไฟ (4) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการปลูกป่าฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธาร

แผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554)		แผนงาน/กิจกรรมของโครงการขยายผลโครงการหลวง	
ยุทธศาสตร์ของประเทศ	แนวทางการพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์	แผนงาน	กิจกรรม/โครงการหลัก
	(3.2) สนับสนุนกลไกชุมชนและเครือข่ายในการจัดการและปกป้องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เชื่อมโยงกับการผลิตเพื่อการยังชีพของชุมชนอย่างเป็นธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการกำหนดขอบเขตที่ดินทำกินโดยการทำข้อตกลงกับท้องถิ่น	2. <u>แผนงานการพัฒนาและจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และการปลูกหญ้าแฝก</u> 3. <u>แผนงานการกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน</u>	(1) การพัฒนาระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ลาดชันสูง (2) การปรับปรุงความอุดมสมบูรณ์ของดิน (3) การส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝก (1) การกำหนดขอบเขตพื้นที่ป่าและพื้นที่ทำการเกษตร (2) การกำหนดมาตรการหยุดยั้งการบุกรุกพื้นที่ป่าจัดทำมาตรการเพื่อฟื้นฟูพื้นที่ที่บุกรุกบริเวณที่มีความลาดชันสูง (3) การจัดทำแผนที่และการจัดทำระบบฐานข้อมูล GIS เพื่อการพัฒนาพื้นที่สูง
2. ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืน	(1) การปรับโครงสร้างการผลิตเพื่อเพิ่มผลิตภาพและคุณค่าของสินค้าและบริการบนฐานความรู้และความเป็นไทย (1.1) การปรับโครงสร้างทางการเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวิจัยและพัฒนาสินค้าเกษตรที่ไม่ใช่อาหาร เช่น สมุนไพร เส้นใย เป็นต้น	1. <u>แผนงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน</u>	(1) โครงการการศึกษาเชิงนโยบายแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อมบนพื้นที่สูง (2) โครงการวิจัยรวบรวมองค์ความรู้และพัฒนาผลิตภัณฑ์จากความหลากหลายทางชีวภาพและ ภูมิปัญญาท้องถิ่นบนพื้นที่สูง

แผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554)		แผนงาน/กิจกรรมของโครงการขยายผลโครงการหลวง	
ยุทธศาสตร์ของประเทศ	แนวทางการพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์	แผนงาน	กิจกรรม/โครงการหลัก
			(3) โครงการรวบรวมและศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านหัตถกรรมของชนเผ่าในพื้นที่โครงการหลวงและพื้นที่สูง (4) การทดสอบชนิดไม้ที่เหมาะสมในการปลูกเพื่อฟื้นฟูป่าพื้นที่เสื่อมโทรมในจังหวัดน่าน (5) การศึกษาระบบการปลูกข้าวโพดเหลืองด้วยพืชตระกูลถั่วโดยวิธีการไม่ไถพรวนบนพื้นที่ลาดชัน (6) โครงการการจัดการธาตุอาหารพืชและการฟื้นฟูป่าความอุดมสมบูรณ์ดิน (7) โครงการวิจัยและพัฒนาปัจจัยการผลิตชีวภาพเพื่อทดแทนสารเคมีเกษตรบนพื้นที่สูง (8) โครงการวิจัยและพัฒนาการปลูกกล้วยง
		2. <u>แผนงานส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้จากโครงการหลวงและการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น</u>	(1) โครงการส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาการปลูกพืช (2) โครงการส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาการเลี้ยงสัตว์ (3) โครงการส่งเสริมการพัฒนากระบวนการผลิตตามมาตรฐานอาหารปลอดภัย

แผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554)		แผนงาน/กิจกรรมของโครงการขยายผลโครงการหลวง	
ยุทธศาสตร์ของประเทศ	แนวทางการพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์	แผนงาน	กิจกรรม/โครงการหลัก
		3. <u>แผนงานส่งเสริม การเกษตรและอาชีพ นอกการเกษตร</u>	(1) ส่งเสริมการปลูกพืชอาหารและพืชเศรษฐกิจ (2) ส่งเสริมงานเคหะกิจเกษตร (3) ส่งเสริมการปลูกไม้ผลยืนต้น (4) ส่งเสริมการป้องกันการกำจัดศัตรูพืชแบบ ผสมผสาน (IPM)
	(1.2) การปรับโครงสร้างภาคบริการ โดยเฉพาะ อย่างยิ่งการฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ทางธรรมชาติ วัฒนธรรมท้องถิ่น	1. <u>แผนงานส่งเสริม กระบวนการเรียนรู้จาก โครงการหลวงและการ พัฒนาต่อยอดภูมิปัญญา ท้องถิ่น</u>	(1) โครงการส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนา การท่องเที่ยวโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของ ชุมชน (2) การฟื้นฟู การอนุรักษ์ และการพัฒนาต่อยอด ภูมิปัญญาท้องถิ่น
	(1.3) การพัฒนาปัจจัยสนับสนุนการปรับ โครงสร้างการผลิต เช่น การจัดระบบ การใช้ที่ดินและแหล่งน้ำตามศักยภาพ ของพื้นที่ สนับสนุนการทำวิจัยและ พัฒนานวัตกรรมต่อยอดองค์ความรู้พื้น ถิ่น และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้าน การขนส่ง ภายใต้การมีส่วนร่วมของผู้มี ส่วนได้เสีย	1. <u>แผนงานการพัฒนาและ จัดระบบอนุรักษ์ดินและ น้ำ และการปลูกหญ้า แฝก</u>	(1) การพัฒนาระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ลาด ชันสูง (2) การปรับปรุงความอุดมสมบูรณ์ของดิน (3) การส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝก

แผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554)		แผนงาน/กิจกรรมของโครงการขยายผลโครงการหลวง	
ยุทธศาสตร์ของประเทศ	แนวทางการพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์	แผนงาน	กิจกรรม/โครงการหลัก
		2. <u>แผนงานการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการ จัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและอุปโภค บริโภค</u>	(1) การจัดหาแหล่งน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคและจัดระบบ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบำรุงรักษา (2) การพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและปรับปรุง เหมืองฝาย
		3. <u>แผนงานการปรับปรุงเส้นทางคมนาคมขนส่ง</u>	(1) สสำรวจออกแบบล่องหน้าเส้นทางลำเลียง (2) ก่อสร้างเส้นทางลำเลียง
3. ยุทธศาสตร์การพัฒนา บนฐานความหลากหลายทางชีวภาพและการสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม	(1) <u>การรักษาฐานทรัพยากรและความสมดุลของระบบนิเวศ</u> (1.1) ส่งเสริมสิทธิชุมชนและการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากร (1.2) พัฒนาระบบการจัดการร่วมเพื่ออนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ (2) <u>การพัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น</u> (2.1) ส่งเสริมการใช้ความหลากหลายทางชีวภาพในการสร้างความมั่นคงของภาคเศรษฐกิจท้องถิ่นและชุมชน	1. <u>แผนงานส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้จากโครงการหลวงและการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น</u> 2. <u>แผนงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน</u>	(1) การส่งเสริมการเรียนรู้การปลูกป่าชาวบ้าน (2) การฟื้นฟู การอนุรักษ์ และการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น (1) โครงการวิจัยการฟื้นฟูแหล่งอาหารและความหลากหลายทางชีวภาพของป่ารอบชุมชน (2) โครงการวิจัยรวบรวมองค์ความรู้และพัฒนาผลิตภัณฑ์จากความหลากหลายทางชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่นบนพื้นที่สูง

แผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554)		แผนงาน/กิจกรรมของโครงการขยายผลโครงการหลวง	
ยุทธศาสตร์ของประเทศ	แนวทางการพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์	แผนงาน	กิจกรรม/โครงการหลัก
			(3) โครงการรวบรวมและศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านหัตถกรรมของชนเผ่าในพื้นที่โครงการหลวงและพื้นที่สูง (4) โครงการวิจัยแบบมีส่วนร่วมในการสังเคราะห์องค์ความรู้กระบวนการเรียนรู้ของชุมชน และวิธีปฏิบัติที่ดีของเครือข่ายชุมชนที่ดำเนินงานเกี่ยวกับการอนุรักษ์พันธุ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมบนพื้นที่สูง (5) การทดสอบชนิดไม้ที่เหมาะสมในการปลูกเพื่อฟื้นฟูป่าพื้นที่เสื่อมโทรมในจังหวัดน่าน (6) โครงการวิจัยและพัฒนาปัจจัยการผลิตชีวภาพเพื่อทดแทนสารเคมีเกษตรบนพื้นที่สูง

ส่วนที่ 6

สรุปกรอบแผนปฏิบัติการ งบประมาณ และตัวชี้วัด

1. รายละเอียดแผนงาน งบประมาณ และตัวชี้วัดรายปี

เพื่อให้การดำเนินงานของโครงการขยายผลโครงการหลวง บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของกรอบแผนปฏิบัติการที่ได้กำหนดไว้ รวมทั้งตัวชี้วัดต่าง ๆ (ดังตารางสรุป) จึงกำหนดกรอบงบประมาณของแผนปฏิบัติการพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2551 – 2554) สำหรับการดำเนินงานภายใต้แนวทางการพัฒนาของแผนปฏิบัติการโดยมีหน่วยงานต่างๆ ร่วมปฏิบัติงาน 12 หน่วยงาน มีโครงการ/กิจกรรม ทั้งหมด 77 โครงการ วงเงินงบประมาณรวม 1,152,966,259 บาท ดังรายละเอียดต่อไปนี้

- 1) ตารางสรุปกรอบแผนปฏิบัติการโครงการขยายผลโครงการหลวงและตัวชี้วัด
- 2) งบประมาณของแผนปฏิบัติการพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2551 - 2554)

จำแนกตามแนวทางการพัฒนา

- 3) รายละเอียดงบประมาณของแผนปฏิบัติการพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2551 - 2554) จำแนกตามแนวทางการพัฒนา แผนงาน โครงการ และกิจกรรม

- 4) งบประมาณของแผนปฏิบัติการพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2551 - 2554)

จำแนกตามแนวทางการพัฒนาและหน่วยงาน

- 5) งบประมาณของแผนปฏิบัติการพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2551 - 2554)

จำแนกตามรายพื้นที่โครงการ

- 6) งบประมาณของแผนปฏิบัติการพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2551 - 2554)

จำแนกตามหน่วยงาน

2. การบูรณาการแผนปฏิบัติการสู่ตัวชี้วัดรายปี

เพื่อให้การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการในพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวงทั้ง 17 แห่งสามารถบรรลุเป้าหมายได้อย่างเป็นรูปธรรม สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) ในฐานะหน่วยประสานงานได้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนดแนวทางบูรณาการกระบวนการทำงาน ดังนี้

- 1) การบูรณาการแผนงาน/โครงการ/งบประมาณ

เพื่อให้เกิดการบูรณาการแผนงานและโครงการที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและสภาพภูมิสังคมของชุมชนแต่ละแห่ง หน่วยงานที่รับผิดชอบแนวทางการพัฒนาและเป้าประสงค์ (ดังรายละเอียดในตารางที่ 6.1) ได้ศึกษาสภาพภูมิสังคมของพื้นที่ขยายผลโครงการหลวงทั้ง 17 แห่ง และร่วมประชุมในเวทีชุมชน เพื่อรวบรวมและสังเคราะห์ปัญหาและความต้องการของแต่ละชุมชน

รวมทั้งการวิเคราะห์กับจุดเด่น จุดด้อย และโอกาสในการพัฒนาพื้นที่ของแต่ละแห่ง รวมถึงพิจารณาขีดความสามารถและภารกิจของแต่ละหน่วยงานนำมากำหนดกรอบแผนงานและโครงการ พร้อมตัวชี้วัดรายปีและงบประมาณที่จำเป็นดังแสดงในตารางที่ 6.1 – 6.4

2) การบูรณาการแผนปฏิบัติการเชิงพื้นที่

เพื่อให้เกิดการบูรณาการแผนงาน/โครงการและงบประมาณของแต่ละหน่วยงานลงสู่พื้นที่ได้อย่างเหมาะสมและมีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของพื้นที่แต่ละแห่ง จึงได้กำหนดการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการรายพื้นที่โดยอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมในระดับต่าง ๆ ดังนี้

(1) คณะกรรมการระดับจังหวัด ซึ่งมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน เพื่อกำหนดการมีส่วนร่วมและกำกับติดตามผลการบูรณาการกิจกรรมของหน่วยงานในระดับจังหวัด

(2) คณะทำงานโครงการระดับพื้นที่ ซึ่งมีนายอำเภอเป็นประธานเพื่อสนับสนุนการบูรณาการแผนปฏิบัติการระดับหมู่บ้านและตำบล รวมทั้งกำกับติดตามผลการดำเนินงานสู่ตัวชี้วัดรายปี

(3) สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) สนับสนุนบุคลากรร่วมดำเนินงานในพื้นที่ (Change Agent) เพื่อประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องและรวบรวมข้อมูลแสดงผลตามตัวชี้วัด

3) การบูรณาการแผนปฏิบัติการในแต่ละปีงบประมาณ

เพื่อให้ทุกหน่วยงานสามารถร่วมกันปรับแผนปฏิบัติการเพื่อตอบสนองต่องบประมาณที่ได้รับการจัดสรรในแต่ละปี จึงจะจัดให้มีการจัดทำแผนปฏิบัติงานแต่ละปีร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับส่วนกลางและระดับพื้นที่ รวมทั้งกระบวนการบูรณาการแผนปฏิบัติการให้มีความสอดคล้องกับแผนงานขององค์กรท้องถิ่นเพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงและส่งเสริมซึ่งกันและกัน

6.1 ตารางสรุปกรอบแผนปฏิบัติการโครงการขยายผลโครงการหลวงและตัวชี้วัด

แนวทางการพัฒนา	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด (พ.ศ. 2551 - 2554)	เป้าหมาย 2551 - 2554	ปีงบประมาณ				แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วยงาน รับผิดชอบหลัก
				2551	2552	2553	2554		
1. ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพของเกษตรกร	1. มีการวิจัยโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำแปลงทดสอบและสาธิตองค์ความรู้จากโครงการหลวง	1. จำนวนแปลงทดสอบวิจัยและสาธิตองค์ความรู้จากโครงการหลวงด้านการผลิตพืช - สัตว์ จำนวนอย่างน้อย 17 แปลง	17 แห่ง	16	17	17	17	1. <u>แผนงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน</u> 1) โครงการทดสอบเทคโนโลยีโครงการหลวงในการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ในท้องถิ่น 2) โครงการวิจัยการฟื้นฟูแหล่งอาหารและความหลากหลายทางชีวภาพของป่ารอบชุมชน 3) โครงการการจัดการธาตุอาหารพืชและการฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ดิน 4) โครงการศึกษาศักยภาพการผลิตปศุสัตว์ในพื้นที่แบบมีส่วนร่วม 5) โครงการทดสอบและสาธิตการปลูกพืชตระกูลถั่วเหลืองข้าวโพดโดยไม่ไถพรวน	สวพส. สวพส. สวพส. กปศ. กพด.
	2. มีการศึกษาวิจัยเพื่อฟื้นฟูแหล่งอาหารชุมชนตามแนวทางพระราชดำริธนาคารอาหารชุมชน (Food bank) เพื่อการบริโภคในครัวเรือนและชุมชน	2. จำนวนโครงการวิจัยเพื่อฟื้นฟูแหล่งอาหารชุมชนและการอนุรักษ์ทรัพยากรด้านความหลากหลายทางชีวภาพ จำนวน 16 แห่ง	16 แห่ง	9	10	13	9		
	3. มีการส่งเสริมการประกอบอาชีพการเกษตรโดยอาศัยฐาน ความรู้จากโครงการหลวง โดยเฉพาะในการพัฒนาและส่งเสริมระบบการเพาะปลูกที่ดี การเกษตรอินทรีย์	3. จำนวนของเกษตรกรที่นำองค์ความรู้การเกษตรจากโครงการหลวงและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติจริงหลังจากได้รับการถ่ายทอดความรู้ อย่างน้อยร้อยละ 60	51 กลุ่มบ้าน	12	12	13	14	2. <u>แผนงานส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้จากโครงการหลวงและการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น</u> 1) โครงการส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาการปลูกพืช 2) โครงการส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาการเลี้ยงสัตว์ 3) โครงการส่งเสริมการพัฒนาระบบคุณภาพผลผลิตตามมาตรฐานอาหารปลอดภัย 4) การส่งเสริมการเรียนรู้การปลูกป่าชาวบ้านการฟื้นฟูการอนุรักษ์ และการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น	สวพส. สวพส. สวพส. สวพส.
	4. มีการรณรงค์การลดการใช้สารเคมีเพื่อการเกษตร	4. จำนวนเกษตรกรได้รับการถ่ายทอดความรู้วิธีการลดสารเคมีเกษตรในการผลิตตามแนวทางการเพาะปลูกที่ดี รวม 1,000 คน ในพื้นที่ 17 แห่ง	17 แห่ง	10	13	15	17	3. <u>แผนงานส่งเสริมการเกษตรและอาชีพนอกการเกษตร</u> 1) ส่งเสริมการปลูกพืชอาหารและพืชเศรษฐกิจ 2) ส่งเสริมงานเคหะกิจเกษตร 3) ส่งเสริมการปลูกไม้ผลยืนต้น 4) ส่งเสริมการป้องกันกำจัดศัตรูพืชแบบผสมผสาน (IPM) 5) ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพและเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร 6) ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเลี้ยงปลา	กสท. กสท. กสท. กสท. กปศ.
	5. มีการส่งเสริมอาชีพนอกภาคการเกษตรที่เหมาะสมเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ครัวเรือน	5. จำนวนชุมชนได้รับการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพนอกภาคการเกษตรเพื่อเป็นรายได้เสริม จำนวน 10 กลุ่มบ้าน ในพื้นที่ 10 แห่ง	10 แห่ง	10	10	10	10		

แนวทางการพัฒนา	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด (พ.ศ. 2551 - 2554)	เป้าหมาย 2551 - 2554	ปีงบประมาณ				แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วยงาน รับผิดชอบหลัก
				2551	2552	2553	2554		
2. ด้านการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	1. มีการกำหนดแนวกันเขตพื้นที่ป่าไม้และพื้นที่ทำกิน	1. จำนวนพื้นที่ป่าและพื้นที่การเกษตรในพื้นที่ 51 กลุ่มบ้าน ใน 6 จังหวัด ได้รับการกำหนด แนวเขตโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยจำแนกเป็นพื้นที่เกษตร 198,543.80 ไร่ พื้นที่ป่า 91,714.90 ไร่	51 กลุ่มบ้าน	51	-	-	-	3. แผนงานการกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน 1) การกำหนดขอบเขตพื้นที่ป่าและพื้นที่ทำการเกษตร 2) การกำหนดมาตรการหยุดยั้งการบุกรุกพื้นที่ป่าจัดทำมาตรการเพื่อฟื้นฟูพื้นที่ที่บุกรุกบริเวณที่มีความลาดชันสูง 3) การจัดทำแผนที่และการจัดทำระบบฐานข้อมูล GIS เพื่อการพัฒนาพื้นที่สูง	กป. สวทส.
	2. มีมาตรการเพื่อฟื้นฟูพื้นที่ที่บุกรุกบริเวณที่มีความลาดชันสูงและมาตรการหยุดยั้งการบุกรุกทำลายป่าเพิ่มเติม	2. ชุมชนจำนวน 51 กลุ่มบ้าน ใน 6 จังหวัด มีมาตรการควบคุมการบุกรุกทำลายป่าเพิ่มเติมโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนและภาครัฐ	51 กลุ่มบ้าน	11	12	13	15	2. แผนงานฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธารและการปรับปรุงระบบนิเวศต้นน้ำ 1) การปลูกป่าฟื้นฟูต้นน้ำ 2) การก่อสร้างฝายต้นน้ำ 3) การจัดทำแนวกันไฟ 4) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการปลูกป่าฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธาร	กอท. กอท. กอท. สวทส.
	3. การวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน การฟื้นฟู ความอุดมสมบูรณ์ของดิน การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ลาดชัน	3. พื้นที่การเกษตร 16,824 ไร่ มีระบบการอนุรักษ์ดินและน้ำโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน	16,824 ไร่	200	6,620	5,284	4,720	1. แผนงานการพัฒนาและจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำและการปลูกหญ้าแฝก 1) การพัฒนาระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ลาดชันสูง 2) การปรับปรุงความอุดมสมบูรณ์ของดิน 3) การส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝก	กพด. กพด. กพด.
3. ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน	1. มีการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและแหล่งน้ำสะอาดเพื่ออุปโภคบริโภค รวมทั้งส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบำรุงรักษา การจัดการความสะอาด และการกระจายโอกาสในการใช้น้ำอย่างทั่วถึง 2. มีการปรับปรุงเส้นทางคมนาคมขนส่ง	1. จำนวนชุมชนที่มีแหล่งน้ำสะอาดเพื่อการอุปโภคบริโภคในชุมชน 17 แห่ง 2. จำนวนชุมชนที่มีการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการชลประทานในการเพิ่มผลผลิต 17 กลุ่มบ้าน	17 แห่ง 17 แห่ง	11 2	17 5	7 5	13 5	1. แผนงานการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการจัดการแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและอุปโภคบริโภค 1) การจัดหาแหล่งน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคและจัดระบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบำรุงรักษา 2) การพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและปรับปรุงเหมืองฝาย 2. แผนงานการปรับปรุงเส้นทางคมนาคมขนส่ง 1) สำรวจออกแบบสร้างหน้าเส้นทางลำเลียง 2) ก่อสร้างเส้นทางลำเลียง	กทบ./ กทบ./ กพด./ กขป. กพด.

แนวทางการพัฒนา	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด (พ.ศ. 2551 - 2554)	เป้าหมาย 2551 - 2554	ปีงบประมาณ				แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วยงาน รับผิดชอบหลัก
				2551	2552	2553	2554		
4. ด้านการพัฒนา สังคมและการตลาด	1. มีการสนับสนุนและเสริมสร้างความเข้มแข็ง ขององค์กรพึ่งตนเองในระดับชุมชน เช่น กลุ่มออมทรัพย์ วิสาหกิจชุมชน สหกรณ์ เพื่อเป็นองค์กรที่จะขับเคลื่อนให้เกิด การพัฒนาอย่างต่อเนื่องในอนาคต รวมถึง การพัฒนาระบบตลาดสินค้า เกษตรแบบมี ข้อตกลงซึ่งเกษตรกรได้ทำอยู่ในปัจจุบัน ให้เกิด ความเป็นธรรม และมีประสิทธิภาพ	1. จำนวนองค์กรพึ่งพาตนเองที่ได้รับ การเสริมสร้างความเข้มแข็งรวม อย่างน้อย 17 กลุ่ม/องค์กร	17 กลุ่ม/องค์กร	9	12	17	17	1. <u>แผนงานการพัฒนาองค์กรของชุมชนเพื่อพึ่งตนเองและการตลาด</u> 1) การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและองค์กรชุมชน 2) การสนับสนุนกิจกรรมเสริมสร้างความเข้มแข็งของ กลุ่มอาชีพและการตลาด 3) พัฒนาระบบการผลิต/การตลาดปศุสัตว์ 4) การส่งเสริมการรู้หนังสือ 5) การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต 2. <u>แผนส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์</u> 1) การส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรในรูปแบบ ต่าง ๆ และสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มสหกรณ์ การส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์ 2) การส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์	สวพส. สวพส. กปศ. กศน. กศน. สวพส. กสส./สวพส.
5. ด้านบริหารจัดการ	1. มีการบริหารจัดการเพื่อให้เกิด การบูรณาการของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและ ในพื้นที่ รวมทั้งการติดตาม และประเมินผลเพื่อการสรุปบทเรียน และการปรับปรุงการพัฒนาในระยะต่าง ๆ	1. จำนวนกิจกรรมที่มีการบูรณาการ ภารกิจและงบประมาณของภาครัฐ และชุมชนอย่างน้อย 77 กิจกรรม 2. จำนวนรายงานในการประชุมติดตาม กำกับและบริหาร โครงการ 17 รายงาน	17 แห่ง	17	17	17	17	1. <u>แผนงานสนับสนุนการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน</u> 1) การปฏิบัติงานสนับสนุนการพัฒนาประสิทธิภาพ การประสานงาน	สวพส.

6.2 งบประมาณของแผนปฏิบัติการพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2551 - 2554) จำแนกตามแนวทางการพัฒนา

แนวทางการพัฒนา	จำนวนโครงการ/ กิจกรรม	ปีงบประมาณ				รวม(บาท)
		ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	
1. ด้านการวิจัย และพัฒนาอาชีพ ของเกษตรกร	29	21,019,622	21,733,092	21,682,322	21,325,902	85,760,938
2. ด้านการฟื้นฟูและอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	21	61,605,587	103,231,870	94,442,530	72,216,070	331,496,057
3. ด้านการพัฒนาปัจจัย พื้นฐาน	11	28,441,000	355,973,530	151,192,250	113,416,600	649,023,380
4. ด้านการพัฒนาสังคม และการตลาด	11	5,045,800	5,409,480	5,986,529	6,213,936	22,655,745
5. ด้านการบริหารจัดการ	5	14,402,100	16,730,420	15,990,329	16,907,290	64,030,139
รวมทั้งสิ้น	77	130,514,109	503,078,392	289,293,960	230,079,798	1,152,966,259

6.3 รายละเอียดงบประมาณของแผนปฏิบัติการพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2551 - 2554) จำแนกตามแนวทางการพัฒนา แผนงาน โครงการ และกิจกรรม

แนวทางการพัฒนา/แผนงาน/โครงการ กิจกรรม	หน่วยนับ	เป้าหมาย	ปีงบประมาณ				รวม งบประมาณ	หน่วยงานรับผิดชอบ
			2551	2552	2553	2554		
แนวทางที่ 1 ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพของเกษตรกร								
แผนงานที่ 1 แผนงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน								
กิจกรรมที่ 1 การวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน	โครงการ	8	-	800,000	-	-	800,000	กรมทรัพยากรน้ำ
กิจกรรมที่ 2 ทดสอบและสาธิตการปลูกพืชตระกูลถั่วเหลืองข้าวโพดโดยไม่ไถพรวน	ไร่	360	97,200	97,200	97,200	97,200	388,800	กรมพัฒนาที่ดิน
กิจกรรมที่ 3 ศึกษาศักยภาพการผลิตปศุสัตว์ในพื้นที่ แบบมีส่วนร่วม	เรื่อง	17	510,000	30,000	-	-	540,000	กรมปศุสัตว์
กิจกรรมที่ 4 โครงการทดสอบเทคโนโลยีโครงการหลวงในการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์	เรื่อง	1	1,950,000	2,880,000	2,900,000	2,900,000	10,630,000	สวพส.
กิจกรรมที่ 5 โครงการวิจัยการฟื้นฟูแหล่งอาหารและความหลากหลายทางชีวภาพของป่ารอบชุมชน	เรื่อง	1	1,800,000	1,800,000	1,820,000	1,020,000	6,440,000	สวพส.
กิจกรรมที่ 6 โครงการการจัดการธาตุอาหารพืชและการฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ดิน	เรื่อง	1	1,950,002	1,950,002	1,950,002	1,950,002	7,800,008	สวพส.
รวมงบประมาณแผนงานที่ 1			6,307,202	7,557,202	6,767,202	5,967,202	26,598,808	
แผนงานที่ 2 แผนงานส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้จากโครงการหลวงและ								
การพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น								
กิจกรรมที่ 1 โครงการส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาการปลูกพืช	ชนิด	30	4,371,200	4,808,320	5,287,950	5,816,230	20,283,700	สวพส.
กิจกรรมที่ 2 โครงการส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาการเลี้ยงสัตว์	ชนิด	5	812,700	894,000	983,300	1,081,670	3,771,670	สวพส.
กิจกรรมที่ 3 โครงการส่งเสริมการพัฒนามาตรฐานระบบคุณภาพผลผลิตตามมาตรฐานอาหารปลอดภัย	ชนิด	10	131,000	144,100	158,510	174,300	607,910	สวพส.
กิจกรรมที่ 4 การส่งเสริมการเรียนรู้และการปลูกป่าชาวบ้าน	ชนิด	4	431,800	474,980	522,400	574,640	2,003,820	สวพส.
กิจกรรมที่ 5 การฟื้นฟู การพัฒนาต่อยอด และการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น	เรื่อง	10	290,000	319,000	350,900	385,840	1,345,740	สวพส.
รวมงบประมาณแผนงานที่ 2			6,036,700	6,640,400	7,303,060	8,032,680	28,012,840	
แผนงานที่ 3 แผนงานส่งเสริมการเกษตร								
กิจกรรมที่ 1 ส่งเสริมการปลูกพืชอาหารบริเวณบ้าน	ราย	3,400	470,000	470,000	470,000	470,000	1,880,000	กรมส่งเสริมการเกษตร
กิจกรรมที่ 2 ส่งเสริมงานเคหกิจเกษตร	กลุ่ม	136	1,410,000	1,410,000	1,410,000	1,410,000	5,640,000	กรมส่งเสริมการเกษตร
กิจกรรมที่ 3 ส่งเสริมการปลูกไม้ผลยืนต้น	กลุ่ม	272	1,880,000	1,880,000	1,880,000	1,880,000	7,520,000	กรมส่งเสริมการเกษตร
กิจกรรมที่ 4 การฝึกอบรมเกษตรกร	ราย	4,080	705,000	705,000	705,000	705,000	2,820,000	กรมส่งเสริมการเกษตร
กิจกรรมที่ 5 ส่งเสริมการป้องกันการกำจัดศัตรูพืชแบบผสมผสาน (IPM)	ครั้ง	136	1,410,000	1,410,000	1,410,000	1,410,000	5,640,000	กรมส่งเสริมการเกษตร
กิจกรรมที่ 7 อบรมเกษตรกรการใช้สารอินทรีย์ทดแทนสารเคมี	ราย	3,660	115,200	115,200	115,200	115,200	460,800	กรมพัฒนาที่ดิน
กิจกรรมที่ 8 ศูนย์เรียนรู้การพัฒนาที่ดิน	แห่ง	16	1,040,000	-	-	-	1,040,000	กรมพัฒนาที่ดิน

แนวทางการพัฒนา/แผนงาน/โครงการ กิจกรรม	หน่วยนับ	เป้าหมาย	ปีงบประมาณ				รวม งบประมาณ	หน่วยงานรับผิดชอบ
			2551	2552	2553	2554		
กิจกรรมที่ 9 ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพและเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร								
(1) ฟาร์มสาธิตการเลี้ยงสัตว์ปีก	แห่ง	105	380,520	380,520	353,340	353,340	1,467,720	กรมปศุสัตว์
(2) ฟาร์มสาธิตการเลี้ยงสุกร	แห่ง	92	675,500	702,520	702,520	648,480	2,729,020	กรมปศุสัตว์
(3) กองทุนยาสัตว์	แห่ง	54	140,000	160,000	140,000	160,000	600,000	กรมปศุสัตว์
(4) กองทุนโคพื้นเมือง	แห่ง	2	-	200,000	200,000	-	400,000	กรมปศุสัตว์
(5) ผักอบรมเกษตรกร	ราย	2,025	54,500	59,500	54,000	54,000	222,000	กรมปศุสัตว์
(6) ปรับปรุงพื้นที่เลี้ยงสัตว์สาธารณะ	ไร่	800	-	96,000	32,000	-	128,000	กรมปศุสัตว์
(7) ฟาร์มสาธิตการเลี้ยงแพะเนื้อ	แห่ง	1	-	30,850	-	-	30,850	กรมปศุสัตว์
(8) ฟาร์มสาธิตการเลี้ยงกระต่าย	แห่ง	1	-	10,900	-	-	10,900	กรมปศุสัตว์
กิจกรรมที่ 10 จัดตั้งฟาร์มไก่พื้นเมืองประจำถิ่น	ฟาร์ม	21	20,000	130,000	40,000	20,000	210,000	กรมปศุสัตว์
กิจกรรมที่ 11 ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเลี้ยงปลาในบ่อพลาสติก	ตัว/ราย	2,000/20	-	-	25,000	25,000	50,000	กรมประมง
กิจกรรมที่ 12 ผลิตพันธุ์ปลาเพื่อสนับสนุนส่งเสริมให้กับเกษตรกรเลี้ยง	ตัว/ราย	75,000/75	75,000	75,000	75,000	75,000	300,000	กรมประมง
รวมงบประมาณแผนงานที่ 3			8,375,720	7,835,490	7,612,060	7,326,020	31,149,290	
แนวทางที่ 2 ด้านการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม								
แผนงานที่ 4 แผนงานการกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน								
กิจกรรมที่ 1 จัดระเบียบและควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดิน โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชน								
1.1 จัดทำเวทีประชาคม การใช้ที่ดินป่าไม้ เพื่อประโยชน์ส่วนรวมจากแผนที่	หมู่บ้าน	51	1,080,000	-	-	-	1,080,000	กรมป่าไม้
การแปรสภาพทางอากาศกรมพัฒนาที่ดิน							-	กรมป่าไม้
(1) สำรวจภาคสนามการใช้ที่ดินป่าไม้	ไร่	1,149,109	14,019,137	-	-	-	14,019,137	กรมป่าไม้
(2) วิเคราะห์ และสังเคราะห์การใช้ที่ดินป่าไม้ภาพรวม	หมู่บ้าน	51						กรมป่าไม้
(3) จัดทำเงื่อนไข ข้อตกลงการใช้ที่ดินป่าไม้	หมู่บ้าน	51						กรมป่าไม้
(4) หมายแนวเขตการใช้ที่ดินป่าไม้	กม.	14						กรมป่าไม้
1.2 ผักอบรมผู้นำการอนุรักษ์เชิงพัฒนา	รุ่น	15	900,000	900,000	480,000	240,000	2,520,000	กรมป่าไม้
1.3 สักร้างรังวัดรายแปลงเพื่อรับรองสิทธิ์ (สทก.) (ใช้งบประมาณของกรมป่าไม้)							-	กรมป่าไม้
รวมงบประมาณแผนงานที่ 4			15,999,137	900,000	480,000	240,000	17,619,137	
แผนงานที่ 5 แผนงานฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำอาหาร								
กิจกรรมที่ 1 การปลูกป่าฟื้นฟูต้นน้ำ	ไร่	2,550	5,875,000	500,000	-	-	6,375,000	กรมอุทยานฯ
กิจกรรมที่ 2 การบำรุงป่า 2 - 6 ปี	ไร่	2,550	-	1,598,000	1,734,000	1,734,000	5,066,000	กรมอุทยานฯ
กิจกรรมที่ 3 การปรับปรุงระบบนิเวศต้นน้ำ	ไร่	6,900	3,234,000	1,320,000	-	-	4,554,000	กรมอุทยานฯ

แนวทางการพัฒนา/แผนงาน/โครงการ กิจกรรม	หน่วยนับ	เป้าหมาย	ปีงบประมาณ				รวม งบประมาณ	หน่วยงานรับผิดชอบ
			2551	2552	2553	2554		
กิจกรรมที่ 4 การปรับปรุงระบบนิเวศต้นน้ำปีที่ 2 - 6	ไร่	12,900	-	2,646,000	3,726,000	3,726,000	10,098,000	กรมอุทยานฯ
กิจกรรมที่ 5 การก่อสร้างฝายต้นน้ำแบบผสมผสาน	แห่ง	6,560	10,400,000	11,200,000	11,200,000	-	32,800,000	กรมอุทยานฯ
กิจกรรมที่ 6 การก่อสร้างฝายต้นน้ำแบบกึ่งถาวร	แห่ง	220	1,800,000	1,850,000	1,850,000	-	5,500,000	กรมอุทยานฯ
กิจกรรมที่ 7 การก่อสร้างฝายต้นน้ำแบบถาวร	แห่ง	110	1,800,000	1,850,000	1,850,000	-	5,500,000	กรมอุทยานฯ
กิจกรรมที่ 8 การจัดทำแนวกันไฟ	กม.	2,208	1,890,400	1,890,400	1,890,400	-	5,671,200	กรมอุทยานฯ
กิจกรรมที่ 9 การเพาะชำกล้าไม้ขนาดใหญ่	กล้า	292,500	487,500	487,500	487,500	-	1,462,500	กรมอุทยานฯ
กิจกรรมที่ 10 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธาร	หมู่บ้าน	39	6,025,000	3,970,000	2,020,000	2,020,000	14,035,000	กรมอุทยานฯ
กิจกรรมที่ 11 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธาร	กลุ่มบ้าน	51	580,000	638,000	701,800	771,980	2,691,780	สวทศ.
กิจกรรมที่ 12 การฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ								
12.1 การปลูกป่าตามแนวพระราชดำริ								
(1) ส่งเสริมและสาธิตการปลูกไม้ 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง	ไร่	2,250	-	3,217,050	3,217,050	3,217,050	9,651,150	กรมป่าไม้
(2) การปลูกไม้ใช้สอย	ไร่	2,250	-	2,550,000	2,550,000	2,550,000	7,650,000	กรมป่าไม้
(3) การปลูกป่าทั่วไป	ไร่	6,700	-	3,750,000	6,750,000	6,750,000	17,250,000	กรมป่าไม้
(4) ธนาคารอาหารชุมชนและพืชสมุนไพร	งาน	45	-	750,000	750,000	750,000	2,250,000	กรมป่าไม้
(5) ส่งเสริมการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ	งาน	45	-	750,000	750,000	750,000	2,250,000	กรมป่าไม้
(6) ส่งเสริมและสาธิตระบบวนเกษตร	งาน	45	-	750,000	750,000	750,000	2,250,000	กรมป่าไม้
12.2 การสร้างฝายตามแนวพระราชดำริ								
(1) ฝายแบบผสมผสาน	ฝาย	900	-	1,500,000	1,500,000	1,500,000	4,500,000	กรมป่าไม้
(2) ฝายกึ่งถาวร	ฝาย	84	-	700,000	700,000	700,000	2,100,000	กรมป่าไม้
12.3 การป้องกันไฟป่า								
(1) แนวกันไฟ	กม.	539	-	683,400	683,400	717,400	2,084,200	กรมป่าไม้
(2) การประชาสัมพันธ์การป้องกันไฟ	งาน	45	-	150,000	150,000	150,000	450,000	กรมป่าไม้
(3) การเฝ้าระวังไฟป่า	งาน	45	-	300,000	300,000	300,000	900,000	กรมป่าไม้
(4) ผักกอบรมอาสาสมัครป้องกันไฟป่า	รุ่น	78	-	270,000	270,000	270,000	810,000	กรมป่าไม้
12.4 การเพาะชำกล้าไม้								
(1) เพาะชำกล้าไม้มีค่า	กล้า	560,000	-	750,000	750,000	1,300,000	2,800,000	กรมป่าไม้
(2) เพาะชำกล้าไม้ทั่วไป	กล้า	2,250,000	-	1,447,500	1,447,500	1,447,500	4,342,500	กรมป่าไม้
(3) เพาะชำกล้าเผือก	กล้า	4,500,000	-	2,475,000	2,475,000	2,475,000	7,425,000	กรมป่าไม้
รวมงบประมาณแผนงานที่ 5			32,091,900	47,992,850	48,502,650	31,878,930	160,466,330	

แนวทางการพัฒนา/แผนงาน/โครงการ กิจกรรม	หน่วยนับ	เป้าหมาย	ปีงบประมาณ				รวม งบประมาณ	หน่วยงานรับผิดชอบ
			2551	2552	2553	2554		
แผนงานที่ 6 แผนงานการพัฒนาและจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และการปลูกหญ้าแฝก								
กิจกรรมที่ 1 สำรวจออกแบบล่วงหน้าเพื่อจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ	ไร่	25,437	1,985,200	1,743,820	1,551,160	219,440	5,499,620	กรมพัฒนาที่ดิน
กิจกรรมที่ 2 ก่อสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ	ไร่	16,824	1,086,000	35,946,600	28,692,120	25,629,600	91,354,320	กรมพัฒนาที่ดิน
กิจกรรมที่ 3 ปรับปรุงบำรุงดิน								
(1) สาธิตการอนุรักษ์ดินและน้ำ	ไร่	5,800	1,022,500	1,022,500	1,022,500	1,022,500	4,090,000	กรมพัฒนาที่ดิน
(2) สาธิตการทำปุ๋ยหมักและปุ๋ยอินทรีย์น้ำ	ไร่	2,670	536,000	536,000	536,000	536,000	2,144,000	กรมพัฒนาที่ดิน
(3) สาธิตการใช้ปุ๋ยพืชสด	ไร่	2,800	487,500	487,500	487,500	487,500	1,950,000	กรมพัฒนาที่ดิน
(4) ส่งเสริมการทำปุ๋ยหมักและปุ๋ยอินทรีย์น้ำ	ไร่	21,680	253,600	253,600	253,600	253,600	1,014,400	กรมพัฒนาที่ดิน
(5) ส่งเสริมการใช้เมล็ดพันธุ์ปุ๋ยพืชสด	ไร่	18,249	1,140,500	1,109,250	1,109,250	1,109,250	4,468,250	กรมพัฒนาที่ดิน
(6) ส่งเสริมการใช้สารปรับปรุงบำรุงดินและปุ๋ยทางการเกษตร	ตัน	200	86,250	84,750	60,750	59,250	291,000	กรมพัฒนาที่ดิน
(7) ฝึกอบรมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ	ราย	12,800	1,600,000	1,600,000	1,600,000	1,600,000	6,400,000	กรมพัฒนาที่ดิน
กิจกรรมที่ 4 ส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝก	กล้า	24,920,000	4,800,000	11,052,000	9,672,000	8,700,000	34,224,000	กรมพัฒนาที่ดิน
กิจกรรมที่ 5 อบรมหมอดินอาสาประจำหมู่บ้าน	ราย	1,880	160,000	159,000	159,000	158,000	636,000	กรมพัฒนาที่ดิน
กิจกรรมที่ 6 ผลิตพันธุ์สัตว์น้ำจิ๋ว	ตัว	8,220,000	357,000	344,000	316,000	322,000	1,339,000	กรมประมง
กิจกรรมที่ 7 เพิ่มผลผลิตในแหล่งน้ำธรรมชาติ	แห่ง	150						กรมประมง
กิจกรรมที่ 8 ปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติ	ตัว	2,820,000						กรมประมง
รวมงบประมาณแผนงานที่ 6			13,514,550	54,339,020	45,459,880	40,097,140	153,410,590	
แนวทางที่ 3 ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน								
แผนงานที่ 7 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและอุปโภคบริโภค								
กิจกรรมที่ 1 การจัดหาแหล่งน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบำรุงรักษา	แห่ง	170	5,100,000	190,510,000	19,000,000	-	214,610,000	กรมทรัพยากรน้ำ
กิจกรรมที่ 2 การปรับปรุงฟื้นฟูแหล่งน้ำและฝายเสริมระบบนิเวศ	แห่ง	56	-	31,500,000	9,500,000	8,500,000	49,500,000	กรมทรัพยากรน้ำ
กิจกรรมที่ 3 การเสริมสร้างความเข้มแข็งกลุ่มผู้ใช้น้ำในการบริหารจัดการน้ำและการตรวจวัดคุณภาพน้ำ	หมู่บ้าน	35	-	2,000,000	6,500,000	7,500,000	16,000,000	กรมทรัพยากรน้ำ
กิจกรรมที่ 4 เจาะบ่อน้ำบาดาล	แห่ง	52	2,420,000	9,020,000	-	-	11,440,000	กรมทรัพยากรน้ำบาดาล
กิจกรรมที่ 5 ก่อสร้างระบบประปา	แห่ง	19	2,400,000	800,000	12,000,000	5,600,000	20,800,000	กรมทรัพยากรน้ำบาดาล
กิจกรรมที่ 6 ก่อสร้างระบบปรับปรุงคุณภาพน้ำ	แห่ง	16	-	2,400,000	-	6,000,000	8,400,000	กรมทรัพยากรน้ำบาดาล
กิจกรรมที่ 7 การจัดหาแหล่งน้ำสนับสนุนพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวง	แห่ง	17	9,140,000	30,000,000	30,000,000	30,000,000	99,140,000	กรมชลประทาน
กิจกรรมที่ 8 สำรวจออกแบบล่วงหน้าระบบส่งน้ำชลประทาน	กม.	258	4,171,000	3,913,000	3,526,000	-	11,610,000	กรมพัฒนาที่ดิน
กิจกรรมที่ 9 ก่อสร้างระบบส่งน้ำชลประทาน	กม.	164	-	51,981,000	42,812,000	37,460,500	132,253,500	กรมพัฒนาที่ดิน
รวมงบประมาณแผนที่ 7			23,231,000	322,124,000	123,338,000	95,060,500	563,753,500	

แนวทางการพัฒนา/แผนงาน/โครงการ กิจกรรม	หน่วยนับ	เป้าหมาย	ปีงบประมาณ				รวม งบประมาณ	หน่วยงานรับผิดชอบ
			2551	2552	2553	2554		
แผนงานที่ 8 การปรับปรุงเส้นทางขนส่งผลผลิต								
กิจกรรมที่ 1 สำรวจออกแบบล่วงหน้าเส้นทางลำเลียง	กม.	917	5,210,000	4,270,400	3,729,400	-	13,209,800	กรมพัฒนาที่ดิน
กิจกรรมที่ 2 ก่อสร้างเส้นทางลำเลียง	กม.	648	-	29,579,130	24,124,850	18,356,100	72,060,080	กรมพัฒนาที่ดิน
รวมงบประมาณแผนที่ 8			5,210,000	33,849,530	27,854,250	18,356,100	85,269,880	
แนวทางที่ 4 ด้านการพัฒนาสังคมและการตลาด								
แผนงานที่ 9 แผนงานการพัฒนาองค์กรของชุมชนเพื่อพึ่งตนเองและการตลาด								
กิจกรรมที่ 1 พัฒนาระบบการผลิต/การตลาดปศุสัตว์	กลุ่ม	9	-	30,000	240,000	-	270,000	กรมปศุสัตว์
กิจกรรมที่ 2 โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและองค์กรชุมชน	แห่ง	17	850,000	935,000	1,028,500	1,131,350	3,944,850	สวทส.
กิจกรรมที่ 3 การสนับสนุนกิจกรรมเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพและการตลาด	แห่ง	17	810,000	891,000	980,100	1,078,110	3,759,210	สวทส.
กิจกรรมที่ 4 การส่งเสริมการรู้หนังสือ	แห่ง	17	340,000	340,000	340,000	340,000	1,360,000	สำนักบริหารงานการศึกษา นอกโรงเรียน
กิจกรรมที่ 5 การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต	แห่ง	17	204,000	204,000	204,000	204,000	816,000	สำนักบริหารงานการศึกษา นอกโรงเรียน
รวมงบประมาณแผนงานที่ 9			2,204,000	2,400,000	2,792,600	2,753,460	10,150,060	
แผนงานที่ 10 แผนงานส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์								
กิจกรรมที่ 1 การส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์	แห่ง	17	292,000	321,200	353,320	452,190	1,418,710	สวทส.
กิจกรรมที่ 2 แนะนำส่งเสริมให้ความรู้เกี่ยวกับยุคการณ์ หลักการ และวิธีการสหกรณ์	ครั้ง	408	654,500	719,950	791,945	871,148	3,037,543	กรมส่งเสริมสหกรณ์
กิจกรรมที่ 3 ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มดำเนินกิจกรรม/ธุรกิจการผลิตและการตลาด ในรูปแบบสหกรณ์	กลุ่มบ้าน	51	449,800	494,780	544,259	598,784	2,087,622	กรมส่งเสริมสหกรณ์
กิจกรรมที่ 4 การประชุมหรือประสานงานกับมูลนิธิโครงการหลวง และศูนย์พัฒนาโครงการหลวง	ครั้ง	4	280,500	308,550	339,405	373,354	1,301,809	กรมส่งเสริมสหกรณ์
กิจกรรมที่ 5 แนะนำส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินกิจกรรม/ธุรกิจการผลิตและการตลาดของสหกรณ์/กลุ่ม/สถาบันเกษตรกร	ครั้ง	408	952,000	952,000	952,000	952,000	3,808,000	กรมส่งเสริมสหกรณ์
กิจกรรมที่ 6 จัดเวทีเสวนาชุมชนและสนับสนุนให้มีการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสหกรณ์กลุ่มสหกรณ์ และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง	ครั้ง	71	213,000	213,000	213,000	213,000	852,000	กรมส่งเสริมสหกรณ์
รวมงบประมาณแผนงานที่ 10			2,841,800	3,009,480	3,193,929	3,460,476	12,505,685	

แนวทางการพัฒนา/แผนงาน/โครงการ กิจกรรม	หน่วยนับ	เป้าหมาย	ปีงบประมาณ				รวม งบประมาณ	หน่วยงานรับผิดชอบ
			2551	2552	2553	2554		
แนวทางที่ 5 ด้านการบริหารจัดการ								
แผนงานที่ 11 แผนงานสนับสนุนการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน								
กิจกรรมที่ 1 การประสานงานและการปฏิบัติงานสนับสนุน	แห่ง	17	6,634,800	7,298,280	8,025,069	8,827,450	30,785,599	สวทศ.
กิจกรรมที่ 2 การติดตาม/ประเมินผล	แห่ง	17	949,300	1,044,140	1,147,260	1,261,840	4,402,540	สวทศ.
กิจกรรมที่ 3 ติดตามการปฏิบัติงาน	แห่ง	17	68,000	1,638,000	68,000	68,000	1,842,000	กรมปศุสัตว์
กิจกรรมที่ 4 งานอำนวยความสะดวกและประสานการดำเนินงานโครงการ	โครงการ	1	5,050,000	5,050,000	5,050,000	5,050,000	20,200,000	กรมป่าไม้
กิจกรรมที่ 5 งานอำนวยความสะดวก	โครงการ	1	1,700,000	1,700,000	1,700,000	1,700,000	6,800,000	กรมส่งเสริมการเกษตร
รวมงบประมาณแผนที่ 11			14,402,100	16,730,420	15,990,329	16,907,290	64,030,139	
รวมงบประมาณ			130,214,109	503,378,392	289,293,960	230,079,798	1,152,966,259	

6.4 งบประมาณของแผนปฏิบัติการพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2551 - 2554) จำแนกตามแนวทางการพัฒนาและหน่วยงาน

แผนปฏิบัติการย่อย	หน่วยงาน	จุดจบโครงการ/กิจกรรม	ปีงบประมาณ				รวม (บาท)
			ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	
1. ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพของเกษตรกร	1. กรมส่งเสริมการเกษตร	5	5,875,000	5,875,000	5,875,000	5,875,000	23,500,000
	2. กรมปศุสัตว์	10	1,780,520	1,800,290	1,521,860	1,235,820	6,338,490
	3. กรมประมง	2	75,000	75,000	100,000	100,000	350,000
	4. กรมพัฒนาที่ดิน	3	1,252,400	212,400	212,400	212,400	1,889,600
	5. กรมทรัพยากรน้ำ	1	-	800,000	-	-	800,000
	6. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	8	11,736,702	13,270,402	13,973,062	13,902,682	52,882,848
	รวม	6 หน่วยงาน	29	20,719,622	22,033,092	21,682,322	85,760,938
2. ด้านการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	1. กรมพัฒนาที่ดิน	5	13,157,550	53,995,020	45,143,880	39,775,140	152,071,590
	2. กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช	10	31,511,900	27,311,900	24,757,900	7,480,000	91,061,700
	3. กรมป่าไม้	2	15,999,137	20,942,950	23,522,950	23,866,950	84,331,987
	4. กรมประมง	3	357,000	344,000	316,000	322,000	1,339,000
	5. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	1	580,000	638,000	701,800	771,980	2,691,780
	รวม	5 หน่วยงาน	21	61,605,587	103,231,870	94,442,530	331,496,057
3. ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน	1. กรมทรัพยากรน้ำ	3	5,100,000	224,010,000	35,000,000	16,000,000	280,110,000
	2. กรมทรัพยากรน้ำบาดาล	3	4,820,000	12,220,000	12,000,000	11,600,000	40,640,000
	3. กรมชลประทาน	1	9,140,000	30,000,000	30,000,000	30,000,000	99,140,000
	4. กรมพัฒนาที่ดิน	4	9,381,000	89,743,530	74,192,250	55,816,600	229,133,380
	รวม	4 หน่วยงาน	11	28,441,000	355,973,530	151,192,250	649,023,380

(โครงการ/กิจกรรม)	หน่วยงาน	ชนิดโครงการ	ปีงบประมาณ				รวม (บาท)
			ปี 2555	ปี 2556	ปี 2557	ปี 2558	
4. ด้านการพัฒนาสังคมและการตลาด	1. กรมส่งเสริมสหกรณ์	5	2,549,800	2,688,280	2,840,609	3,008,286	11,086,975
	2. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	3	1,952,000	2,147,200	2,361,920	2,661,650	9,122,770
	3. สำนักบริหารงานการศึกษา นอกโรงเรียน	2	544,000	544,000	544,000	544,000	2,176,000
	4. กรมปศุสัตว์	1	-	30,000	240,000	-	270,000
รวม	4 หน่วยงาน	11	5,045,800	5,409,480	5,986,529	6,213,936	22,655,745
5. ด้านการบริหารจัดการ	1. กรมป่าไม้	1	5,050,000	5,050,000	5,050,000	5,050,000	20,200,000
	2. กรมปศุสัตว์	1	68,000	1,638,000	68,000	68,000	1,842,000
	3. กรมส่งเสริมการเกษตร	1	1,700,000	1,700,000	1,700,000	1,700,000	6,800,000
	4. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	2	7,584,100	8,342,420	9,172,329	10,089,290	35,188,139
รวม	4 หน่วยงาน	5	14,402,100	16,730,420	15,990,329	16,907,290	64,030,139
รวมทั้งสิ้น		77	130,214,109	503,378,392	289,293,960	230,079,798	1,152,966,259

6.5 งบประมาณของแผนปฏิบัติการพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2551 – 2554) จำแนกตามพื้นที่โครงการ

ลำดับ	โครงการ	จำนวนโครงการ	ปีงบประมาณ				รวม
			ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	
1	โครงการขยายผลโครงการหลวงป่ากล้วย	60	3,974,896	12,948,006	9,669,629	13,009,238	39,601,769
2	โครงการขยายผลโครงการหลวงแม่มะลอ	66	5,697,541	23,291,196	11,758,728	14,926,608	55,674,073
3	โครงการขยายผลโครงการหลวงผาแดง	67	3,727,391	23,428,306	13,030,519	13,916,798	54,103,014
4	โครงการขยายผลโครงการหลวงป่าแป๋	76	5,095,937	29,812,956	23,109,425	21,562,311	79,580,629
5	โครงการขยายผลโครงการหลวงดอยปุย	63	4,597,616	13,244,216	7,166,169	12,095,008	37,103,009
6	โครงการขยายผลโครงการหลวงสบโขง	76	5,548,916	38,550,136	16,196,102	12,121,505	72,416,659
7	โครงการขยายผลโครงการหลวงลุ่มน้ำปิงตอนบนบ้านปางมะโอ	68	4,724,372	18,993,726	11,269,869	15,880,718	50,868,685
8	โครงการขยายผลโครงการหลวงลุ่มน้ำปิงตอนบนบ้านปางแดงใน	63	3,178,798	17,012,926	10,285,269	14,103,578	44,580,571
9	โครงการขยายผลโครงการหลวงลุ่มน้ำปิงตอนบนบ้านห้วยเป้า	71	11,095,602	20,064,986	13,230,069	12,065,998	56,456,655
10	โครงการขยายผลโครงการหลวงวาวี	84	15,308,711	42,295,876	29,003,822	20,270,435	106,878,844
11	โครงการขยายผลโครงการหลวงสบเมย	76	9,412,341	34,931,866	18,678,269	10,653,458	73,675,934
12	โครงการขยายผลโครงการหลวงแม่สามแลบ	97	11,043,291	37,907,476	22,937,119	8,535,858	80,423,744
13	โครงการขยายผลโครงการหลวงดำเวียงแก้ว	71	17,823,251	18,088,366	16,699,512	13,668,575	66,279,704
14	โครงการขยายผลโครงการหลวงโป่งคำ	57	5,400,153	31,942,816	10,476,529	10,154,058	57,973,556
15	โครงการขยายผลโครงการหลวงสะเนียน	74	8,836,101	18,649,266	14,806,942	11,865,665	54,157,974
16	โครงการขยายผลโครงการหลวงคลองลาน	62	6,802,516	15,429,606	39,010,882	8,738,185	69,981,189
17	โครงการขยายผลโครงการหลวงห้วยเขย่ง	64	7,946,676	106,786,666	21,965,106	16,511,802	153,210,250
รวมงบประมาณ		1,195	130,214,109	503,378,392	289,293,960	230,079,798	1,152,966,259

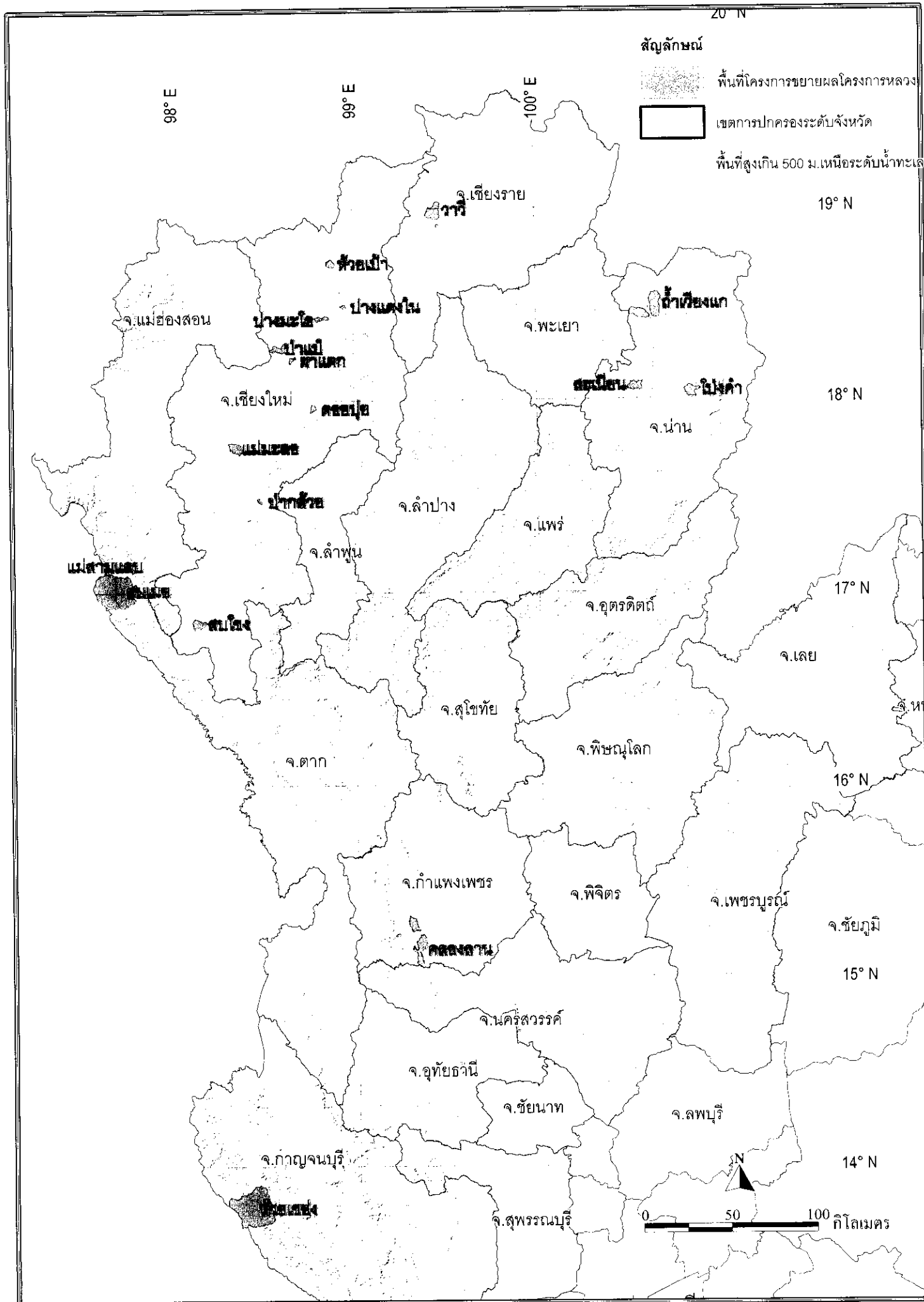
6.6 งบประมาณของแผนปฏิบัติการพื้นที่ขยายผลโครงการหลวง ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2551 - 2554) จำแนกตามหน่วยงาน

หน่วยงาน	จำนวนโครงการ/ กิจกรรม	ปีงบประมาณ				รวม (บาท)
		ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	
1. กรมส่งเสริมการเกษตร	6	7,575,000	7,575,000	7,575,000	7,575,000	30,300,000
2. กรมปศุสัตว์	12	1,848,520	3,468,290	1,829,860	1,303,820	8,450,490
3. กรมประมง	5	432,000	419,000	416,000	422,000	1,689,000
4. กรมชลประทาน	1	9,140,000	30,000,000	30,000,000	30,000,000	99,140,000
5. กรมพัฒนาที่ดิน	12	23,790,950	143,950,950	119,548,530	95,804,140	383,094,570
6. กรมส่งเสริมสหกรณ์	5	2,549,800	2,688,280	2,840,609	3,008,286	11,086,975
7. กรมทรัพยากรน้ำ	4	5,100,000	224,810,000	35,000,000	16,000,000	280,910,000
8. กรมทรัพยากรน้ำบาดาล	3	4,820,000	12,220,000	12,000,000	11,600,000	40,640,000
9. กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช	10	31,511,900	27,311,900	24,757,900	7,480,000	91,061,700
10. กรมป่าไม้	3	21,049,137	25,992,950	28,572,950	28,916,950	104,531,987
11. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	14	21,852,802	24,398,022	26,209,111	27,425,602	99,885,537
12. สำนักบริหารงานการศึกษา นอกโรงเรียน	2	544,000	544,000	544,000	544,000	2,176,000
รวม	77	130,214,109	503,378,392	289,293,960	230,079,798	1,152,966,259

ภาคผนวก

ข้อมูลที่ตั้งและประชากรของโครงการขยายผลโครงการหลวง 17 แห่ง

ที่ตั้งโครงการขยายผลโครงการหลวง 17 แห่งในพื้นที่ภาคเหนือ

ข้อมูลที่ตั้งและประชากรของโครงการขยายผลโครงการหลวง 17 แห่ง

โครงการ	หมู่บ้านหลัก	หมู่บ้าน	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด	ครัวเรือน	ประชากร		
							ชาย	หญิง	รวม
จังหวัดเชียงใหม่									
1.โครงการขยายผลฯ ป่ากล้วย	ป่ากล้วย	ป่ากล้วย	ต.แม่สอย	อ.จอมทอง	จ.เชียงใหม่	164	393	366	759
รวม						164	393	366	759
2.โครงการขยายผลฯ แม่มะลอ	แม่มะลอ	แม่มะลอ	ต.แม่นาจร	อ.แม่แจ่ม	จ.เชียงใหม่	74	200	192	392
รวม						74	200	192	392
3.โครงการขยายผลฯ ผาแตก	ผาแตก	ผาแตก	ต.สบเปิง	อ.แม่แตง	จ.เชียงใหม่	45	97	75	172
		ผาแต่น	ต.สันป่ายาง	อ.แม่แตง	จ.เชียงใหม่	41	87	75	162
		ผาเอือก	ต.สบเปิง	อ.แม่แตง	จ.เชียงใหม่	50	145	153	298
รวม						136	329	303	632
4.โครงการขยายผลฯ ป่าแป๋	ป่าแป๋	ป่ายางหนาด	ต.ป่าแป๋	อ.แม่แตง	จ.เชียงใหม่	127	207	193	400
		ปางมะกกล้วย	ต.ป่าแป๋	อ.แม่แตง	จ.เชียงใหม่	212	325	305	630
		ป่าตึง	ต.ป่าแป๋	อ.แม่แตง	จ.เชียงใหม่	109	133	140	273
		ป่าแป๋	ต.ป่าแป๋	อ.แม่แตง	จ.เชียงใหม่	129	179	202	381
		แม่เลา	ต.ป่าแป๋	อ.แม่แตง	จ.เชียงใหม่	141	203	192	395
		ปางลัน	ต.ป่าแป๋	อ.แม่แตง	จ.เชียงใหม่	90	168	175	343
		แม่ไกร้	ต.ป่าแป๋	อ.แม่แตง	จ.เชียงใหม่	62	144	108	252
		แม่สะะ	ต.ป่าแป๋	อ.แม่แตง	จ.เชียงใหม่	81	185	191	376
		แม่เมม	ต.ป่าแป๋	อ.แม่แตง	จ.เชียงใหม่	90	195	168	363

โครงการ	หมู่บ้านหลัก	หมู่บ้าน	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด	ครัวเรือน	ประชากร		
							ชาย	หญิง	รวม
		แม่น้ำแคว	ต.ป่าแป๋	อ.แม่แตง	จ.เชียงใหม่	32	64	59	123
		ท่าผา	ต.ป่าแป๋	อ.แม่แตง	จ.เชียงใหม่	91	180	171	351
		ก๊วย-ปางมะโอ	ต.ป่าแป๋	อ.แม่แตง	จ.เชียงใหม่	82	173	160	333
		ขุนห้วยพระเจ้า	ต.ป่าแป๋	อ.แม่แตง	จ.เชียงใหม่	85	194	182	376
รวม						1,331	2,350	2,246	4,596
5.โครงการขยายผลฯ คอยบู่ (ม้ง)	คอยบู่	คอยบู่	ต.สุเทพ	อ.เมือง	จ.เชียงใหม่	150	650	617	1,267
รวม						150	650	617	1,267
6.โครงการขยายผลฯ สบโขง	สบโขง	บ้านแม่หลองน้อย	ต.สบโขง	อ.อมก๋อย	จ.เชียงใหม่	96	214	211	425
		บ้านแม่หลองหลวง	ต.สบโขง	อ.อมก๋อย	จ.เชียงใหม่	126	382	264	646
		บ้านพะเยี๋ย	ต.สบโขง	อ.อมก๋อย	จ.เชียงใหม่	100	258	247	505
รวม						322	854	722	1,576
7.โครงการขยายผลฯ ปางมะโอ	ปางมะโอ	ปางมะโอ	ต.แม่นะ	อ.เชียงดาว	จ.เชียงใหม่	65	80	88	168
รวม						65	80	88	168
8.โครงการขยายผลฯ ปางแดงใน	ปางแดงใน	ปางแดงใน	ต.เชียงดาว	อ.เชียงดาว	จ.เชียงใหม่	288	1,027	1,067	2,094
รวม						288	1,027	1,067	2,094
9.โครงการขยายผลฯ ห้วยเป้า	ห้วยเป้า	ห้วยเป้า	ต.ทุ่งข้าวพวง	อ.เชียงดาว	จ.เชียงใหม่	280	780	670	1,450
รวม						280	780	670	1,450
รวม (จ.เชียงใหม่)	9 พื้นที่	23 กลุ่มบ้าน	9 ตำบล	6 อำเภอ		2,810	6,663	6,271	12,934
จังหวัดเชียงราย									
10.โครงการขยายผลฯ วาวี	วาวี	คอยช้าง	ต.วาวี	อ.แม่สรวย	จ.เชียงราย	962	1,751	1,720	3,471
		คอยล้าน	ต.วาวี	อ.แม่สรวย	จ.เชียงราย	230	350	317	667
		ใหม่พัฒนา	ต.วาวี	อ.แม่สรวย	จ.เชียงราย	83	203	167	370
รวม (จ.เชียงราย)	1 พื้นที่	3 กลุ่มบ้าน	1 ตำบล	1 อำเภอ		1,275	2,304	2,204	4,508

โครงการ	หมู่บ้านหลัก	หมู่บ้าน	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด	ครัวเรือน	ประชากร		
							ชาย	หญิง	รวม
จังหวัดแม่ฮ่องสอน									
11.โครงการขยายผลฯ สบเมย (6 หมู่บ้าน)	สบเมย	แม่ลามะหลวง	ต.สบเมย	อ.สบเมย	จ.แม่ฮ่องสอน	550	1,254	1,263	2,517
12.โครงการขยายผลฯ แม่สามแลบ	แม่สามแลบ	แม่ตอละ	ต.แม่สามแลบ	อ.สบเมย	จ.แม่ฮ่องสอน	558	1,403	1,419	2,822
รวม (จ.แม่ฮ่องสอน)	2 พื้นที่	2 กลุ่มบ้าน	2 ตำบล	1 อำเภอ		1,105	2,657	2,682	5,339
จังหวัดน่าน									
13.โครงการขยายผลฯ ถ้ำเวียงแก	ถ้ำเวียงแก	ถ้ำเวียงแก	ต.นาไร่หลวง	อ.สองแคว	จ.น่าน	123	391	383	774
		น้ำพัน	ต.นาไร่หลวง	อ.สองแคว	จ.น่าน	31	70	63	133
		ผาหมี	ต.นาไร่หลวง	อ.สองแคว	จ.น่าน	120	358	300	658
รวม						274	819	746	1565
14.โครงการขยายผลฯ โป่งคำ	โป่งคำ	ดอนดู่พงษ์	ต.ดู่พงษ์	อ.สันติสุข	จ.น่าน	138	310	285	595
		ดั้นผึ้ง	ต.ดู่พงษ์	อ.สันติสุข	จ.น่าน	64	128	128	256
		โป่งคำ	ต.ดู่พงษ์	อ.สันติสุข	จ.น่าน	228	504	457	961
		น้ำช้าง	ต.ดู่พงษ์	อ.สันติสุข	จ.น่าน	196	433	390	823
		นาเลา	ต.ดู่พงษ์	อ.สันติสุข	จ.น่าน	86	171	165	336
		ศรีบุญเรือง	ต.พงษ์	อ.สันติสุข	จ.น่าน	138	310	285	595
รวม						850	1,856	1,710	3,566
15.โครงการขยายผลฯ สะเนียน	สะเนียน	ละบ้ายา	ต.สะเนียน	อ.เมือง	จ.น่าน	248	641	715	1,356
		ห้วยเฮือ	ต.สะเนียน	อ.เมือง	จ.น่าน	78	227	224	451
		ห้วยระพี	ต.สะเนียน	อ.เมือง	จ.น่าน	28	108	106	214
		สมุนใหม่	ต.สะเนียน	อ.เมือง	จ.น่าน	69	290	326	616
รวม						423	1,266	1,371	2,637
รวม (จ.น่าน)	3 พื้นที่	13 กลุ่มบ้าน	4 ตำบล	3 อำเภอ		1,547	3,941	3,827	7,768

โครงการ	หมู่บ้านหลัก	หมู่บ้าน	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด	ครัวเรือน	ประชากร		
							ชาย	หญิง	รวม
จังหวัดกำแพงเพชร									
16.โครงการขยายผลฯ คลองลาน	คลองลาน	อุดมทรัพย์	ต.หินลาด	อ.ปางศิลาทอง	จ.กำแพงเพชร	124	248	242	490
		ปางมะตะกอ	ต.ปางตาไว	อ.ปางศิลาทอง	จ.กำแพงเพชร	112	234	212	446
		ปางมะนาว	ต.ปางมะค่า	อ.ขาณุวรลักษบุรี	จ.กำแพงเพชร	93	137	143	280
		สุขสวรรค์	ต.คลองลานพัฒนา	อ.คลองลาน	จ.กำแพงเพชร	146	334	317	651
		น้ำพระทัย	ต.คลองลานพัฒนา	อ.คลองลาน	จ.กำแพงเพชร	38	86	91	177
		สุขวิจิตรพัฒนา	ต.คลองลานพัฒนา	อ.คลองลาน	จ.กำแพงเพชร	24	54	82	136
รวม (จ.กำแพงเพชร)	1 พื้นที่	7 กลุ่มบ้าน	4 ตำบล	3 อำเภอ		537	1,093	1,087	2,180
จังหวัดกาญจนบุรี									
17.โครงการขยายผลฯ ห้วยเขย่ง	ห้วยเขย่ง	บ้านท่ามะเค็ด	ต.ห้วยเขย่ง	อ.ทองผาภูมิ	จ.กาญจนบุรี	87	193	187	380
		บ้านปากลำปี่สือก	ต.ห้วยเขย่ง	อ.ทองผาภูมิ	จ.กาญจนบุรี	108	176	167	343
		บ้านห้วยเขย่ง	ต.ห้วยเขย่ง	อ.ทองผาภูมิ	จ.กาญจนบุรี	48	69	71	140
		บ้านประจำไม้	ต.ห้วยเขย่ง	อ.ทองผาภูมิ	จ.กาญจนบุรี	144	289	320	609
		บ้านไร่ป่า	ต.ห้วยเขย่ง	อ.ทองผาภูมิ	จ.กาญจนบุรี	80	186	183	369
		บ้านไร่	ต.ห้วยเขย่ง	อ.ทองผาภูมิ	จ.กาญจนบุรี	97	201	198	399
		บ้านห้วยปากคอก	ต.ห้วยเขย่ง	อ.ทองผาภูมิ	จ.กาญจนบุรี	90	185	158	343
		รวมใจ	ต.ห้วยเขย่ง	อ.ทองผาภูมิ	จ.กาญจนบุรี	83	106	131	237
รวม	1 พื้นที่	8 กลุ่มบ้าน	1 ตำบล	1 อำเภอ		737	1,405	1,415	2,820
รวม 6 จังหวัด	17 พื้นที่	51 กลุ่มบ้าน	20 ตำบล	15 อำเภอ		8,011	18,063	17,486	35,549

สรุปกิจกรรมและงบประมาณของแผนปฏิบัติการ
พื้นที่ขยายผลโครงการหลวง ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2551 – 2554)
จำแนกตามจังหวัดและพื้นที่โครงการ

จังหวัดเชียงใหม่

1. โครงการขยายผลโครงการหลวงป่ากล้วย
อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่
2. โครงการขยายผลโครงการหลวงแม่มะลอ
อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่
3. โครงการขยายผลโครงการหลวงผาแดง
อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
4. โครงการขยายผลโครงการหลวงป่าแป๋
อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
5. โครงการขยายผลโครงการหลวงดอยปุย
อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
6. โครงการขยายผลโครงการหลวงสบโขง
อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่
7. โครงการขยายผลโครงการหลวงลุ่มน้ำปิงตอนบนบ้านปางมะโอ
อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่
8. โครงการขยายผลโครงการหลวงลุ่มน้ำปิงตอนบนบ้านปางแดงใน
อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่
9. โครงการขยายผลโครงการหลวงลุ่มน้ำปิงตอนบนบ้านห้วยเป้า
อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

โครงการขยายผลโครงการหลวงป่ากล้วย อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

1. สถานที่ตั้ง

ตั้งอยู่ที่บ้านป่ากล้วย หมู่ที่ 14 ตำบลแม่สอย อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติอินทนนท์

2. ประชากร

มีจำนวน 164 ครัวเรือน ประชากร 759 คน แยกเป็นชาย 393 คน และหญิง 366 คน เป็นชาวเขาเผ่าม้ง

3. ปัญหา ความต้องการ และแนวทางการพัฒนา

3.1 ปัญหา

1) ราคาผลผลิตต่ำ เนื่องจากไม่มีตลาดรองรับ และแหล่งรวบรวมผลผลิตรวมทั้งการจัดการผลผลิตในระดับชุมชน

2) เกษตรกรมีภาระหนี้สินมาก เนื่องจากการลงทุนด้านการเกษตรได้ผลตอบแทนต่ำ ส่วนใหญ่เกษตรกรอาศัยแหล่งเงินทุนจากนอกระบบซึ่งมีดอกเบี้ยสูง

3) น้ำเพื่อการเกษตรและอุปโภคบริโภค ไม่พอใช้สำหรับชุมชนทั้งที่อยู่ต้นน้ำและปลายน้ำ ก่อให้เกิดปัญหาการแย่งใช้น้ำในฤดูแล้ง และขาดน้ำเพื่อทำการเกษตร เนื่องจากพื้นที่ทำการเกษตรตั้งอยู่บริเวณต้นเขาและความลาดชัน

4) ดินเสื่อมความอุดมสมบูรณ์ เนื่องจากการปลูกพืชที่ใช้สารเคมีมาก

3.2 ความต้องการของชุมชน

1) ต้องการปลูกพืชเมืองหนาวชนิดต่าง ๆ ภายใต้งานแนะนำของโครงการหลวง เพื่อทดแทนการปลูกกะหล่ำปลี

2) การทำการเกษตรที่ถูกต้องวิธีโดยไม่ทำลายคุณภาพดิน

3) ต้องการน้ำเพื่อการเกษตร และอุปโภคและบริโภค

4) ชุมชนมีความต้องการที่จะร่วมมือในการดูแลรักษาพื้นที่เกษตรและพื้นที่ป่าไม้ เพื่อไม่ให้เกิดการบุกรุกเพิ่ม

5) ชุมชนมีความต้องการปลูกไม้ใช้สอยเพื่อใช้ประโยชน์ในครัวเรือน

6) ต้องการแหล่งรับซื้อผลผลิต

3.3 แนวทางการพัฒนา

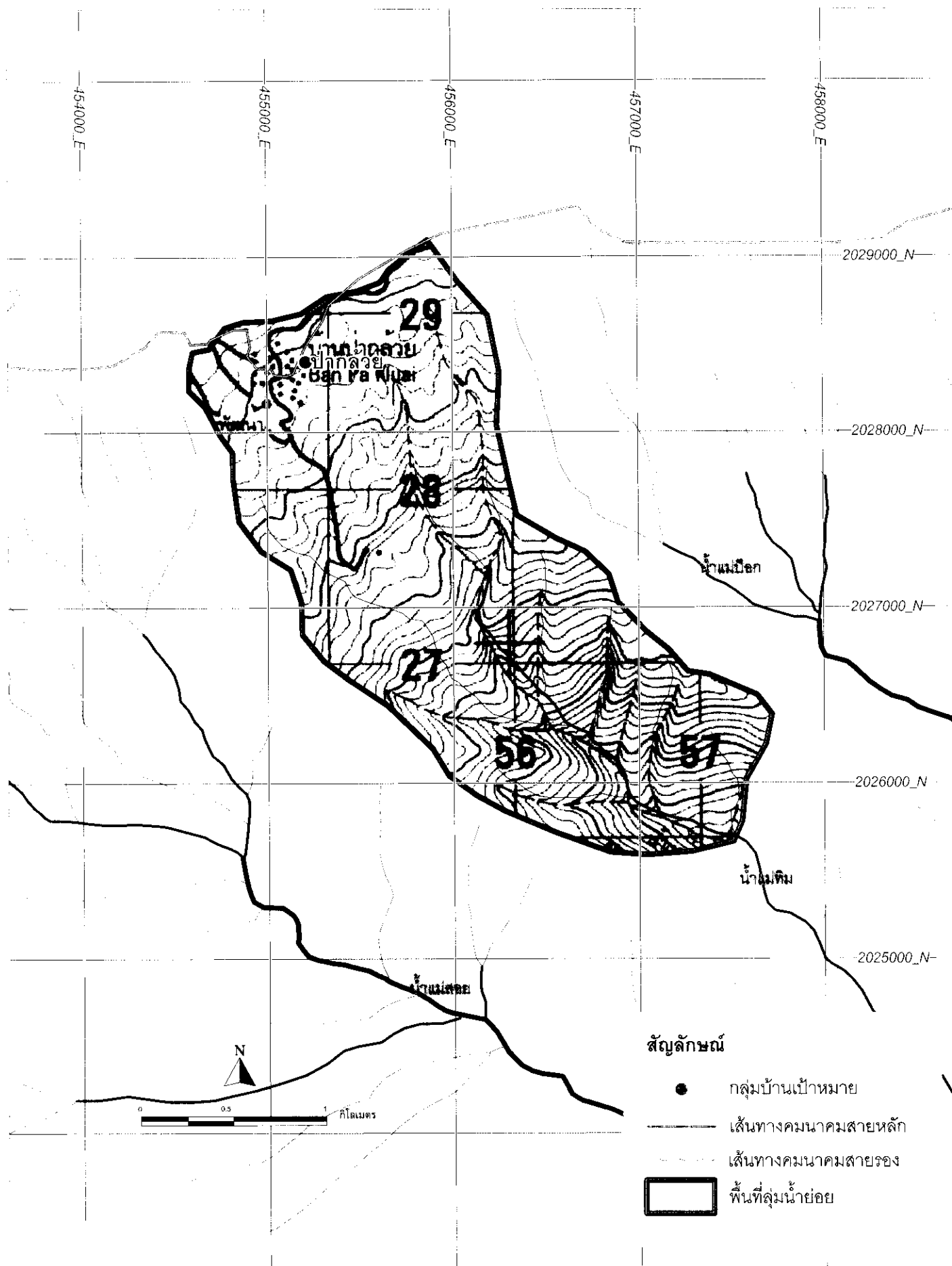
1) ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพของเกษตรกร เน้นการศึกษาและทดสอบเทคโนโลยีโครงการหลวงในการผลิตพืช-สัตว์แบบมีส่วนร่วมของเกษตรกร และเน้นการส่งเสริมการปลูกพืชภายใต้ระบบการเพาะปลูกที่ดีและเกษตรอินทรีย์ และการรณรงค์การลดการใช้สารเคมีและการตรวจสอบคุณภาพน้ำ

2) ด้านการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เน้นส่งเสริมการฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธารโดยการสร้างฝายต้นน้ำ และกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และการปลูกหญ้าแฝก และส่งเสริมการปลูกป่าชาวบ้าน ตลอดจนการสำรวจและวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนและจัดทำฐานข้อมูลการใช้ที่ดินบนพื้นที่สูง (GIS)

3) ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน เน้นพัฒนาระบบน้ำประปาของหมู่บ้านพร้อมระบบบริหารจัดการการก่อสร้างฝายต้นน้ำและระบบท่อส่งน้ำ และการปรับปรุงเส้นทางลำเลียงผลผลิตของชุมชน

4) ด้านการพัฒนาสังคมและการตลาด เน้นส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกรและสหกรณ์การเกษตร การรณรงค์การวางแผนครอบครัว รวมทั้งการส่งเสริมการพัฒนาสุขภาวะแบบองค์รวม

แผนที่ภูมิประเทศ โครงการขยายผลโครงการหลวงปางกล้วย

สรุปกิจกรรมและงบประมาณ พ.ศ. 2551 - 2554 จำแนกตามแนวทางการพัฒนาและหน่วยงาน

โครงการขยายผลโครงการหลวงป่ากล้วย อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน	หน่วยงาน	จำนวนโครงการ/ กิจกรรม					รวม (บาท)
				ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	
1. ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพของเกษตรกร	1. แผนงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	3	114,706	214,706	414,706	414,706	1,158,824
	2. แผนงานส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้จากโครงการหลวงและการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น	2. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	7	606,300	666,930	733,570	806,770	2,813,570
	3. แผนงานส่งเสริมการเกษตร	3. กรมส่งเสริมการเกษตร	5	125,000	125,000	125,000	125,000	500,000
		4. กรมปศุสัตว์	2	55,590	42,110	27,520	-	125,220
		5. กรมพัฒนาที่ดิน	2	71,000	6,000	6,000	6,000	89,000
2. ด้านการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	1. แผนงานการกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	1	30,000	33,000	36,300	39,930	139,230
	2. แผนงานฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธาร	2. กรมพัฒนาที่ดิน	5	489,000	2,641,500	2,594,040	2,101,450	7,825,990
	3. แผนงานการพัฒนาและจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และการปลูกหญ้าแฝก	3. กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช	6	630,500	580,500	530,500	50,000	1,791,500
3. ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน	1. แผนงานการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การจัดการแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร และอุปโภคบริโภค	1. กรมทรัพยากรน้ำ	6	-	3,500,000	1,500,000	1,500,000	6,500,000
		2. กรมทรัพยากรน้ำบาดาล	3	620,000	-	-	600,000	1,220,000
		3. กรมชลประทาน	1	-	-	-	4,000,000	4,000,000
	2. การปรับปรุงเส้นทางคมนาคมขนส่ง	4. กรมพัฒนาที่ดิน	4	461,500	4,309,930	2,780,930	2,405,430	9,957,790
4. ด้านการพัฒนาสังคมและตลาด	1. แผนงานการพัฒนาองค์กรของชุมชนเพื่อพึ่งตนเองและการตลาด	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	3	110,000	121,000	133,100	146,410	510,510

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน	หน่วยงาน	จำนวนโครงการ/ กิจกรรม					รวม (บาท)
				ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	
4. ด้านการพัฒนาสังคม และตลาด (ต่อ)	2. แผนงานการสนับสนุนกิจกรรมเสริมสร้าง ความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพและการตลาด	2. สำนักบริหารงานการศึกษา นอกโรงเรียน	2	32,000	32,000	32,000	32,000	128,000
		3. กรมปศุสัตว์	1	-	-	30,000	-	30,000
	3. แผนการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์	4. กรมส่งเสริมสหกรณ์	5	137,300	144,530	152,483	161,242	595,555
5. ด้านการบริหารจัดการ	1. การประสานงานและการปฏิบัติงาน สนับสนุน	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	2	388,000	426,800	469,480	516,300	1,800,580
	2. การติดตาม/ประเมินผล	2. กรมปศุสัตว์	1	4,000	4,000	4,000	4,000	16,000
		3. กรมส่งเสริมการเกษตร	1	100,000	100,000	100,000	100,000	400,000
	รวมงบประมาณ		60	3,974,896	12,948,006	9,669,629	13,009,238	39,601,769

โครงการขยายผลโครงการหลวงแม่มะลอ อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

1. สถานที่ตั้ง

ตั้งอยู่บ้านแม่มะลอ หมู่ที่ 9 ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติอินทนนท์

2. ประชากร

มีจำนวน 74 ครัวเรือน ประชากร 392 คน แยกเป็นชาย 200 คน และหญิง 192 คน ส่วนใหญ่เป็นชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง

3. ปัญหา ความต้องการ และแนวทางการพัฒนา

3.1 ปัญหา

- 1) เกษตรกรทำการเกษตรโดยใช้วิธีการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ตามวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม
- 2) เกษตรกรไม่มีความชำนาญในการจัดการคุณภาพของผลผลิตเพื่อการจำหน่าย
- 3) เกษตรกรขาดองค์ความรู้ด้านการจัดการดินและการเพาะปลูกเชิงอนุรักษ์ รวมถึงไม่มีแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน
- 4) ขาดแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค โดยเฉพาะอย่างยิ่งในฤดูแล้ง
- 5) ประชากรส่วนใหญ่ไม่สามารถอ่านและเขียนภาษาไทยได้
- 6) เส้นทางลำเลียงผลผลิตจากหมู่บ้านอยู่ค่อนข้างห่างไกล ทำให้ต้นทุนการขนส่งสูง

3.2 ความต้องการของชุมชน

- 1) องค์ความรู้และทักษะเรื่องการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์จากโครงการหลวง
- 2) พันธุ์พืชที่มีการปลูกอยู่แล้ว (เนื่องจากการปลูกพืชเมืองหนาวใช้เวลาปลูก/ดูแล/บำรุงรักษา ที่ใช้เวลานาน และต้องการช่องทางการจำหน่ายผลผลิต)
- 3) สิทธิการถือครองที่ดิน และการเพิ่มพื้นที่ทำกิน รวมทั้งการพัฒนาดินให้มีคุณภาพ
- 4) การพัฒนาระบบการส่งน้ำ, การก่อสร้างฝายต้นน้ำและระบบน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค
- 5) ปรับปรุงเส้นทางลำเลียงผลผลิต
- 6) ต้องการระบบกระแสไฟฟ้าจาก กฟผ. เพื่อให้เพียงพอต่อการใช้ประโยชน์ในครัวเรือน

3.3 แนวทางการพัฒนา

- 1) ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพเกษตรกร เน้นการจัดทำแปลงทดสอบและสาธิตองค์ความรู้จากโครงการหลวง ตลอดจนการศึกษาการฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน การปรับปรุงผลผลิตข้าวนาข้าวและข้าวไร่ การศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นและความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อฟื้นฟูแหล่งอาหาร (Food bank) และเน้นการส่งเสริมการประกอบอาชีพการเกษตรโดยอาศัยฐานความรู้จาก

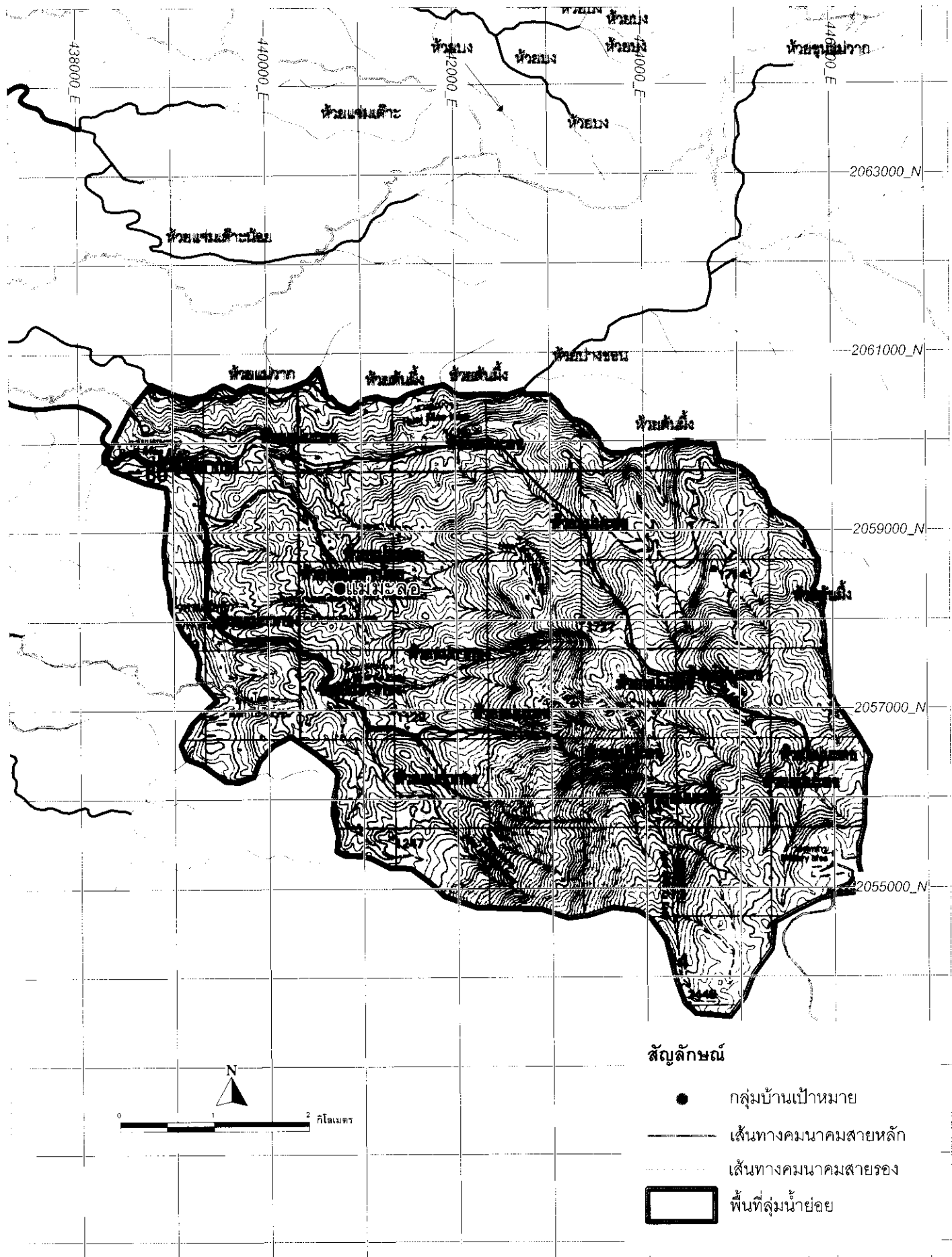
โครงการหลวง โดยเฉพาะในการพัฒนาและส่งเสริมระบบการเพาะปลูกที่ดี การเกษตรอินทรีย์ การณรงค์การลดการใช้สารเคมีเพื่อการเกษตร การส่งเสริมอาชีพนอกภาคการเกษตรที่เหมาะสมเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ครัวเรือนสมุนไพรรักษาโรคของชุมชน และการศึกษาและพัฒนาระบบการจัดการการเลี้ยงสัตว์ที่อาศัยแหล่งอาหารจากป่ารอบชุมชน

2) ด้านการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เน้นการสำรวจและการวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน การฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ลาดชัน การสร้างแนวกันเขตพื้นที่ป่าไม้และพื้นที่ทำกินโดยการจัดทำข้อตกลงร่วมกับท้องถิ่น รวมถึงการจัดทำมาตรการเพื่อฟื้นฟูพื้นที่บุกรุกบริเวณที่มีความลาดชันสูง และมาตรการหยุดยั้งการบุกรุกทำลายป่าเพิ่มเติม

3) ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน เน้นการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรเพื่อให้มีการกระจายการใช้น้ำได้อย่างทั่วถึง โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดูแล รักษา ระบบเหมืองฝาย ต่าง ๆ การแก้ปัญหาหน้าท่วมซ้ำซาก และการจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภคเพิ่มเติม รวมถึงการแก้ไขปัญหาคุณภาพน้ำดื่มให้ได้มาตรฐาน

4) ด้านการพัฒนาสังคมและการตลาด เน้นการสนับสนุนองค์กรพึ่งตนเองในระดับชุมชน เช่น กลุ่มออมทรัพย์ วิสาหกิจชุมชน สหกรณ์ เพื่อเป็นองค์กรที่จะขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในอนาคต รวมถึงการพัฒนาระบบตลาดสินค้าเกษตรแบบมีข้อตกลง ซึ่งเกษตรกรได้ทำอยู่ในปัจจุบันให้เกิดความเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพ

แผนที่ภูมิประเทศ โครงการขยายผลโครงการหลวงแม่มะลอ

สรุปกิจกรรมและงบประมาณ พ.ศ. 2551 - 2554 จำแนกตามแนวทางการพัฒนาและหน่วยงาน

โครงการขยายผลโครงการหลวงแม่เม่ตลอด อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน	หน่วยงาน	จำนวนโครงการ/ กิจกรรม					รวม (บาท)
				ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	
1. ด้านการวิจัยและพัฒนา อาชีพของเกษตรกร	1. แผนงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	2	164,706	184,706	384,706	384,706	1,118,824
		2. กรมปศุสัตว์	1	30,000	-	-	-	30,000
	2. แผนงานส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้จาก โครงการหลวงและการพัฒนาต่อยอด ภูมิปัญญาท้องถิ่น	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	7	546,700	601,400	661,440	727,550	2,537,090
		1. กรมส่งเสริมการเกษตร	5	125,000	125,000	125,000	125,000	500,000
	3. แผนงานส่งเสริมการเกษตร	2. กรมปศุสัตว์	3	42,110	63,110	42,110	53,110	200,440
		3. กรมพัฒนาที่ดิน	2	71,000	6,000	6,000	6,000	89,000
2. ด้านการฟื้นฟูและ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	1. แผนงานการกำหนดเขตการใช้ ประโยชน์ที่ดิน	1. กรมป่าไม้	2	372,125	1,423,970	1,613,970	1,663,970	5,074,035
		2. กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช	8	794,500	708,500	658,500	212,000	2,373,500
	2. แผนงานฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธาร 3. แผนงานการพัฒนาและจัด ระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และการปลูกหญ้าแฝก	3. กรมพัฒนาที่ดิน	5	1,540,700	3,803,590	3,454,160	3,459,590	12,258,040
		4. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	1	30,000	33,000	36,300	39,930	139,230
		1. กรมทรัพยากรน้ำ	7	-	8,500,000	500,000	500,000	9,500,000
3. ด้านการพัฒนาปัจจัย พื้นฐาน	1. แผนงานการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร และอุปโภคบริโภค	2. กรมทรัพยากรน้ำบาดาล	3	220,000	-	-	600,000	820,000
		3. กรมชลประทาน	1	-	-	-	3,000,000	3,000,000
		4. กรมพัฒนาที่ดิน	4	751,000	6,776,350	3,149,550	2,960,150	13,637,050
	2. การปรับปรุงเส้นทางคมนาคมขนส่ง	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	3	110,000	121,000	133,100	146,410	510,510
4. ด้านการพัฒนาสังคม และตลาด	1. แผนงานการพัฒนาองค์กรของชุมชนเพื่อ พึ่งตนเองและการตลาด							

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน	หน่วยงาน	จำนวนโครงการ/ กิจกรรม					รวม (บาท)
				ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	
4. ด้านการพัฒนาสังคม และตลาด (ต่อ)	2. แผนงานการสนับสนุนกิจกรรมเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพและการตลาด	2. สำนักบริหารงานการศึกษาภายนอกโรงเรียน	2	32,000	32,000	32,000	32,000	128,000
	3. แผนการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์	3. กรมส่งเสริมสหกรณ์	5	137,300	144,530	152,483	161,242	595,555
5. ด้านการบริหารจัดการ	1. การประสานงานและการปฏิบัติงานสนับสนุน	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	2	376,400	414,040	455,409	500,950	1,746,799
	2. การติดตาม/ประเมินผล	2. กรมปศุสัตว์	1	4,000	4,000	4,000	4,000	16,000
		3. กรมป่าไม้	1	250,000	250,000	250,000	250,000	1,000,000
		4. กรมส่งเสริมการเกษตร	1	100,000	100,000	100,000	100,000	400,000
	รวมงบประมาณ		66	5,697,541	23,291,196	11,758,728	14,926,608	55,674,073

โครงการขยายผลโครงการหลวงผาแดง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

1. สถานที่ตั้ง

ตั้งอยู่หมู่ที่ 10 ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าแม่แตง

2. ประชากร

มีจำนวนครัวเรือน 136 ครัวเรือน ประชากร 632 คน แยกเป็นชาย 329 คน และหญิง 303 คน เป็นชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง

3. ปัญหาและประเด็นการพัฒนา

3.1 ปัญหา

- 1) ผลผลิตข้าวต่ำ ไม่เพียงพอต่อการบริโภค
- 2) เกษตรกรมีฐานะยากจนมีรายได้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ
- 3) พื้นที่ทำการเกษตรของเกษตรกรไม่มีความชัดเจน ส่วนหนึ่งมีการเปลี่ยนมือเป็นของนายทุนและพื้นที่อยู่สูงกว่าแหล่งน้ำ
- 4) มีการบุกรุกป่าเพื่อทำการเกษตร
- 5) น้ำเพื่อการเกษตร และอุปโภค บริโภคไม่เพียงพอในฤดูแล้ง
- 6) ถนนเข้าสู่หมู่บ้านเป็นถนนลูกรังชำรุดและเสียหายในช่วงฤดูฝน ทำให้การเดินทางเข้าถึงลำบาก

3.2 ความต้องการของชุมชน

- 1) การจำแนกที่ดินทำกินกับพื้นที่ป่า และส่งเสริมการเกษตรโดยการทำแปลงรวม
- 2) การพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อใช้ในการเกษตรได้ทั่วแปลงโดยมีระบบส่งน้ำ ปรับปรุงฝายต้นน้ำ และจัดทำระบบประปาภูเขา
- 3) ส่งเสริมการปลูกพืชผักของโครงการหลวงในระยะเริ่มต้น เพื่อเป็นรายได้แก่ครัวเรือน
- 4) การดำรงชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงโดยมีอาชีพหลักทางการเกษตร และอาชีพรองนอกภาคการเกษตรเพื่อสร้างรายได้ รวมทั้งต้องการความรู้ด้านสาธารณสุขมูลฐาน

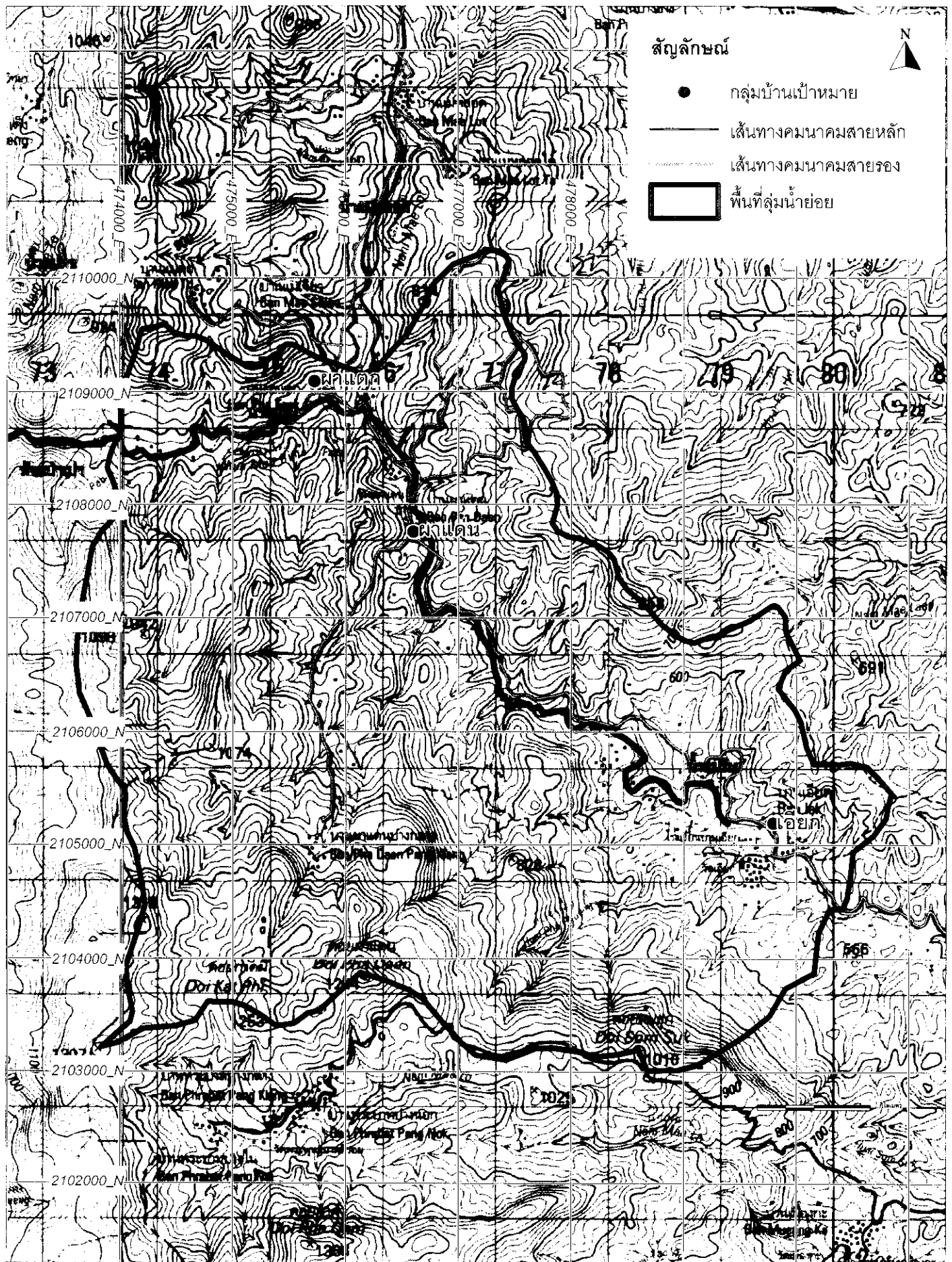
3.3 แนวทางการพัฒนา

- 1) ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพของเกษตรกร มุ่งเน้นการส่งเสริมการประกอบอาชีพการเกษตรโดยอาศัยฐานความรู้จากโครงการหลวงโดยเฉพาะการส่งเสริมการเกษตรแบบผสมผสานระหว่างพืชไร่ พืชผัก ไม้ผล และการเลี้ยงสัตว์ การจัดทำแปลงทดสอบและสาธิต เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตข้าวไร่และระบบวนเกษตรในพื้นที่แปลงรวม ตลอดจนการรณรงค์การลดการใช้สารเคมีในแปลงข้าวโพด

2) ด้านการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มุ่งเน้นการสำรวจและวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ลาดชัน การสร้างแนวกันเขตพื้นที่ป่าไม้และพื้นที่ทำกิน โครงการจัดทำข้อตกลงร่วมกับท้องถิ่น รวมถึงการจัดทำมาตรการหยุดยั้งการทำลายป่าเพิ่มเติม และการฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน โดยส่งเสริมการทำปุ๋ยอินทรีย์

3) ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน มุ่งเน้นการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร เพื่อให้มีการกระจายการใช้น้ำได้อย่างทั่วถึง โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดูแล รักษา ระบบส่งน้ำ และฝ่ายต่างๆ การจัดหาแหล่งน้ำดื่มเพื่อการอุปโภคและบริโภค ให้เพียงพอรวมถึงการปรับปรุงระบบน้ำประปาให้สะอาดตลอดจนการปรับปรุงถนนเข้าสู่หมู่บ้าน

4) ด้านการพัฒนาสังคมและการตลาด มุ่งเน้นการสร้างเสริมความเข้มแข็งแก่ชุมชนในการดำรงชีพตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นจากคนรุ่นเก่าสู่คนรุ่นใหม่ การสร้างจิตสำนึกแก่สมาชิกของกลุ่มต่างๆ การส่งเสริมความรู้ ด้านสาธารณสุขมูลฐาน และด้านการศึกษา ตลอดจนส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวและอาชีพภาคเกษตรรองรับ

แผนที่ภูมิประเทศ โครงการขยายผลโครงการหลวงผาแดง

สรุปกิจกรรมและงบประมาณ พ.ศ. 2551 - 2554 จำแนกตามแนวทางการพัฒนาและหน่วยงาน

โครงการขยายผลโครงการหลวงผาแดง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน	หน่วยงาน	จำนวนโครงการ/ กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)				รวม (บาท)
				ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	
1. ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพของเกษตรกร	1. แผนงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน	1. กรมปศุสัตว์	1	30,000	-	-	-	30,000
		2. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	3	414,706	454,706	454,706	254,706	1,578,824
	2. แผนงานส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้จากโครงการหลวงและการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	7	225,700	248,270	273,000	300,300	1,047,270
		1. กรมพัฒนาที่ดิน	2	71,000	6,000	6,000	6,000	89,000
	3. แผนงานส่งเสริมการเกษตร	2. กรมส่งเสริมการเกษตร	5	125,000	125,000	125,000	125,000	500,000
		3. กรมปศุสัตว์	2	42,110	53,110	53,110	53,110	201,440
2. ด้านการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	1. แผนงานการพัฒนาและจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และการปลูกหญ้าแฝก	1. กรมป่าไม้	7	128,125	1,352,770	1,292,770	1,292,770	4,066,435
		2. กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช	4	246,500	196,500	146,500	50,000	639,500
	2. แผนงานฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธาร	3. กรมพัฒนาที่ดิน	5	565,250	5,129,200	3,085,450	1,728,850	10,508,750
	3. แผนงานการกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน	4. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	1	30,000	33,000	36,300	39,930	139,230
3. ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน	1. แผนงานการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและอุปโภคบริโภค	1. กรมทรัพยากรน้ำ	6	-	9,000,000	1,500,000	1,500,000	12,000,000
		2. กรมทรัพยากรน้ำบาดาล	2	220,000	-	-	600,000	820,000
		3. กรมพัฒนาที่ดิน	4	678,500	5,834,300	4,982,800	3,866,850	15,362,450
	2. การปรับปรุงเส้นทางคมนาคมขนส่ง	4. กรมชลประทาน	1	-	-	-	3,000,000	3,000,000

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน	หน่วยงาน	จำนวนโครงการ/ กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)				รวม (บาท)
				ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	
4. ด้านการพัฒนาสังคม และตลาด	1. แผนงานการพัฒนาองค์กรของชุมชนเพื่อ พึ่งตนเองและการตลาด	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	4	60,000	66,000	72,600	79,860	278,460
	2. แผนงานการสนับสนุนกิจกรรมเสริมสร้าง ความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพและการตลาด	2. สำนักบริหารการศึกษา นอกโรงเรียน	2	32,000	32,000	32,000	32,000	128,000
		3. กรมปศุสัตว์	1	-	-	30,000	-	30,000
	3. แผนการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์	4. กรมส่งเสริมสหกรณ์	5	137,300	144,530	152,483	161,242	595,555
5. ด้านการบริหารจัดการ	1. การประสานงานและการปฏิบัติงาน สนับสนุน	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	2	317,200	348,920	383,800	422,180	1,472,100
	2. การติดตาม/ประเมินผล	2. กรมปศุสัตว์	1	4,000	4,000	4,000	4,000	16,000
		3. กรมป่าไม้	1	300,000	300,000	300,000	300,000	1,200,000
		4. กรมส่งเสริมการเกษตร	1	100,000	100,000	100,000	100,000	400,000
	รวมงบประมาณ		67	3,727,391	23,428,306	13,030,519	13,916,798	54,103,014

โครงการขยายผลโครงการหลวงป่าแป๋ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

1. สถานที่ตั้ง

หมู่ที่ 1- 13 หมู่บ้าน ตำบลป่าแป๋, อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดัง อุทยานแห่งชาติสุเทพปุย และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแม่เลา-แม่สะ

2. ประชากร

มีจำนวน 2,215 ครัวเรือน ประชากร 6,631 คน แยกเป็นชาย 3,415 คน และหญิง 3,216 คน ส่วนใหญ่เป็นคนพื้นเมือง ที่เหลือเป็นชาวเขาเผ่ากระเหรี่ยงและเผ่าลีซอ

3. ปัญหา ความต้องการ และแนวทางการพัฒนา

3.1 ปัญหา

- 1) ความชัดเจนของพื้นที่ทำกินและที่อยู่อาศัยทับซ้อนพื้นที่ป่า
- 2) ประชาชนมีอาชีพการเกษตรเป็นหลัก มีรายได้ไม่แน่นอน ไม่มีตลาดรองรับชัดเจน และผลผลิตไม่มีคุณภาพสม่ำเสมอ เนื่องจากขาดความรู้ในการบำรุงรักษาและการแปรรูป
- 3) ประชาชนมีหนี้สินทั้งในระบบและนอกระบบ รวมถึงมีภาวะค่าใช้จ่ายเป็นค่าเล่าเรียนบุตรและเป็นค่าใช้จ่ายในการซื้อเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ
- 4) มีปัญหาขาดแคลนน้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภคและ ทำการเกษตรในช่วงฤดูแล้ง
- 5) มีปัญหาด้านสุขภาพ เช่น โรคปวดข้อและกระดูกจากการทำเหมือง และโรคอื่น ๆ ทั่วไป รวมทั้งยังมีส้วมใช้ไม่ครบทุกครัวเรือน
- 6) ยังมีการแพร่ระบาดของยาเสพติดเนื่องจากเป็นเขตติดต่อกับชุมชนอื่น ๆ ได้ง่าย
- 7) มีปัญหาเรื่องขยะและมลภาวะทางอากาศจากโรงงานผลิตชา
- 8) ถนนเชื่อมระหว่างหมู่บ้านยังมีสภาพไม่ดี ไม่สะดวกต่อการเดินทางและทำให้ผลผลิตได้รับความเสียหายจากการขนส่ง

3.2 ความต้องการของชุมชน

- 1) การแบ่งเขตที่ดินทำกินระหว่างที่ดินของรัฐและประชาชนให้มีความชัดเจน
- 2) พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคและน้ำเพื่อการเกษตร
- 3) การประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ โดยอาศัยองค์ความรู้จากโครงการหลวง
- 4) การสร้างและซ่อมแซมถนนเดิมที่มีอยู่

3.3 แนวทางการพัฒนา

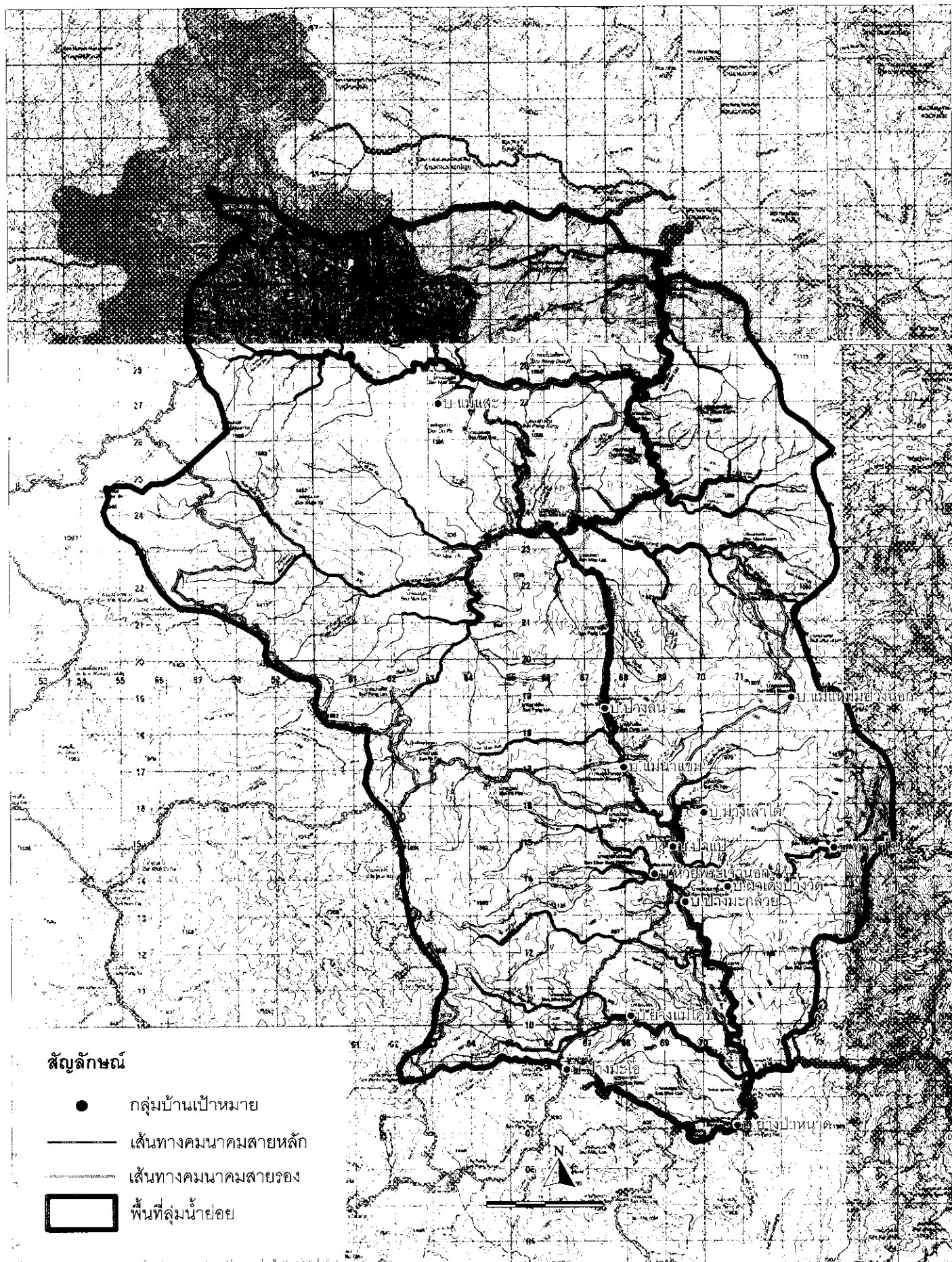
- 1) ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพของเกษตรกร เน้นการจัดทำแปลงทดสอบและสาธิต องค์ความรู้จากโครงการหลวง การศึกษาและฟื้นฟูแหล่งอาหารชุมชนเพื่อบริโภคในครัวเรือนและชุมชน รวมถึงการวิจัยวิเคราะห์องค์ความรู้ทางชีวภาพและการประยุกต์ใช้เพื่อฟื้นฟูระบบนิเวศ

และเน้นส่งเสริมการประกอบอาชีพการเกษตรโดยอาศัยฐานความรู้จากโครงการหลวง โดยเฉพาะการพัฒนาและส่งเสริมในระบบวนเกษตรและการส่งเสริมอาชีพนอกภาคเกษตร เพื่อต่อยอดจากทุนเดิมของชุมชนให้มีมูลค่าเพิ่ม

2) ด้านการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เน้นการสำรวจและการวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ลาดชัน การสร้างแนวกันเขตพื้นที่ป่าไม้และพื้นที่ทำกินในการจัดทำข้อตกลงร่วมกับท้องถิ่น การจัดทำมาตรการเพื่อฟื้นฟูพื้นที่ที่มีความลาดชันและมาตรการหยุดยั้งการบุกรุกทำลายป่าเพิ่มเติม รวมถึงการจัดทำมาตรการในการควบคุมสภาพแวดล้อมในชุมชน

3) ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน เน้นการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและเพื่อการอุปโภคบริโภคเพื่อให้สามารถใช้น้ำได้ในช่วงฤดูแล้ง โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดูแลและซ่อมแซมบำรุงรักษาฝายน้ำล้น อ่างเก็บน้ำ และระบบประปา รวมถึงการปรับปรุงถนนเชื่อมระหว่างหมู่บ้านเพื่อให้สามารถใช้เดินทางและขนส่งผลผลิตได้สะดวก

4) ด้านการพัฒนาสังคมและการตลาด เน้นพัฒนาชุมชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง การวางรากฐานการส่งเสริมการประกอบอาชีพแก่เยาวชน และการส่งเสริมกิจกรรมแก่เยาวชนเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันห่างไกลจากยาเสพติด การส่งเสริมกิจกรรมของกลุ่มต่าง ๆ ให้เข้มแข็ง และการให้บริการด้านสาธารณสุขแก่ชุมชนที่อยู่ป่าไกล

แผนที่ภูมิประเทศ โครงการขยายผลโครงการหลวงป่าแป๋

สรุปกิจกรรมและงบประมาณ พ.ศ. 2551 - 2554 จำแนกตามแนวทางการพัฒนาและหน่วยงาน

โครงการขยายผลโครงการหลวงป่าแป๋ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน	หน่วยงาน	จำนวนโครงการ/ กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)				รวม (บาท)
				ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	
1. ด้านการวิจัยและพัฒนา อาชีพของเกษตรกร	1. แผนงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน	1. กรมปศุสัตว์	1	30,000	-	-	-	30,000
		2. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	3	214,706	254,706	454,706	454,706	1,378,824
	2. แผนงานส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้จาก โครงการหลวงและการพัฒนาต่อยอด ภูมิปัญญาท้องถิ่น	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	8	269,700	296,670	326,000	358,600	1,250,970
	3. แผนงานส่งเสริมการเกษตร	1. กรมพัฒนาที่ดิน	2	71,000	6,000	6,000	6,000	89,000
		2. กรมส่งเสริมการเกษตร	5	500,000	500,000	500,000	500,000	2,000,000
		3. กรมปศุสัตว์	2	95,220	105,220	95,220	95,220	390,880
2. ด้านการฟื้นฟูและ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	1. แผนงานการกำหนดเขตการใช้ ประโยชน์ที่ดิน	1. กรมป่าไม้	3	548,911	60,000	60,000	60,000	728,911
	2. แผนงานฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธาร	1. กรมป่าไม้	7	-	1,329,970	1,579,970	1,579,970	4,489,910
		2. กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช	4	246,500	196,500	146,500	50,000	639,500
		3. กรมประมง	1	25,000	28,000	30,000	33,000	116,000
		4. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	1	30,000	33,000	36,300	39,930	139,230
	3. แผนงานการพัฒนาและจัด ระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และการปลูกหญ้าแฝก	1. กรมพัฒนาที่ดิน	5	752,800	7,617,680	4,002,680	3,816,000	16,189,160
3. ด้านการพัฒนาปัจจัย พื้นฐาน	1. แผนงานการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร และอุปโภคบริโภค	1. กรมทรัพยากรน้ำ	7	-	8,000,000	2,000,000	2,000,000	12,000,000
		2. กรมทรัพยากรน้ำบาดาล	3	220,000	3,080,000	5,600,000	600,000	9,500,000
		3. กรมพัฒนาที่ดิน	4	387,000	3,359,000	3,359,000	3,058,000	10,163,000
		4. กรมชลประทาน	1	-	-	-	5,000,000	5,000,000
	2. การปรับปรุงเส้นทางคมนาคมขนส่ง	1. กรมพัฒนาที่ดิน	2	580,000	3,726,700	3,654,200	2,622,250	10,583,150

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน	หน่วยงาน	จำนวนโครงการ/ กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)				รวม (บาท)
				ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	
4. ด้านการพัฒนาสังคม และตลาด	1. แผนงานการพัฒนาองค์กรของชุมชนเพื่อ พึ่งตนเองและการตลาด	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	3	70,000	77,000	84,700	93,170	324,870
	2. แผนงานการสนับสนุนกิจกรรมเสริมสร้าง ความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพและการตลาด	2. สำนักบริหารการศึกษาศ	2	32,000	32,000	32,000	32,000	128,000
	3. แผนการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์	3. กรมปศุสัตว์	1			30,000		30,000
		1. กรมส่งเสริมสหกรณ์	5	201,900	212,590	224,349	237,285	876,124
5. ด้านการบริหารจัดการ	1. การประสานงานและการปฏิบัติงาน สนับสนุน	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	2	317,200	348,920	383,800	422,180	1,472,100
	2. การติดตาม/ประเมินผล	2. กรมปศุสัตว์	2	4,000	49,000	4,000	4,000	61,000
		3. กรมป่าไม้	1	400,000	400,000	400,000	400,000	1,600,000
		4. กรมส่งเสริมการเกษตร	1	100,000	100,000	100,000	100,000	400,000
	รวมงบประมาณ		76	5,095,937	29,812,956	23,109,425	21,562,311	79,580,629

โครงการขยายผลโครงการหลวงดอยปุย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

1. สถานที่ตั้ง

ตั้งอยู่หมู่ที่ 11 ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ ดอยสุเทพ-ปุย

2. ประชากร

มีจำนวน 150 หลังคาเรือน ประชากร 1,267 คน แยกเป็นชาย 650 คน และหญิง 617 คน เป็น ชาวเขาเผ่าม้ง

3. ปัญหา ความต้องการ และแนวทางการพัฒนา

3.1 ปัญหา

- 1) ด้านการเกษตร ลินจี้ให้ผลผลิตเว้นปี ไม่มีคุณภาพ และมีตลาดรองรับน้อย
- 2) ด้านแหล่งน้ำ ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรและการอุปโภคบริโภคในช่วงฤดูแล้ง
- 3) ด้านสังคม มีการเคลื่อนย้ายแรงงานเยาวชนเข้าสู่ตัวเมืองมากขึ้น
- 4) ด้านสิ่งแวดล้อม มีการใช้สารเคมีและดินขาดความอุดมสมบูรณ์
- 5) การท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวทรุดโทรมเนื่องจากมีความขัดแย้งเกี่ยวกับการจัดการผลประโยชน์ และขาดเอกลักษณ์ที่เป็นจุดเด่นของชุมชน

3.2 ความต้องการ

- 1) พัฒนาด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เชิงวัฒนธรรม และเชิงเกษตร
- 2) จัดการด้านขยะที่มีประสิทธิภาพ
- 3) ส่งเสริมงานหัตถกรรมของชนเผ่า
- 4) อนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพและการผลิตทางการเกษตรเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวของชุมชน
- 5) ปรับปรุงสวนลินจี้
- 6) ส่งเสริมการเกษตร เช่น ผักอินทรีย์ กาแฟอาราบิก้า และไม้ดอก
- 7) จัดทำระบบเก็บกักน้ำพร้อมท่อส่งเพื่อใช้ในฤดูแล้ง
- 8) พัฒนาและซ่อมแซมเส้นทางคมนาคมและปรับปรุงเส้นทางลำเลียงผลผลิต

3.3 แนวทางพัฒนา

1) ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพของเกษตรกร เน้นการจัดทำแปลงทดสอบและสาธิตองค์ความรู้จากโครงการหลวง การวิจัยแบบมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการผลิตพืชและสัตว์ท้องถิ่นเพื่อสร้างเอกลักษณ์สำหรับการท่องเที่ยวของชุมชน และเน้นการส่งเสริมการเรียนรู้เทคโนโลยีการผลิตพืช-สัตว์ของโครงการหลวงเพื่อพัฒนาอาชีพการเกษตรที่สนับสนุนการท่องเที่ยวของชุมชนและการสร้างรายได้โดยไม่ขยายพื้นที่เพิ่มการปรับปรุงสวนลั่นจี่และการส่งเสริมพืชที่เหมาะสม เช่น กาแฟ อราบิก้า ไม้ผล ผักอินทรีย์ ไม้ดอก และเลี้ยงกบ การฟื้นฟูกล้วยไม้และพืชสมุนไพรท้องถิ่น การส่งเสริมอาชีพนอกภาคเกษตรโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านหัตถกรรม การแสดงศิลปวัฒนธรรมและมัคคุเทศก์

2) ด้านการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เน้นสำรวจและการวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนที่แสดงถึงขอบเขตพื้นที่ป่าและพื้นที่ทำการเกษตร การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ลาดชัน การปลูกหญ้าแฝกและการฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธาร

3) ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน เน้นพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อให้สามารถใช้ได้ตลอดปีและเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้านการบริหารจัดการและตรวจสอบคุณภาพน้ำ การปรับปรุงเส้นทางลำเลียงผลผลิตของชุมชน

4) ด้านการพัฒนาสังคมและการตลาด เน้นพัฒนาเอกลักษณ์ของการเป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยเป็นพิพิธภัณฑ์ที่มีชีวิตของชุมชนมั่ง (Living Museum) การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนรวมถึงการส่งเสริมสุขภาพแบบองค์รวม

สรุปกิจกรรมและงบประมาณ พ.ศ. 2551 - 2554 จำแนกตามแนวทางการพัฒนาและหน่วยงาน

โครงการขยายผลโครงการหลวงคอกบูน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน	หน่วยงาน	จำนวนโครงการ/ กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)				รวม (บาท)
				ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	
1. ด้านการวิจัยและพัฒนา อาชีพของเกษตรกร	1. แผนงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	3	114,706	164,706	204,706	204,706	688,824
		2. กรมปศุสัตว์	1	30,000	-	-	-	30,000
	2. แผนงานส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้จาก โครงการหลวงและการพัฒนาต่อยอด ภูมิปัญญาท้องถิ่น	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	6	360,000	396,000	435,600	479,160	1,670,760
		1. กรมส่งเสริมการเกษตร	5	125,000	125,000	125,000	125,000	500,000
	3. แผนงานส่งเสริมการเกษตร	2. กรมพัฒนาที่ดิน	2	71,000	6,000	6,000	6,000	89,000
		3. กรมปศุสัตว์	2	53,110	63,110	53,110	53,110	222,440
2. ด้านการฟื้นฟูและ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	1. แผนงานการกำหนดเขตการใช้ ประโยชน์ที่ดิน	1. กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช	10	1,394,500	932,500	882,500	402,000	3,611,500
	2. แผนงานฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธาร	2. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	1	30,000	33,000	36,300	39,930	139,230
	3. แผนงานการพัฒนาและจัด ระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และการปลูกหญ้าแฝก	3. กรมพัฒนาที่ดิน	5	630,900	1,173,900	1,173,900	1,144,000	4,122,700
3. ด้านการพัฒนาปัจจัย พื้นฐาน	1. แผนงานการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การจัดการแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร และอุปโภคบริโภค	1. กรมทรัพยากรน้ำ	6	-	6,500,000	500,000	500,000	7,500,000
		2. กรมทรัพยากรน้ำบาดาล	2	620,000	-	-	600,000	1,220,000
		3. กรมพัฒนาที่ดิน	2	301,000	2,551,500	2,465,500	2,293,500	7,611,500
		4. กรมชลประทาน	1	-	-	-	5,000,000	5,000,000
	2. การปรับปรุงเส้นทางคมนาคมขนส่ง	1. กรมพัฒนาที่ดิน	2	116,000	492,060	387,170	314,670	1,309,900
4. ด้านการพัฒนาสังคม และตลาด	1. แผนงานการพัฒนาองค์กรของชุมชนเพื่อ พึ่งตนเองและการตลาด	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	2	80,000	88,000	96,800	106,480	371,280

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน	หน่วยงาน	จำนวนโครงการ/ กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)				รวม (บาท)
				ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	
4. ด้านการพัฒนาสังคม และตลาด (ต่อ)	2. แผนงานการสนับสนุนกิจกรรมเสริมสร้าง ความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพและการตลาด	2. สำนักบริหารการศึกษานอกโรงเรียน	2	32,000	32,000	32,000	32,000	128,000
		3. กรมปศุสัตว์	1			30,000		30,000
	3. แผนการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์	1. กรมส่งเสริมสหกรณ์	5	137,300	144,530	152,483	161,242	595,555
		2. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	1	10,000	11,000	12,100	13,310	46,410
5. ด้านการบริหารจัดการ	1. การประสานงานและการปฏิบัติงานสนับสนุน	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	2	388,100	426,910	469,000	515,900	1,799,910
	2. การติดตาม/ประเมินผล	2. กรมปศุสัตว์	1	4,000	4,000	4,000	4,000	16,000
		3. กรมส่งเสริมการเกษตร	1	100,000	100,000	100,000	100,000	400,000
	รวมงบประมาณ		63	4,597,616	13,244,216	7,166,169	12,095,008	37,103,009

โครงการขยายผลโครงการหลวงสบโจง อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่

1. สถานที่ตั้ง

มีพื้นที่รับผิดชอบครอบคลุม 3 หมู่บ้าน คือ บ้านแม่หลองน้อย หมู่ที่ 2 บ้านแม่หลองหลวง หมู่ที่ 3 และบ้านพะเบี้ยว หมู่ที่ 11 ตำบลสบโจง อำเภออมก๋อย อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติอมก๋อย

2. ประชากร

มีจำนวน 322 ครัวเรือน ประชากร 1,576 คน แยกเป็นชาย 854 คน และหญิง 722 คน เป็นชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง

3. ปัญหาและแนวทางการพัฒนา

3.1 ปัญหา

1) เกษตรกรมีฐานะยากจน โดยปลูกข้าวไร่เป็นพืชหลัก ซึ่งผลผลิตไม่เพียงพอต่อการบริโภค

2) มีการใช้สารเคมีสูงจากการปลูกพืชผักที่ได้รับการส่งเสริมจากเอกชน

3) มีการชะล้างพังทลายของหน้าดินสูง

4) ประชาชนขาดการศึกษาขั้นพื้นฐานและไม่รู้หนังสือจำนวนมาก

5) ประชาชนมีปัญหาด้านสุขอนามัยจากการบริโภคอาหารและน้ำดื่มที่ไม่สะอาด

6) มีปัญหาด้านการเมืองท้องถิ่นทำให้ชุมชนไม่เข้มแข็ง

7) การอพยพของแรงงานจากต่างประเทศที่อาศัยเดินทางเข้าประเทศผ่านชุมชน

8) มีแนวโน้มจะหันมาปลูกพืชเพิ่มขึ้น

9) ปัญหาความห่างไกลของหมู่บ้าน และถนนเข้าถึงลำบาก

3.2 ความต้องการของชุมชน

1) ชุมชนต้องการให้มีการปรับปรุงพันธุ์ข้าวไร่และการจัดการเพาะปลูกเพื่อเพิ่มผลผลิต การส่งเสริมการปลูกพืชเพื่อให้มีรายได้ รวมทั้งการส่งเสริมการเพาะปลูกพืชท้องถิ่นในระดับครัวเรือน เพื่อลดปริมาณการเก็บเกี่ยวผลผลิตจากป่า

2) ความรู้ในการการปลูกไม้ผลและไม้ยืนต้นเพื่อประโยชน์ในระยะยาว ขณะเดียวกันเกษตรกรมีความต้องการปลูกพืชอาหารเพื่อหมุนเวียนการใช้ประโยชน์ที่ดิน

3) ต้องการมีความรู้ด้านการเกษตรและต้องการพันธุ์พืชหรือสัตว์ที่เหมาะสมกับพื้นที่ การฝึกอบรม การศึกษา ดูงาน เพื่อพัฒนาความรู้และประสบการณ์ รวมทั้งจัดทำแปลงสาธิต เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และเป็นตัวอย่างแก่เกษตรกร การสนับสนุนวัคซีนป้องกันโรคสัตว์ รวมทั้งให้คำแนะนำวิธีการดูแลรักษาสัตว์

4) ต้องการให้มีการปรับปรุงระบบน้ำประปา การพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อใช้ในการเกษตรบนที่ดอน การสร้างถนนเข้าถึงหมู่บ้านให้สะดวกสามารถใช้ได้ตลอดปี และต้องการความรู้ในการฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดินเพื่อใช้ประโยชน์ที่ดินได้อย่างยั่งยืน

5) จัดตั้งกลุ่มสหกรณ์เพื่อให้มีอำนาจต่อรองโดยเฉพาะอย่างยิ่งสหกรณ์ผู้เลี้ยงสัตว์

6) การพัฒนาระบบการศึกษาให้ได้คุณภาพโดยเฉพาะอย่างยิ่งการดูแลระดับเด็กเล็ก

7) มีความต้องการให้ปรับปรุงเส้นทางคมนาคมขนส่ง

3.3 แนวทางในการพัฒนา

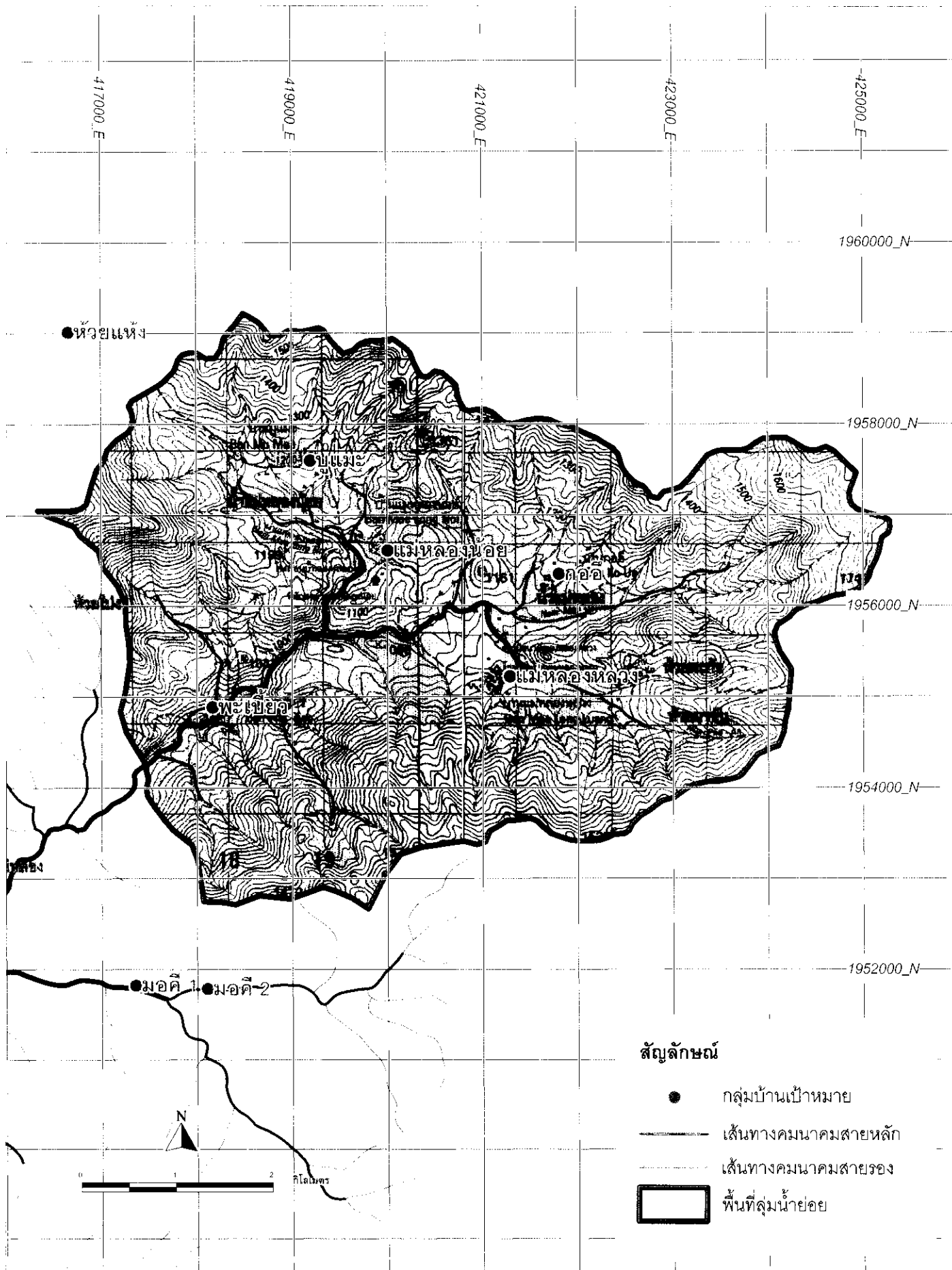
1) ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพของเกษตรกร มุ่งเน้นการวิจัยและพัฒนาผลผลิตข้าวไร้ทองถิ่นให้ได้ผลผลิตสูงเพียงพอต่อการบริโภคในครัวเรือน การวิจัยแบบมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูและใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพในสภาพป่ารอบชุมชน การวิจัยการเลี้ยงและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากสัตว์ และเน้นการทดสอบเทคโนโลยีของโครงการหลวงด้านการผลิตพืช-สัตว์เพื่อนำไปสู่การผลิตและการแปรรูปเพื่อจำหน่ายในลักษณะวิสาหกิจชุมชน การผลิตสัตว์อย่างครบวงจรเพื่อเป็นรายได้สำหรับครัวเรือน และการรณรงค์การลดการใช้สารเคมีเกษตร รวมทั้งการส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อสร้างอำนาจต่อรอง

2) ด้านการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มุ่งเน้นการสำรวจ วางแผน และกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ที่แสดงถึงขอบเขตพื้นที่ป่าและพื้นที่ทำการเกษตรการจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และการปลูกหญ้าแฝก และฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธารโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน รวมถึงการให้ความรู้เรื่องการจัดการความอุดมสมบูรณ์ของดินเพื่อการเกษตร

3) ด้านพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน มุ่งเน้นการพัฒนาระบบน้ำประปาของหมู่บ้านและพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรพร้อมเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้านการบริหารจัดการ รวมทั้งปรับปรุงเส้นทางคมนาคมขนส่งของชุมชน

4) ด้านการพัฒนาสังคมและการตลาด มุ่งเน้นการส่งเสริมการพัฒนาระบบการศึกษาและการรวมกลุ่มเยาวชนเพื่อเป็นฐานการพัฒนาในอนาคต การส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาไทย การส่งเสริมการให้บริการทางด้านสาธารณสุข สุขอนามัย ความปลอดภัยในทรัพย์สิน การเฝ้าระวังการอพยพเคลื่อนย้ายของบุคคลต่างด้าวและยับยั้งการขยายพื้นที่ปลูกฝิ่น การพัฒนาบุคลากรเพื่อขับเคลื่อนชุมชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงและการส่งเสริมการพัฒนา รวมทั้งสุขภาวะแบบองค์รวมของชุมชน

แผนที่ภูมิประเทศ โครงการขยายผลโครงการหลวงสบโขง

สรุปกิจกรรมและงบประมาณ พ.ศ. 2551 - 2554 จำแนกตามแนวทางการพัฒนาและหน่วยงาน

โครงการขยายผลโครงการหลวงสบโขง อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน	หน่วยงาน	จำนวนโครงการ/ กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)				รวม (บาท)
				ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	
1. ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพของเกษตรกร	1. แผนงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน	1. กรมปศุสัตว์	1	30,000	-	-	-	30,000
		2. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	3	414,706	454,706	254,706	254,706	1,378,824
	2. แผนงานส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้จากโครงการหลวงและการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	7	150,000	165,000	181,500	199,650	696,150
		1. กรมพัฒนาที่ดิน	2	71,000	6,000	6,000	6,000	89,000
	3. แผนงานส่งเสริมการเกษตร	2. กรมส่งเสริมการเกษตร	5	375,000	375,000	375,000	375,000	1,500,000
		3. กรมปศุสัตว์	2	53,110	53,110	53,110	53,110	212,440
2. ด้านการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	1. แผนงานการกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน	1. กรมป่าไม้	1	491,100	60,000	60,000	60,000	671,100
	2. แผนงานฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธาร	1. กรมป่าไม้	10	-	1,329,970	1,579,970	1,629,970	4,539,910
		2. กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช	6	1,691,500	1,741,500	1,591,500	150,000	5,174,500
		3. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	1	30,000	33,000	36,300	39,930	139,230
	3. แผนงานการพัฒนาและจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และการปลูกหญ้าแฝก	1. กรมพัฒนาที่ดิน	5	419,500	2,951,500	1,625,500	1,625,500	6,622,000
3. ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน	1. แผนงานการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและอุปโภคบริโภค	1. กรมทรัพยากรน้ำ	7	-	9,500,000	500,000	500,000	10,500,000
		2. กรมพัฒนาที่ดิน	2	473,000	8,113,000	5,824,500	5,351,500	19,762,000
		3. กรมชลประทาน	1	-	10,000,000	-	-	10,000,000
		4. กรมทรัพยากรน้ำบาดาล	3	220,000	440,000	800,000	600,000	2,060,000
	2. การปรับปรุงเส้นทางคมนาคมขนส่ง	1. กรมพัฒนาที่ดิน	2	33,500	2,131,300	2,097,800	-	4,262,600

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน	หน่วยงาน	จำนวนโครงการ/ กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)				รวม (บาท)
				ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	
4. ด้านการพัฒนาสังคม และตลาด	1. แผนงานการพัฒนาองค์กรของชุมชนเพื่อ พึ่งตนเองและการตลาด	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	4	40,000	44,000	48,400	53,240	185,640
	2. แผนงานการสนับสนุนกิจกรรมเสริมสร้าง ความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพและการตลาด	2. สำนักบริหารการศึกษานอกโรงเรียน	2	32,000	32,000	32,000	32,000	128,000
	3. แผนการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์	1. กรมส่งเสริมสหกรณ์	5	154,600	163,560	173,416	184,259	675,835
		2. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	1	10,000	11,000	12,100	13,310	46,410
5. ด้านการบริหารจัดการ	1. การประสานงานและการปฏิบัติงานสนับสนุน	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	2	405,900	446,490	490,300	539,330	1,882,020
	2. การติดตาม/ประเมินผล	2. กรมปศุสัตว์	2	4,000	49,000	4,000	4,000	61,000
		3. กรมป่าไม้	1	350,000	350,000	350,000	350,000	1,400,000
		4. กรมส่งเสริมการเกษตร	1	100,000	100,000	100,000	100,000	400,000
	รวมงบประมาณ		76	5,548,916	38,550,136	16,196,102	12,121,505	72,416,659

โครงการขยายผลโครงการหลวงลุ่มน้ำปิงตอนบนบ้านปางมะโอ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

1. สถานที่ตั้ง

ตั้งอยู่หมู่ที่ 9 ตำบลแม่นะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ เชียงใหม่ อยู่ในป่าสงวนแห่งชาติป่าเชียงดาว

2. ประชากร

มีจำนวน 65 ครัวเรือน ประชากร 168 คน แยกเป็นชาย 80 คน และหญิง 88 คน เป็นคนพื้นเมือง

3. ปัญหา ความต้องการ และแนวทางการพัฒนา

3.1 ปัญหา

- 1) เกษตรกรมีอาชีพหลัก คือ การทำสวนเมี่ยง รายได้จากเมี่ยงตกต่ำเนื่องจากผลผลิตไม่เป็นที่นิยมของตลาดและผู้บริโภค รวมถึงผลผลิตส้มโอ ลิ้นจี่ และกาแฟราบิก็ามีคุณภาพต่ำเนื่องจากขาดเทคโนโลยีในการปลูกและการจัดการหลังเก็บเกี่ยว ส่วนการเลี้ยงวัวในพื้นที่ประสบปัญหาการขาดแคลนแหล่งอาหารและไม่มีพื้นที่ที่จะเป็นแหล่งอาหารในฤดูแล้ง
- 2) เกษตรกรมีรายจ่ายมากกว่ารายรับ มีหนี้สินมาก ซึ่งเกิดจากราคาผลผลิตต่ำ แต่ค่าครองชีพสูงขึ้น รวมถึงมีการค่าใช้จ่ายในการศึกษาบุตร และโรงเรียนขาดแคลนอาคารและอุปกรณ์ที่ทันสมัยในการศึกษา
- 3) ปัญหาการขาดแคลนน้ำและแหล่งกักเก็บน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคและเพื่อการเกษตรในฤดูแล้ง และคุณภาพน้ำในการบริโภคไม่สะอาด เนื่องจากยังไม่มีระบบน้ำประปาหมู่บ้านที่ถูกสุขลักษณะ
- 4) เส้นทางคมนาคมระหว่างหมู่บ้านบริวารค่อนข้างลำบาก
- 5) มีการบุกรุกทำลายป่าโดยชุมชนภายนอก รวมถึงพื้นที่ที่มีการชะล้างพังทลายของดินสูงบริเวณลาดชัน

3.2 ความต้องการของชุมชน

- 1) ต้องการความชัดเจนเกี่ยวกับขอบเขตการใช้ที่ดินระหว่างที่อยู่อาศัย ที่ดินทำกิน และป่า รวมทั้งต้องการให้หน่วยงานควบคุมการบุกรุกพื้นที่จากชุมชนภายนอก
- 2) เกษตรกรมีความต้องการปลูกไม้ผลและไม้ยืนต้นเพื่อการใช้ประโยชน์ในระยะยาว ในขณะเดียวกันมีความต้องการปลูกพืชอาหารเพื่อหมุนเวียนการใช้ประโยชน์ที่ดิน
- 3) สร้างฝายต้นน้ำ อ่างเก็บน้ำ และซ่อมแซมท่อส่งน้ำภายในหมู่บ้านเพื่อใช้ในการเกษตรและระบบประปา

- 4) ปรับปรุงถนนให้สามารถใช้ได้ตลอดปี
- 5) การใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพจากป่าอย่างยั่งยืน
- 6) ความรู้ในการปรับปรุงสวนไม้ผลและกาแฟอราบิก้า ความรู้ในการเพิ่มมูลค่าของเมี่ยง
- 7) ต้องการแหล่งอาหารของโค
- 8) การพัฒนาชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง
- 9) การส่งเสริมและพัฒนากิจการปลูกพืชอาหารสัตว์
- 10) การส่งเสริมอาชีพนอกภาคเกษตร เช่น งานหัตถกรรม
- 11) ต้องการให้มีตลาดรองรับผลผลิตในท้องถิ่น

3.3 แนวทางการพัฒนา

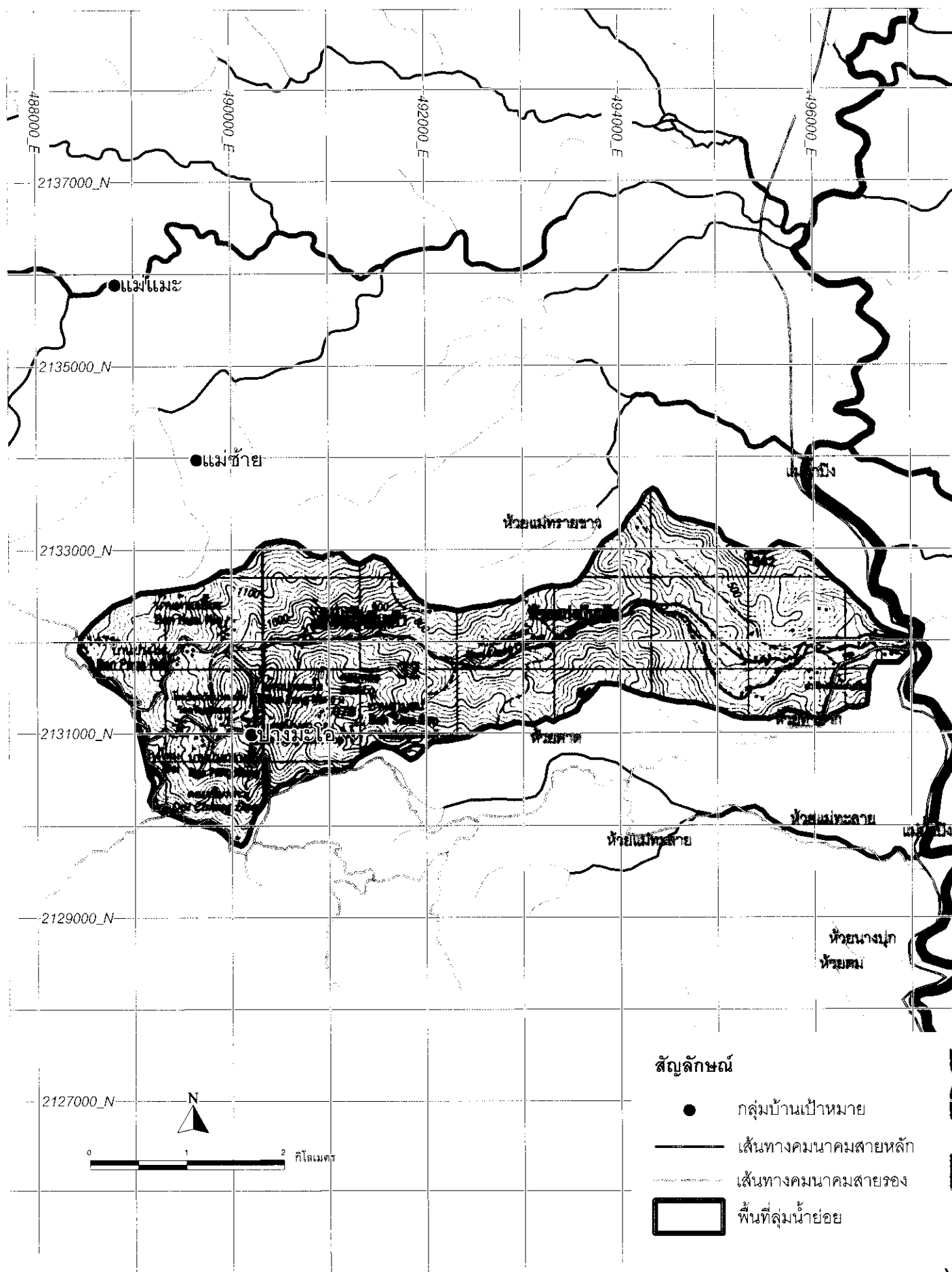
1) ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพของเกษตรกร เน้นการวิจัยแบบมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของสภาพป่ารอบชุมชน และการวิจัยรวบรวมองค์ความรู้และพัฒนาผลิตภัณฑ์จากความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นบนพื้นที่สูง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการใช้ประโยชน์ที่สำคัญ คือ การสร้างมูลค่าเพิ่มจากเมี่ยง เช่น การผลิตน้ำมันชา การทำชากระดังงา การนำน้ำเมี่ยงไปใช้ในกระบวนการย้อมสีผ้า เป็นต้น และเน้นการส่งเสริมการเกษตรเพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาหารของครัวเรือนและชุมชน และการส่งเสริมอาชีพการเกษตรในระบบวนเกษตรและพัฒนาอาชีพนอกภาคเกษตรเพื่อสร้างรายได้แก่ชุมชน การพัฒนาคุณภาพผลผลิตและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว การศึกษาและทดสอบเทคโนโลยีโครงการหลวงในการผลิตพืช-สัตว์แบบมีส่วนร่วม

2) ด้านการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มุ่งเน้นการสำรวจและวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนที่แสดงถึงขอบเขตพื้นที่ป่าและพื้นที่ทำการเกษตร กำหนดเขตการใช้ที่ดินโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน การจัดทำฐานข้อมูลการใช้ที่ดินบนพื้นที่สูง (GIS) และการจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ การปลูกหญ้าแฝก และการจัดการทำเส้นทางลำเลียงสินค้า

3) ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน เน้นการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค ระบบประปาหมู่บ้านที่ถูกสุขอนามัยให้สามารถใช้ได้ตลอดปีและเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้านการบริหารจัดการและตรวจสอบคุณภาพน้ำ และการปรับปรุงเส้นทางคมนาคมของชุมชน

4) ด้านการพัฒนาสังคมและการตลาด เน้นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในด้านการรวมกลุ่มและพัฒนากลุ่มที่มีอยู่เดิม เพื่อนำไปสู่วิสาหกิจชุมชน การส่งเสริมกิจกรรมเยาวชนเพื่อเป็นฐานการพัฒนาชุมชนในอนาคต และการพัฒนาระบบตลาดโดย การมีส่วนร่วมของชุมชนและองค์กรชุมชน

แผนที่ภูมิประเทศ โครงการขยายผลโครงการหลวงปางมะโอ

สรุปกิจกรรมและงบประมาณ พ.ศ. 2551 - 2554 จำแนกตามแนวทางการพัฒนาและหน่วยงาน

โครงการขยายผลโครงการหลวงปางมะโอ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน	หน่วยงาน	จำนวนโครงการ/ กิจกรรม					รวม (บาท)
				ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	
1. ด้านการวิจัยและพัฒนา อาชีพของเกษตรกร	1. แผนงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน 2. แผนงานส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้จาก โครงการหลวงและการพัฒนาต่อยอด ภูมิปัญญาท้องถิ่น 3. แผนงานส่งเสริมการเกษตร	1. กรมปศุสัตว์	1	30,000	-	-	-	30,000
		2. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	3	464,706	524,706	324,706	324,706	1,638,824
		1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	7	444,400	488,840	537,400	591,140	2,061,780
		1. กรมส่งเสริมการเกษตร	5	125,000	125,000	125,000	125,000	500,000
		2. กรมปศุสัตว์	2	53,110	53,110	53,110	53,110	212,440
		3. กรมพัฒนาที่ดิน		71,000	6,000	6,000	6,000	89,000
2. ด้านการฟื้นฟูและ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	1. แผนงานการกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน 2. แผนงานฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธาร 3. แผนงานการพัฒนาและจัด ระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และการปลูกหญ้าแฝก	1. กรมป่าไม้	1	205,956	60,000	-	-	265,956
		1. กรมป่าไม้	2	-	1,302,970	1,302,970	1,302,970	3,908,910
		2. กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช	10	630,500	580,500	530,500	50,000	1,791,500
		3. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	1	20,000	22,000	24,200	26,620	92,820
		1. กรมพัฒนาที่ดิน	5	501,200	2,099,300	1,556,300	1,495,500	5,652,300
3. ด้านการพัฒนาปัจจัย พื้นฐาน	1. แผนงานการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร และอุปโภคบริโภค	1. กรมทรัพยากรน้ำ	6	-	8,500,000	1,500,000	1,500,000	11,500,000
		2. กรมทรัพยากรน้ำบาดาล	3	620,000	-	-	600,000	1,220,000
		3. กรมชลประทาน	1	0	0	0	5,000,000	5,000,000
		4. กรมพัฒนาที่ดิน	2	-	2,551,500	2,551,500	2,293,500	7,396,500
		1. กรมพัฒนาที่ดิน	2	333,500	1,382,400	1,382,400	1,048,900	4,147,200
	2. การปรับปรุงเส้นทางคมนาคมขนส่ง							
4. ด้านการพัฒนาสังคม และตลาด	1. แผนงานการพัฒนาองค์กรของชุมชนเพื่อ พึ่งตนเองและการตลาด	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	2	110,000	121,000	133,100	146,410	510,510

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน	หน่วยงาน	จำนวนโครงการ/ กิจกรรม					รวม (บาท)
				ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	
4. ด้านการพัฒนาสังคม และตลาด (ต่อ)	2. แผนงานการสนับสนุนกิจกรรมเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพและการตลาด	2. สำนักบริหารงานการศึกษา นอกโรงเรียน	2	32,000	32,000	32,000	32,000	128,000
	3. แผนการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์	1. กรมส่งเสริมสหกรณ์	5	137,300	144,530	152,483	161,242	595,555
		2. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	1	20,000	22,000	24,200	26,620	92,820
5. ด้านการบริหารจัดการ	1. การประสานงานและการปฏิบัติงานสนับสนุน	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	2	521,700	573,870	630,000	693,000	2,418,570
	2. การติดตาม/ประเมินผล	2. กรมปศุสัตว์	1	4,000	4,000	4,000	4,000	16,000
		3. กรมป่าไม้	3	300,000	300,000	300,000	300,000	1,200,000
		4. กรมส่งเสริมการเกษตร	1	100,000	100,000	100,000	100,000	400,000
	รวมงบประมาณ		68	4,724,372	18,993,726	11,269,869	15,880,718	50,868,685

โครงการขยายผลโครงการหลวงลุ่มน้ำปิงตอนบนบ้านปางแดงใน อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

1. สถานที่ตั้ง

ตั้งอยู่หมู่ที่ 9 ตำบลเชียงดาว อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าเชียงดาว และอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติศรีลานนา

2. ประชากร

มีจำนวน 288 ครัวเรือน ประชากร 2,094 คน เป็นชาย 1,027 คน และหญิง 1,067 คน เป็นชาวเขาเผ่าปะหล่อง

3. ปัญหา ความต้องการ และแนวทางการพัฒนา

3.1 ปัญหา

- 1) ประชากรส่วนใหญ่ไม่สามารถสื่อสารด้วยภาษาไทย
- 2) ประสบปัญหาผลผลิตต่อพื้นที่ต่ำและไม่ได้คุณภาพ เกษตรกรมีหนี้สินมาก
- 3) เกษตรกรไม่มีการรวมกลุ่มเพื่อจำหน่ายผลผลิตส่งผลทำให้ขาดอำนาจในการต่อรองด้านราคา
- 4) พื้นที่ทำการเกษตร มีความลาดชันสูง มีการชะล้างพังทลายของดินง่าย
- 5) ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรและเพื่อการอุปโภคบริโภค เนื่องจากการบุกรุกทำลายป่าจากชุมชนภายนอก

6) ชุมชนมีอัตราการเกิดสูง เนื่องจากไม่มีการวางแผนครอบครัว

3.2 ความต้องการของชุมชน

- 1) ต้องการความชัดเจนเกี่ยวกับขอบเขตการใช้ที่ดินระหว่างที่อยู่อาศัย ที่ดินทำกิน และพื้นที่ป่า
- 2) ต้องการการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคและเพื่อการเกษตร
- 3) การถ่ายทอดความรู้เพื่อปรับเปลี่ยนการปลูกพืชไร่ไปเป็นการปลูกพืชเศรษฐกิจแบบผสมผสาน
- 4) ปรับปรุงการเลี้ยงสัตว์
- 5) การพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน
- 6) การจัดตั้งธนาคารข้าว
- 7) เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเยาวชน

3.3 แนวทางการพัฒนา

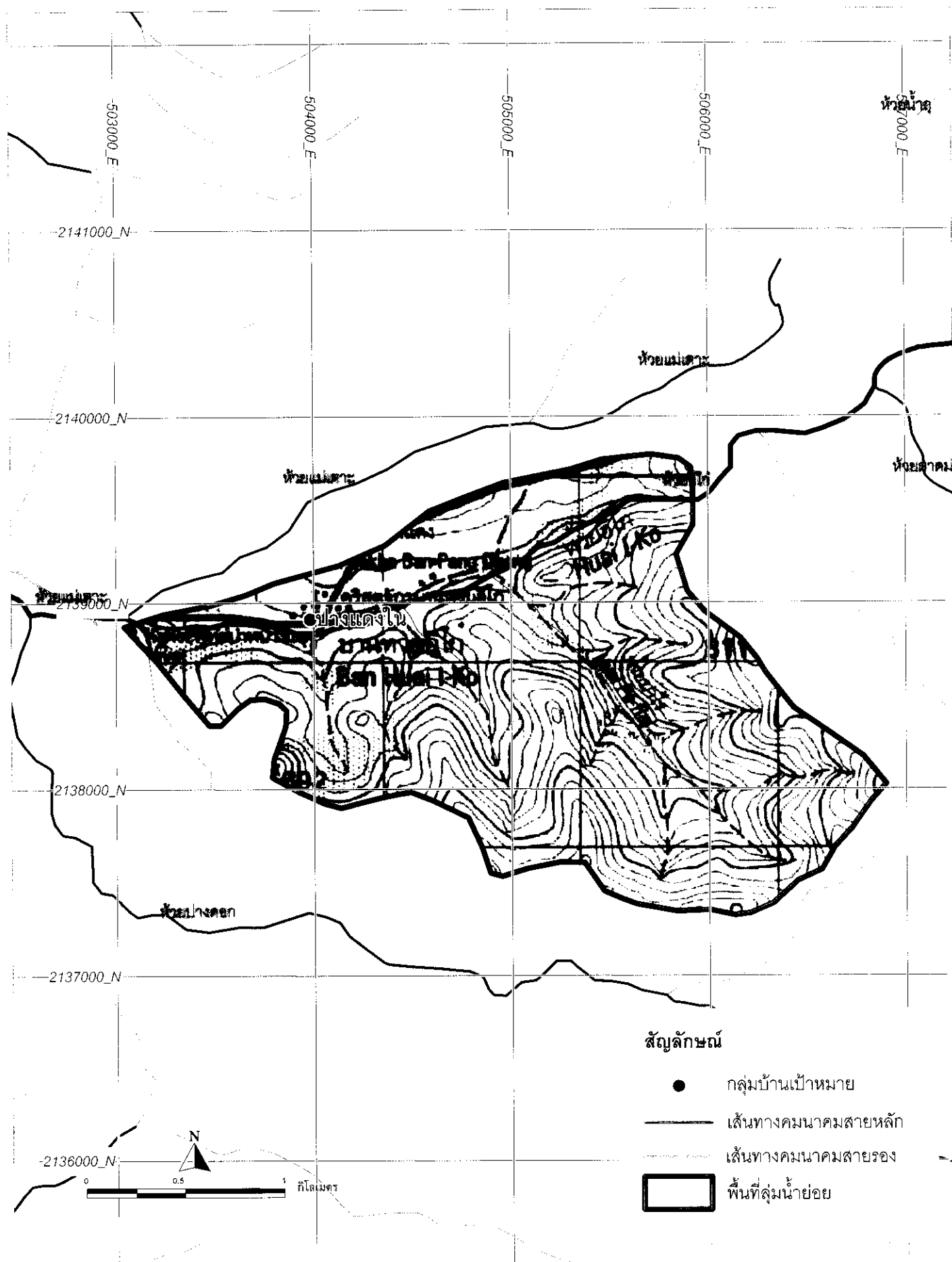
1) ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพของเกษตรกร เน้นการวิจัยแบบมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของสภาพป่ารอบชุมชนบนพื้นที่สูงสำหรับใช้ประโยชน์ด้านแหล่งอาหารสมุนไพร และพลังงาน และเน้นการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากโครงการหลวงเพื่อเพิ่มผลผลิตพืช-สัตว์ และการท่องเที่ยว การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพนอกภาคการเกษตร การพัฒนาการเกษตรเพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาหารของครัวเรือนและชุมชนจากความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น การทดสอบและสาธิตองค์ความรู้ของโครงการหลวงโดยเฉพาะอย่างยิ่งการปลูกผลไม้กิ่งหนาว พืชผัก พืชไร่ และการเลี้ยงสัตว์

2) ด้านการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เร่งการสำรวจและวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ที่แสดงถึงขอบเขตพื้นที่ป่าและพื้นที่ทำการเกษตร กำหนดเขตการใช้ที่ดินโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน และจัดทำฐานข้อมูลการใช้ที่ดินบนพื้นที่สูง (GIS) และการส่งเสริมการปลูกป่าชุมชนและป่าชาวบ้านเพื่อการใช้สอยในชุมชน

3) ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน เน้นการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรเพื่อให้มีการกระจาย การใช้น้ำได้อย่างทั่วถึง โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ การปลูกหญ้าแฝก และการนำหญ้าแฝกไปใช้ประโยชน์ การพัฒนาระบบน้ำประปาของหมู่บ้านพร้อมระบบบริหารจัดการ

4) ด้านการพัฒนาสังคมและการตลาด สนับสนุนกิจกรรมกลุ่มการอนุรักษ์ธรรมชาติของชุมชนให้เข้มแข็ง การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้วยการรวมกลุ่มของเกษตรกรและเยาวชน การส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาไทย และการเรียนรู้ตลอดชีวิตการวางแผนครอบครัว

แผนที่ภูมิประเทศ โครงการขยายผลโครงการหลวงปางแดงใน

สรุปกิจกรรมและงบประมาณ พ.ศ. 2551 - 2554 จำแนกตามแนวทางการพัฒนาและหน่วยงาน

โครงการขยายผลโครงการหลวงปางแดงใน อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน	หน่วยงาน	จำนวนโครงการ/ กิจกรรม					รวม (บาท)
				ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	
1. ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพของเกษตรกร	1. แผนงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน 2. แผนงานส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้จากโครงการหลวงและการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น 3. แผนงานส่งเสริมการเกษตร	1. กรมปศุสัตว์	1	30,000	-	-	-	30,000
		2. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	3	414,706	454,706	454,706	254,706	1,578,824
		1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	7	386,800	425,480	467,950	514,540	1,794,770
		1. กรมส่งเสริมการเกษตร	5	125,000	125,000	125,000	125,000	500,000
		2. กรมปศุสัตว์	3	53,110	53,110	53,110	53,110	212,440
		3. กรมพัฒนาที่ดิน	2	72,200	7,200	7,200	7,200	93,800
2. ด้านการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	1. แผนงานการกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน 2. แผนงานฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธาร 3. แผนงานการพัฒนาและจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และการปลูกหญ้าแฝก	1. กรมป่าไม้	2	129,082	1,359,570	1,299,570	1,299,570	4,087,792
		2. กรมพัฒนาที่ดิน	5	442,200	1,978,200	1,978,200	1,555,500	5,954,100
		3. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	1	20,000	22,000	24,200	26,620	92,820
		4. กรมประมง	3	25,000	28,000	30,000	33,000	116,000
3. ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน	1. แผนงานการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและอุปโภคบริโภค 2. การปรับปรุงเส้นทางคมนาคมขนส่ง	1. กรมทรัพยากรน้ำ	6	-	7,500,000	1,500,000	1,500,000	10,500,000
		2. กรมทรัพยากรน้ำบาดาล	3	-	600,000	-	-	600,000
		3. กรมชลประทาน	1	-	-	-	5,000,000	5,000,000
		4. กรมพัฒนาที่ดิน	4	273,500	3,181,840	2,989,950	2,293,500	8,738,790
4. ด้านการพัฒนาสังคมและตลาด	1. แผนงานการพัฒนาองค์กรของชุมชนเพื่อพึ่งตนเองและการตลาด	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	3	110,000	121,000	133,100	146,410	510,510

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน	หน่วยงาน	จำนวนโครงการ/ กิจกรรม					รวม (บาท)
				ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	
4. ด้านการพัฒนาสังคม และตลาด (ต่อ)	2. แผนงานการสนับสนุนกิจกรรมเสริมสร้าง ความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพและการตลาด	2. สำนักบริหารงานการศึกษา นอกโรงเรียน	2	32,000	32,000	32,000	32,000	128,000
	3. แผนการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์	3. กรมส่งเสริมสหกรณ์	5	137,300	144,530	152,483	161,242	595,555
5. ด้านการบริหารจัดการ	1. การประสานงานและการปฏิบัติงานสนับสนุน 2. การติดตาม/ประเมินผล	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	2	523,900	576,290	633,800	697,180	2,431,170
		2. กรมปศุสัตว์	1	4,000	4,000	4,000	4,000	16,000
		3. กรมป่าไม้	3	300,000	300,000	300,000	300,000	1,200,000
		4. กรมส่งเสริมการเกษตร	1	100,000	100,000	100,000	100,000	400,000
	รวมงบประมาณ		63	3,178,798	17,012,926	10,285,269	14,103,578	44,580,571

โครงการขยายผลโครงการหลวงลุ่มน้ำปิงตอนบนบ้านห้วยเป่า อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

1. สถานที่ตั้ง

ตั้งอยู่หมู่ที่ 1 ตำบลทุ่งข้าวพวง อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ อยู่ในพื้นที่เขตป่าแห่งชาติ ป่าเชียงดาว

2. ประชากร

มี 280 ครัวเรือน จำนวน 1,450 คน แยกเป็นชาย 780 คน และหญิง 670 คน ส่วนใหญ่เป็น คนเมือง

3. ปัญหาความต้องการ และแนวทางการพัฒนา

3.1 ปัญหา

1) เกษตรกรมีความยากจน ผลผลิตต่ำ สำหรับการปลูกพืชผักที่มีสัญญากับธุรกิจเอกชน มีต้นทุนการผลิตสูง เนื่องจากทำการเกษตรโดยขาดความรู้ที่ถูกต้องเหมาะสม ทำให้มีการใช้สารเคมี มาก ซึ่งทำให้รายได้ของเกษตรกรลดลงและมีผลต่อสุขภาพของเกษตรกรอย่างมาก อีกทั้งผลผลิต การเกษตรไม่มีคุณภาพตามมาตรฐาน และเกษตรกรไม่มีการรวมกลุ่มเพื่อทำการเกษตรทำให้ขาดอำนาจ ในการต่อรอง

2) เกษตรกรมีรายจ่ายมากกว่ารายรับ มีหนี้สินมาก ซึ่งเกิดจากการลงทุนด้านการเกษตร สูงและได้รับผลตอบแทนต่ำ รวมถึงมีภาระค่าใช้จ่ายในการศึกษาบุตร และโรงเรียนขาดแคลนอาคาร และอุปกรณ์ที่ทันสมัยในการศึกษา

3) มีปัญหาเรื่องน้ำเพื่อการเกษตรเนื่องจากยังไม่มีระบบการกระจายน้ำที่ดีพอ ส่วนน้ำ อุปโภคบริโภคมีตะกอนหินปูนมาก (น้ำผิวดิน) และสนิมเหล็กสูง (น้ำบาดาล)

4) พื้นที่การเกษตรประสบปัญหาเรื่องน้ำท่วมบริเวณลำน้ำซุ้มและลำน้ำปิงก่อให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจ รวมถึงพื้นที่มีอัตราการชะล้างพังทลายของดินสูงทำให้ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ มีการแผ้วถางป่าเพื่อเป็นที่ทำกิน

3.2 ความต้องการของชุมชน

1) ชุมชนต้องการให้รัฐสนับสนุนการพัฒนาระบบการจัดการน้ำให้มีประสิทธิภาพ มีการกระจายน้ำได้อย่างทั่วถึง การป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน และการฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ และต้องการให้ชุมชนมีส่วนร่วมกำหนดขอบเขตพื้นที่ป่าและพื้นที่ทำกินเพื่อให้เกิดความชัดเจน

2) เกษตรกรต้องการให้รัฐส่งเสริมการปลูกพืชทางเลือกใหม่ที่มีตลาดและ ราคาดี โดยให้ สารเคมีน้อยและต้นทุนต่ำ การปลูกไม้ยืนต้น การจัดอบรมให้ความรู้ในเรื่องการเกษตรเช่น การทำ ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยอินทรีย์ เนื่องจากในพื้นที่มีเศษวัสดุ เช่น ต้นข้าวโพด เปลือกกระเทียม เป็นจำนวนมาก

และต้องการให้จัดศึกษาดูงานทางด้านการเกษตรแก่เกษตรกร รวมทั้งการส่งเสริมอาชีพนอกภาคการเกษตรในด้านต่าง ๆ

3) ชุมชนแสดงความต้องการที่จะร่วมมือในการลดค่าใช้จ่าย โดยการนำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ รวมทั้งต้องการการจัดระบบสวัสดิการต่าง ๆ และการจัดหาแหล่งทุนที่ดอกเบี้ยต่ำ

3.3 แนวทางในการพัฒนา

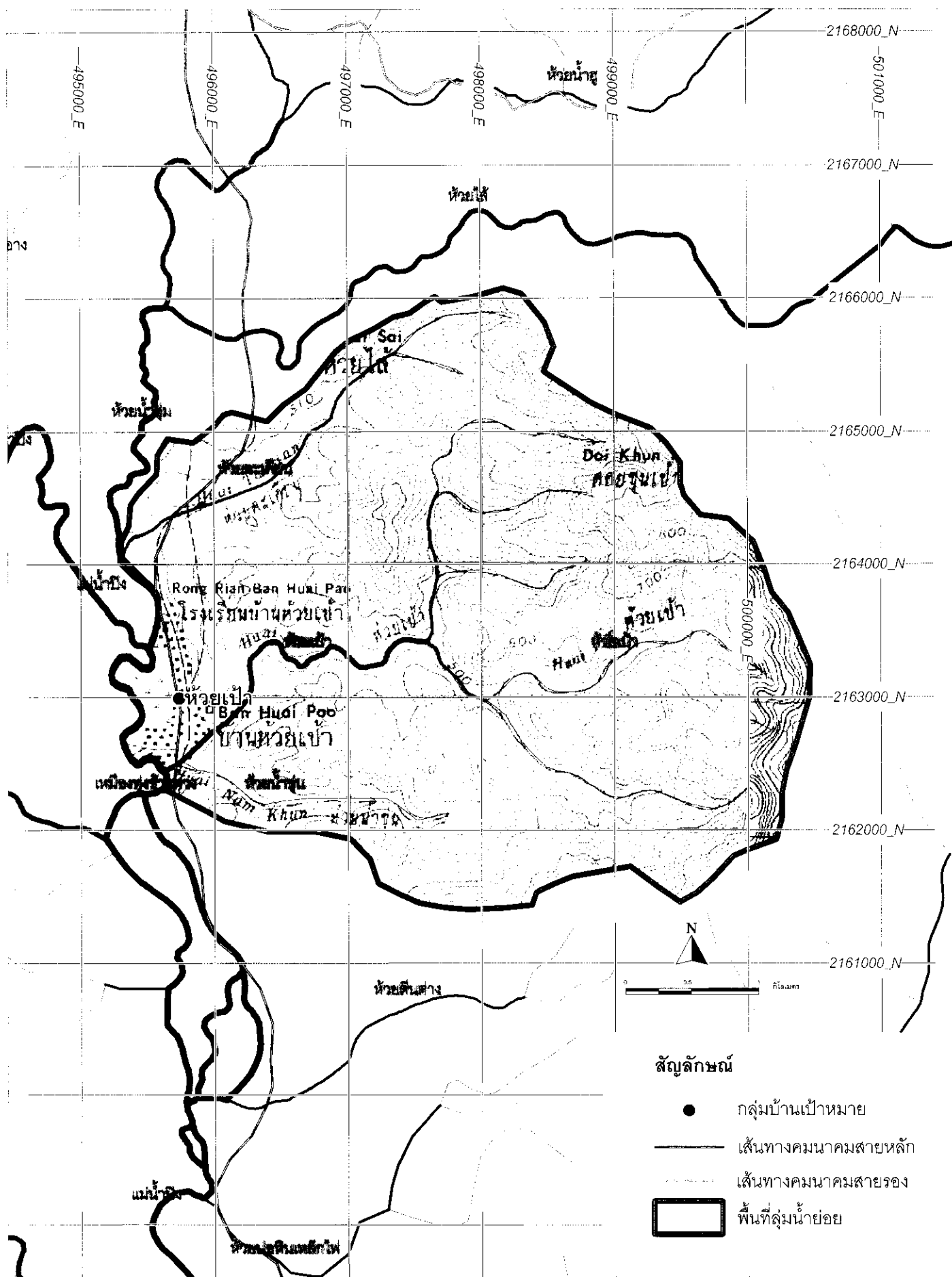
1) ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพของเกษตรกร เน้นการส่งเสริมการประกอบอาชีพการเกษตรโดยอาศัยฐานความรู้จากโครงการหลวง โดยเฉพาะในการพัฒนาและส่งเสริมระบบการเพาะปลูกที่ดี การเกษตรอินทรีย์ การรณรงค์การลดการใช้สารเคมีเพื่อการเกษตร การส่งเสริมอาชีพนอกภาคการเกษตรที่เหมาะสมเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ครัวเรือน รวมถึงการจัดทำแปลงทดสอบและสาธิตองค์ความรู้จากโครงการหลวงตลอดจนการศึกษาและฟื้นฟูแหล่งอาหารชุมชนเพื่อการบริโภคในครัวเรือนและชุมชน

2) ด้านการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เน้นการสำรวจและการวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน การฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ลาดชัน การสร้างแนวกันเขตพื้นที่ป่าไม้และพื้นที่ทำกินโดยการจัดทำข้อตกลงร่วมกับท้องถิ่น รวมถึงการจัดทำมาตรการเพื่อฟื้นฟูพื้นที่บุกรุกบริเวณที่มีความลาดชันสูง และมาตรการหยุดยั้งการบุกรุกทำลายป่าเพิ่มเติม

3) ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน เน้นการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรเพื่อให้มีการกระจายการใช้น้ำได้อย่างทั่วถึง โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดูแล รักษา ระบบเหมืองฝายต่าง ๆ การแก้ปัญหาน้ำท่วมซ้ำซาก และการจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภคเพิ่มเติม รวมถึงการแก้ไขปัญหาคูณภาพน้ำดื่มให้ได้มาตรฐาน

4) ด้านการพัฒนาสังคมและการตลาด เน้นการสนับสนุนองค์กรพึ่งตนเองในระดับชุมชน เช่น กลุ่มออมทรัพย์ วิสาหกิจชุมชน สหกรณ์ เพื่อเป็นองค์กรที่จะขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในอนาคต รวมถึงการพัฒนาระบบตลาดสินค้าเกษตรแบบมีข้อตกลง ซึ่งเกษตรกรได้ทำอยู่ในปัจจุบันให้เกิดความเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพ

แผนที่ภูมิประเทศ โครงการขยายผลโครงการหลวงห้วยเป้า

สรุปกิจกรรมและงบประมาณ พ.ศ. 2551 - 2554 จำแนกตามแนวทางการพัฒนาและหน่วยงาน

โครงการขยายผลโครงการหลวงห้วยเป้า อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน	หน่วยงาน	จำนวนโครงการ/ กิจกรรม	งบประมาณ				รวม (บาท)
				ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	
1. ด้านการวิจัยและพัฒนา อาชีพของเกษตรกร	1. แผนงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน	1. กรมปศุสัตว์	1	30,000	-	-	-	30,000
		2. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	3	414,706	454,706	454,706	254,706	1,578,824
	2. แผนงานส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้จาก โครงการหลวงและการพัฒนาต่อยอด ภูมิปัญญาท้องถิ่น	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	10	375,000	412,500	453,750	499,060	1,740,310
		1. กรมส่งเสริมการเกษตร	5	125,000	125,000	125,000	125,000	500,000
	3. แผนงานส่งเสริมการเกษตร	2. กรมปศุสัตว์	5	53,110	63,110	53,110	53,110	222,440
		3. กรมพัฒนาที่ดิน	2	71,000	6,000	6,000	6,000	89,000
2. ด้านการฟื้นฟูและ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	1. แผนงานการกำหนดเขตการใช้ ประโยชน์ที่ดิน	1. กรมป่าไม้	1	1,381,036	60,000	-	-	1,441,036
	2. แผนงานฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธาร	1. กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช	8	1,167,500	940,500	890,500	444,000	3,442,500
		2. กรมป่าไม้	4	-	1,329,970	1,579,970	1,629,970	4,539,910
		3. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	1	30,000	33,000	36,300	39,930	139,230
	3. แผนงานการพัฒนาและจัดระบบอนุรักษ์ ดินและน้ำ และการปลูกหญ้าแฝก	1. กรมพัฒนาที่ดิน	5	552,250	1,862,450	2,855,450	2,751,450	8,021,600
3. ด้านการพัฒนาปัจจัย พื้นฐาน	1. แผนงานการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร และอุปโภคบริโภค	1. กรมทรัพยากรน้ำ	6	5,100,000	7,400,000	1,500,000	1,500,000	15,500,000
		2. กรมพัฒนาที่ดิน	2	258,000	4,080,500	2,551,500	2,293,500	9,183,500
		3. กรมทรัพยากรน้ำบาดาล	1	-	600,000	-	-	600,000
	2. การปรับปรุงเส้นทางคมนาคมขนส่ง	1. กรมพัฒนาที่ดิน	2	333,500	1,382,400	1,382,400	1,048,900	4,147,200

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน	หน่วยงาน	จำนวนโครงการ/ กิจกรรม	งบประมาณ				รวม (บาท)
				ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	
4. ด้านการพัฒนาสังคม และตลาด	1. แผนงานการพัฒนาองค์กรของชุมชนเพื่อ พึ่งตนเองและการตลาด	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	2	110,000	121,000	133,100	146,410	510,510
	2. แผนงานการสนับสนุนกิจกรรมเสริมสร้าง ความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพและการตลาด	2 สำนักบริหารงานการศึกษา นอกโรงเรียน	2	32,000	32,000	32,000	32,000	128,000
	3. แผนการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์	1. กรมส่งเสริมสหกรณ์	5	137,300	144,530	152,483	161,242	595,555
		2. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	1	20,000	22,000	24,200	26,620	92,820
5. ด้านการบริหารจัดการ	1. การประสานงานและการปฏิบัติงาน สนับสนุน	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	2	451,200	496,320	545,600	600,100	2,093,220
	2. การติดตาม/ประเมินผล	2. กรมปศุสัตว์	1	4,000	49,000	4,000	4,000	61,000
		3. กรมป่าไม้	1	350,000	350,000	350,000	350,000	1,400,000
		4. กรมส่งเสริมการเกษตร	1	100,000	100,000	100,000	100,000	400,000
	รวมงบประมาณ		71	11,095,602	20,064,986	13,230,069	12,065,998	56,456,655

จังหวัดเชียงราย

1. โครงการขยายผลโครงการหลวงวาวี
อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

โครงการขยายผลโครงการหลวงวาวี อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

1. สถานที่ตั้ง

มีพื้นที่รับผิดชอบครอบคลุม 3 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านคอยช้าง หมู่ที่ 3 บ้านคอยล้าน หมู่ที่ 4 และบ้านใหม่พัฒนา หมู่ที่ 25 ตำบลวาวี อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย อยู่พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าแม่ลาวฝั่งซ้าย

2. ประชากร

มีจำนวน 1,275 ครัวเรือน ประชากร 4,508 คน แยกเป็นชาย 2,304 คน และ หญิง 2,204 คน ประกอบด้วยชนเผ่าอาข่า จีนฮ่อ และลีซอ

3. ปัญหา ความต้องการ และแนวทางการพัฒนา

3.1 ปัญหา

1) ราษฎรไม่มีเอกสารสิทธิ์ในการถือครองที่ดิน พื้นที่ที่ทำกิน พื้นที่ป่า และที่อยู่อาศัยไม่มีการจัดแบ่งเขตที่ชัดเจน ส่งผลให้มีการบุกรุกทำลายป่าไม้และป่าต้นน้ำ ขาดการดำเนินงานอย่างชัดเจนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการควบคุมการบุกรุกพื้นที่ป่าและไม่มีการวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินเชิงอนุรักษ์ ตลอดจนกระบวนการผลิตกาแฟที่ทำให้แหล่งน้ำธรรมชาติเน่าเสียเนื่องจากการกำจัดของเสียที่เกิดจากกระบวนการหมักและสีกาแฟ นอกจากนั้นชุมชนยังขาดการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

2) น้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภคไม่เพียงพอและคุณภาพน้ำไม่ดี

3) เกษตรกรขาดความรู้และทักษะในการแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่าทางการเกษตร การใช้สารเคมีในปริมาณมากในการปราบศัตรูพืชซึ่งทำให้รายได้ของเกษตรกรลดลงและมีผลกระทบต่อสุขภาพของเกษตรกรอย่างมาก

4) เกษตรกรมีหนี้สิน ซึ่งเกิดจากการลงทุนด้านการเกษตรสูงและได้รับผลตอบแทนต่ำ ไม่มีตลาดรองรับผลผลิตไม้ผลเมืองหนาว รวมถึงภาระค่าใช้จ่ายในการศึกษาบุตร

5) มีการแพร่ระบาดของยาเสพติดเนื่องจากเป็นจังหวัดที่ติดชายแดนและมีการอพยพย้ายถิ่นของคนต่างด้าว และเริ่มมีการปลูกฝิ่นในบางพื้นที่

3.2 ความต้องการของชุมชน

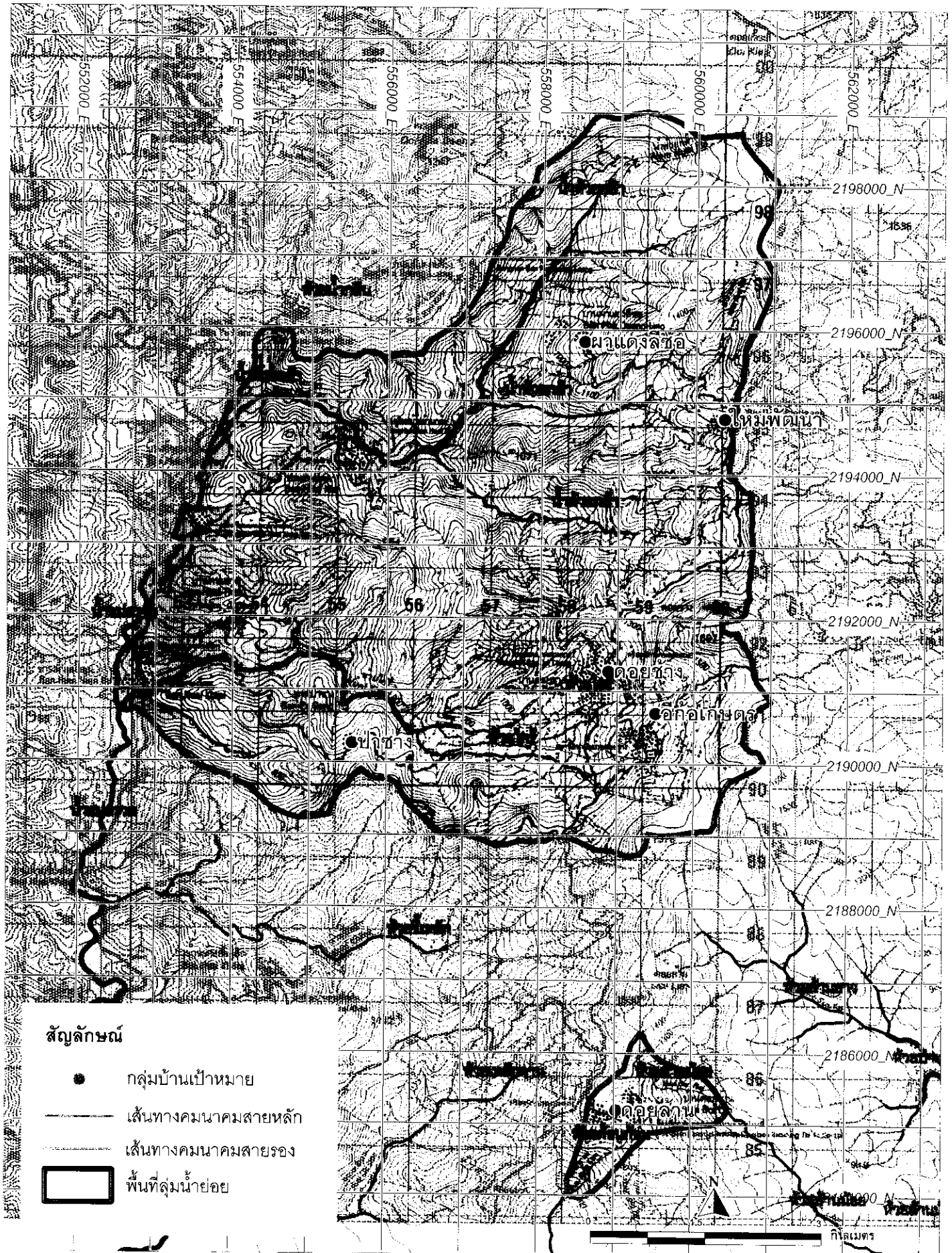
- 1) เอกสารสิทธิ์การถือครองที่ดิน
- 2) การดำเนินงานตามกฎหมายกับผู้บุกรุกป่า
- 3) การฟื้นฟูสภาพป่าไม้และป่าต้นน้ำของชุมชน
- 4) การแก้ไขปัญหาเน่าเสียจากกระบวนการสีกาแฟ
- 5) การจัดหาแหล่งน้ำสะอาดเพื่อการอุปโภคบริโภคและน้ำเพื่อการเกษตร

- 6) การพัฒนาเส้นทางลำเลียงผลผลิตและการคมนาคม
- 7) การปรับปรุงวิธีการปลูกกาแฟให้มีอายุยืนและการผลิตกาแฟโดยไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
- 8) ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตผลไม้เมืองหนาว
- 9) ลดการใช้สารเคมีในการทำเกษตร
- 10) การส่งเสริมการลดการใช้สารเคมีเกษตร
- 11) ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยกระบวนการกลุ่ม เช่นกลุ่มอาชีพ กลุ่มอพปร. กลุ่มชมรม.
- 12) การเตรียมความพร้อมของชุมชนเพื่อรองรับการท่องเที่ยว
- 13) การพัฒนาฐานความรู้เดิมมาประยุกต์ใช้กับพืชเมืองหนาวชนิดอื่นๆ
- 14) ความรู้เรื่องการแปรรูปผลผลิตไม้ผลเมืองหนาว

3.3 แนวทางการพัฒนา

- 1) ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพของเกษตรกร เน้นการวิจัยแบบมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของสภาพป่ารอบชุมชนบนพื้นที่สูงสำหรับใช้ประโยชน์ด้านแหล่งอาหาร (Food Bank) สมุนไพร ยา และพลังงานการศึกษาและทดสอบเทคโนโลยีโครงการหลวงในการผลิตพืชสัสดัแบบมีส่วนร่วมของเกษตรกรในพื้นที่ขยายผลและการวิจัยแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการผลิตและแปรรูปกาแฟเชิงอนุรักษ์และลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และเน้นการรณรงค์การลดการใช้สารเคมีเกษตรและการให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิตกาแฟและพืชผักด้วยระบบ GAP และการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพนอกภาคการเกษตรและการท่องเที่ยว
- 2) ด้านการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำและการปลูกหญ้าแฝก การสำรวจและวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน การกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน และการจัดทำฐานข้อมูลการใช้ที่ดินบนพื้นที่สูง (GIS)
- 3) ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน การพัฒนาระบบน้ำประปาของหมู่บ้านพร้อมระบบบริหารจัดการการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรให้สามารถใช้ได้ตลอดปีและเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้านการกระจายสิทธิการเข้าถึงแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร และการปรับปรุงเส้นทางคมนาคมขนส่งของชุมชน
- 4) ด้านการพัฒนาสังคมและการตลาด เน้นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มเกษตรกรและการพัฒนาไปสู่วิสาหกิจชุมชน การส่งเสริมการพัฒนาสุขภาวะแบบองค์รวมของชุมชน การพัฒนาคุณภาพผลผลิตและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว และการพัฒนาระบบตลาดโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนและองค์กรชุมชน

แผนที่ภูมิประเทศ โครงการขยายผลโครงการหลวงวาวี

สรุปกิจกรรมและงบประมาณ พ.ศ. 2551 - 2554 จำแนกตามแนวทางการพัฒนาและหน่วยงาน

โครงการขยายผลโครงการหลวงวาวี อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน	หน่วยงาน	จำนวนโครงการ/ กิจกรรม					รวม (บาท)
				ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	
1. ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพของเกษตรกร	1. แผนงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	3	414,706	454,706	454,706	254,706	1,578,824
		2. กรมปศุสัตว์	2	30,000	30,000	-	-	60,000
	2. แผนงานส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้จากโครงการหลวงและการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	7	460,000	506,000	556,600	612,260	2,134,860
		1. กรมส่งเสริมการเกษตร	5	375,000	375,000	375,000	375,000	1,500,000
	3. แผนงานส่งเสริมการเกษตร	2. กรมพัฒนาที่ดิน	3	83,000	18,000	18,000	18,000	137,000
		3. กรมปศุสัตว์	5	157,330	189,330	157,330	157,330	661,320
		4. กรมประมง	1	-	-	25,000	25,000	50,000
2. ด้านการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	1. แผนงานการกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน	1. กรมป่าไม้	6	3,390,625	60,000	60,000	-	3,510,625
	2. แผนงานฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธาร	1. กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช	10	6,062,500	4,782,500	4,412,500	2,010,000	17,267,500
		2. กรมป่าไม้	4	-	1,363,970	1,613,970	1,663,970	4,641,910
		3. กรมประมง	3	57,000	38,000	-	-	95,000
		4. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	1	90,000	99,000	108,900	119,790	417,690
	3. แผนงานการพัฒนาและจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และการปลูกหญ้าแฝก	1. กรมพัฒนาที่ดิน	4	1,485,850	7,572,850	7,572,850	7,303,750	23,935,300
3. ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน	1. แผนงานการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและอุปโภคบริโภค	1. กรมทรัพยากรน้ำ	6	-	14,410,000	2,000,000	1,000,000	17,410,000
		2. กรมทรัพยากรน้ำบาดาล	3	620,000	660,000	1,200,000	600,000	3,080,000
		3. กรมพัฒนาที่ดิน	2	473,000	7,353,500	7,181,500	3,058,000	18,066,000

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน	หน่วยงาน	จำนวนโครงการ/ กิจกรรม					รวม (บาท)
				ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	
3. ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน (ต่อ)	2. การปรับปรุงเส้นทางคมนาคมขนส่ง	1. กรมพัฒนาที่ดิน	2	333,500	2,344,300	1,819,850	1,573,350	6,071,000
4. ด้านการพัฒนาสังคมและตลาด	1. แผนงานการพัฒนาองค์กรของชุมชนเพื่อพึ่งตนเองและการตลาด 2. แผนงานการสนับสนุนกิจกรรมเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพและการตลาด 3. แผนการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	2	120,000	132,000	145,200	159,720	556,920
		2. สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน	2	32,000	32,000	32,000	32,000	128,000
		3. กรมปศุสัตว์	1	-	-	30,000	-	30,000
		1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	1	20,000	22,000	24,200	26,620	92,820
		2. กรมส่งเสริมสหกรณ์	5	154,600	163,560	173,416	184,259	675,835
5. ด้านการบริหารจัดการ	1. การประสานงานและการปฏิบัติงานสนับสนุน	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	2	445,600	490,160	538,800	592,680	2,067,240
		2. กรมส่งเสริมการเกษตร	1	100,000	100,000	100,000	100,000	400,000
		3. กรมป่าไม้	1	400,000	400,000	400,000	400,000	1,600,000
		4. กรมปศุสัตว์	2	4,000	699,000	4,000	4,000	711,000
	รวมงบประมาณ		84	15,308,711	42,295,876	29,003,822	20,270,435	106,878,844

จังหวัดแม่ฮ่องสอน

1. โครงการขยายผลโครงการหลวงสบเมย
อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
2. โครงการขยายผลโครงการหลวงแม่สามแลบ
อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

โครงการขยายผลโครงการหลวงสบเมย อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

1. สถานที่ตั้ง

ตั้งอยู่บ้านแม่ลามาลหลวง หมู่ที่ 7 ตำบลสบเมย อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน อยู่ในเขตป่า
ลุ่มน้ำแม่ขว่มฝั่งขวา

2. ประชากร

มีจำนวน 550 ครัวเรือน ประชากร 2,517 คน แยกเป็นชาย 1,254 คน หญิง 1,263 คน เป็นชน
เผ่ากะเหรี่ยงโปว์

3. ปัญหาและความต้องการ และแนวทางการพัฒนา

3.1 ปัญหา

- 1) ผลผลิตที่ได้ไม่มีการคัดคุณภาพก่อนจำหน่าย
- 2) มีปัญหาเรื่องน้ำเพื่อการเกษตรเนื่องจากไม่มีระบบการกระจายน้ำที่ดีพอ ส่วนน้ำ
อุปโภคบริโภคไม่มีแหล่ง/สถานที่ในการกักเก็บ
- 3) พื้นที่ที่มีอัตราการพังทลายของดินสูงส่งผลให้ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ มีการเผาป่า
และถากป่าเพื่อเปิดพื้นที่ทำการเกษตร
- 4) เส้นทางคมนาคมไม่สะดวกในฤดูฝนไม่สามารถเข้าเดินทางได้ ระบบไฟฟ้าพลังงาน
แสงอาทิตย์บางครั้งมีปัญหาไฟไม่พอใช้
- 5) ปัญหาด้านการติดต่อประสานงานในพื้นที่และส่วนกลางเนื่องจากไม่มีสัญญาณ
โทรศัพท์ในพื้นที่
- 6) ประชาชนส่วนใหญ่ไม่สามารถพูด อ่าน และเขียนภาษาไทย

3.2 ความต้องการของชุมชน

- 1) ต้องการพัฒนาคุณภาพผลผลิตและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวเพื่อลดความเสียหายและ
การเพิ่มผลผลิตพืช-สัตว์
- 2) ต้องการให้ชุมชนมีส่วนร่วมกำหนดขอบเขตพื้นที่ป่าและพื้นที่ทำกินเพื่อให้เกิดความ
ชัดเจน ตลอดจนเส้นทางคมนาคมที่สะดวก
- 3) ต้องการให้รัฐสนับสนุนการพัฒนาบริหารจัดการน้ำให้มีประสิทธิภาพ มีการกระจาย
น้ำได้อย่างทั่วถึง การป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน และการฟื้นฟู ความอุดมสมบูรณ์
- 4) การส่งเสริมสุขภาพและวางแผนครอบครัวและต้องการฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่นด้าน
การจักสาน

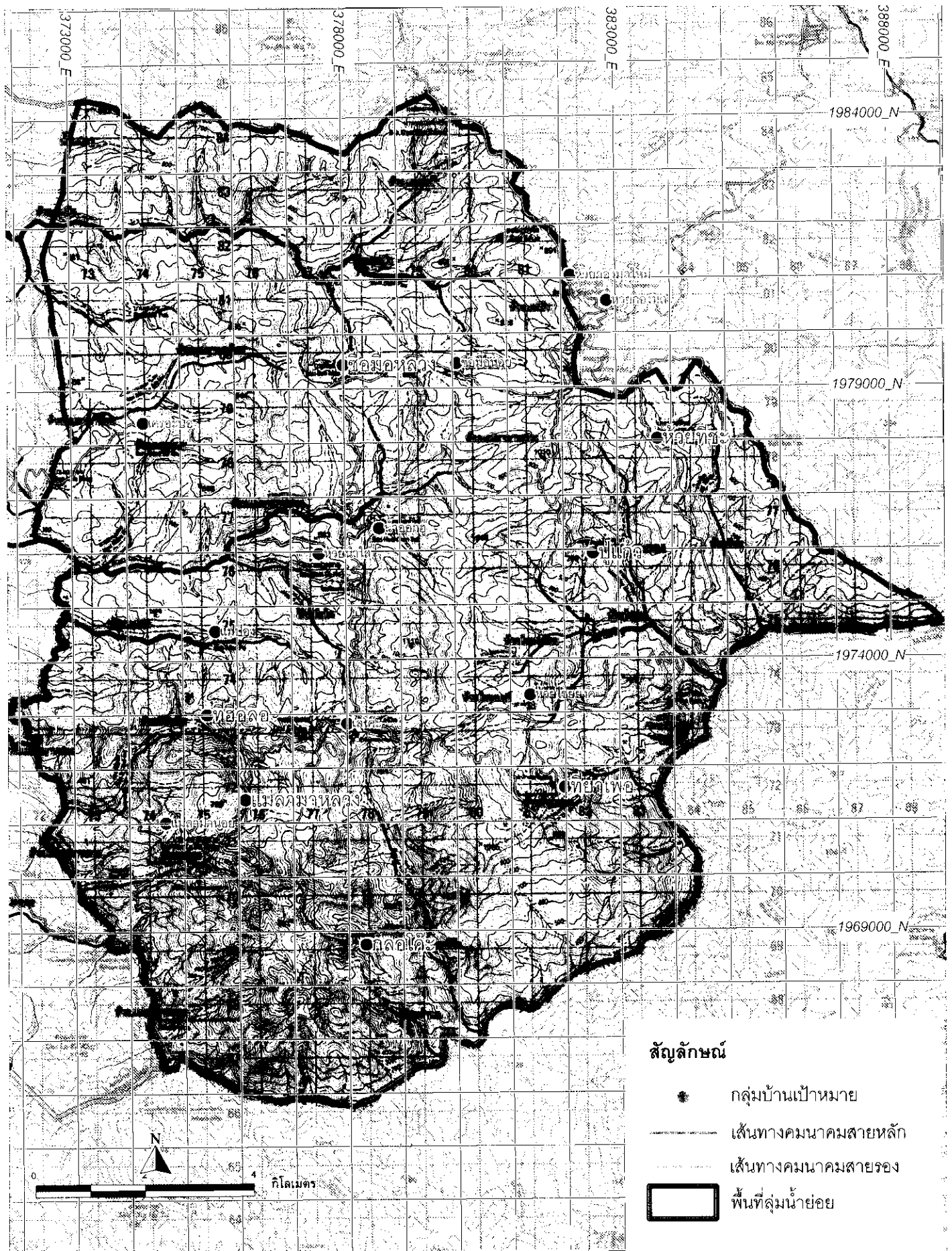
3.3 แนวทางการพัฒนา

1) ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพของเกษตรกร ควรมีการวิจัยแบบมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของสภาพป่ารอบชุมชนบนพื้นที่สูงสำหรับใช้ประโยชน์ด้านแหล่งอาหาร (Food bank) สมุนไพร ยา และพลังงาน การศึกษาและทดสอบเทคโนโลยีโครงการหลวงในการผลิตพืช-สัตว์แบบมีส่วนร่วมของเกษตรกรในพื้นที่ขยายผล และเน้นการปรับปรุงการเพิ่มผลผลิตข้าวและสัตว์พื้นบ้านเพื่อการบริโภคในครัวเรือน การส่งเสริมการปลูกพืชผัก การเลี้ยงไก่ และหมูหลุม เพื่อเป็นรายได้เสริม รวมถึงการพัฒนาคุณภาพผลผลิตและการจัดการหลังการเก็บ

2) ด้านการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เน้นการฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธารโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และการปลูกหญ้าแฝก การให้ความรู้เรื่องความอุดมสมบูรณ์ของดินเพื่อการเกษตร การสำรวจและวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน การกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน และการจัดทำฐานข้อมูลการใช้ที่ดินบนพื้นที่สูง (GIS)

3) ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน เน้นการพัฒนาระบบน้ำประปาของหมู่บ้านพร้อมระบบบริหารจัดการ การพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อให้สามารถใช้ได้ตลอดปีและเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้านการบริหารจัดการ และ การปรับปรุงเส้นทางลำเลียงผลผลิตและเส้นทางคมนาคมของชุมชน

4) ด้านการพัฒนาสังคมและการตลาด เน้นการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาไทยและการเรียนรู้ตลอดชีวิต การส่งเสริม การรวมกลุ่มและการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชุมชน การส่งเสริมสุขภาวะแบบองค์รวมของชุมชน และการพัฒนาระบบตลาดโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนและองค์กรชุมชน

แผนที่ภูมิประเทศ โครงการขยายผลโครงการหลวงสบเมย

สรุปกิจกรรมและงบประมาณ พ.ศ. 2551 - 2554 จำแนกตามแนวทางการพัฒนาและหน่วยงาน

โครงการขยายผลโครงการหลวงสบเมย อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน	หน่วยงาน	จำนวนโครงการ/ กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)				รวม (บาท)
				ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	
1. ด้านการวิจัยและพัฒนา อาชีพของเกษตรกร	1. แผนงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน 2. แผนงานส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้จาก โครงการหลวงและการพัฒนาต่อยอด ภูมิปัญญาท้องถิ่น 3. แผนงานส่งเสริมการเกษตร	1. กรมปศุสัตว์	1	30,000	-	-	-	30,000
		2. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	2	214,706	254,706	454,706	454,706	1,378,824
		1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	7	210,000	231,000	254,100	279,510	974,610
		1. กรมส่งเสริมการเกษตร	5	125,000	125,000	125,000	125,000	500,000
		2. กรมปศุสัตว์	2	53,110	296,110	63,110	53,110	465,440
		3. กรมพัฒนาที่ดิน	3	83,000	18,000	18,000	18,000	137,000
2. ด้านการฟื้นฟูและ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	1. แผนงานการกำหนดเขตการใช้ ประโยชน์ที่ดิน 2. แผนงานฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธาร 3. แผนงานการพัฒนาและจัดระบบอนุรักษ์ ดินและน้ำ และการปลูกหญ้าแฝก	1. กรมป่าไม้	6	1,500,625	60,000	-	-	1,560,625
		1. กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช	10	4,463,400	4,327,400	3,663,400	896,000	13,350,200
		2. กรมป่าไม้	4	-	1,363,970	1,613,970	1,663,970	4,641,910
		3. กรมประมง	2	30,000	30,000	33,000	33,000	126,000
		4. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)		30,000	33,000	36,300	39,930	139,230
		1. กรมพัฒนาที่ดิน	4	334,700	1,237,950	1,237,950	1,193,750	4,004,350
3. ด้านการพัฒนาปัจจัย พื้นฐาน	1. แผนงานการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การจัดการแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร และอุปโภคบริโภค	1. กรมทรัพยากรน้ำ	6	-	10,500,000	1,500,000	1,500,000	13,500,000
		2. กรมทรัพยากรน้ำบาดาล	3	620,000	-	-	600,000	1,220,000
		3. กรมชลประทาน	1	-	10,000,000	5,000,000	-	15,000,000
		4. กรมพัฒนาที่ดิน	2	172,000	1,701,000	1,701,000	1,529,000	5,103,000
	2. การปรับปรุงเส้นทางคมนาคมขนส่ง	1. กรมพัฒนาที่ดิน	2	493,000	2,955,750	1,819,850	1,048,900	6,317,500

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน	หน่วยงาน	จำนวนโครงการ/ กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)				รวม (บาท)
				ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	
4. ด้านการพัฒนาสังคม และตลาด	1. โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็ง ของชุมชนและองค์กรชุมชน	1 สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	2	80,000	88,000	96,800	106,480	371,280
	2. การสนับสนุนกิจกรรมเสริมสร้างความ เข้มแข็งของกลุ่มอาชีพและการตลาด	2 สำนักบริหารงานการศึกษา นอกโรงเรียน	2	32,000	32,000	32,000	32,000	128,000
	3. แผนงานส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	1	10,000	11,000	12,100	13,310	46,410
		2. กรมส่งเสริมสหกรณ์	5	137,300	144,530	152,483	161,242	595,555
5. ด้านการบริหารจัดการ	1. การประสานงานและการปฏิบัติงาน สนับสนุน	1 สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	2	339,500	373,450	410,500	451,550	1,575,000
		2. กรมปศุสัตว์	2	4,000	699,000	4,000	4,000	711,000
		3. กรมส่งเสริมการเกษตร	1	100,000	100,000	100,000	100,000	400,000
		4. กรมป่าไม้	1	350,000	350,000	350,000	350,000	1,400,000
	รวมงบประมาณ		76	9,412,341	34,931,866	18,678,269	10,653,458	73,675,934

โครงการขยายผลโครงการหลวงแม่สามแลบ อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

1. สถานที่ตั้ง

ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 ตำบลแม่สามแลบ อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน อยู่ในเขตป่าลุ่มน้ำแม่ขว่มฝั่งขวา

2. ประชากร

มีจำนวน 558 ครัวเรือน ประชากร 2,822 คน แยกเป็นชาย 1,403 คน และหญิง 1,419 คน เป็นชนเผ่ากะเหรี่ยง (โปว์)

3. ปัญหา ความต้องการ และแนวทางการพัฒนา

3.1 ปัญหา

- 1) ผลผลิตข้าวไม่เพียงพอต่อการบริโภค และมีพื้นที่ทำกินต่อครัวเรือนน้อย
- 2) เกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำไร่หมุนเวียน มีการบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อขยายพื้นที่การเกษตรของชุมชน
- 3) ขาดระบบการใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคและการเกษตรของชุมชน
- 4) เส้นทางคมนาคมลำบากโดยเฉพาะอย่างยิ่งในฤดูฝนห่างไกลจากแหล่งรับซื้อที่สำคัญในจังหวัดเชียงใหม่และแม่ฮ่องสอน
- 5) ไม่มีการรวมกลุ่มผู้ประกอบการด้านการผลิต
- 6) ประชาชนส่วนใหญ่ไม่สามารถเขียนและอ่านภาษาไทยได้

3.2 ความต้องการของชุมชน

- 1) ต้องการให้รัฐบาลพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภคและน้ำเพื่อการเกษตร
- 2) กำหนดพื้นที่ป่าและพื้นที่เกษตรให้ชัดเจน
- 3) ปรับปรุงเส้นทางคมนาคม
- 4) ต้องการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรและการจำหน่ายผลผลิตที่ได้รับผลตอบแทนสูงเพื่อเพิ่มรายได้ของครัวเรือน
- 5) ต้องการความรู้เพิ่มเติมในการสร้างรายได้จากงานหัตถกรรม

3.3 แนวทางในการพัฒนา

- 1) ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพของเกษตรกร เน้นการส่งเสริมการเกษตรเพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาหารของครัวเรือนและชุมชน การพัฒนาคุณภาพผลผลิตและการจัดการก่อนและหลังการเก็บเกี่ยว การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพนอกภาคการเกษตรควบคู่กับการนำองค์ความรู้ของโครงการหลวงไปทดสอบและสาธิตในพื้นที่เพื่อปรับปรุงผลผลิตพืชและสัตว์ของท้องถิ่น และการศึกษา

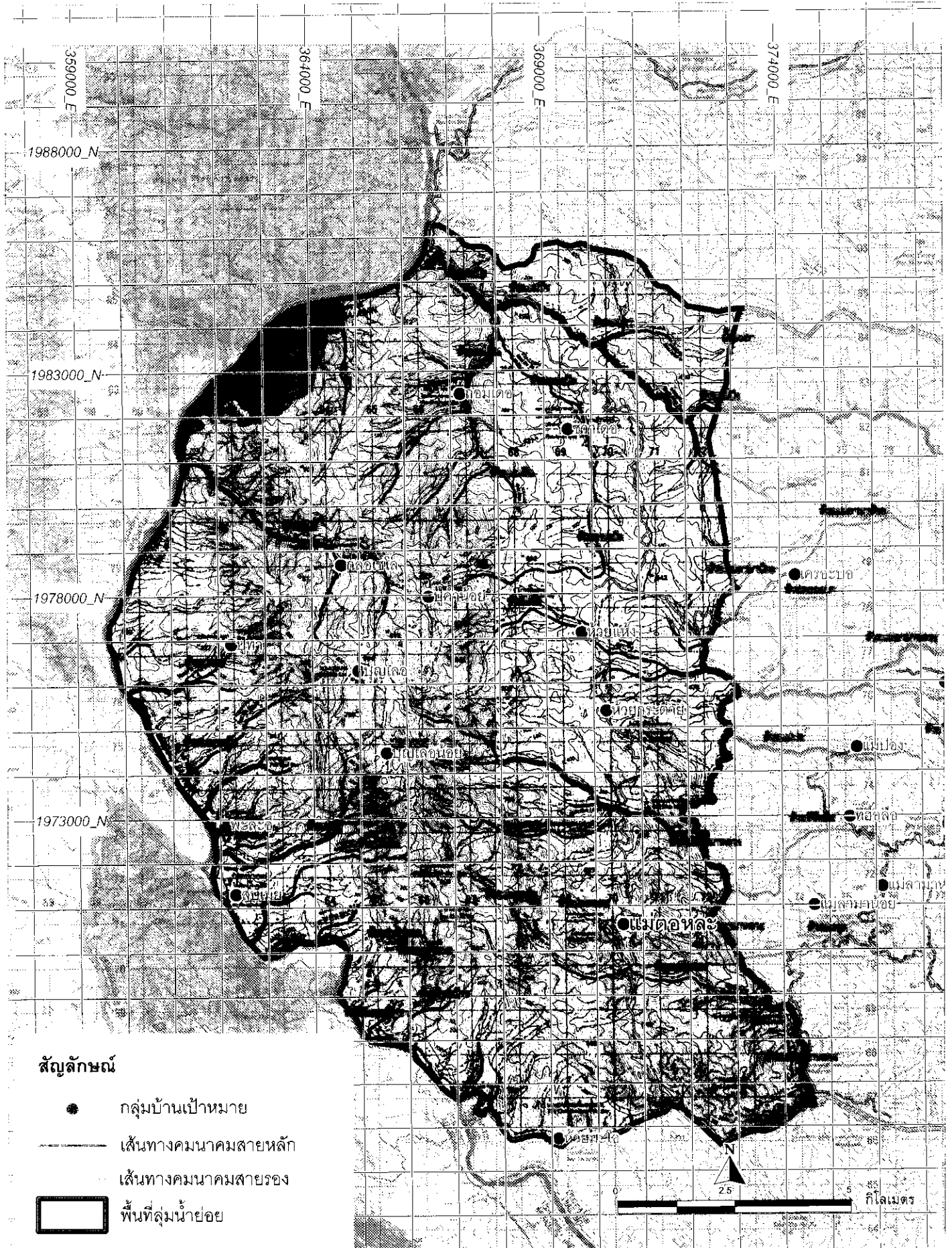
ภูมิปัญญาท้องถิ่นและความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อฟื้นฟูแหล่งอาหาร สมุนไพร และยารักษาโรค
ของชุมชน

2) ด้านการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เน้นการฟื้นฟูป่าต้นน้ำลำธารโดย
การมีส่วนร่วมของชุมชน และการปลูกป่าใช้สอยสำหรับชุมชน (ป่าชาวบ้าน) การจัดทำระบบอนุรักษ์
ดินและน้ำ และการปลูกหญ้าแฝกการสำรวจและวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน การกำหนดเขตการใช้
ประโยชน์ที่ดินโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน และจัดทำฐานข้อมูลการใช้ที่ดินบนพื้นที่สูง
(GIS)

3) ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน เน้นการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคและน้ำ
เพื่อการเกษตรตามความเหมาะสมของพื้นที่และการปรับปรุงเส้นทางคมนาคมขนส่งของชุมชน

4) ด้านการพัฒนาสังคมและการตลาด เน้นการพัฒนากลุ่มหรือองค์กรชุมชนเพื่อจัดการ
ด้านการตลาดผลผลิต การรวมกลุ่มของเกษตรกรและองค์กรของเกษตรกร การพัฒนาเยาวชนเพื่อเป็น
ฐานการพัฒนาในอนาคต และการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาไทย

แผนที่ภูมิประเทศ โครงการขยายผลโครงการหลวงแม่สามแลบ

สรุปกิจกรรมและงบประมาณ พ.ศ. 2551 - 2554 จำแนกตามแนวทางการพัฒนาและหน่วยงาน

โครงการขยายผลโครงการหลวงแม่สามแลบ อำเภอสามเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน	หน่วยงาน	จำนวนโครงการ/ กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)				รวม (บาท)
				ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	
1. ด้านการวิจัยและพัฒนา อาชีพของเกษตรกร	1. แผนงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง	3	214,706	254,706	454,706	454,706	1,378,824
		2. กรมปศุสัตว์	1	30,000	-	-	-	30,000
	2. แผนงานส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้จาก โครงการหลวงและการพัฒนาต่อยอด ภูมิปัญญาท้องถิ่น	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	7	170,000	187,000	205,700	226,270	788,970
		2. กรมปศุสัตว์	7	53,110	63,110	296,110	53,110	465,440
	3. แผนงานส่งเสริมการเกษตร	1. กรมส่งเสริมการเกษตร	10	125,000	125,000	125,000	125,000	500,000
		2. กรมพัฒนาที่ดิน	2	68,600	3,600	3,600	3,600	79,400
2. ด้านการฟื้นฟูและ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	1. แผนงานการกำหนดเขตการใช้ ประโยชน์ที่ดิน	1. กรมป่าไม้	2	1,683,625	60,000	-	-	1,743,625
	2. แผนงานฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธาร	1. กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช	8	5,967,900	6,257,900	5,687,900	1,530,000	19,443,700
		2. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	1	30,000	33,000	36,300	39,930	139,230
		3. กรมป่าไม้	18	-	1,363,970	1,613,970	1,663,970	4,641,910
	3. แผนงานการพัฒนาและจัด ระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และการปลูกหญ้าแฝก	1. กรมพัฒนาที่ดิน	6	405,950	1,904,250	2,125,250	136,250	4,571,700
		2. กรมประมง	3	30,000	30,000	33,000	33,000	126,000
3. ด้านการพัฒนาปัจจัย พื้นฐาน	1. แผนงานการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร และอุปโภคบริโภค	1. กรมทรัพยากรน้ำ	6	-	10,700,000	1,500,000	1,500,000	13,700,000
		2. กรมทรัพยากรน้ำบาดาล	3	620,000	-	-	600,000	1,220,000
		3. กรมพัฒนาที่ดิน	2	172,000	2,422,500	1,529,000	-	4,123,500
		4. กรมชลประทาน	1	-	10,000,000	6,000,000	-	16,000,000
	2. การปรับปรุงเส้นทางคมนาคมขนส่ง	1. กรมพัฒนาที่ดิน	2	493,000	3,480,200	2,257,300	1,048,900	7,279,400

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน	หน่วยงาน	จำนวนโครงการ/ กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)				รวม (บาท)
				ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	
4. ด้านการพัฒนาสังคม และตลาด	1. โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็ง ของชุมชนและองค์กรชุมชน 2. การสนับสนุนกิจกรรมเสริมสร้าง ความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพและการตลาด 3. การส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์	1. สำนักบริการวิชาการการศึกษานอกโรงเรียน	2	32,000	32,000	32,000	32,000	128,000
		2. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	2	90,000	99,000	108,900	119,790	417,690
		1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	1	10,000	11,000	12,100	13,310	46,410
		2. กรมส่งเสริมสหกรณ์	5	137,300	144,530	152,483	161,242	595,555
5. ด้านการบริหารจัดการ	1. การประสานงานและการปฏิบัติงาน สนับสนุน 2. การติดตาม/ประเมินผล	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	2	256,100	281,710	309,800	340,780	1,188,390
		2. กรมป่าไม้	1	350,000	350,000	350,000	350,000	1,400,000
		3. กรมปศุสัตว์	1	4,000	4,000	4,000	4,000	16,000
		4. กรมส่งเสริมการเกษตร	1	100,000	100,000	100,000	100,000	400,000
	รวมงบประมาณ		97	11,043,291	37,907,476	22,937,119	8,535,858	80,423,744

จังหวัดน่าน

1. โครงการขยายผลโครงการหลวงจำเริญแก
อำเภอสองแคว จังหวัดน่าน
2. โครงการขยายผลโครงการหลวงโป่งคำ
อำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน
3. โครงการขยายผลโครงการหลวงสะเนียน
อำเภอเมือง จังหวัดน่าน

โครงการขยายผลโครงการหลวงลำเวียงแก อำเภอสองแคว จังหวัดน่าน

1. สถานที่ตั้ง

มีพื้นที่รับผิดชอบ 3 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านลำเวียงแก หมู่ที่ 1, บ้านน้ำพัน หมู่ที่ 9 และบ้านผาหมี่ หมู่ที่ 10 ตำบลนาไร่หลวง อำเภอสองแคว จังหวัดน่าน อยู่ในเขตพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติดอยภูคา

2. ประชากร

มีจำนวนครัวเรือน 274 ครัวเรือน ประชากร 1,565 คน เป็นชาย 819 คน และหญิง 746 คน ส่วนใหญ่เป็นเผ่าม้ง

3. ปัญหา ความต้องการและแนวทางการพัฒนา

3.1 ปัญหา

- 1) ผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ ไม่ได้คุณภาพ มีต้นทุนการผลิตและการขนส่งสูง เนื่องจากพื้นที่ห่างไกลจากตลาด ส่งผลทำให้รายได้ของเกษตรกรลดลงมีหนี้สินเพิ่มมากขึ้น
- 2) ขาดความรู้ในด้านการเกษตรที่ถูกต้อง มีการใช้สารเคมีในปริมาณมาก และมีการตัดและเผาต่อซังพืชในฤดูแล้งมาก
- 3) ไม่มีเอกสารสิทธิ์ในพื้นที่ทำกิน พื้นที่มีความลาดชันและมีการชะล้างพังทลายของดินสูง ป่าไม้ถูกบุกรุกทำลาย และน้ำเพื่อการเกษตรและอุปโภคบริโภคไม่เพียงพอในช่วงฤดูแล้ง
- 4) ขาดการรวมกลุ่มด้านอาชีพต่างๆ ทำให้ไม่มีอำนาจต่อรองด้านราคาผลผลิต
- 5) ชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมอย่างรวดเร็ว มีค่านิยมในการดำเนินชีวิตที่สะดวกสบาย มีการทะเลาะวิวาทของกลุ่มวัยรุ่น มีการลักขโมย และขาดความสามัคคีกัน และยังมีสถานศึกษาในชุมชนไม่เพียงพอ

3.2 ความต้องการของชุมชน

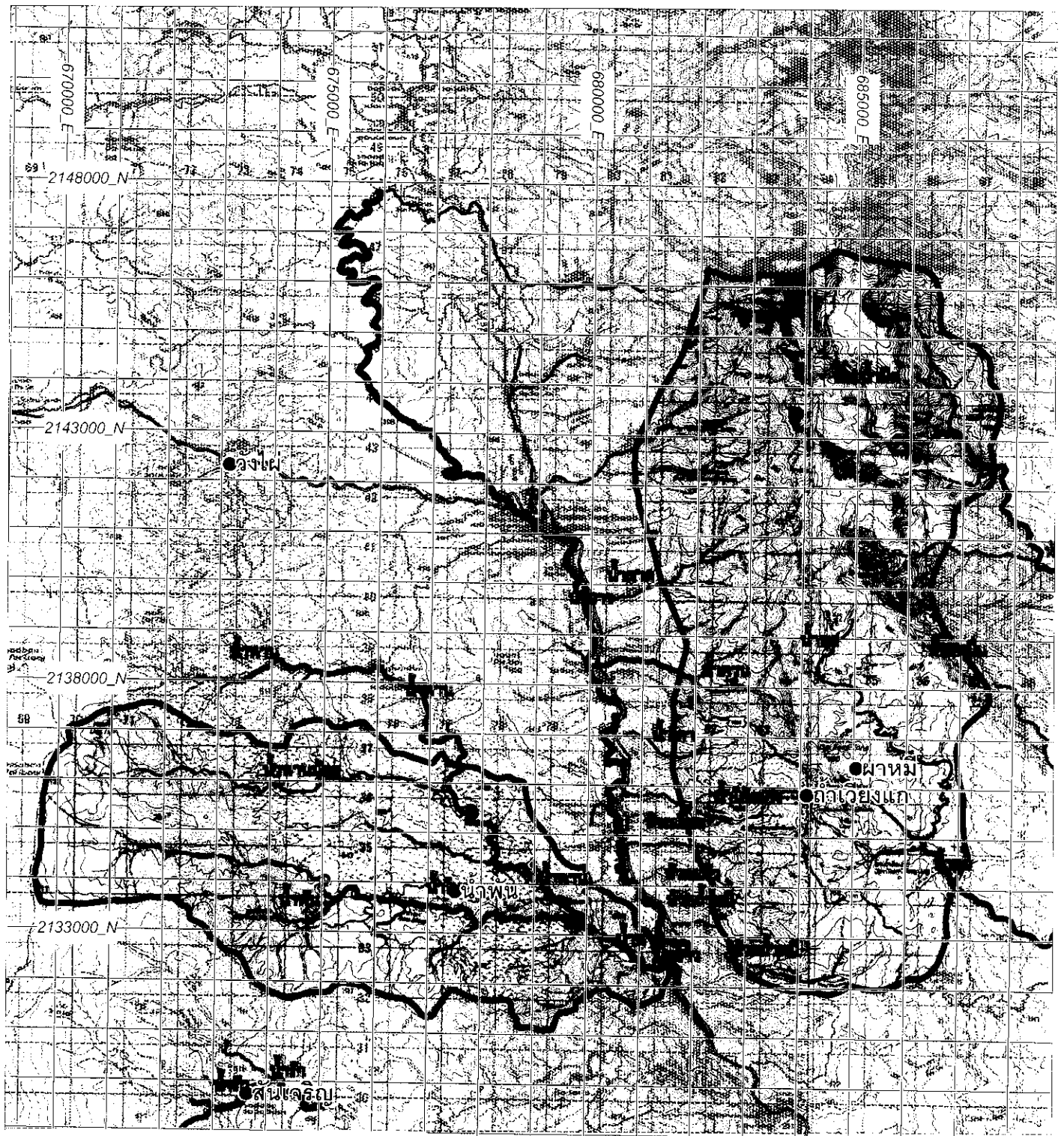
- 1) ต้องการเอกสารสิทธิ์การครอบครองที่ดินทำกิน
- 2) ต้องการแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและอุปโภคบริโภค
- 3) ต้องการระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และการปลูกหญ้าแฝก
- 4) การให้ความรู้การปลูกพืชที่เหมาะสมกับพื้นที่
- 5) การนำผลวิจัย/องค์ความรู้ไปปรับใช้ในพื้นที่
- 6) การจัดตั้งสถานศึกษา
- 7) การให้ความรู้เรื่องการปลูกพืชโดยไม่ใช้สารเคมี

- 8) การรวมกลุ่มการวางแผนการผลิต,การจัดตั้งสหกรณ์
- 9) การให้ความรู้อย่างต่อเนื่อง
- 10) ความรู้/ทักษะด้านการผลิต รวมถึงให้คำปรึกษา คำแนะนำด้านพันธุ์พืช/พันธุ์สัตว์ที่เหมาะสมกับพื้นที่และความต้องการของตลาด
- 11) ตลาดรองรับสินค้า

3.3 แนวทางการพัฒนา

- 1) ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพของเกษตรกร เน้นการวิจัยการปลูกข้าวโพดโดยไม่ไถพรวนและการปลูกข้าวโพดเหลื่อมด้วยการปลูกถั่ว ตลอดจนการทดสอบและสาธิตการปลูกไม้โตเร็วเพื่อเป็นไม้ใช้สอยและไม้เศรษฐกิจ
- 2) ด้านการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เร่งการกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนและการกำหนดมาตรการเพื่อควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดิน การจัดทำระบบการอนุรักษ์พื้นที่ทำกินที่มีความลาดชันสูง การปลูกป่าฟื้นฟูป่าต้นน้ำลำธารและการสร้างฝายต้นน้ำโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำและการปลูกหญ้าแฝก
- 3) ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน เร่งการสำรวจและพัฒนาแหล่งน้ำที่สามารถเก็บกักได้ในฤดูแล้งและการปรับปรุงเส้นทางเข้าหมู่บ้านน้ำพัน และเน้นการเพิ่มผลผลิตไม้ผลดั้งเดิม ส่งเสริมการปลูกป่าไม้ใช้สอยผสมผสานกับพืชท้องถิ่นในระบบวนเกษตร การส่งเสริมการปลูกและแปรรูปกล้วย การรณรงค์การลดการใช้สารเคมีเกษตรควบคู่กับการนำองค์ความรู้ของโครงการหลวงไปปรับปรุงเพื่อเพิ่มผลผลิตพืชที่เกษตรกรปลูกอยู่เดิม
- 4) ด้านการพัฒนาสังคมและการตลาด เน้นการส่งเสริมด้านวิสาหกิจชุมชนและการรวมกลุ่มของเกษตรกรและองค์กรของเกษตรกร การพัฒนาเยาวชนเพื่อเป็นฐานการพัฒนาในอนาคต และการส่งเสริมการพัฒนาสุขภาวะแบบ องค์กรร่วมของชุมชน

แผนที่ภูมิประเทศ โครงการขยายผลโครงการหลวงถ้ำเวียงแก้ว

สัญลักษณ์

- กลุ่มบ้านเป้าหมาย
- เส้นทางคมนาคมสายหลัก
- เส้นทางคมนาคมสายรอง
- พื้นที่ลุ่มน้ำย่อย

สรุปกิจกรรมและงบประมาณ พ.ศ. 2551 - 2554 จำแนกตามแนวทางการพัฒนาและหน่วยงาน

โครงการขยายผลโครงการหลวงถั่วเขียวแก อำเภอสองแคว จังหวัดน่าน

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน	หน่วยงาน	จำนวนโครงการ/ กิจกรรม	งบประมาณ				รวม (บาท)
				ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	
1. ด้านการวิจัยและพัฒนา อาชีพของเกษตรกร	1. แผนงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน	1. กรมปศุสัตว์	1	30,000	-	-	-	30,000
		2. กรมพัฒนาที่ดิน	1	36,000	36,000	36,000	36,000	144,000
		3. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	3	564,706	664,706	464,706	464,706	2,158,824
	2. แผนงานส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้จาก โครงการหลวงและการพัฒนาต่อยอด ภูมิปัญญาท้องถิ่น	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	7	408,300	449,130	493,950	543,270	1,894,650
		1. กรมส่งเสริมการเกษตร	5	375,000	375,000	375,000	375,000	1,500,000
	3. แผนงานส่งเสริมการเกษตร	2. กรมประมง	1	25,000	25,000	25,000	25,000	100,000
		3. กรมปศุสัตว์	2	95,220	105,220	95,220	95,220	390,880
		4. กรมพัฒนาที่ดิน	2	71,000	6,000	6,000	6,000	89,000
2. ด้านการฟื้นฟูและ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	1. แผนงานการกำหนดเขตการใช้ ประโยชน์ที่ดิน	1. กรมป่าไม้	1	1,103,125	60,000	60,000	-	1,223,125
	2. แผนงานฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธาร	2. กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช	10	2,855,500	1,945,500	1,795,500	490,000	7,086,500
		3. กรมป่าไม้	4	-	1,363,970	1,613,970	1,663,970	4,641,910
		4. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	1	40,000	44,000	48,400	53,240	185,640
	3. แผนงานการพัฒนาและจัดระบบอนุรักษ์ ดินและน้ำ และการปลูกหญ้าแฝก	5. กรมพัฒนาที่ดิน	5	837,500	3,189,500	3,189,500	3,040,000	10,256,500
		6. กรมประมง	3	50,000	50,000	50,000	50,000	200,000
3. ด้านการพัฒนาปัจจัย พื้นฐาน	1. แผนงานการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร และอุปโภคบริโภค	1. กรมทรัพยากรน้ำ	1	-	2,000,000	-	-	2,000,000
		2. กรมพัฒนาที่ดิน	2	258,000	2,465,500	2,465,500	2,293,500	7,482,500
		3. กรมชลประทาน	1	9,140,000	-	-	-	9,140,000
		4. กรมทรัพยากรน้ำบาดาล	3	-	660,000	1,200,000	600,000	2,460,000

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน	หน่วยงาน	จำนวนโครงการ/ กิจกรรม	งบประมาณ				รวม (บาท)
				ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	
3. ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน (ต่อ)	2. การปรับปรุงเส้นทางคมนาคมขนส่ง	1. กรมพัฒนาที่ดิน	2	406,000	3,028,250	3,028,250	2,098,000	8,560,500
4. ด้านการพัฒนาสังคมและตลาด	1. แผนงานการพัฒนาองค์กรของชุมชนเพื่อพึ่งตนเองและการตลาด	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	2	110,000	121,000	133,100	146,410	510,510
		2. กรมปศุสัตว์	1	-	-	30,000	-	30,000
	2. แผนงานการสนับสนุนกิจกรรมเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพและการตลาด	3. สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน	2	32,000	32,000	32,000	32,000	128,000
		1. กรมส่งเสริมสหกรณ์	5	154,600	163,560	173,416	184,259	675,835
	3. แผนการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์	2. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	1	20,000	22,000	24,200	26,620	92,820
5. ด้านการบริหารจัดการ	1. การประสานงานและการปฏิบัติงานสนับสนุน	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	2	707,300	778,030	855,800	941,380	3,282,510
	2. การติดตาม/ประเมินผล	2. กรมปศุสัตว์	1	4,000	4,000	4,000	4,000	16,000
		3. กรมป่าไม้	1	400,000	400,000	400,000	400,000	1,600,000
		4. กรมส่งเสริมการเกษตร	1	100,000	100,000	100,000	100,000	400,000
	รวมงบประมาณ		71	17,823,251	18,088,366	16,699,512	13,668,575	66,279,704

โครงการขยายผลโครงการหลวงโป่งคำ อำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน

1. สถานที่ตั้ง

ตั้งอยู่ในหมู่ที่ 5 ตำบลคู่พงษ์ อำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน อยู่ในเขตพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ

2. จำนวนประชากร

มีจำนวน 850 ครัวเรือน ประชากรจำนวน 3,566 คน แยกเป็นชาย 1,856 คน หญิง 1,710 คน

3. ปัญหา ความต้องการและแนวทางการพัฒนา

3.1 ปัญหา

- 1) ผลผลิตต่อไร่ต่ำ ไม่มีคุณภาพ ราคาผลผลิตตกต่ำ และไม่มีตลาดรองรับผลผลิต
- 2) มีการใช้สารเคมีมาก ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ มีการชะล้างพังทลายของหน้าดินสูง และมีการทำลายป่า
- 3) ขาดการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อใช้ในการเกษตรในฤดูแล้ง
- 4) ชาวชนมีระดับการศึกษาต่ำทำให้มีการมั่วสุมเสพสิ่งเสพติด และขาดความอบอุ่นในครอบครัว เนื่องจากพ่อแม่ไปทำงานต่างจังหวัด

3.2 ความต้องการของชุมชน

- 1) กำหนดขอบเขตพื้นที่ป่าไม้และพื้นที่เกษตร โดยชุมชนมีส่วนร่วม
- 2) การส่งเสริมการปลูกป่าใช้สอยและป่าเศรษฐกิจ เช่น ไม้สัก ไม้จันทน์ และไม้ท้องถิ่น
- 3) ต้องการแหล่งเก็บกักน้ำเพื่อใช้ในการเกษตร
- 4) การให้ความรู้เรื่องการใช้ประโยชน์ที่ดิน การวางแผนการจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ
- 5) รวบรวมและศึกษาพืชผักท้องถิ่นและสมุนไพรเพื่อส่งเสริมให้เป็นพืชเศรษฐกิจ
- 6) พัฒนาการเลี้ยงสัตว์เพื่อเป็นรายได้เสริมแก่ครัวเรือน
- 7) การพัฒนาความรู้และทักษะในด้านการเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเพาะปลูกพืชชนิดใหม่ที่สามารถสร้างรายได้
- 8) การรณรงค์การลดการใช้สารเคมี และการให้ความรู้การปลูกพืชปลอดภัย
- 9) การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากองค์ความรู้ท้องถิ่น รวมทั้งการพัฒนาต่อยอดเชิงการค้า
- 10) การแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่า
- 11) การพัฒนาระบบตลาด

3.3 แนวทางการพัฒนา

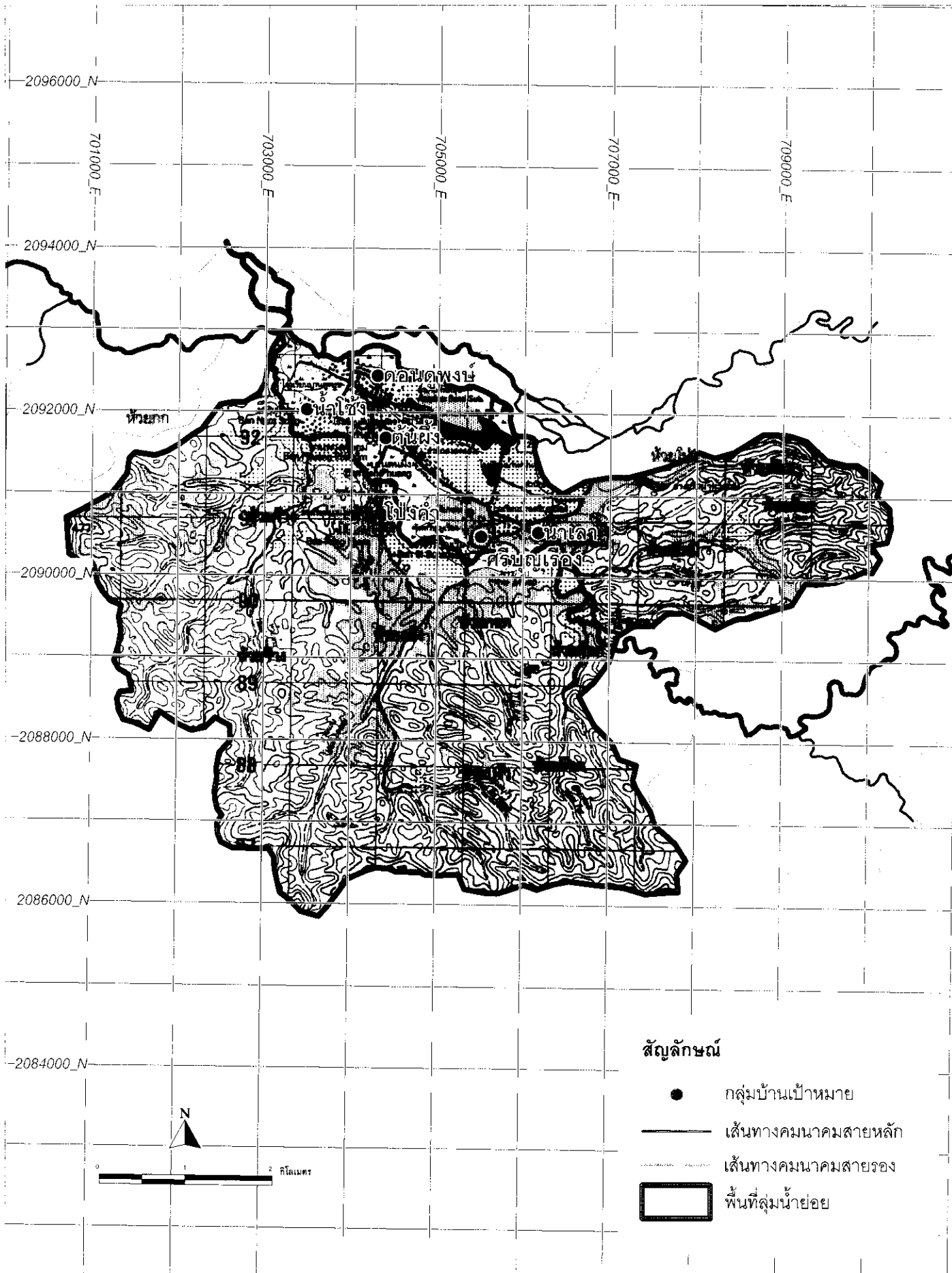
1) ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพของเกษตรกร เน้นส่งเสริมการวิจัยแบบมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของสภาพป่ารอบชุมชนบนพื้นที่สูงสำหรับใช้ประโยชน์ด้านแหล่งอาหาร สมุนไพร ยา และพลังงาน การศึกษาและทดสอบเทคโนโลยีโครงการหลวงในการผลิตพืช-สัตว์โดย การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในพื้นที่ การวิจัยการเลี้ยงสัตว์ท้องถิ่น การทดสอบชนิดไม้ที่เหมาะสมใน การปลูกเพื่อฟื้นฟูป่าพื้นที่ต้นน้ำเสื่อมโทรมในจังหวัดน่าน และการศึกษาระบบการปลูกข้าวโพดเหลือง ด้วยพืชตระกูลถั่วโดยวิธีการไม่ไถพรวนบนพื้นที่ลาดชัน และเน้นการส่งเสริมการเพาะปลูกพืชผัก ท้องถิ่นและพืชสมุนไพรเพื่อการใช้ประโยชน์ในครัวเรือนและการผลิตเชิงการค้า การส่งเสริมการเลี้ยง สัตว์โดยเฉพาะ โคพันธุ์ขุนาน ไก่พันธุ์ ขุนาน และกระต่าย เพื่อสร้างรายได้แก่ครัวเรือน การถ่ายทอดความรู้การเพิ่มผลผลิตข้าวเพื่อการบริโภคในครัวเรือนและการจำหน่ายในตลาดชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้าวพันธุ์พื้นเมือง เช่น ข้าวหอมมะลิและข้าวเจ้าแม่จัน ข้าวเก่า ข้าวชาวลาว ข้าวแพร่แดง

2) ด้านการฟื้นฟูป่าทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เร่งการสำรวจและวางแผนการใช้ ประโยชน์ที่ดินกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน จัดทำ ฐานข้อมูลการใช้ที่ดินบนพื้นที่สูง (GIS) การอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าของชุมชนโดยกระบวนการมีส่วนร่วม การส่งเสริม การรวมกลุ่มภายในชุมชนเพื่อการปลูกป่าใช้สอยและป่าเศรษฐกิจเพื่อสร้างรายได้ และเป็น อาหารสัตว์ เช่น ฝั่ จามจุรีเสี้ยว และไม้ท้องถิ่น และการจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และการปลูก หลัหญ้าแฝก

3) ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน เน้นการพัฒนาระบบน้ำประปาของหมู่บ้านพร้อมระบบ บริหารจัดการและการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรให้สามารถใช้ได้ตลอดปีและเสริมสร้างความ เข้มแข็งของชุมชนด้านการบริหารจัดการ

4) ด้านการพัฒนาสังคมและการตลาด ส่งเสริมการสร้าง ความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพและ กลุ่มพึ่งตนเอง เช่น กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มผู้ปลูกไม้ผล กลุ่มผู้ปลูกผัก กลุ่มเลี้ยงสัตว์ กลุ่มหัตถกรรมต่าง ๆ ส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อผลิตผักอินทรีย์จำหน่ายในตลาดชุมชนและในตัวเมืองจังหวัดน่าน ส่งเสริมการรวมกลุ่มภายในชุมชนเพื่อการปลูกป่าใช้สอยและป่าเศรษฐกิจ ส่งเสริมการสืบทอด องค์ความรู้ของหมอพื้นบ้าน การพัฒนาคุณภาพผลผลิตและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว การพัฒนา ระบบตลาดโดย การมีส่วนร่วมของชุมชนและองค์กรชุมชน

แผนที่ภูมิประเทศ โครงการขยายผลโครงการหลวงไปคำ

สรุปกิจกรรมและงบประมาณ พ.ศ. 2551 - 2554 จำแนกตามแนวทางการพัฒนาและหน่วยงาน

โครงการขยายผลโครงการหลวงโป่งคำ อำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน	หน่วยงาน	จำนวนโครงการ/ กิจกรรม	งบประมาณ				รวม (บาท)
				ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	
1. ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพของเกษตรกร	1. แผนงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน	1. กรมปศุสัตว์	1	30,000	-	-	-	30,000
		2. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	3	414,706	454,706	254,706	254,706	1,378,824
		3. กรมพัฒนาที่ดิน	1	36,000	36,000	36,000	36,000	144,000
	2. แผนงานส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้จากโครงการหลวงและการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	7	320,000	352,000	387,200	425,920	1,485,120
		1. กรมส่งเสริมการเกษตร	5	750,000	750,000	750,000	750,000	3,000,000
	3. แผนงานส่งเสริมการเกษตร	2. กรมประมง	1	25,000	25,000	25,000	25,000	100,000
		3. กรมปศุสัตว์	5	84,220	105,220	84,220	95,220	368,880
		4. กรมพัฒนาที่ดิน	2	71,000	6,000	6,000	6,000	89,000
		2. ด้านการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	1. กรมป่าไม้	1	1,009,677	60,000	60,000	-
	2. ด้านการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	2. แผนงานฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธาร	1. กรมป่าไม้	4	-	1,329,970	1,579,970	1,629,970
2. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)			1	30,000	33,000	36,300	39,930	139,230
3. แผนงานการพัฒนาและจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และการปลูกหญ้าแฝก		1. กรมพัฒนาที่ดิน	5	644,450	2,092,050	1,820,550	1,760,750	6,317,800
		2. กรมประมง	1	50,000	50,000	50,000	50,000	200,000
		3. ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน	1. แผนงานการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและอุปโภคบริโภค	1. กรมทรัพยากรน้ำ	1	-	20,000,000	-
3. ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน	1. แผนงานการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและอุปโภคบริโภค	2. กรมพัฒนาที่ดิน	2	258,000	3,230,000	2,465,500	2,293,500	8,247,000
		3. กรมทรัพยากรน้ำบาดาล	1	-	600,000	-	-	600,000
		2. การปรับปรุงเส้นทางคมนาคมขนส่ง	1. กรมพัฒนาที่ดิน	2	246,500	1,295,400	1,295,400	1,048,900

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน	หน่วยงาน	จำนวนโครงการ/ กิจกรรม	งบประมาณ				รวม (บาท)
				ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	
4. ด้านการพัฒนาสังคม และตลาด	1. แผนงานการพัฒนาองค์กรของชุมชนเพื่อ พึ่งตนเองและการตลาด	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	2	160,000	176,000	193,600	212,960	742,560
	2. แผนงานการสนับสนุนกิจกรรมเสริมสร้าง ความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพและการตลาด	2 สำนักบริหารงานการศึกษา นอกโรงเรียน	2	32,000	32,000	32,000	32,000	128,000
	3. แผนการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์	1. กรมส่งเสริมสหกรณ์	5	137,300	144,530	152,483	161,242	595,555
		2. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	1	30,000	33,000	36,300	39,930	139,230
5. ด้านการบริหารจัดการ	1. การประสานงานและการปฏิบัติงาน สนับสนุน	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	1	667,300	733,940	807,300	888,030	3,096,570
	2. การติดตาม/ประเมินผล	2. กรมปศุสัตว์	1	4,000	4,000	4,000	4,000	16,000
		3. กรมป่าไม้	1	300,000	300,000	300,000	300,000	1,200,000
		4. กรมส่งเสริมการเกษตร	1	100,000	100,000	100,000	100,000	400,000
	รวมงบประมาณ		57	5,400,153	31,942,816	10,476,529	10,154,058	57,973,556

โครงการขยายผลโครงการหลวงสะเนียน อำเภอเมือง จังหวัดน่าน

1. สถานที่ตั้ง

มีพื้นที่รับผิดชอบครอบคลุม 4 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านละบ้ายา หมู่ที่ 10, บ้านห้วยเฮือ หมู่ที่ 11, บ้านห้วยระพี หมู่ที่ 15 และบ้านสมุนใหม่ หมู่ที่ 16 ตำบลสะเนียน อำเภอเมือง จังหวัดน่าน อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติน้ำยาว น้ำสวด และเขตอุทยานแห่งชาตินันทบุรี

2. ประชากร

มีจำนวน 423 ครัวเรือน จำนวน 2,637 คน แยกเป็นชาย 1,266 คน และหญิง 1,371 คน เป็นชาวเขาเผ่าเย้า

3. ปัญหา ความต้องการและแนวทางการพัฒนา

3.1 ปัญหา

- 1) ผลผลิตตกต่ำ ไม่มีคุณภาพ ส่งผลให้จำหน่ายได้ในราคาถูก
- 2) ขาดความรู้ด้านการผลิตพืชที่ถูกต้องและเหมาะสม
- 3) การศึกษาของคนในชุมชนโดยเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานบังคับ ประเพณีวัฒนธรรมในชุมชนขาดการสืบทอด เกิดการแข่งขันทางด้านวัตถุนิยม มีการทะเลาะวิวาทของกลุ่มวัยรุ่น มีหนี้สินมากทั้งในระบบและนอกระบบ คนบางส่วนออกไปรับจ้างและค้าขายอยู่ต่างจังหวัด
- 4) ขาดการพัฒนาระบบน้ำเพื่อการเกษตร และน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคไม่สะอาด เนื่องจากเป็นระบบประปาภูเขาซึ่งไม่มีถังดักตะกอน การแผ้วถางป่าทำไร่เลื่อนลอยเพื่อปลูกข้าวโพดเกิดการชะล้างพังทลายของหน้าดิน และไม่มีการสำรวจและจัดทำแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน

3.2 ความต้องการของชุมชน

- 1) กำหนดขอบเขตพื้นที่ป่าไม้และพื้นที่เกษตร โดยชุมชนมีส่วนร่วม
- 2) การส่งเสริมการปลูกป่าใช้สอยและป่าเศรษฐกิจ เช่น ไม้สัก กฤษณา และการบูร
- 3) ระบบชลประทานที่สามารถนำน้ำจากแหล่งที่มีอยู่มาใช้ประโยชน์ในการเพาะปลูกพืชได้ตลอดปี
- 4) น้ำบาดาลสำหรับอุปโภคบริโภคพร้อมระบบกรองน้ำที่ได้มาตรฐาน
- 5) การให้ความรู้เรื่องการวางแผนการจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ
- 6) การปลูกพืชผักสวนครัวที่ใช้ระบบเกษตรอินทรีย์

- 7) ความรู้ด้านการดูแลรักษาและจัดการสวนไม้ผล
- 8) การพัฒนาการเลี้ยงสัตว์เพื่อเป็นรายได้
- 9) ต้องการความรู้เรื่องการดูแลไม้ผลและเสาวรศ
- 10) ต้องการพืชใหม่ที่สร้างรายได้แก่ครัวเรือน
- 11) การพัฒนางานหัตถกรรมให้มีมาตรฐานและคุณภาพตรงตามความต้องการของตลาด
- 12) การพัฒนากิจกรรมของศูนย์เรียนรู้และถ่ายทอดวัฒนธรรมชนเผ่าเย้า (เมี่ยน)
- 13) ตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร

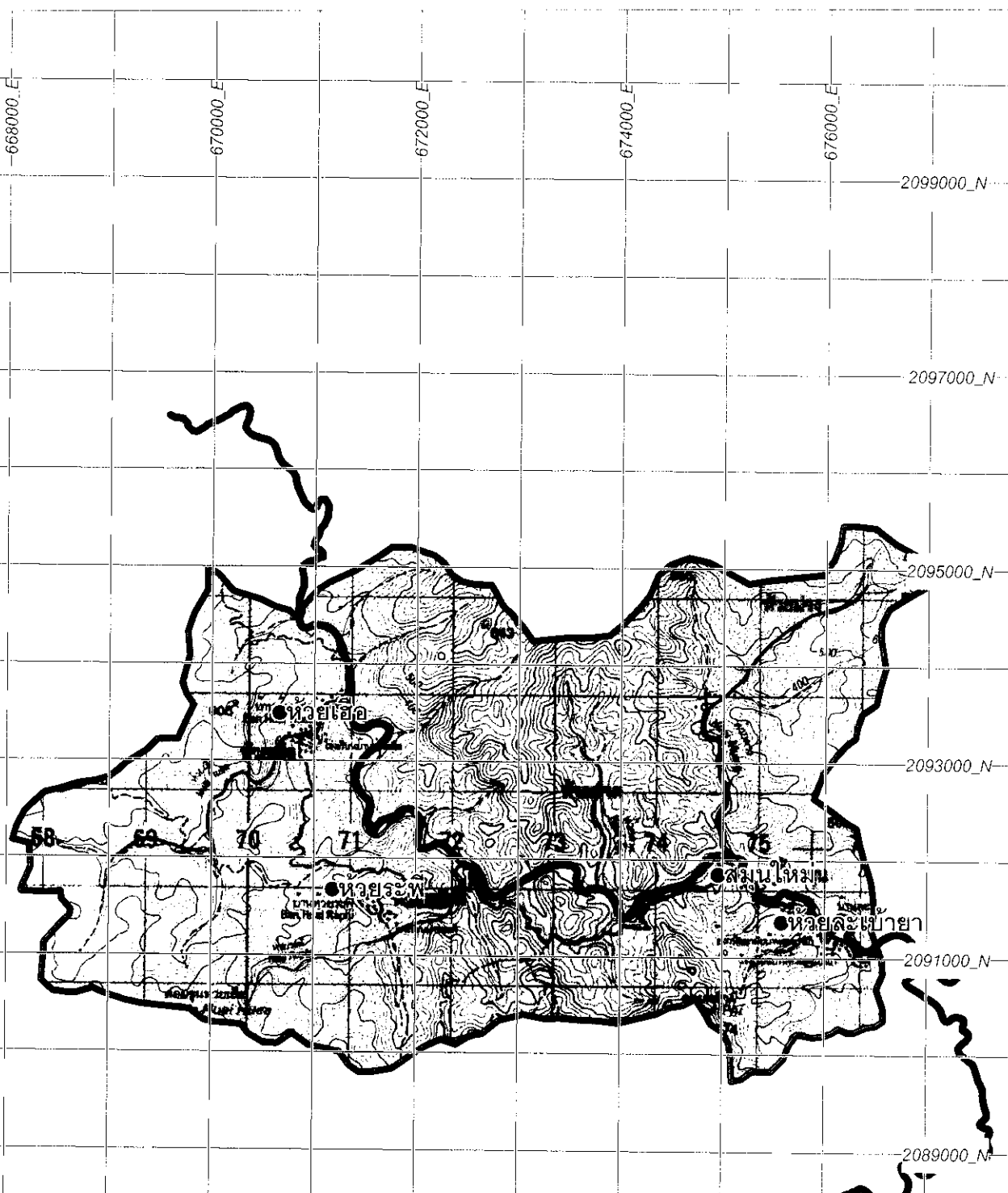
3.3 แนวทางการพัฒนา

1) ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพของเกษตรกร เน้นการวิจัยแบบมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของสภาพป่ารอบชุมชนบนพื้นที่สูงสำหรับใช้ประโยชน์ด้านแหล่งอาหาร สมุนไพร และพลังงาน การศึกษาและทดสอบเทคโนโลยีโครงการหลวงในการผลิตพืช-สัตว์โดยการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในพื้นที่ การรวบรวมและศึกษา ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านหัตถกรรมของชนเผ่าบนพื้นที่สูง และเร่งการพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรในการผลิตไม้ผลเชิงการค้า และการผลิตผักอินทรีย์ การรณรงค์การลดการใช้สารเคมีเกษตร การส่งเสริมและพัฒนางานหัตถกรรม และอาชีพนอกภาคการเกษตร

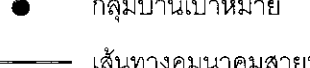
2) ด้านการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เร่งการสำรวจและวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินการกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน การจัดทำฐานข้อมูลการใช้ที่ดินบนพื้นที่สูง (GIS) การอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าของชุมชน โดยกระบวนการมีส่วนร่วม และการจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และการปลูกหญ้าแฝก

3) ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน เร่งการพัฒนาระบบน้ำประปาของหมู่บ้านพร้อมระบบบริหารจัดการและการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรให้สามารถใช้ได้ตลอดปีและเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้านการบริหารจัดการ

4) ด้านการพัฒนาสังคมและการตลาด ส่งเสริมการรวมกลุ่มภายในชุมชนเพื่อการปลูกป่าใช้สอยและป่าเศรษฐกิจ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยกระบวนการรวมกลุ่ม และการพัฒนาระบบตลาดโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนและองค์กรชุมชน

แผนที่ภูมิประเทศ โครงการขยายผลโครงการหลวงสะเนียน

สัญลักษณ์

-
- กลุ่มบ้านเป้าหมาย
- เส้นทางคมนาคมสายหลัก
- เส้นทางคมนาคมสายรอง
- พื้นที่ลุ่มน้ำย่อย

สรุปกิจกรรมและงบประมาณ พ.ศ. 2551 - 2554 จำแนกตามแนวทางการพัฒนาและหน่วยงาน

โครงการขยายผลโครงการหลวงสะเนียน อำเภอเมือง จังหวัดน่าน

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน	หน่วยงาน	จำนวนโครงการ/ กิจกรรม	งบประมาณ				รวม (บาท)
				ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	
1. ด้านการวิจัยและพัฒนา อาชีพของเกษตรกร	1. แผนงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน	1. กรมปศุสัตว์	1	30,000	-	-	-	30,000
		2. กรมพัฒนาที่ดิน	1	24,000	24,000	24,000	24,000	96,000
		3. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	3	614,706	734,706	534,706	534,706	2,418,824
	2. แผนงานส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้จาก โครงการหลวงและการพัฒนาต่อยอด ภูมิปัญญาท้องถิ่น	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	8	330,200	363,220	399,500	439,450	1,532,370
		1. กรมส่งเสริมการเกษตร	5	500,000	500,000	500,000	500,000	2,000,000
		2. กรมประมง	1	25,000	25,000	25,000	25,000	100,000
	3. แผนงานส่งเสริมการเกษตร	3. กรมปศุสัตว์	5	95,220	105,220	95,220	95,220	390,880
		4. กรมพัฒนาที่ดิน	2	68,600	3,600	3,600	3,600	79,400
2. ด้านการฟื้นฟูและ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	1. แผนงานการกำหนดเขตการใช้ ประโยชน์ที่ดิน	1. กรมป่าไม้	1	477,375	60,000	60,000	-	597,375
	2. แผนงานฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธาร	1. กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช	10	3,737,600	2,670,600	2,470,600	722,000	9,600,800
		1. กรมป่าไม้	4	-	1,363,970	1,613,970	1,663,970	4,641,910
		2. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	1	30,000	33,000	36,300	39,930	139,230
	3. แผนงานการพัฒนาและจัดระบบอนุรักษ์ ดินและน้ำ และการปลูกหญ้าแฝก	1. กรมพัฒนาที่ดิน	5	735,400	3,720,700	1,851,700	1,762,000	8,069,800
		2. กรมประมง	3	50,000	50,000	50,000	50,000	200,000
3. ด้านการพัฒนาปัจจัย พื้นฐาน	1. แผนงานการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร และอุปโภคบริโภค	1. กรมทรัพยากรน้ำ	1	-	2,500,000	-	-	2,500,000
		2. กรมทรัพยากรน้ำบาดาล	3	220,000	660,000	1,200,000	600,000	2,680,000
		3. กรมพัฒนาที่ดิน	2	258,000	2,551,500	2,551,500	2,293,500	7,654,500
	2. การปรับปรุงเส้นทางคมนาคมขนส่ง	1. กรมพัฒนาที่ดิน	2	333,500	1,907,000	1,907,000	1,573,500	5,721,000

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน	หน่วยงาน	จำนวนโครงการ/ กิจกรรม	งบประมาณ				รวม (บาท)
				ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	
4. ด้านการพัฒนาสังคม และตลาด	1. แผนงานการพัฒนาองค์กรของชุมชนเพื่อ พึ่งตนเองและการตลาด	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	2	160,000	176,000	193,600	212,960	742,560
	2. แผนงานการสนับสนุนกิจกรรมเสริมสร้าง ความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพและการตลาด	2. สำนักบริหารงานการศึกษา นอกโรงเรียน	2	32,000	32,000	32,000	32,000	128,000
	3. แผนการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์	1. กรมส่งเสริมสหกรณ์	5	137,300	144,530	152,483	161,242	595,555
		2. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	1	30,000	33,000	36,300	39,930	139,230
5. ด้านการบริหารจัดการ	1. การประสานงานและการปฏิบัติงาน สนับสนุน	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	1	667,300	733,940	807,300	888,030	3,096,570
	2. การติดตาม/ประเมินผล	2. กรมปศุสัตว์	1	4,000	4,000	4,000	4,000	16,000
		3. กรมป่าไม้	1	300,000	300,000	300,000	300,000	1,200,000
		4. กรมส่งเสริมการเกษตร	1	100,000	100,000	100,000	100,000	400,000
	รวมงบประมาณ		57	5,400,153	31,942,816	10,476,529	10,154,058	57,973,556

จังหวัดกำแพงเพชร

1. โครงการขยายผลโครงการหลวงคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร
(อำเภอคลองลาน, อำเภอขาณุวรลักษบุรี, อำเภอปางศิลาทอง)

โครงการขยายผลโครงการหลวงคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร

1. สถานที่ตั้ง

ตั้งอยู่ในพื้นที่ 4 ตำบล 3 อำเภอ ในจังหวัดกำแพงเพชร คือ ตำบลหินตาดและตำบลปางตาไว อำเภอปางศิลาทอง ตำบลปางมะค่า อำเภอบางบาล และตำบลคลองลานพัฒนา อำเภอคลองลาน อยู่ในเขตพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติคลองลาน และอุทยานแห่งชาติแม่วง

2. ประชากร

มีจำนวน 537 ครัวเรือน ประชากร 2,180 คน แยกเป็นชาย 1,093 คน หญิง 1,087 คน เป็นชาวเขาเผ่าเย้า (เมี่ยน) เผ่ามูเซอ (ลาหู่) เผ่ากะเหรี่ยง และชาวไทย

3. ปัญหาความต้องการ และแนวทางการพัฒนา

3.1 ปัญหา

- 1) เกษตรกรส่วนใหญ่มีความยากจน เพราะลงทุนทำการเกษตรสูง ขณะที่ได้รับผลผลิตตอบแทนน้อย ราคาถูก เนื่องจากเกษตรกรไม่สามารถกำหนดราคาสินค้าได้เอง
- 2) มีการใช้สารเคมีในปริมาณมากเนื่องจากขาดความรู้ทางวิชาการที่เหมาะสมในการผลิต
- 3) เกษตรกรส่วนใหญ่มีรายจ่ายมากกว่ารายรับ จึงมีหนี้สินมากทั้งในและนอกระบบ
- 4) เด็กหลายคนไม่ได้รับโอกาสทางการศึกษาเพราะครอบครัวไม่สามารถรับภาระค่าใช้จ่ายได้ต้องออกจากการศึกษากลางคันเพื่อมาช่วยครอบครัวทำงาน
- 5) มีหลายครอบครัวอพยพโยกย้ายเข้าสู่เมืองใหญ่หลังจากการเก็บเกี่ยวเพื่อขายแรงงานหาค่าใช้จ่ายในครอบครัวและเพื่อให้บุตรได้เรียนต่อบ้าง ในชุมชนจึงเหลือเพียงเด็กและคนชราอยู่เฝ้าบ้านเท่านั้น
- 6) ไม่มีแหล่งน้ำและระบบการกระจายน้ำไปยังแปลงเกษตร
- 7) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ไม่เหมาะสมกับการทำการเกษตร

3.2 ความต้องการของชุมชน

- 1) เอกสารสิทธิ์การถือครองที่ดิน
- 2) แหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคและการเกษตร
- 3) การปรับปรุงความอุดมสมบูรณ์ของดินเพื่อการเกษตร
- 4) การปรับปรุงเส้นทางคมนาคม
- 5) การปลูกพืชหมุนเวียนที่เหมาะสมกับท้องถิ่นและการเลี้ยงสัตว์เพื่อสร้างรายได้แก่ครัวเรือน
- 6) การดำเนินงานอย่างต่อเนื่องของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- 7) การส่งเสริมการเกษตร การแปรรูปผลผลิต และอาชีพหัตถกรรมที่สามารถเพิ่มรายได้
- 8) ตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตรและงานหัตถกรรม

3.3 แนวทางการพัฒนา

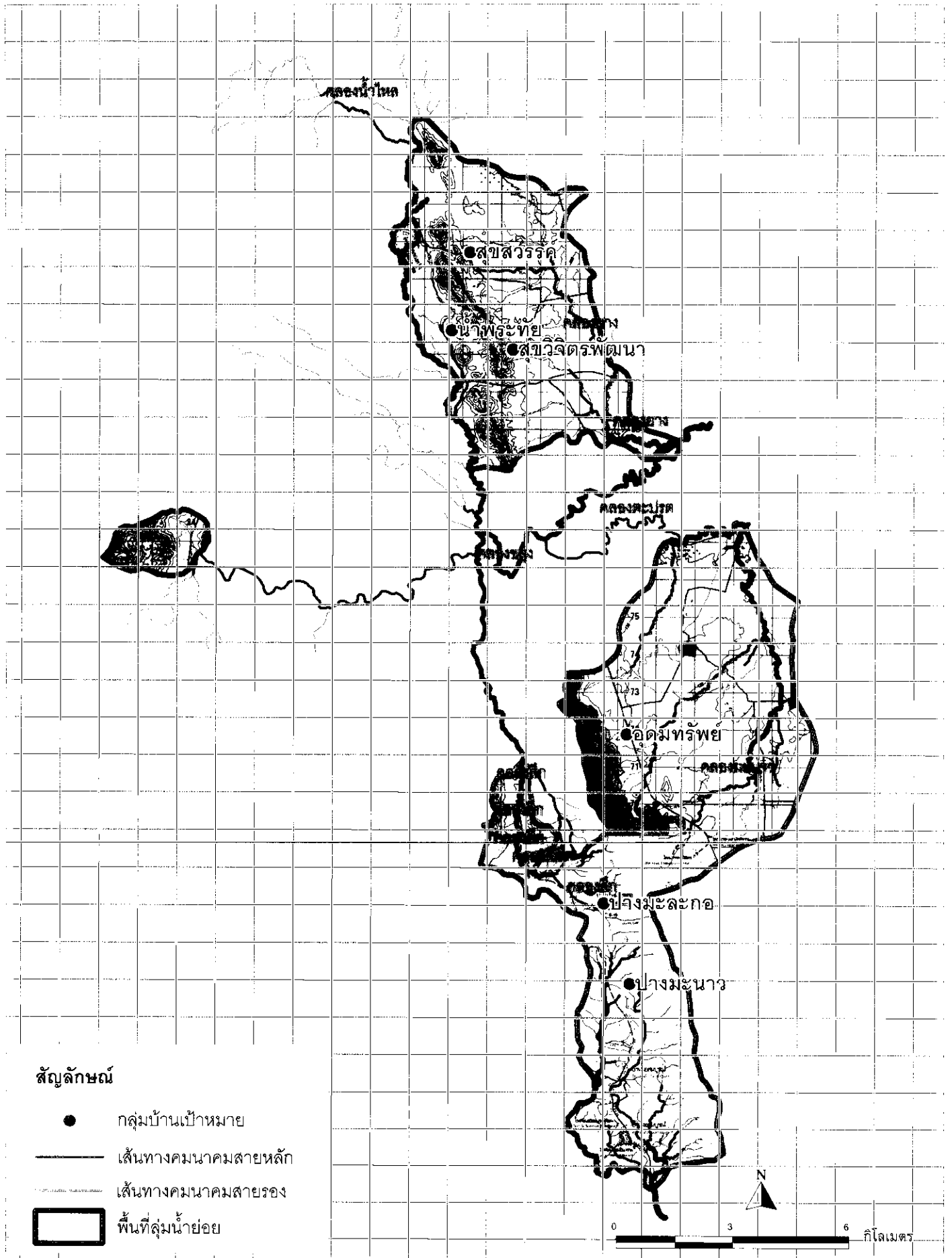
1) ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพของเกษตรกร เน้นการส่งเสริมการประกอบอาชีพการเกษตรโดยอาศัยฐานความรู้จากโครงการหลวง โดยเฉพาะในการพัฒนาและส่งเสริมระบบการเพาะปลูกที่ดี การเกษตรอินทรีย์ การรณรงค์การลดการใช้สารเคมีเพื่อการเกษตร การส่งเสริมอาชีพนอกภาคการเกษตรที่เหมาะสมเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ครัวเรือน รวมถึงการจัดทำแปลงทดสอบและสาธิตองค์ความรู้จากโครงการหลวงตลอดจนการศึกษาและฟื้นฟูแหล่งอาหารชุมชนเพื่อการบริโภคในครัวเรือนและชุมชน

2) ด้านการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เน้นการสำรวจและการวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน การฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่การสร้างแนวกันเขตพื้นที่ป่าไม้และพื้นที่ทำกินโดยการจัดทำข้อตกลงร่วมกับท้องถิ่น รวมถึงการจัดทำมาตรการเพื่อฟื้นฟูพื้นที่ที่มีความลาดชันสูง

3) ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน เน้นการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรเพื่อให้มีการกระจาย การใช้น้ำได้อย่างทั่วถึง โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดูแล รักษา ระบบการบริหารจัดการและการจัดหาแหล่งน้ำสะอาดเพื่อการอุปโภคและบริโภคให้มีเพียงพอในแต่ละชุมชน

4) ด้านการพัฒนาสังคมและการตลาด เน้นการสนับสนุนองค์กรพึ่งตนเองในระดับชุมชน เช่น กลุ่มออมทรัพย์ วิสาหกิจชุมชน สหกรณ์ เพื่อเป็นองค์กรที่จะขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในอนาคต รวมถึงการพัฒนาระบบตลาดสินค้าเกษตรในปัจจุบันให้เกิดความเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพ

แผนที่ภูมิประเทศ โครงการขยายผลโครงการหลวงคลองลาน

สรุปกิจกรรมและงบประมาณ พ.ศ. 2551 - 2554 จำแนกตามแนวทางการพัฒนาและหน่วยงาน

โครงการขยายผลโครงการหลวงคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน	หน่วยงาน	จำนวนโครงการ/ กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)				รวม (บาท)
				ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	
1. ด้านการวิจัยและพัฒนา อาชีพของเกษตรกร	1. แผนงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	2	314,706	394,706	394,706	394,706	1,498,824
		2. กรมปศุสัตว์	1	30,000	-	-	-	30,000
	2. แผนงานส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้จาก โครงการหลวงและการพัฒนาต่อยอด ภูมิปัญญาท้องถิ่น	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	6	408,600	449,460	494,150	543,480	1,895,690
		2. กรมปศุสัตว์	2	109,810	163,060	95,220	67,700	435,790
	3. แผนงานส่งเสริมการเกษตร	1. กรมส่งเสริมการเกษตร	10	875,000	875,000	875,000	875,000	3,500,000
2. ด้านการฟื้นฟูและ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	1. แผนงานการกำหนดเขตการใช้ ประโยชน์ที่ดิน	1. กรมป่าไม้	1	60,000	60,000	60,000	60,000	240,000
	2. แผนงานฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธาร	2. กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช	8	1,623,000	1,451,000	1,351,000	424,000	4,849,000
		3. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	1	50,000	55,000	60,500	66,550	232,050
		4. กรมป่าไม้	4	-	1,279,970	1,529,970	1,613,970	4,423,910
	3. แผนงานการพัฒนาและจัด ระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และการปลูกหญ้าแฝก	1. กรมประมง	3	40,000	40,000	40,000	40,000	160,000
		2. กรมพัฒนาที่ดิน		1,978,300	1,978,300	1,978,300	1,978,300	7,913,200
3. ด้านการพัฒนาปัจจัย พื้นฐาน	1. แผนงานการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร และอุปโภคบริโภค	1. กรมทรัพยากรน้ำ	4	-	5,000,000	19,000,000	1,000,000	25,000,000
		2. กรมชลประทาน	1	-	-	10,000,000	-	10,000,000
		3. กรมทรัพยากรน้ำบาดาล	3	-	2,280,000	1,600,000	-	3,880,000
	2. การปรับปรุงเส้นทางคมนาคมขนส่ง		-	-	-	-	-	-

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน	หน่วยงาน	จำนวนโครงการ/ กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)				รวม (บาท)
				ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	
4. ด้านการพัฒนาสังคมและตลาด	1. แผนงานการพัฒนาองค์กรของชุมชนเพื่อพึ่งตนเองและการตลาด	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	2	120,000	132,000	145,200	159,720	556,920
	2. แผนงานการสนับสนุนกิจกรรมเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพและการตลาด	2. สำนักบริการวิชาการ การศึกษานอกโรงเรียน	2	32,000	32,000	32,000	32,000	128,000
		3. กรมปศุสัตว์	1	-	-	30,000	-	30,000
	3. แผนการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	1	22,000	24,200	26,620	92,820	165,640
		2. กรมส่งเสริมสหกรณ์	5	166,600	175,560	185,416	196,259	723,835
5. ด้านการบริหารจัดการ	1. การประสานงานและการปฏิบัติงานสนับสนุน	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	2	668,500	735,350	808,800	889,680	3,102,330
	2. การติดตาม/ประเมินผล	2. กรมปศุสัตว์	1	4,000	4,000	4,000	4,000	16,000
		3. กรมป่าไม้	1	200,000	200,000	200,000	200,000	800,000
		4. กรมส่งเสริมการเกษตร	1	100,000	100,000	100,000	100,000	400,000
	รวมงบประมาณ		62	6,802,516	15,429,606	39,010,882	8,738,185	69,981,189

จังหวัดกาญจนบุรี

1. โครงการขยายผลโครงการหลวงห้วยเขย่ง
อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

โครงการขยายผลโครงการหลวงห้วยเขย่ง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

1. สถานที่ตั้ง

หมู่ที่ 1 - 8 ตำบลห้วยเขย่ง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติเขาแหลม อุทยานแห่งชาติไทรโยค และเขตเตรียมการประกาศเขตอุทยานแห่งชาติทองผาภูมิ

2. ประชากร

มีจำนวนครัวเรือน 737 ครัวเรือน ประชากร 2,820 คน แยกเป็นชาย 1,405 คน และ หญิง 1,415 คน เป็นชาวไทยพื้นถิ่น

3. ปัญหา ความต้องการ และแนวทางการพัฒนา

3.1 ปัญหา

- 1) เกษตรกรมีหนี้สิน ประสบปัญหาด้านการประกอบอาชีพ
- 2) มีการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้เพื่อบุกเบิกเป็นพื้นที่ทำกินใหม่ เนื่องจากที่ดินทำกินไม่เพียงพอ
- 3) ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- 4) ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรและอุปโภคบริโภคในช่วงฤดูแล้ง และมีปัญหาคุณภาพน้ำ
- 5) มีแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในพื้นที่

3.2 ความต้องการ

- 1) เอกสารสิทธิในที่ดินทำกิน
- 2) การกำหนดแนวเขตที่ชัดเจนระหว่างพื้นที่ทำกินและพื้นที่ป่า
- 3) น้ำเพื่อการเกษตรและการอุปโภคบริโภค
- 4) การปรับปรุงบำรุงดินเพื่อการเกษตร
- 5) ความรู้ด้านการเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปลูกพืชใหม่ ๆ ที่มีศักยภาพทางการตลาด การเลี้ยงสัตว์ และการประมง รวมถึงการส่งเสริมอาชีพอื่นๆ เพื่อให้มีรายได้
- 6) การเพิ่มประสิทธิภาพการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรและการพัฒนาระบบตลาดของชุมชน
- 7) การจัดตั้งตลาดนัดโคกระบือ
- 8) การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบนฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3.3 แนวทางการพัฒนา

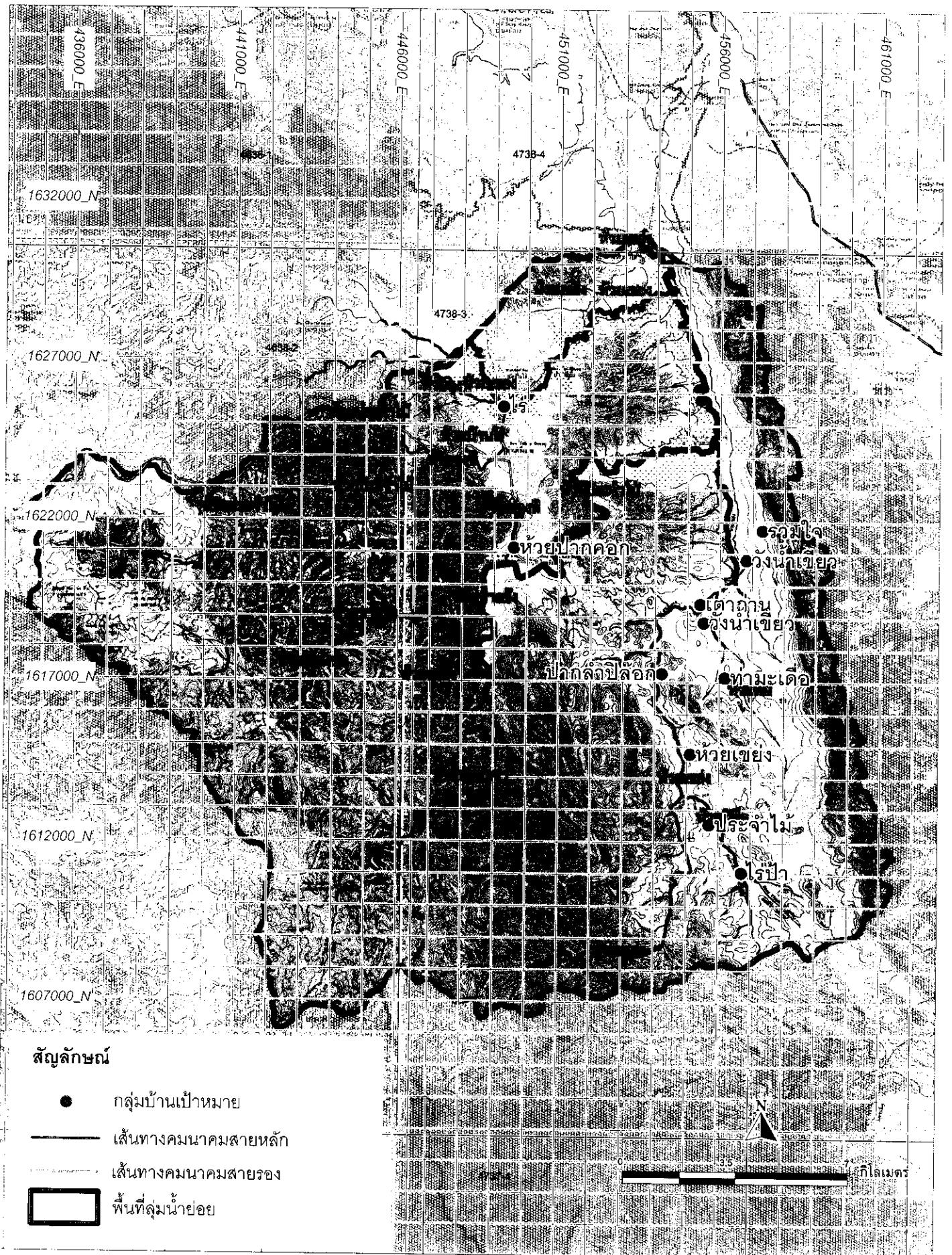
1) ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพของเกษตรกร เน้นการวิจัยแบบมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของสภาพป่าของชุมชนพื้นที่สูงสำหรับใช้ประโยชน์ด้านแหล่งอาหาร (Food bank) ยา สมุนไพร และพลังงาน รวมถึงการศึกษาและทดสอบเทคโนโลยีโครงการหลวงในพื้นที่ และเน้นการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้การเพาะปลูกพืชและการเลี้ยงสัตว์ตามแนวทางโครงการหลวงและตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนเน้นการปรับปรุงบรรจุภัณฑ์เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของสินค้าแปรรูป และการส่งเสริมให้มีการรับรองมาตรฐานสินค้าแปรรูป ตลอดจนการส่งเสริมการจัดตั้งตลาดนัด โคกระบือของชุมชน

2) ด้านการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เน้นการสำรวจและวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน

3) ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน เน้นการพัฒนาแหล่งเพื่อการเกษตรและอุปโภคบริโภค และการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้านการบริหารจัดการและตรวจสอบคุณภาพน้ำ

4) ด้านการพัฒนาสังคมและการตลาด มีการส่งเสริมกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพของเยาวชน การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และการส่งเสริมการจัดตั้งตลาดนัด โคกระบือ

แผนที่ภูมิประเทศ โครงการขยายผลโครงการหลวงห้วยเขียง

สรุปกิจกรรมและงบประมาณ พ.ศ. 2551 - 2554 จำแนกตามแนวทางการพัฒนาและหน่วยงาน

โครงการขยายผลโครงการหลวงห้วยเขย่ง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน	หน่วยงาน	จำนวนโครงการ/ กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)				รวม (บาท)
				ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	
1. ด้านการวิจัยและพัฒนาอาชีพของเกษตรกร	1. แผนงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	2	214,706	254,706	254,706	254,706	978,824
		2. กรมปศุสัตว์	1	30,000	-	-	-	30,000
		3. กรมทรัพยากรน้ำ	1	-	800,000	-	-	800,000
	2. แผนงานส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้จากโครงการหลวงและการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	6	365,000	401,500	441,650	485,750	1,693,900
		1. กรมส่งเสริมการเกษตร	10	1,000,000	1,000,000	1,000,000	1,000,000	4,000,000
	3. แผนงานส่งเสริมการเกษตร	2. กรมพัฒนาที่ดิน	2	71,000	6,000	6,000	6,000	89,000
		3. กรมปศุสัตว์	2	151,920	193,920	151,920	151,920	649,680
2. ด้านการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	1. แผนงานการกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน	1. กรมป่าไม้	2	3,517,750	60,000	60,000	60,000	3,697,750
	2. แผนงานฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธาร	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	1	30,000	33,000	36,300	39,930	139,230
		2. กรมป่าไม้	4	-	1,363,970	1,613,970	1,663,970	4,641,910
	3. แผนงานการพัฒนาและจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และการปลูกหญ้าแฝก	1. กรมพัฒนาที่ดิน	5	841,600	3,042,100	3,042,100	2,922,500	9,848,300
3. ด้านการพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน	1. แผนงานการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและอุปโภคบริโภค	1. กรมทรัพยากรน้ำ	4	-	90,500,000	-	-	90,500,000
		2. กรมชลประทาน	1	-	-	9,000,000	-	9,000,000
		3. กรมพัฒนาที่ดิน	2	258,000	3,316,000	3,316,000	3,058,000	9,948,000
		4. กรมทรัพยากรน้ำบาดาล	2	-	2,640,000	400,000	4,400,000	7,440,000
	2. การปรับปรุงเส้นทางคมนาคมขนส่ง	1. กรมพัฒนาที่ดิน	2	246,500	1,819,850	1,295,400	1,048,900	4,410,650

แนวทางการพัฒนา	แผนงาน	หน่วยงาน	จำนวนโครงการ/ กิจกรรม	งบประมาณ (บาท)				รวม (บาท)
				ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	
4. ด้านการพัฒนาสังคม และตลาด	1. แผนงานการพัฒนาองค์กรของชุมชนเพื่อ พึ่งตนเองและการตลาด	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง(องค์การมหาชน)	2	140,000	154,000	169,400	186,340	649,740
		2. สำนักบริการการศึกษา การศึกษานอกโรงเรียน	2	32,000	32,000	32,000	32,000	128,000
	2. แผนงานการสนับสนุนกิจกรรมเสริมสร้าง ความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพและการตลาด	3. กรมปศุสัตว์	1	-	30,000	-	-	30,000
		1. กรมส่งเสริมสหกรณ์	5	186,900	197,590	209,350	222,286	816,126
	3. แผนการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์	2. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง(องค์การมหาชน)	1	30,000	33,000	36,300	39,930	139,230
5. ด้านการบริหารจัดการ	1. การประสานงานและการปฏิบัติงานสนับสนุน 2. การติดตาม/ประเมินผล	1. สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)	2	327,300	360,030	396,010	435,570	1,518,910
		2. กรมปศุสัตว์	2	4,000	49,000	4,000	4,000	61,000
		3. กรมป่าไม้	1	400,000	400,000	400,000	400,000	1,600,000
		4. กรมส่งเสริมการเกษตร	1	100,000	100,000	100,000	100,000	400,000
	รวมงบประมาณ		64	7,946,676	106,786,666	21,965,106	16,511,802	153,210,250

พระราชกฤษฎีกา

จัดตั้งสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)

พ.ศ. ๒๕๔๘

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๓ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๘

เป็นปีที่ ๖๐ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรจัดตั้งสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงขึ้นเป็นองค์การมหาชนตามกฎหมายว่าด้วยองค์การมหาชน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๒๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ. ๒๕๔๒ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกฤษฎีกาขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชกฤษฎีกานี้เรียกว่า “พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) พ.ศ. ๒๕๔๘”

มาตรา ๒ พระราชกฤษฎีกานี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชกฤษฎีกานี้

“การวิจัยและพัฒนา” หมายความว่า การค้นคว้าทดลอง การสำรวจหรือศึกษาตามหลักวิชาการ เพื่อให้ได้ข้อมูล ความรู้ การประดิษฐ์ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ ตลอดจนการแลกเปลี่ยน การถ่ายทอด การประยุกต์ การส่งเสริมและสนับสนุน เพื่อนำองค์ความรู้และวิทยาการไปใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการอนุรักษ์ฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมของชุมชนในพื้นที่สูง ทั้งนี้ ให้ความหมายรวมถึงกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและพัฒนาที่คณะกรรมการกำหนด

“พื้นที่สูง” หมายความว่า พื้นที่ที่เป็นภูเขา หรือพื้นที่ที่มีความสูงกว่าระดับน้ำทะเลห้าร้อยเมตร ขึ้นไป หรือพื้นที่ที่อยู่ในระหว่างพื้นที่สูงตามที่คณะกรรมการกำหนด

“สถาบัน” หมายความว่า สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการสถาบัน

“คณะที่ปรึกษาพิเศษ” หมายความว่า คณะที่ปรึกษาสถาบัน

“ผู้อำนวยการ” หมายความว่า ผู้อำนวยการสถาบัน

“เจ้าหน้าที่” หมายความว่า เจ้าหน้าที่สถาบัน

“ลูกจ้าง” หมายความว่า ลูกจ้างสถาบัน

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชกฤษฎีกานี้

มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์รักษาการตามพระราชกฤษฎีกานี้

หมวด ๑

การจัดตั้ง วัตถุประสงค์ และอำนาจหน้าที่

มาตรา ๕ ให้จัดตั้งองค์การมหาชนขึ้นเรียกว่า “สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)” เรียกโดยย่อว่า “สวพส.” และให้ใช้ชื่อภาษาอังกฤษว่า “Highland Research and Development Institute (Public Organization)” เรียกโดยย่อว่า “HRDI”

มาตรา ๖ ให้สถาบันมีที่ตั้งของสำนักงานแห่งใหญ่อยู่ในจังหวัดเชียงใหม่หรือจังหวัดใกล้เคียง

มาตรา ๗ ให้สถาบันมีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

(๑) ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยและการพัฒนางานโครงการหลวง

(๒) สนับสนุนการวิจัย รวบรวมและเก็บรักษานวัตกรรมใหม่ สร้างเสริมและรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนรักษาคุณค่าของความหลากหลายทางชีวภาพบนพื้นที่สูง

(๓) ส่งเสริมและประสานความร่วมมือกับมูลนิธิโครงการหลวง ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานของรัฐและสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้อง และภาคเอกชนทั้งในประเทศและต่างประเทศในการศึกษาค้นคว้า วิจัย พัฒนาและการถ่ายทอดข้อมูลและเทคโนโลยีบนพื้นที่สูงที่เหมาะสมสู่ชุมชน

(๔) จัดให้มีการศึกษา ค้นคว้า วิจัย พัฒนาและเผยแพร่ข้อมูลและสารสนเทศเกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่สูงอย่างครบวงจร เช่น ด้านการผลิต การตลาด มาตรฐานผลิตภัณฑ์การขนส่งสินค้า ตลอดจนเป็นศูนย์ประสานงานและส่งเสริมการดำเนินการดังกล่าว

(๕) ร่วมมือและแลกเปลี่ยนการพัฒนาทางวิชาการด้านการวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงในระดับนานาชาติ

(๖) ให้บริการด้านการให้คำปรึกษาและการให้บริการในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่สูงที่ได้จากการศึกษา ค้นคว้า วิจัย และพัฒนา

(๗) สนับสนุนและดำเนินการให้มีการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ของสินค้า โครงการหลวง และสินค้าในโครงการของสถาบันจากหน่วยงานในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งดำเนินการให้มีการจดทะเบียนสิทธิบัตร เครื่องหมายการค้าและทรัพย์สินทางปัญญาอื่น ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

มาตรา ๘ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามมาตรา ๗ ให้สถาบันมีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) ถือกรรมสิทธิ์ มีสิทธิครอบครอง และมีทรัพย์สินต่าง ๆ

(๒) ก่อตั้งสิทธิ หรือทำนิติกรรมทุกประเภทผูกพันทรัพย์สิน ตลอดจนทำนิติกรรมอื่นใดเพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานของสถาบัน

(๓) จัดหาและให้ทุนเพื่อสนับสนุนการศึกษาวิจัย เพื่อการพัฒนาและการอนุรักษ์พื้นที่สูง

(๔) เข้าร่วมทุนกับนิติบุคคลอื่นในกิจการที่เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของสถาบัน

(๕) จำหน่ายสินค้าหรือบริการที่ได้จากโครงการหลวงหรือโครงการของสถาบัน

(๖) กู้ยืมเงินเพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของสถาบัน

(๗) ทำความตกลงและร่วมมือกับองค์การหรือหน่วยงานในประเทศและต่างประเทศในกิจการที่เกี่ยวกับการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของสถาบัน

(๘) เรียกเก็บค่าธรรมเนียม ค่าบำรุง ค่าตอบแทน หรือค่าบริการในการดำเนินงาน

(๙) กระทำการอื่นใดซึ่งจำเป็นหรือต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสถาบัน

การเข้าร่วมทุนกับนิติบุคคลอื่นตาม (๔) และการกู้ยืมเงินตาม (๖) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์
ที่คณะกรรมการกำหนด

หมวด ๒

ทุน รายได้ และทรัพย์สิน

มาตรา ๘ ทุนและทรัพย์สินในการดำเนินการของสถาบัน ประกอบด้วย

- (๑) เงินและทรัพย์สินที่ได้รับโอนมาตามมาตรา ๔๔
- (๒) เงินที่รัฐบาลจ่ายให้เป็นทุนประเดิม
- (๓) เงินอุดหนุนทั่วไปที่รัฐบาลจัดสรรให้ตามความเหมาะสมเป็นรายปี
- (๔) เงินอุดหนุนจากภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่น รวมทั้งจากต่างประเทศ
หรือองค์การระหว่างประเทศ และเงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้

(๕) ค่าธรรมเนียม ค่าบำรุง ค่าตอบแทน ค่าบริการ สิทธิประโยชน์ หรือรายได้จากการดำเนินงาน

(๖) ดอกผลของเงินหรือรายได้จากทรัพย์สินของสถาบัน

มาตรา ๑๐ ในกรณีที่สถาบันจัดให้มีบริการใดอันอยู่ในวัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่ของสถาบัน
ให้สถาบันมีอำนาจเรียกเก็บค่าธรรมเนียม ค่าบำรุง ค่าบริการ หรือค่าตอบแทนจากกิจการนั้นได้ตามอัตรา
ที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๑๑ บรรดารายได้ของสถาบันไม่เป็นรายได้ที่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังตามกฎหมาย
ว่าด้วยเงินคงคลัง และกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ

ในกรณีที่มิใช่เหตุจำเป็นหรือสมควร สถาบันโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการอาจนำรายได้
ของสถาบันในจำนวนที่เห็นสมควรส่งกระทรวงการคลังเพื่อเป็นรายได้ของแผ่นดิน

มาตรา ๑๒ ให้ทรัพย์สินซึ่งสถาบันได้มาจากการให้ หรือซื้อด้วยเงินรายได้ของสถาบัน
หรือโดยการแลกเปลี่ยน เป็นกรรมสิทธิ์ของสถาบัน

ให้สถาบันมีอำนาจในการปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ใช้ จำหน่าย และจัดหาประโยชน์จาก
ทรัพย์สินของสถาบัน

มาตรา ๑๓ การใช้จ่ายเงินของสถาบัน ให้ใช้จ่ายไปเพื่อกิจการของสถาบันโดยเฉพาะ
การเก็บรักษาและเบิกจ่ายเงินของสถาบัน ให้เป็นไปตามข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนด

หมวด ๓

การบริหารและการดำเนินงาน

มาตรา ๑๔ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง” ประกอบด้วย

(๑) ประธานกรรมการ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์สูงเกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่สูง

(๒) กรรมการโดยตำแหน่ง จำนวนห้าคน ได้แก่ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงมหาดไทย เลขาธิการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และเลขาธิการมูลนิธิโครงการหลวง

(๓) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนไม่เกินสี่คน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์สูงเป็นที่ประจักษ์ในด้านการเกษตร การพัฒนาสังคม การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ การบริหารจัดการ หรือด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ต่อกิจการของสถาบัน โดยในจำนวนนี้จะต้องเป็นบุคคลซึ่งมิใช่ข้าราชการหรือผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐที่มีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำร่วมอยู่ด้วย

ให้ผู้อำนวยการเป็นกรรมการและเลขานุการโดยตำแหน่ง และให้ผู้อำนวยการแต่งตั้งผู้ช่วยเลขานุการได้ตามความจำเป็น

มาตรา ๑๕ ประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- (๑) มีสัญชาติไทย
- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบห้าปีบริบูรณ์ และไม่เกินเจ็ดสิบปีบริบูรณ์
- (๓) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (๔) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
- (๕) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งรับผิดชอบการบริหารพรรคการเมือง ที่ปรึกษาพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง

(๖) ไม่เป็นเจ้าของที่หรือลูกจ้างของสถาบันหรือที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญที่มีสัญญาจ้างกับสถาบัน

(๗) ไม่เป็นผู้มีส่วนได้เสียในกิจการที่กระทำกับสถาบันหรือในกิจการที่เป็นการแข่งขันกับกิจการของสถาบัน ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม เว้นแต่เป็นผู้ซึ่งคณะกรรมการมอบหมายให้เป็นประธานกรรมการ กรรมการ หรือผู้แทนของสถาบันในการเข้าร่วมทุนกับบุคคลหรือนิติบุคคลอื่นตามมาตรา ๘ (๔)

ความใน (๑) มิให้ใช้บังคับแก่กรรมการชาวต่างประเทศซึ่งสถาบันจำเป็นต้องแต่งตั้งตามข้อผูกพันหรือตามลักษณะกิจการของสถาบัน หรือเป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติดีเด่นเหมาะสมกับงานของสถาบัน

มาตรา ๑๖ ประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสามปี

ในกรณีที่ประธานกรรมการหรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระหรือในกรณีที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้นในระหว่างที่กรรมการซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างหรือเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งไว้แล้ว เว้นแต่วาระที่เหลืออยู่ไม่ถึงเก้าสิบวัน จะไม่แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนก็ได้

เมื่อครบกำหนดตามวาระในวาระหนึ่ง หากยังไม่มีกรรมการแต่งตั้งประธานกรรมการหรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้ประธานกรรมการหรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้นอยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินงานต่อไปจนกว่าประธานกรรมการหรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

มาตรา ๑๗ ประธานกรรมการหรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้

ในกรณีที่ประธานกรรมการหรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่จนกว่าจะมีการแต่งตั้งประธานกรรมการหรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๑๖ วาระสอง และในกรณีที่ประธานกรรมการพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระให้กรรมการที่เหลือเลือกกรรมการคนหนึ่งทำหน้าที่ประธานกรรมการเป็นการชั่วคราว

มาตรา ๑๘ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) คณะรัฐมนตรีให้ออก เพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือหย่อนความสามารถ

(๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามอย่างหนึ่งอย่างใดตามมาตรา ๑๕

มาตรา ๑๕ คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลกิจการทั่วไปของสถาบันให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และโดยเฉพาะให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดทิศทาง เป้าหมาย และนโยบายในการบริหารงานของสถาบัน

(๒) อนุมัติแผนงาน แผนการลงทุน แผนการเงิน โครงการ และงบประมาณประจำปีของสถาบัน

(๓) ดูแลฐานะและความมั่นคงทางการเงิน ให้ความเห็นชอบรายงานการเงินพิจารณารายงานของผู้ตรวจสอบการเงิน และวางระเบียบ กฎเกณฑ์ หรือข้อห้ามทางการเงิน

(๔) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการให้กู้ยืมเงินและการระดมเงินทุนของสถาบัน

(๕) ให้คำแนะนำหรือเสนอแนะการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคอันเกิดจากการบริหารจัดการ ตลอดจนเสนอต่อคณะรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาสั่งการในกรณีมีปัญหาหรืออุปสรรคเกี่ยวกับการประสานงานในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่ของสถาบัน

(๖) ให้ความเห็นชอบการกำหนดค่าธรรมเนียม ค่าบำรุง ค่าตอบแทน ค่าบริการ และสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ที่เกิดจากการดำเนินงานของสถาบัน

(๗) จัดตั้งและยุบเลิกสำนักงานสาขาของสถาบันในกรณีที่มีความจำเป็นและเห็นสมควร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสถาบัน และกำหนดวิธีการบริหารงานของสำนักงานสาขาของสถาบันดังกล่าว

(๘) สรรหา แต่งตั้ง ประเมินผลการปฏิบัติงาน และถอดถอนผู้อำนวยการ

(๙) ออกระเบียบ ข้อบังคับ ข้อกำหนด หรือประกาศเกี่ยวกับการบริหารงานทั่วไปของสถาบัน การประสานระหว่างสถาบันกับสำนักงานสาขา การจัดแบ่งส่วนงานของสถาบันและขอบเขตอำนาจหน้าที่ของส่วนงานดังกล่าว การบริหารงานบุคคล เงินเดือนและค่าจ้างผู้ปฏิบัติงานของสถาบัน การเงิน การพัสดุและทรัพย์สิน การงบประมาณ การบัญชี การจำหน่ายทรัพย์สินจากบัญชีเป็นสูญ การตรวจสอบภายใน การสรรหาหรือคัดเลือกผู้อำนวยการ การปฏิบัติงานของผู้อำนวยการ การมอบให้ผู้อื่น

รักษาการแทนหรือปฏิบัติการแทนผู้อำนวยการ และการจัดสวัสดิการและสิทธิประโยชน์อื่นแก่คณะกรรมการ ที่ปรึกษาคณะกรรมการ ผู้อำนวยการ คณะอนุกรรมการ คณะทำงาน ที่ปรึกษาคณะทำงาน เจ้าหน้าที่ และลูกจ้างของสถาบัน

(๑๐) ปฏิบัติการอื่นใดเพื่อให้เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกานี้

(๑๑) กระทำการอื่นใดที่จำเป็นเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่ของสถาบัน หรือที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

ระเบียบเกี่ยวกับการจำหน่ายทรัพย์สินจากบัญชีเป็นสูญตาม (๘) ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๒๐ การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวน กรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมคณะกรรมการ ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

ในการปฏิบัติหน้าที่ ประธานกรรมการหรือกรรมการผู้ใดมีส่วนได้เสียโดยตรงหรือโดยอ้อม ในเรื่องที่คณะกรรมการพิจารณา ให้ประธานกรรมการหรือกรรมการผู้นั้นแจ้งให้ที่ประชุมทราบ และให้ที่ประชุมพิจารณาว่าประธานกรรมการหรือกรรมการผู้นั้นสมควรจะอยู่ในที่ประชุมหรือจะมีมติ ในการประชุมเรื่องนั้นได้หรือไม่ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีหนึ่งเสียงในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๒๑ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานของสถาบัน ให้มีคณะที่ปรึกษาพิเศษคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะที่ปรึกษาสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง” ประกอบด้วย

(๑) ประธานมูลนิธิโครงการหลวง เป็นประธานคณะที่ปรึกษาพิเศษ

(๒) ที่ปรึกษาพิเศษซึ่งประธานคณะที่ปรึกษาพิเศษแต่งตั้งจากผู้แทนสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้อง จำนวนไม่เกินห้าคน

(๓) ที่ปรึกษาพิเศษซึ่งประธานคณะที่ปรึกษาพิเศษแต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นนักวิชาการ หรือผู้ชำนาญการ จำนวนไม่เกินห้าคน

มาตรา ๒๒ ที่ปรึกษาพิเศษตามมาตรา ๒๑ (๒) และ (๓) มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสามปี

ที่ปรึกษาพิเศษตามมาตรา ๒๑ (๒) และ (๓) ซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

มาตรา ๒๓ ให้คณะที่ปรึกษาพิเศษ มีหน้าที่ให้ความเห็น คำแนะนำ และคำปรึกษาแก่คณะกรรมการและผู้อำนวยการในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชกฤษฎีกานี้

มาตรา ๒๔ คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความเชี่ยวชาญเป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการ และมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ คณะทำงาน และที่ปรึกษาคณะทำงานเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่คณะกรรมการมอบหมายได้

ที่ปรึกษาคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ คณะทำงาน และที่ปรึกษาคณะทำงานจะต้องไม่เป็นผู้มีส่วนได้เสียในกิจการที่กระทำกับสถาบันหรือในกิจการที่เป็นการแข่งขันกับกิจการของสถาบัน ทั้งนี้ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม เว้นแต่เป็นผู้ซึ่งคณะกรรมการมอบหมายให้เป็นประธานกรรมการ กรรมการ หรือผู้แทนของสถาบันในการเข้าร่วมทุนกับบุคคลหรือนิติบุคคลอื่นตามมาตรา ๘ (๔)

การประชุมคณะกรรมการและคณะทำงาน ให้นำมาตรา ๒๐ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๒๕ ให้ประธานกรรมการ กรรมการ ประธานคณะที่ปรึกษาพิเศษ ที่ปรึกษาพิเศษ ที่ปรึกษาคณะกรรมการ ประธานอนุกรรมการ และอนุกรรมการได้รับเบี้ยประชุมและประโยชน์ตอบแทนอื่นตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

ให้คณะทำงานและที่ปรึกษาคณะทำงานได้รับเบี้ยประชุมและประโยชน์ตอบแทนอื่นตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๒๖ ให้สถาบันมีผู้อำนวยการคนหนึ่ง

คณะกรรมการเป็นผู้มีอำนาจสรรหา แต่งตั้ง และถอดถอนผู้อำนวยการ

ในกรณีที่ไม่มีผู้อำนวยการหรือผู้อำนวยการไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้รองผู้อำนวยการที่มีอาวุโสตามลำดับปฏิบัติหน้าที่แทน ถ้าไม่มีรองผู้อำนวยการให้คณะกรรมการแต่งตั้งกรรมการคนหนึ่งเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทน

มาตรา ๒๗ ผู้อำนวยการต้องเป็นผู้สามารถทำงานให้แก่สถาบันได้เต็มเวลาและต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- (๑) มีสัญชาติไทย
- (๒) มีอายุไม่เกินหกสิบห้าปีบริบูรณ์ในวันที่ได้รับการแต่งตั้ง
- (๓) เป็นผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์เหมาะสมกับกิจการของสถาบันตามที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่ตามมาตรา ๙ และมาตรา ๘
- (๔) ไม่มีลักษณะต้องห้ามอย่างหนึ่งอย่างใดตามมาตรา ๑๕ (๓) (๔) (๕) (๖) หรือ (๗) มาตรา ๒๘ ผู้อำนวยการมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสี่ปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ แต่ต้องไม่เกินสองวาระติดต่อกัน
- มาตรา ๒๙ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ผู้อำนวยการพ้นจากตำแหน่งเมื่อ
- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) ออกตามกรณีที่กำหนดไว้ในข้อตกลงระหว่างคณะกรรมการกับผู้อำนวยการ
- (๔) คณะกรรมการให้ออก เพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือหย่อนความสามารถ
- (๕) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามอย่างหนึ่งอย่างใดตามมาตรา ๒๗
- มติของคณะกรรมการให้ผู้อำนวยการออกจากตำแหน่งตาม (๔) ต้องประกอบด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการเท่าที่มีอยู่โดยไม่นับรวมผู้อำนวยการ
- มาตรา ๓๐ ผู้อำนวยการมีหน้าที่บริหารกิจการของสถาบันให้เป็นไปตามกฎหมาย วัตถุประสงค์ของสถาบัน ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อกำหนด นโยบาย มติ และประกาศของคณะกรรมการ และเป็นผู้บังคับบัญชาเจ้าหน้าที่และลูกจ้างทุกตำแหน่ง เว้นแต่ผู้ดำรงตำแหน่งผู้ตรวจสอบภายใน ตามมาตรา ๓๕ วรรคสอง รวมทั้งให้มีหน้าที่ดังต่อไปนี้
- (๑) เสนอเป้าหมาย แผนงาน และโครงการต่อคณะกรรมการ เพื่อให้การดำเนินงานของสถาบันบรรลุวัตถุประสงค์
- (๒) เสนอรายงานประจำปีเกี่ยวกับผลการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของสถาบัน รวมทั้งรายงานการเงินและการบัญชี ตลอดจนเสนอแผนการเงินและงบประมาณของปีต่อไปต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณา
- (๓) เสนอความเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงกิจการและการดำเนินงานของสถาบันให้มีประสิทธิภาพ และเกิดผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ต่อคณะกรรมการ

ผู้อำนวยการต้องรับผิดชอบต่อคณะกรรมการในการบริหารกิจการของสถาบัน

มาตรา ๓๑ ผู้อำนวยการมีอำนาจ

(๑) แต่งตั้งรองผู้อำนวยการหรือผู้ช่วยผู้อำนวยการโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ เพื่อเป็นผู้ช่วยปฏิบัติงานของผู้อำนวยการตามที่ผู้อำนวยการมอบหมาย

(๒) บรรจุ แต่งตั้ง เลื่อน ลด ตัดเงินเดือนหรือค่าจ้าง ลงโทษทางวินัยเจ้าหน้าที่และลูกจ้าง ตลอดจนให้เจ้าหน้าที่และลูกจ้างออกจากตำแหน่ง ทั้งนี้ ตามระเบียบหรือข้อบังคับที่คณะกรรมการ กำหนด

(๓) วางระเบียบเกี่ยวกับการดำเนินงานของสถาบันโดยไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมาย มติของ คณะรัฐมนตรี ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อกำหนด ประกาศ นโยบาย หรือมติของคณะกรรมการ

มาตรา ๓๒ ในกิจการที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก ให้ผู้อำนวยการเป็นผู้แทนของสถาบัน และ เพื่อการนี้ ผู้อำนวยการจะมอบอำนาจให้บุคคลใดปฏิบัติงานเฉพาะอย่างแทนก็ได้ แต่ต้องเป็นไปตาม ระเบียบหรือข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนด

นิติกรรมใดที่ผู้อำนวยการหรือผู้รับมอบอำนาจจากผู้อำนวยการกระทำโดยฝ่าฝืนระเบียบหรือ ข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนด ย่อมไม่ผูกพันสถาบัน เว้นแต่คณะกรรมการให้สัตยาบัน

มาตรา ๓๓ ให้คณะกรรมการเป็นผู้กำหนดอัตราเงินเดือนและประโยชน์ตอบแทนอื่นของ ผู้อำนวยการ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

หมวด ๔

การประสานการปฏิบัติการ

มาตรา ๓๔ เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและการพัฒนาพื้นที่สูง อย่างบูรณาการและมุ่งให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ประสานการปฏิบัติการกับ ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชนอื่น หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ เพื่อให้หน่วยงานดังกล่าว ใช้ทรัพยากรบุคคล งบประมาณ และอำนาจหน้าที่ของตนให้เกิดผลสำเร็จตามแผนปฏิบัติการ ของสถาบัน

การประสานการปฏิบัติการตามวรรคหนึ่ง สถาบันโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ มีอำนาจจัดทำบันทึกข้อตกลงฉบับหนึ่งหรือหลายฉบับระหว่างสถาบันกับส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ

องค์การมหาชนอื่น หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ เพื่อกำหนดวิธีการเงื่อนไข การใช้อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบของหน่วยงานนั้น ได้ตามที่เห็นสมควร รวมทั้งการมอบอำนาจของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชนอื่น หรือหน่วยงานอื่นของรัฐให้สถาบันดำเนินการใด ๆ แทนด้วย ทั้งนี้ ภายใต้กฎหมายว่าด้วยการนั้นและตามความเหมาะสม

ในกรณีที่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชนอื่น หรือหน่วยงานอื่นของรัฐตามวรรคหนึ่ง ไม่ยินยอมทำบันทึกข้อตกลงหรือไม่ปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้คณะกรรมการ รายงานต่อรัฐมนตรีหรือผู้มีอำนาจบังคับบัญชาหรือกำกับดูแลหน่วยงานนั้น เพื่อพิจารณาสั่งการ หรือ เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อวินิจฉัยชี้ขาดและให้มีการดำเนินการตามมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติองค์การ มหาชน พ.ศ. ๒๕๔๒

ในกรณีที่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชนอื่น หรือหน่วยงานอื่นของรัฐตามวรรคหนึ่ง ได้ปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงอย่างมีคุณภาพหรือเกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย ให้คณะกรรมการรายงาน ต่อ ก.พ.ร. เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีจัดสรรเงินเพิ่มพิเศษเป็นบำเหน็จความชอบหรือจัดสรรเงินรางวัล การเพิ่มประสิทธิภาพให้แก่ส่วนราชการรัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชนอื่น หรือหน่วยงานอื่นของรัฐนั้น หรือให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชนอื่น หรือหน่วยงานอื่นของรัฐนั้นใช้เงินงบประมาณ เหลือจ่ายของตนเพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานหรือจัดสรรเป็นเงินรางวัลให้แก่บุคลากรในสังกัด หรือรับสิทธิ หรือประโยชน์ตอบแทนอื่นตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมือง ที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖

หมวด ๕

ผู้ปฏิบัติงานของสถาบัน

มาตรา ๓๕ ผู้ปฏิบัติงานของสถาบันมีสามประเภทคือ

- (๑) เจ้าหน้าที่และลูกจ้าง ได้แก่ ผู้ซึ่งปฏิบัติงานโดยได้รับเงินเดือนหรือค่าจ้างจากงบประมาณ ของสถาบัน
- (๒) ที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ ผู้ซึ่งสถาบันจ้างให้ปฏิบัติงานเป็นที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญ โดยมีสัญญาจ้าง
- (๓) เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมาปฏิบัติงานของสถาบันเป็นการชั่วคราวตามมาตรา ๓๘

มาตรา ๓๖ เจ้าหน้าที่ต้องมีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- (๑) มีสัญชาติไทย
- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ และไม่เกินหกสิบปีบริบูรณ์
- (๓) สามารถทำงานให้แก่สถาบันได้เต็มเวลา
- (๔) มีคุณวุฒิหรือประสบการณ์เหมาะสมกับวัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่ของสถาบัน
- (๕) ไม่เป็นข้าราชการหรือลูกจ้างของส่วนราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ หรือพนักงานหรือลูกจ้างของราชการส่วนท้องถิ่น

(๖) ไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๕ (๓) (๔) (๕) (๖) หรือ (๗)

ความใน (๑) มิให้ใช้บังคับแก่เจ้าหน้าที่ชาวต่างประเทศซึ่งสถาบันจำเป็นต้องจ้างหรือแต่งตั้งตามข้อผูกพันหรือตามลักษณะกิจการของสถาบัน

มาตรา ๓๗ เจ้าหน้าที่พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามอย่างหนึ่งอย่างใดตามมาตรา ๓๖
- (๔) ถูกให้ออก เพราะไม่ผ่านการประเมินผลงานตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดไว้ในข้อบังคับ
- (๕) ถูกให้ออกหรือปลดออก เพราะผิดวินัยตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดไว้ในข้อบังคับ

มาตรา ๓๘ เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานของสถาบัน รัฐมนตรีอาจขอให้ข้าราชการ พนักงาน เจ้าหน้าที่ หรือผู้ปฏิบัติงานอื่นใดในกระทรวง ทบวง กรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชนอื่น หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ มาปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่ของสถาบันเป็นการชั่วคราวได้ ทั้งนี้ เมื่อได้รับอนุมัติจากผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้างของผู้นั้น และมีข้อตกลงที่ทำไว้ในการอนุมัติ

ข้าราชการ พนักงาน เจ้าหน้าที่ หรือผู้ปฏิบัติงานอื่นใดซึ่งได้รับอนุมัติให้มาปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่ของสถาบันเป็นการชั่วคราวตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าเป็นการได้รับอนุญาตให้ออกจากราชการหรือออกจากงานไปปฏิบัติงานใด ๆ และให้นับระยะเวลาระหว่างที่มาปฏิบัติงานในสถาบันสำหรับ

การคำนวณบำเหน็จบำนาญหรือประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นทำนองเดียวกันเสมือนอยู่ปฏิบัติราชการ หรือปฏิบัติงานเต็มเวลาดังกล่าว แล้วแต่กรณี

เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาที่ได้รับอนุมัติให้มาปฏิบัติงานในสถาบัน ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐตามวรรคหนึ่ง มีสิทธิได้รับการบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งและรับเงินเดือนในส่วนราชการหรือหน่วยงานเดิม ไม่ต่ำกว่าตำแหน่งและเงินเดือนเดิมตามข้อตกลงที่ทำไว้ในการอนุมัติ

หมวด ๖

การบัญชี การตรวจสอบ และการประเมินผลงานของสถาบัน

มาตรา ๓๕ การบัญชีของสถาบัน ให้จัดทำตามหลักสากล ตามแบบและหลักเกณฑ์ ที่คณะกรรมการกำหนด และต้องจัดให้มีการตรวจสอบภายในเกี่ยวกับการเงินการบัญชี และการพัสดุ ของสถาบัน ตลอดจนรายงานผลการตรวจสอบให้คณะกรรมการทราบอย่างน้อยปีละครั้ง

ในการตรวจสอบภายใน ให้มีผู้ปฏิบัติงานของสถาบันทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจสอบภายใน โดยเฉพาะ และให้รับผิดชอบขึ้นตรงต่อคณะกรรมการตามระเบียบหรือข้อบังคับที่คณะกรรมการ กำหนด

มาตรา ๔๐ ให้สถาบันจัดทำงบดุล งบการเงิน และบัญชีทำการส่งผู้สอบบัญชีภายใน หนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชีทุกปี

ในทุกรอบปี ให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินหรือบุคคลภายนอกตามที่คณะกรรมการแต่งตั้ง ด้วยความเห็นชอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้สอบบัญชี และประเมินผลการใช้จ่ายเงินและ ทรัพย์สินของสถาบัน โดยให้แสดงความคิดเห็นเป็นข้อวิเคราะห้ว่าการใช้จ่ายดังกล่าวเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ประหยัด และได้ผลตามเป้าหมายเพียงใด แล้วบันทึกรายงานผลการสอบบัญชีเสนอต่อคณะกรรมการ

เพื่อการนี้ ให้ผู้สอบบัญชีมีอำนาจตรวจสอบสรรพสมุดบัญชีและเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ของสถาบัน สอบถามผู้อำนวยการ ผู้ตรวจสอบภายใน เจ้าหน้าที่และลูกจ้าง หรือบุคคลอื่นและ เรียกให้ส่งสรรพสมุดบัญชีและเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ของสถาบันเป็นการเพิ่มเติมได้ตามความจำเป็น

มาตรา ๔๑ ให้สถาบันทำรายงานประจำปีเสนอรัฐมนตรีทุกสิ้นปีงบประมาณ รายงานนี้ ให้กล่าวถึงผลงานของสถาบันในปีที่ล่วงมาแล้ว บัญชีทำการ พร้อมทั้งรายงานของผู้สอบบัญชี รวมทั้ง คำชี้แจงเกี่ยวกับนโยบายของคณะกรรมการ โครงการ และแผนงานที่จะจัดทำในภายหน้า

มาตรา ๔๒ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาและปรับปรุงระบบการปฏิบัติงานของสถาบันให้มีประสิทธิภาพ เกิดผลสัมฤทธิ์ สร้างความรับผิดชอบและความเชื่อถือแก่สาธารณชนในกิจการของสถาบัน ตลอดจนการติดตามความก้าวหน้าและการตรวจสอบการดำเนินงานของสถาบันให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ โครงการ และแผนงานที่ได้จัดทำไว้ ให้สถาบันจัดให้มีการประเมินผลการดำเนินงานตามระยะเวลา ที่คณะกรรมการกำหนด แต่ต้องไม่น้อยกว่าสามปี

การประเมินผลการดำเนินงานตามวรรคหนึ่ง ให้จัดทำโดยสถาบัน หน่วยงาน องค์กร หรือ คณะบุคคลที่เป็นกลางและมีความเชี่ยวชาญในด้านการประเมินผลการดำเนินงาน โดยมีการคัดเลือก หรือแต่งตั้งตามวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

การประเมินผลการดำเนินงานของสถาบันจะต้องแสดงข้อเท็จจริงให้ปรากฏทั้งในด้าน ประสิทธิภาพ ในด้านประสิทธิภาพ และในด้านการพัฒนาองค์กร และในรายละเอียดอื่นตามที่คณะกรรมการ จะได้กำหนดเพิ่มเติมขึ้น

ในกรณีที่มีเหตุผลจำเป็นเป็นการเฉพาะกาล คณะกรรมการจะจัดให้มีการประเมินผลการดำเนินงาน เป็นครั้งคราวตามมาตรานี้ด้วยก็ได้

หมวด ๗

การกำกับดูแล

มาตรา ๔๓ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลการดำเนินกิจการของสถาบันให้เป็นไปตามกฎหมาย และให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถาบัน นโยบายของรัฐบาล และมติ คณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับสถาบัน เพื่อการนี้ให้รัฐมนตรีมีอำนาจสั่งให้สถาบันชี้แจงแสดงความคิดเห็น ทำรายงานหรือยับยั้งการกระทำของสถาบันที่ขัดต่อวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถาบัน นโยบายของรัฐบาล หรือมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับสถาบัน ตลอดจนสั่งสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการดำเนินการ ของสถาบันได้

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๔๔ เมื่อพระราชกฤษฎีกานี้ใช้บังคับ ให้รัฐมนตรีเสนอคณะรัฐมนตรีดำเนินการ ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ. ๒๕๔๒ เพ่อนุมัติให้มีการโอนบรรดากิจการ

ทรัพย์สิน สิทธิ นี้ และงบประมาณของสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการพัฒนาเกษตรที่สูงซึ่งเป็นโครงการหลวงที่มีอยู่ในวันที่พระราชกฤษฎีกานี้ ใช้บังคับ เว้นแต่งบประมาณหมวดเงินเดือนและค่าจ้างประจำที่ยังมีผู้ครองอยู่ไปเป็นของสถาบัน

มาตรา ๔๕ เพื่อเป็นทุนในการดำเนินกิจการของสถาบัน ในระยะเริ่มแรก ให้รัฐมนตรี เสนอคณะรัฐมนตรีอนุมัติให้มีการจัดสรรทุนประเดิมให้แก่สถาบันภายในวงเงินที่รัฐมนตรีเห็นสมควร เพื่อให้สถาบันสามารถดำเนินการตามวัตถุประสงค์ได้

มาตรา ๔๖ ในวาระเริ่มแรก ให้คณะกรรมการสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงประกอบด้วย ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงมหาดไทย เลขาธิการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เลขาธิการมูลนิธิโครงการหลวง เป็นกรรมการ ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาเกษตรที่สูง สำนักงาน ปลัดกระทรวง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นกรรมการและเลขานุการ และประธานมูลนิธิ โครงการหลวง เป็นที่ปรึกษา ทั้งนี้ ให้ปฏิบัติหน้าที่ไปจนกว่าจะมีคณะกรรมการตามพระราชกฤษฎีกานี้ ซึ่งต้องไม่เกินหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่พระราชกฤษฎีกานี้ใช้บังคับ

มาตรา ๔๗ ให้ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาเกษตรที่สูง สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวง เกษตรและสหกรณ์ ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่พระราชกฤษฎีกานี้ใช้บังคับ ปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการ เป็นการชั่วคราวไปพลางก่อนจนกว่าจะมีการแต่งตั้งผู้อำนวยการตามพระราชกฤษฎีกานี้ ซึ่งต้องไม่เกิน หนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชกฤษฎีกานี้ใช้บังคับ

มาตรา ๔๘ ภายใต้บังคับมาตรา ๔๕ และมาตรา ๕๐ ให้ข้าราชการและลูกจ้างของสำนักงาน ปลัดกระทรวง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเกษตรที่สูงซึ่งเป็น โครงการหลวง ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่พระราชกฤษฎีกานี้ใช้บังคับ ยังคงเป็นข้าราชการและลูกจ้าง ของสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และปฏิบัติหน้าที่ในสถาบันตามพระราชกฤษฎีกานี้ โดยให้ถือว่าการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวเป็นการปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือปฏิบัติหน้าที่ในฐานะลูกจ้าง ของสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

มาตรา ๔๙ ข้าราชการและลูกจ้างของสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเกษตรที่สูงซึ่งเป็นโครงการหลวง ที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่พระราชกฤษฎีกานี้ ใช้บังคับซึ่งสมัครใจเปลี่ยนไปเป็นเจ้าหน้าที่หรือลูกจ้างของสถาบัน ให้ใช้สิทธิแจ้งความจำนงเป็นหนังสือ

ต่อผู้บังคับบัญชาตามระเบียบที่คณะกรรมการตามมาตรา ๔๖ กำหนด ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พระราชกฤษฎีกานี้ใช้บังคับ และต้องผ่านการประเมินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการตามมาตรา ๔๖ กำหนด ซึ่งหลักเกณฑ์และวิธีการดังกล่าวจะต้องไม่ขัดหรือแย้งกับหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนดตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ. ๒๕๔๒

การบรรจุและแต่งตั้งผู้ผ่านการคัดเลือกและการประเมินตามวรรคหนึ่ง ให้มีผลในวันที่คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้มีการดำเนินการตามมาตรา ๔๔

มาตรา ๕๐ ให้ผู้ที่ได้รับการบรรจุและแต่งตั้งเป็นเจ้าหน้าที่และลูกจ้างตามมาตรา ๔๕ ได้รับเงินเดือน ค่าจ้าง หรือค่าตอบแทนตามตำแหน่ง อัตราเงินเดือน และค่าจ้างตามที่คณะกรรมการตามมาตรา ๔๖ กำหนด รวมทั้งได้รับสวัสดิการและประโยชน์อย่างอื่น ซึ่งรวมกันแล้วต้องไม่น้อยกว่าเงินเดือน ค่าจ้าง ค่าตอบแทน หรือสวัสดิการและประโยชน์อย่างอื่นที่ข้าราชการหรือลูกจ้างผู้นั้นเคยได้รับจากส่วนราชการ

การเปลี่ยนจากข้าราชการไปเป็นเจ้าหน้าที่ของสถาบัน ให้ถือว่าเป็นการให้ออกจากราชการ เพราะทางราชการเลิกหรือยุบตำแหน่งตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการหรือกฎหมายว่าด้วยกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ

การเปลี่ยนจากลูกจ้างของส่วนราชการไปเป็นลูกจ้างของสถาบัน ให้ถือว่าเป็นการออกจากการเพราะทางราชการยุบตำแหน่งหรือเลิกจ้างโดยไม่มีความผิด และให้ได้รับบำเหน็จตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยบำเหน็จลูกจ้าง

มาตรา ๕๑ ในระหว่างที่ยังไม่มีระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือข้อกำหนดของสถาบันให้นำระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานโครงการหลวง พ.ศ. ๒๕๔๗ ในส่วนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามขอบวัตถุประสงค์หรืออำนาจหน้าที่ที่จะเป็นของสถาบันตามพระราชกฤษฎีกานี้ที่ใช้บังคับอยู่ก่อนวันที่พระราชกฤษฎีกานี้ใช้บังคับ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ คือ โดยที่เป็นการสมควรส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง การพัฒนาและเสริมสร้าักวิจัย การให้บริการด้านการให้คำปรึกษา การถ่ายทอดเทคโนโลยีและการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน การแลกเปลี่ยนผลงานวิชาการในระดับนานาชาติ และการสนับสนุนงานโครงการหลวง เพื่อเป็นการขยายผลงานโครงการหลวงให้เกิดประโยชน์อย่างกว้างขวางในการปฏิบัติงานบนพื้นที่สูงที่ห่างไกลและทุรกันดาร โดยการจัดตั้งองค์กรในรูปแบบของกรมมหาชนเพื่อทำหน้าที่ดังกล่าวซึ่งจะทำให้มีการบริหารจัดการที่กว้างขวาง มีความคล่องตัวในการดำเนินงาน และมีการประสานความร่วมมือของภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเข้าด้วยกันได้ดียิ่งขึ้น สมควรจัดตั้งสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูงขึ้นเป็นองค์การมหาชนเพื่อดำเนินภารกิจดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชกฤษฎีกานี้